2011

Informe Anual

Enginyers

Caixa d'Enginyers

2011

Informe Anual

Enginyers

Caixa d'Enginyers

JOSEP ORIOL SALA ARLANDIS
President

Benvolguts socis,

Aquesta Memòria del Grup Caixa d'Enginyers m'ofereix per primera vegada l'oportunitat de valorar el desenvolupament d'un exercici (el 2011) com a president del Grup, de la qual cosa només puc estar orgullós.

L'exercici 2011 ha estat molt positiu per al Grup Caixa d'Enginyers, tal com reflecteixen les xifres de beneficis, el volum de negoci gestionat, el crèdit als socis, la ràtio de morositat o el coeficient de solvència assolits a 31 de desembre. Aquests indicadors, positius per si sols, adquireixen més valor si els situem en un context econòmic que encara està marcat per les incerteses que han afectat l'economia espanyola i el conjunt del sistema financer, immers en una profunda reestructuració.

El 2011, algunes iniciatives i projectes que el Grup Caixa d'Enginyers va llançar a finals de l'any 2010 han completat el seu primer exercici, i la resposta del conjunt dels socis ha superat les expectatives inicials. Un bon exemple n'és el gran èxit que ha obtingut el servei de Banca Mòbil.

Un altre projecte que ha viscut el seu primer exercici ha estat la Fundació Caixa d'Enginyers, iniciat amb determinació pel meu predecessor en aquest càrrec, Ramon Ferrer. Gràcies a aquest instrument nou de què s'ha dotat el Grup Caixa d'Enginyers, durant l'exercici 2011 s'ha signat un total de 17 convenis amb l'objectiu de contribuir als objectius fundacionals de la Fundació: la millora de la qualitat de vida i el desenvolupament comunitari, la protecció ambiental i la promoció del cooperativisme, entre altres.

El Grup Caixa d'Enginyers, amb la vocació d'ampliar la seva gamma de serveis amb l'ús intensiu de les noves tecnologies, ha donat més impuls a Ingenium mitjançant l'optimització de l'operativa en línia i el tancament de nous acords amb establiments procedents de diverses activitats i sectors representatius de les marques més prestigioses.

L'estratègia que adopta el Grup Caixa d'Enginyers es regeix pel deure d'oferir el millor servei a cada soci, des de la proximitat i adaptant-se a les particularitats de cada necessitat, de qualsevol circumstància vital. Això comporta un model de creixement sostenible que, en vista dels indicadors principals de l'exercici 2011, està donant uns resultats òptims per al futur del Grup.

Aquesta continuarà essent la nostra prioritat, i també ho serà el meu compromís davant del Grup Caixa d'Enginyers. Escoltar els socis; si és possible, anticipar-nos a les seves necessitats. I innovar en tots els àmbits en què sigui possible per oferir un major valor afegit.

Com a president del Grup Caixa d'Enginyers, no estalviaré esforços per aconseguir-ho. La il·lusió, la poso des d'ara mateix.

JOAN CAVALLÉ MIRANDA
Director General

Benvolguts socis,

L'exercici 2011 s'ha caracteritzat, en termes econòmics, per múltiples fronts d'inestabilitat. Ha destacat la desconfiança manifestada pels inversors a causa del deute sobirà dels anomenats països perifèrics, amb les conseqüents dificultats de finançament per a aquests països, que s'han vist obligats a oferir primes d'interès insostenibles a mitjà termini, per poder complir els seus programes d'emissió de deute.

En el nostre entorn local, s'ha aprofundit en el procés de reestructuració bancària en un marc de reconsideració del model de creixement del sector financer a Espanya. Alhora, la clara ralentització del PIB en el quart trimestre de 2011, més les xifres d'atur insòlites per a una economia desenvolupada, la depreciació dels actius immobiliaris, una taxa de mora en contínua escalada i el manteniment del clima d'aversió al risc, han estat factors que han condicionat totes les activitats econòmiques.

En aquest context advers, el Grup Caixa d'Enginyers ha continuat impulsant el creixement sostenible, millorant la rendibilitat i mantenint una excel·lent qualitat dels indicadors relatius a la gestió del risc. Tot això registrant millores significatives en productivitat i eficiència i amb una forta activitat i volum operatiu.

La gran fortalesa del Grup es reflecteix en l'augment del 5,21% en la generació de beneficis, fins als 5,68 milions d'euros, en comparació amb l'exercici 2010. Per la seva banda, els recursos totals gestionats s'han incrementat un 7,9% i, quant als principals indicadors, són destacables la ràtio de liquiditat estructural -que se situa en el 99%, la qual cosa evidencia la no-dependència del Grup dels mercats majoristes de finançament-, així com les ràtios de mora i de cobertura, de l'1,50% i el 113,63%, respectivament. L'Entitat segueix reforçant un any més el finançament de l'economia, mentre que el crèdit al sector privat resident manté la seva tendència decreixent.

D'altra banda, i en un entorn complex, el Grup Caixa d'Enginyers ha establert les bases de la seva futura expansió i continua apostant per un model de negoci resistent, prudent i diversificat. En aquest sentit, l'adquisició el 2011 del 10% del capital de la societat de valors Norbolsa suposa un impuls important a la diversificació d'activitats i serveis per als socis.

Altres fites destacables de l'activitat del Grup el 2011, i que ratifiquen l'exigència i l'enfocament cap a l'excel·lència en el servei de l'Entitat, han estat la consolidació de l'àmbit assegurador, el reconeixement obtingut per part de Lipper Leaders dels fons d'inversió de Caixa d'Enginyers Gestió gestionats de manera activa, la creació d'una plataforma per potenciar el comerç en línia i el desplegament geogràfic de la xarxa comercial a través dels Smart Centers.

A més a més, els gairebé 108.000 socis del Grup Caixa d'Enginyers al tancament de l'exercici 2011 s'han beneficiat de la decidida aposta duta a terme en inversió en tecnologia com a factor clau per a la personalització dels serveis i la millora de la seva qualitat i eficàcia. Cal esmentar en aquest punt l'excel·lent acceptació de la Banca Mòbil, canal que ha assolit els 151.000 accessos i a través del qual s'han realitzat més de 550.000 operacions.

En l'àmbit de la Responsabilitat Social Corporativa, l'exercici 2011 serà recordat per tots els socis per haver estat el primer exercici completat en la seva totalitat per la Fundació Caixa d'Enginyers com a vehicle canalitzador de l'acció social de l'Entitat.

Un exercici més, el Grup Caixa d'Enginyers ha aconseguit consolidar el seu creixement, arrelat en una estratègia de prudència basada en l'acompanyament personalitzat dels socis i en uns sòlids pilars de solvència, liquiditat i estabilitat. Tenim clar el camí que volem seguir i, a més, disposem de tres grans actius: un gran equip professional, un model resistent a l'entorn i, sobretot, la confiança que ens dipositen any rere any els socis de l'Entitat.

2011

Enginyers

Informe Anual 2011

Llegit a l'Assemblea General celebrada el dia 17 de maig de 2012

Caixa de Crèdit dels Enginyers Societat Cooperativa de Crèdit, Caixa d'Enginyers, es va fundar l'any 1967.

Figura inscrita en el Registre Especial del Banc d'Espanya amb el número 3.025.

Inscrita en el Registre de Cooperatives Central amb el número 14.651 clau 1698-SMT del Ministeri de Treball.

Inscrita en el Registre Mercantil de Barcelona, foli 1, tom 21.606, full B-25.121, inscripció 1ª.

Caixa d'Enginyers és membre del Fons de Garantia de Dipòsits.

Caixa d'Enginyers té atorgada la condició d'Entitat Gestora d'Anotacions en Compte de Deute de l'Estat.

Caixa d'Enginyers té atorgada la condició d'Entitat Dipositària de Fons d'Inversió Mobiliària.

Caixa d'Enginyers té atorgada la condició d'Entitat Dipositària de Fons de Pensions.

Caixa d'Enginyers és membre de la Unió Nacional de Cooperatives de Crèdit (UNACC).

Caixa d'Enginyers és membre d'AIAF Mercat de Renda Fixa SA.

Caixa d'Enginyers és participant directe en TARGET2-Banc d'Espanya.

Caixa d'Enginyers és membre de la Central d'Anotacions del Mercat de Deute Públic.

Caixa d´Enginyers és participant del Servei de Compensació i Liquidació de la Borsa de Valors de Barcelona.

Caixa d´Enginyers és col·laboradora en el programa d´Emissions de Deute de la Generalitat de Catalunya.

Caixa d´Enginyers és membre liquidador de MEFFRepo.

El Consell Rector convoca l'Assemblea General Ordinària dins del primer semestre natural de l'any mitjançant anunci publicat en premsa d'àmplia difusió en l'àmbit d'actuació de l'Entitat. En aquesta Assemblea s'hauran de tractar els següents temes: examen i aprovació de l'Informe Anual, Balanç, Compte de Resultats, distribució de Beneficis i aplicació del seu repartiment. També es tractarà l'aplicació concreta del Fons d'Educació i Promoció.

Domicili Social: Via Laietana, 39 08003 Barcelona

Número d'Identificació Fiscal: F-08216863

Telèfon: 93 268 29 29

Fax: 93 310 00 60

Internet: www.caixa-enginyers.com

Correu electrònic: grup@caixa-enginyers.com

SWIFT: CDENESBB

Caixa d'Enginyers

> **1.** Grup Caixa d'Enginyers 15

> **2.** Model estratègic del Grup Caixa d'Enginyers 19
- 2.1. Missió 21
- 2.2. Visió 21
- 2.3. Valors 21

> **3.** Aplicació del model estratègic 23
- 3.1. Estructura organitzativa 24
- 3.2. Capital humà 26
- 3.3. Innovació i tecnologia 27
- 3.4. Canals i xarxes 29
- 3.5. Segmentació comercial 30
  - 3.5.1. Banca Universal 30
  - 3.5.2. Banca Personal 30
  - 3.5.3. Banca Institucional 30
- 3.6. Productes i serveis 31
  - 3.6.1. Comptes i dipòsits 31
  - 3.6.2. Serveis de finançament 31
  - 3.6.3. Mitjans de pagament 32
  - 3.6.4. Productes d'inversió 32
  - 3.6.5. Gestió de la inversió 34
  - 3.6.6. Negoci assegurador 35
  - 3.6.7. Servei d'Atenció al Soci 36
  - 3.6.8. Comunicació 36
- 3.7. INGENIUM (Cooperativa de Consumidors) 36
- 3.8. Fundació Caixa d'Enginyers 37
- 3.9. Fons d'Educació i Promoció 38

> **4.** Entorn macroeconòmic 41
- 4.1. Mercats financers 45
- 4.2. Sistema financer espanyol 47

> **5.** Estats financers 51
- 5.1. Estats financers individuals 52
- 5.2. Estats financers consolidats 62

> **6.** Informe financer del Grup Caixa d'Enginyers 75
6.1. Informe d'Activitat 76
6.1.1. Actiu 76
6.1.2. Passiu i altres recursos gestionats 81
6.1.3. Fons propis 84
6.2. Resultats 86
6.2.1. Resultat consolidat 86
6.2.2. Resultats individuals de les entitats del Grup 87
6.2.3. Retribució dels òrgans de govern 88
6.2.4. Proposta de distribució de resultats 88
6.3. Gestió del Risc 89
6.3.1. Introducció 89
6.3.2. Risc de crèdit 89
6.3.3. Risc de contrapart 90
6.3.4. Risc de concentració 91
6.3.5. Risc estructural de tipus d'interès 92
6.3.6. Risc estructural de liquiditat 92
6.3.7. Risc de mercat 93
6.3.8. Risc operatiu 94
6.3.9. Direcció de Gestió Global del Risc 94
6.4. Solvència 94

> **7.** Informe d'Auditoria 97

> **8.** Comptes Anuals i Informe de Gestió 103

2011

Enginyers

Grup Caixa d'Enginyers

Caixa d'Enginyers és un grup financer i assegurador que desenvolupa un model de banca personal, comercial i institucional al territori espanyol i que té la vocació de prestar servei als professionals, tant si són enginyers com si tenen altres professions.

Més de 108.000 socis confien en nosaltres

El Grup Caixa d'Enginyers està format per diverses societats que potencien la capacitat de servei i atenció al soci: Caixa d'Enginyers Gestió, societat gestora de fons d'inversió; Caixa d'Enginyers Vida, companyia d'assegurances i reassegurances i societat gestora de plans i fons de pensions; Segurengin, corredoria d'assegurances especialitzades; Caixa d'Enginyers Bancassegurances, operador de bancassegurances; Fundació Caixa d'Enginyers; ingenium, cooperativa de Consumidors i Usuaris dels Enginyers i Norbolsa, societat de valors, com a entitat associada. Caixa d'Enginyers, societat cooperativa de crèdit, actua com a societat matriu.

El 1967 un grup d'enginyers industrials va decidir constituir una societat cooperativa de crèdit: així va néixer Caixa d'Enginyers. En els seus 45 anys d'història, el seu creixement ha estat continu.

Caixa d'Enginyers té una vocació ben definida des de l'origen: prestar serveis financers personalitzats amb les millors condicions. Com que és una societat cooperativa de crèdit, els beneficis obtinguts reverteixen directament en tots els socis, la qual cosa permet oferir-los nombrosos avantatges addicionals i invertir en responsabilitat social, perquè hi hagi un retorn a la societat civil.

2011

Enginyers

2

Model estratègic del Grup Caixa d'Enginyers

2.1. Missió

El Grup Caixa d'Enginyers és un grup cooperatiu de serveis orientat a les comunitats professionals amb la missió d'aportar als socis valor sostenible en els àmbits financer, professional i personal.

Per fer-ho estableix relacions a llarg termini que es basen en l'ètica, el compromís i la confiança, i vetlla per la fortalesa del grup com a mitjà per proporcionar un retorn als socis, els col·laboradors, les comunitats professionals i la societat.

Per la seva focalització i excel·lència de servei és el líder i la referència del sector per a les comunitats professionals, a les quals destina, a través de la Fundació Caixa d'Enginyers, la seva acció social.

2.2. Visió

Volem ser l'entitat de referència de les comunitats professionals amb què ens relacionem i, més concretament, la principal dels nostres socis, amb una vinculació que vagi més enllà del vessant purament financer.

Per a això, proporcionem assessorament i solucions adaptades a la realitat i les necessitats individuals de cada soci amb un servei diferencial. Comptem amb un equip humà qualificat i compromès amb la missió de l'entitat, apostem per la innovació i la tecnologia i treballem constantment en la millora de l'eficiència com a camí per dotar de sostenibilitat la nostra proposta de valor.

2.3. Valors

Integritat. Fidelitat als nostres principis i a nosaltres mateixos. Actuar amb honestedat, fiabilitat, responsabilitat i transparència en la gestió dels negocis, el treball, les relacions i el compliment dels compromisos establerts.

Compromís. Capacitat d'entrega i de persistència per aconseguir els objectius establerts; és la manifestació de la constància i la iniciativa.

Excel·lència. Fer la nostra feina de forma excel·lent, per ser la referència de banca per a professionals, per buscar enèrgicament solucions imaginatives per als nostres socis, per millorar de forma contínua.

Professionalitat. Treballar amb eficàcia, rigor i empatia gràcies a l'esforç, al treball en equip i a la formació contínua.

Proximitat. Proximitat física i emocional al soci. Construir relacions sòlides, estables i duradores amb els nostres socis, basades principalment en la confiança mútua i el coneixement de les seves necessitats.

Creixement, excel·lència en servei, eficiència, persones i solvència i transparència són els cinc pilars del nostre pla estratègic

2011

Enginyers

3

Aplicació del model estratègic

› 3.1. Estructura organitzativa

PRESIDENTA D'HONOR

Isabel de P. Trabal Tallada

PRESIDENT

Josep Oriol Sala Arlandis

DIRECTOR GENERAL

Joan Cavallé Miranda

CONSELL RECTOR

President
Josep Oriol Sala Arlandis

Vicepresident
Manuel Bertran Mariné

Secretari
Manuel Espiau Espiau

Vocals
Antoni Sansalvadó Tribó
Pedro Hernández del Santo
Carlos Alemany Martínez
Jaime Roure Pagés
José María Pera Abadía
Félix Masjuán Teixidó
Isidoro Murtra Ferré
Enric Homs Martínez
Francisco Mor Capell
Pere Estalella Murtró

COMISSIÓ EXECUTIVA

President
Josep Oriol Sala Arlandis

Secretari
Manuel Espiau Espiau

Membres
Manuel Bertran Mariné

COMITÈ DE DIRECCIÓ

Joan Cavallé Miranda
Agustí López Millán
Federico Ariza González
Montse Bertran Bergua
Víctor Cardona Vernet
Francesc Durán Lorenzo
Mario Guardia Alonso
Jordi Marsan Ruiz
Joan Antoni Mateu Sendra
José L. Sánchez Rabaneda
Isabel Sánchez Soria
Lluís Sust Híjar

GRUP FINANCER CAIXA D'ENGINYERS

Caixa Enginyers Gestió, Societat Gestora d'Institucions d'Inversió Col·lectiva, SAU

President
Màxim Borrell Vidal

Director General
Mario Guardia Alonso

Segurengin, SAU, Corredoria d'Assegurances

Administrador Únic
Pere M. Guitart Sabaté

Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU

Administradora Única
Sonia Galve Gregori

Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU

President
Jaume Bassa Pasqual

Director General
Francesc Durán Lorenzo

Caixa Enginyers Serveis Integrats, AIE

Administrador Únic
Agustí López Millán

FUNDACIÓ CAIXA D'ENGINYERS

President
Josep Oriol Sala Arlandis

Vicepresident
Manuel Bertran Mariné

Secretari
Manuel Espiau Espiau

Patrons
Antoni Sansalvadó Tribó
Pedro Hernández del Santo
Carlos Alemany Martínez
Jaime Roure Pagés
José María Pera Abadía
Félix Masjuán Teixidó
Isidoro Murtra Ferré
Enric Homs Martínez
Francisco Mor Capell
Pere Estalella Murtró
Josefina Cambra Giné
Aurelio Luis Azaña García
Francisco Javier Turégano Gómez
Salvador Domingo Comeche
Benjamín Manuel Calvo Pérez
Joan Cavallé Miranda

> 3.2. Capital humà

Un gran equip de professionals

Caixa d'Enginyers disposa actualment d'una plantilla de 294 empleats, dinàmica, professional i compromesa amb els objectius de l'Entitat; aquesta plantilla és, sens dubte, el seu actiu més important. La política de gestió de persones atorga una importància especial a la promoció de la igualtat d'oportunitats, al suport a la formació, al desenvolupament professional i a la conciliació de la vida laboral amb la personal i familiar. Caixa d'Enginyers fa un esforç constant per potenciar el talent dels empleats i el seu currículum professional.

El percentatge de noves incorporacions respecte de la plantilla mitjana ha estat del 9,77%. En el conjunt del Grup, el 31 de desembre de 2011 el nombre de persones en plantilla és de 332 empleats.

La plantilla de Caixa d'Enginyers és jove, amb una mitjana d'edat de 37 anys i amb qualificació notable (el 53,40% té titulació superior). Pràcticament la totalitat dels empleats tenen un contracte laboral indefinit (98,6%).

La plantilla està ben equilibrada pel que fa a repartició per sexes, amb un 54% d'homes i un 46% de dones. Quant a les altes d'empleats que s'han produït l'any 2011, el 52% corresponen a homes i el 48% a dones.

En acabar l'exercici, la plantilla de Caixa d'Enginyers estava distribuïda de la manera següent:

Caixa d'Enginyers	Homes	Dones
Tècnics / Titulats / Direccions	104	49
Oficials / Aux. Administratius	52	83
Altres	3	3
Total	**159**	**135**
TOTAL PLANTILLA	**294**	

Durant l'any 2011, a Caixa d'Enginyers s'han fet 101 actuacions formatives, algunes de les quals tindran continuïtat durant l'any 2012. Aquesta formació ha estat seguida per 1.893 participants i equival a 16.305 hores de formació (54,93 hores per empleat). La inversió mitjana en formació ha estat de 991,59 euros per empleat.

L'esforç inversor en formació que ha fet Caixa d'Enginyers representa l'1,82% del total de la massa salarial. A més a més, l'any 2011 l'Entitat ha obtingut una bonificació de 31.581 euros de la Fundación Tripartita para la formación en el empleo, que ha servit per finançar part de les accions formatives.

Potenciem el desenvolupament professional de les persones que treballen a Caixa d'Enginyers

Durant l'any 2011 s'ha continuat tirant endavant el projecte de formació per a tot l'equip comercial, l'objectiu del qual és implantar el nou model de gestió comercial.

Caixa d'Enginyers és membre corporatiu de l'Associació Europea de Planificació Financera (EFPA, European Financial Planning Association). L'EFPA és la principal associació europea d'assessors i planificadors financers. El seu objectiu és contribuir a desenvolupar la professió adequadament i garantir aquest desenvolupament correcte, així com unir els interessos d'inversors, entitats i professionals.

Una de les seves activitats principals és acreditar i certificar els professionals amb l'objectiu d'oferir la màxima garantia professional a les entitats financeres i als inversors. Per aconseguir-ho, ha elaborat un programa de formació específic per tal que l'assessor financer pugui obtenir l'acreditació professional d'assessor financer europeu (EFA) per mitjà d'un examen de certificació.

Actualment, han obtingut aquesta acreditació 63 empleats de Caixa d'Enginyers; això vol dir que el 64% dels assessors financers de nivell mitjà i alt ja la tenen. Així mateix, cal destacar el projecte de formació en proactivitat comercial per a tota l'àrea Comercial.

També cal esmentar el curs de gestió de projectes informàtics adreçat als nostres responsables de solució de l'àrea de Sistemes d'Informació i Tecnologia i la formació de millora de processos de software basats en CMMI dirigit als nostres

Responsables de Procés i de les Unitats de Projectes i Desenvolupament de l'àrea de Sistemes d'Informació i Tecnologia. Ambdues formacions amb l'objectiu de millorar la metodologia en la gestió dels projectes que s'hi duen a terme.

Conscients de la importància de promoure la salut dels professionals del Grup, aquest any s'ha continuat el projecte «Conducta preventiva responsable», que, mitjançant la posada en marxa de diverses accions de comunicació, formació i sensibilització, pretén difondre hàbits de vida saludable entre els empleats.

En concret, aquest any 2011, per tal d'impulsar la pràctica de l'exercici físic, han participat en un campionat de futbol interempreses dos equips d'empleats de Caixa d'Enginyers, hem organitzat dues rutes temàtiques per Barcelona i hem seguit amb el conveni amb la cadena de gimnasos gràcies al qual els nostres empleats gaudeixen, a més d'una subvenció mensual per part de Caixa d'Enginyers, d'una tarifa amb un descompte especial.

Foment dels hàbits saludables i de la igualtat

Seguint amb el desenvolupament del Pla d'igualtat que es va iniciar l'any 2009, durant el 2011 s'ha dut a terme la planificació de les accions previstes. També hem redactat el protocol de protecció per a dones embarassades i lactants i hem format els agents d'igualtat que es responsabilitzaran d'implantar el Pla i de gestionar-lo.

› **3.3.** Innovació i tecnologia

Objectiu: la millora de la qualitat i l'eficiència en la gestió

Seguint la línia dels darrers exercicis, Caixa d'Enginyers ha mantingut el 2011 una forta inversió en tecnologia, com a factor clau en la personalització dels serveis als seus socis i la millora de la qualitat i l'eficiència de la seva gestió.

L'àrea de Sistemes d'Informació i Tecnologia ha continuat definint i implantant un programa de transformació progressiu i continu en les tecnologies de la informació i comunicació que té l'Entitat, que permeti assolir millores significatives en els seus sistemes d'informació i els seus progressos de negoci.

Entre les actuacions més rellevants de l'any 2011 destaca l'acord signat amb Microsoft, que estableix un nou marc de relació entre les dues empreses. Aquest acord facilita la renovació de tota la plataforma de programari vinculada al fabricant.

Potenciem el desenvolupament professional de les persones que treballen a Caixa d'Enginyers

Així mateix, també és molt important el projecte de consolidació i virtualització de servidors nous que, juntament amb l'adquisició d'una cabina d'emmagatzematge de dades, constituirà l'exercici 2012 el nucli d'infraestructures que donarà suport, entre altres aplicacions, al portal del web nou de Caixa d'Enginyers, a la gestió documental i als llocs virtuals de treball nous.

Certificació ISO per al Sistema de Gestió de Seguretat de la Informació

Caixa d'Enginyers ha certificat, d'acord amb la normativa internacional ISO/IEC 27001:2005, el seu Sistema de Gestió de Seguretat de la Informació, que gestiona la seguretat de la informació dels sistemes del Centre de Processament de Dades i l'àmbit organitzatiu de l'Àrea de Sistemes d'Informació i Tecnologia.

Caixa d'Enginyers és una de les cinc primeres entitats financeres del nostre país en obtenir aquest certificat, atorgat per la British Standards Institution en reconeixement a l'òptim disseny i aplicació del seu sistema de gestió de la seguretat de la informació i garanteix l'adequació i la proporcionalitat en la selecció dels controls de seguretat implementats per l'entitat certificada.

Aquesta certificació s'emmarca en el compromís de l'Entitat amb la seguretat, la qualitat i l'esforç per l'adequació del model organitzatiu i tecnològic a l'objectiu fonamental de garantir la seguretat de la informació, així com la vocació de servei al soci i la capacitat d'adaptació que permet el model de negoci cooperatiu.

Nous projectes tecnològics per a operar a distància i per als sistemes d'informació

Per altra banda, seguint l'estratègia de potenciar la comunicació i l'oferta de serveis als nostres socis a través de canals nous no presencials, l'exercici 2011 s'ha iniciat el projecte del portal per al web corporatiu nou de Caixa d'Enginyers i s'ha executat el projecte de remodelació de ***telenginyers*web**, que inclou un disseny nou, operacions noves en la contractació de productes o actius financers i millores en la usabilitat. Tots dos projectes es posaran en marxa durant el primer semestre del 2012.

Independentment d'aquests dos grans projectes, al llarg de l'exercici s'han anat incorporant funcionalitats noves a la banca electrònica, entre les quals destaquen la contractació de deute públic i de diferents productes de dipòsit bancari, així com la potenciació dels sistemes de correspondència digital a través de ***telenginyers*web**, denominats **e-docs**, i l'accés a informació per a Banca Personal i ingenium.

Així mateix, tot seguit es detallen altres projectes destacables desenvolupats durant l'any 2011 que, sumats a un gran nombre de millores dutes a terme als sistemes d'informació tenen com a objectiu el compliment normatiu, la reducció del risc operatiu o la millora de l'eficiència operativa.

- Un cop acabada la primera fase d'implantació d'un nou ERP per a la gestió de factures, immobilitzat i control pressupostari de despeses i inversió.
- Un cop acabada la segona fase d'implantació del CRM, que facilita la gestió comercial a la xarxa d'oficines.
- Un cop implantat un nou Sistema per a la recaptació de tributs des de les oficines, que inclou la lectura de codis de barres i la incorporació automàtica als sistemes.
- El Portal de l'empleat implantat permet agilitzar els tràmits relacionats amb la gestió del temps dels treballadors.
- S'ha iniciat la implantació d'un sistema de digitalització que inclou un gestor documental per a digitalitzar i arxivar documents identificatius dels nostres socis, que permetrà en un futur incorporar tots els documents que Caixa d'Enginyers necessiti arxivar.
- S'ha posat en marxa la web de la Fundació de Caixa d'Enginyers.

› 3.4. Canals i xarxes

SMART Centers, centres amb oportunitat de creixement i que aporten flexibilitat

Durant l'exercici 2011, Caixa d'Enginyers ha seguit reforçant la seva estratègia multicanal amb el llançament de dos nous centres d'atenció personalitzada remota (SMART Center) situats a Girona i Palma de Mallorca, amb la finalitat de captar nous socis i divulgar els serveis de Caixa d'Enginyers així com per donar servei a totes les zones geogràfiques on l'Entitat no té xarxa d'oficines.

A més, s'han iniciat accions per convertir el canal en línia en un canal de venda directa. Durant aquest any i per primera vegada a l'Entitat s'han ofert a través de ***telenginyers*web** dipòsits a tipus d'interès especials i només contractables a través d'aquest canal.

El 2011 s'ha implantat la prova pilot de la nova banca electrònica (***telenginyers*web**) per a tots els empleats del Grup amb la finalitat d'explotar al màxim l'aplicació abans de posar-la en marxa per als socis prevista el 2012. ***telenginyers*web** es presenta totalment renovada i dissenyada tot seguint criteris d'usabilitat i accessibilitat (certificació AA d'accessibilitat web segons les pautes WCAG 1.0 W3C/WAI).

D'aquesta manera, Caixa d'Enginyers continua aprofundint la seva estratègia multicanal, que aporta oportunitats noves de creixement i permet dotar de més flexibilitat l'Entitat en la seva relació amb el soci.

Un nombre elevat d'usuaris de banca electrònica que cada vegada fa més operacions

Quant als serveis de banca electrònica, el nombre d'usuaris de ***telenginyers*web** ha estat de 81.005, la qual cosa suposa un creixement del 3,03% respecte a la xifra de l'any 2010, amb 48.988 usuaris actius, un 5% més que el 2010. A més a més, cal destacar l'increment d'un 36,74% en el nivell d'operacions dutes a terme pel canal en línia.

El 75,05% dels socis disposa d'aquest servei, un dels nivells d'usuaris d'Internet més alts del sector financer per a entitats amb accés multicanal, cosa que indica que cada vegada més socis de Caixa d'Enginyers escullen el canal en línea per a la seva relació diària amb l'Entitat.

Quant als accessos a través del canal mòbil, al tancament de 2011, són 151.564. Del total d'usuaris de ***telenginyers*web**, 2.989 són usuaris actius de la versió mòbil de la banca electrònica i el 2011 varen dur a terme 550.435 operacions. Caixa d'Enginyers, dins de la seva estratègia multicanal, segueix treballant en el canal mòbil per aconseguir crear una experiència d'usuari que respongui a les seves necessitats.

El 2011 s'ha implantat un nou servei web anomenat e-docs amb el qual es pot consultar, arxivar i imprimir des de ***telenginyers*web** la correspondència en format pdf, i contribueix a reduir la generació de correu postal que és un dels principals compromisos amb el medi ambient de la Fundació Caixa d'Enginyers.

El 2011, 29.698 socis de l'Entitat disposaven de correspondència electrònica i podien consultar-la pel web.

El 2011, els usuaris que disposen d'un compte de correu electrònic del servei ***telenginyers*e-mail** són un total de 15.618, xifra que representa el 19,28% del total dels usuaris de ***telenginyers*web**.

Pel que fa als serveis de Banca Telefònica, el 58,47% del total dels socis de l'Entitat disposa del servei de ***telenginyers*fono**, i 4.901 socis en són usuaris actius.

› 3.5. Segmentació comercial

3.5.1. Banca Universal

Els serveis de Banca Universal de Caixa d'Enginyers estan integrats a la xarxa d'oficines i punts d'atenció que estan a la disposició dels socis. També formen part d'aquests serveis els d'accés remot (***telenginyers*fono**, ***telenginyers*web** i BANCA**Mòbil**) i els SMART Centers.

3.5.2. Banca Personal

Els serveis de Banca Personal permeten als socis gaudir del millor assessorament financer personalitzat, ofert pels gerents de comptes, que els permet adequar les inversions financeres i els plans d'estalvi a les seves necessitats particulars tenint en compte el seu perfil de risc, l'objectiu de l'estalvi o la inversió, l'horitzó temporal triat i els escenaris econòmics.

Gestió de les inversions per a cada perfil de risc

El servei de banca personal es regeix per la directiva europea MiFID, que garanteix a l'inversor aquesta adequació personalitzada.

En acabar l'exercici 2011, Caixa d'Enginyers té 52 Gerents de Comptes de Banca Personal. En total, el nombre de socis que utilitzen aquest servei personalitzat d'assessorament financer és de 14.016, un 15% més que l'any 2010.

3.5.3. Banca Institucional

Caixa d'Enginyers duu a terme col·laboracions amb diverses institucions dels àmbits acadèmic i professional que permeten a l'entitat oferir els seus serveis tant a aquestes institucions com als seus membres.

Caixa d'Enginyers col·labora estretament amb professionals i acadèmics

Els acords es formalitzen mitjançant convenis de col·laboració en què es desenvolupen i dissenyen productes i serveis a la mida dels sectors representats pels col·legis o les associacions professionals, així com de les escoles d'enginyers i altres institucions acadèmiques.

El 2011 s'han formalitzat nous convenis amb col·legis professionals i s'ha superat la xifra de 150 convenis signats. Això comporta posar a l'abast de més de 20.000 nous professionals els serveis financers de Caixa d'Enginyers.

L'any 2011 s'han establert nous convenis amb col·lectius professionals i altres institucions associatives i s'han desenvolupat col·laboracions amb col·legis professionals de tot l'àmbit nacional amb especial rellevància als llocs on ja hi ha presència de Caixa d'Enginyers.

En destaquem els col·lectius relacionats amb l'Enginyeria Tècnica Industrial, tant col·legial com de les Escoles Universitàries. També s'ha dut a terme activitats relacionades amb la promoció de Caixa d'Enginyers dins del món acadèmic i universitari a diverses escoles i associacions. En molts casos s'ha premiat l'excel·lència acadèmica.

3.6. Productes i serveis

Durant l'exercici 2011 s'ha desenvolupat una sèrie de productes nous, tant per a la captació de recursos dels socis com per a la satisfacció de les necessitats de finançament, inversió o previsió, i també en mitjans de pagament.

3.6.1. Comptes i dipòsits

Durant el 2011 hem creat i distribuït diferents productes, tots de perfil conservador.

Quant als dipòsits estructurats, s'han comercialitzat tres productes:

- Dipòsit Germany 40 i Dipòsit Germany 50, amb l'opció de combinar una doble inversió amb una rendibilitat atractiva a venciment en una inversió a termini fix i amb un dipòsit estructurat vinculat a l'evolució de quatre accions alemanyes: Deutsche Telekom, E.ON, Siemens i Bayer. S'han fet 2 noves emissions en el primer trimestre de 2011.
- Dipòsit 3 Top Index, inversió a 36 mesos que obté la rendibilitat en funció de la revaloració mitjana de 3 índexs: DAX, HSI i SPX. S'han fet 2 emissions d'aquest producte (14 d'abril i 2 de juny).

- Dipòsit Telekom, inversió a 36 mesos que basa la rendibilitat en l'evolució de 2 accions: Telefónica i Deutsche Telekom. El venciment del dipòsit pot ser als 12, 24 o 36 mesos en funció de si el valor d'aquestes accions cotitza per sobre del seu valor strike. També s'han fet 2 emissions d'aquest dipòsit.

Nous productes amb contractació exclusiva a través d'Internet

Amb l'objectiu de potenciar els canals a distància (***telenginyers***), durant l'any 2011 s'han creat 2 dipòsits de contractació exclusiva a través del canal web:

- Dipòsit On-line, imposició a 15 mesos amb liquidació a venciment. S'han fet vàries emissions d'aquest producte, canviant el nom de l'emissió.
- Dipòsit Creixent On-line, imposició a 3 anys amb liquidació semestral i interessos que creixen cada període.

Durant aquest any 2011 s'ha dut a terme una actualització de la tarifa de tipus d'interès, per fer-la més atractiva per als nostres socis.

3.6.2. Serveis de finançament

Caixa d'Enginyers disposa d'una gamma completa de productes hipotecaris i de préstecs personals que l'any 2010 s'ha ampliat amb l'adhesió a les línies ICO INVERSIÓ 2010 i ICO LIQUIDITAT 2010, que ens han permès canalitzar recursos públics per finançar operacions amb els nostres socis.

El 2011, tot seguint i ampliant la finalitat de millorar el servei al soci, Caixa d'Enginyers s'ha adherit a les línies ICO INVERSIÓ 2011, ICO INVERSIÓ SOSTENIBLE 2011 i ICO LIQUIDITAT 2011.

A Caixa d'Enginyers volem que el finançament no sigui un obstacle per tirar endavant els nous projectes dels socis

A més a més, Caixa d'Enginyers continua distribuint la Línia de Microcrèdits de la qual fou adjudicatària per part de l'IFEM l'any 2010, finançant les inversions a Catalunya dels professionals autònoms i les petites empreses.

3.6.3. Mitjans de pagament

Durant l'any 2011, destaca l'acord tancat amb MasterCard per al llançament de la nova targeta MasterCard Soci Cooperatiu.

També s'ha dut a terme una campanya de crèdits instantanis anomenada «crèdit exprés de butxaca», i s'ha començat a aplicar una bonificació del 100% en reintegraments en caixers automàtics als nostres socis que estudien a l'estranger amb una beca Erasmus.

En l'àmbit de la millora de la seguretat de les targetes, totes les targetes disposen del servei gratuït SegurTargeta que ofereix una completa cobertura per a les nostres targetes en cas de frau (enviament de SMS, abonament anticipat en cas de frau).

Foment de les targetes de crèdit i de dèbit i més caixers automàtics

El 2011 s'ha ampliat el parc dels nostres caixers automàtics amb cinc noves unitats. El nous caixers instal·lats aquest any són a:

- UAB - Escola Tècnica Superior d'Enginyeria (Bellaterra)
- Parque Tecnológico ABENGOA (Sevilla)
- ESADE Creapolis (Sant Cugat del Vallès)
- Alberg Ideal Youth Hostel - Carrer Unió n.12 (Barcelona)
- Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya (Girona)

També seguim augmentant el catàleg de targetes per a col·legis professionals emetent targetes de crèdit a mida per a cada col·legi que identifiquen els titulars de les targetes com a membres dels col·legis. EL 2011 s'han emès targetes per al Colegio Oficial de Ingenieros Técnicos Industriales de Valencia i el Col·legi Oficial d'Enginyers Tècnics Agrícoles i Pèrits Agrícoles de Catalunya.

A l'acabament de l'exercici 2011, el parc de targetes està format per 59.984 targetes de dèbit i 47.685 targetes de crèdit. També hi ha 4.351 dispositius VIA-T de pagament en autopistes.

La facturació realitzada amb totes les targetes durant aquest any ha estat de 311 milions d'euros en compres i 218 milions d'euros en disposicions d'efectiu.

També és significatiu l'increment de sol·licituds de TPV Virtual que facilita la venda de forma segura mitjançant el comerç electrònic als nostres comerços.

3.6.4. Productes d'inversió

El Grup Caixa d'Enginyers incrementa contínuament el seu horitzó de possibilitats d'inversió en funció de les necessitats d'inversió, les condicions de mercat i els diferents perfils de risc dels socis, segons els requisits de la normativa MiFID.

El 2011 s'han desenvolupat un total de 8 productes estructurats amb capital protegit, indexats a diversos subjacents, com una cistella d'accions alemanyes, índexs europeus i dels Estats Units

de renda variable i accions del sector de les telecomunicacions. L'import total gestionat en aquest apartat és de 28 milions d'euros.

El 2011, Caixa d'Enginyers ha participat com entitat asseguradora i col·locadora en l'emissió de deute destinat al mercat minorista de la Generalitat de Catalunya i la Generalitat Valenciana. En aquestes emissions l'entitat ha generat un total de més de 7.700 subscripcions.

Respecte als fons d'inversió, Caixa Enginyers Gestió en un entorn molt complicat per a les borses i el mercat de deute en general, per tal d'optimitzar el catàleg de productes ha procedit a fusionar els fons Fonengin ISR (absorbent), Caixa Enginyers Renda Fixa Universal (absorbit) i Caixa Enginyers Europa 25 (absorbit), potenciant la línia d'Inversió Socialment Responsable. A més a més, s'ha dut a terme el llançament d'un nou fons d'inversió, el Caixa Enginyers 2015 Garantit, FI.

Caixa Enginyers Gestió obté la certificació de qualitat ISO 9001:2008

Caixa Enginyers Gestió, societat gestora de fons d'inversió del Grup Caixa d'Enginyers, va obtenir el darrer 17 d'octubre la certificació ISO 9001:2008, atorgada por la British Standards Institution, per les seves activitats de gestió d'institucions d'inversió col·lectiva i servei d'assessorament de carteres d'inversió.

D'aquesta manera, Caixa Enginyers Gestió es converteix en una de les primeres entitats gestores de fons d'inversió espanyoles en obtenir aquesta acreditació. Aquesta certificació confirma el compromís del Grup Caixa d'Enginyers amb la qualitat en la gestió de les inversions, amb l'objectiu fonamental d'oferir informacions rigoroses i garantir un assessorament professional. Actualment, Caixa Enginyers Gestió gestiona i assessora prop de 400 milions d'euros entre fons d'inversió, fons de pensions i carteres de fons.

L'ISO 9001 és la principal norma internacional auditable que defineix els estàndards de qualitat en la gestió de tota mena d'organitzacions.

La British Standards Institution, amb seu a Londres, és una organització independent especialitzada en el desenvolupament de normes i certificacions que fomenten les millors pràctiques reconegudes a escala mundial. Forma part del BSI Group, amb més de 100 anys d'experiència en 66.000 organitzacions de 147 països i amb 50 oficines a tot el món.

La millora contínua de la qualitat dels processos d'inversió i assessorament atorga un plus de transparència, rigor i seguretat que volem compartir amb tots vosaltres a través de la nostra gamma de productes i serveis.

També s'ha seguit impulsant la comunicació als socis amb el butlletí electrònic mensual per als inversors «Gestiona» en què es comenta l'evolució dels mercats i les novetats en matèria d'inversió i amb els informes de seguiment de carteres del Servei de Gestió Discrecional de Carteres de Fons, i s'ha posat a disposició d'un segment preferencial de socis que, pel seu perfil, requereix un tracte especial en la gestió del seu patrimoni una solució avançada d'assessorament en l'estratègia d'inversió.

El Servei de Gestió Discrecional de Carteres de Fons, iniciat el juliol del 2009, ha registrat a finals de 2011 un total de més de 420 carteres gestionades, la qual cosa representa un patrimoni gestionat total de 43 milions d'euros.

Durant l'exercici s'ha assolit un patrimoni estable i posicionat en els perfils amb menys aversió al risc després d'una entrada de patrimoni en los mateixos progressiva des del llançament del servei. En referència al comportament dels diferents perfils de carteres, en aquest any de considerables fluctuacions en els mercats financers, tot i que és cert que les carteres varen registrar retrocessos quant a rendibilitat, en termes de pressupost de risc els quatre perfils de cartera varen complir folgadament els límits establerts.

En relació amb les assegurances de vida-estalvi, durant l'any 2011 han vençut BestGlobal i InvestPlus, ambdós amb una rendibilitat positiva.

3.6.5. Gestió de la inversió

Caixa d'Enginyers continua optimitzant i potenciant la gestió de les inversions financeres i de la liquiditat per mitjà del departament Mercat de Capitals.

Aquesta gestió se centra tant en l'ampliació de l'horitzó de productes i serveis financers que s'ofereixen als socis com en l'optimització de la gestió de la liquiditat i de la cartera d'actius financers de l'Entitat.

Gestió

El departament Mercat de Capitals duu a terme la gestió de les carteres pròpies de Caixa d'Enginyers amb el doble objectiu de gestionar la liquiditat a curt i a llarg termini i, així mateix, d'optimitzar els recursos financers de l'Entitat. La gestió s'adequa a les decisions preses tant en el Comitè d'Actius i Passius com en el Comitè de Mercats, sempre amb un compliment rigorós dels límits respecte dels riscos de liquiditat i de crèdit.

La política conservadora de riscos ha permès que Caixa d'Enginyers disposi d'una cartera d'actius financers sòlida amb una qualitat creditícia i una liquiditat elevades. Al final de l'exercici 2011, l'import total gestionat en la cartera global pròpia de l'Entitat és de 494 milions d'euros.

Intermediació

L'àrea d'intermediació comprèn el conjunt d'operacions financeres entre contrapartides de mercat i socis de Caixa d'Enginyers. El 2011 l'activitat d'intermediació s'ha ampliat al segment institucional; és a dir, institucions financeres, fundacions, cooperatives, centres tecnològics, enginyeries i altres empreses.

La intermediació s'ha dut a terme en un gran ventall d'actius financers; en aquest sentit, és primordial la vocació de servei integral per a qualsevol necessitat d'inversió que puguin tenir els socis.

El compliment de la normativa MiFID té una importància fonamental en totes les operacions d'intermediació, per això s'inclouen els perfils de risc i els termòmetres de risc en la informació comercial dels diferents productes i serveis financers. Així mateix, qualsevol proposta d'inversió es filtra mitjançant el control del risc i el perfil del soci.

Caixa d'Enginyers participa en els mercats primaris i secundaris de deute públic i renda fixa corporativa, tant nacionals com internacionals; és membre del mercat AIAF de renda fixa espanyola, i té accés als sistemes i les plataformes de liquidació amb més reconeixement, com ara Iberclear, CADE, Euroclear o Cedel.

A més, és entitat participant en el Servei de Compensació i Liquidació de la Borsa de Valors de Barcelona (SCLBARNA) i entitat col·laboradora del programa d'emissions de deute de la Generalitat de Catalunya. També participa en els mercats internacionals de derivats tant europeus (MEFF, Eurex i LIFFE-Euronext) com nord-americans (Chicago Mercantile Exchange).

El 2011 Caixa d'Enginyers es va adherir a MEFFRepo, la Cambra de Contrapartida Central per a operacions de finançament de valors de renda fixa (operacions simultànies) operat per MEFF Renda Fixa des de 2010. La liquidació de les dites operacions de finançament per aquesta cambra de compensació significa una reducció del risc de contrapart, ja que la contrapartida és MEFFRepo en lloc de l'entitat financera amb la qual s'ha negociat l'operació.

S'ha ampliat la negociació per mitjà de plataformes d'execució electrònica en diversos mercats amb l'objectiu de garantir-ne la millor execució, maximitzar-ne la liquiditat i reduir-ne els costos i els riscos operacionals.

A principis de desembre, Caixa d'Enginyers va formalitzar la seva entrada en el capital de l'empresa d'intermediació borsària basca Norbolsa adquirint-ne el 10%.

Mercat de Capitals ha participat de forma activa des de l'inici en tot el procés de valoració, tant en la vessant quantitativa com qualitativa, de l'operació, de la mateixa manera que, juntament amb la resta d'àrees de negoci de l'Entitat, està immersa en el procés de col·laboració que pretén potenciar les sinergies entre ambdues entitats.

Originació

El procés de generació de productes financers engloba una anàlisi exhaustiva de les oportunitats que existeixen en els mercats financers i els requeriments d'inversió dels socis amb el doble propòsit d'oferir solucions d'inversió amb protecció del capital inicial i potencial de rendibilitat.

L'originació i l'estructuració dels productes s'especifiquen tant d'acord amb paràmetres estàndard per a solucions d'inversió relacionades amb la banca comercial com amb paràmetres a mida per a la banca personal i institucional, generalment vinculada a inversions de més quantia.

En línia amb el requeriment del Banc Central Europeu de 2009 segons el qual l'autoritat monetària europea exigeix com a mínim dues qualificacions creditícies a les titulitzacions hipotecàries amb un mínim d'A- per tal de ser considerat actiu admissible en les operacions de finançament de l'Eurosistema, Caixa d'Enginyers va completar, el febrer de 2011, el procés de rating amb l'agència Fitch per a la titulització emesa el 2009 per un total de 270 milions d'euros. En aquest procés la dita agència va atorgat una qualificació d'AA, nivell que compleix àmpliament el mínim establert pel BCE.

3.6.6. Negoci assegurador

El negoci assegurador del Grup Caixa d'Enginyers està representat per tres companyies en dos àmbits diferenciats:

- A l'àmbit d'Assegurances de Vida i Fons de Pensions, a través de Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU, que ofereix als socis productes propis i també duu a terme l'activitat de gestora de plans i fons de pensions.
- A l'àmbit de la Mediació, representada per Caixa Enginyers Bancassegurances, SAU, que duu a terme l'activitat de mediació com operador de bancassegurances vinculat de diferents companyies, i per Segurengin, Corredoria d'Assegurances.

Assegurances de Vida i Fons de Pensions

Des de 2009, Caixa Enginyers Vida té l'autorització per operar com a gestora de fons de pensions des de l'absorció de Caixa Enginyers Pensions el desembre del mateix any. El 2011, l'import total d'aportacions i traspassos d' entrada en els 14 fons de pensions gestionats ha estat de 12.984 milers d'euros, el total de prestacions pagades a beneficiaris ha estat de 4.135 milers d'euros i el total de partícips registrats és de 9.638.

S'ha de destacar que el 2011, Caixa Enginyers Multigestió, PP, ha estat premiat, per segon any consecutiu, com el millor pla de pensions de renda variable global per la plataforma d'anàlisi de fons Morningstar.

MORNINGSTAR Awards 2012

Els productes de vida, per la seva banda, han generat unes primes emeses netes que pugen a 32.384 milers d'euros, corresponents a una emissió neta de 2.649 pòlisses durant 2011 i un total de 9.366 pòlisses en vigor a finals de l'exercici. A més a més, s'han pagat 7.700 milers d'euros en concepte de prestacions als beneficiaris. Tot aquest volum s'ha assolit gràcies a les quatre modalitats de productes posats a disposició dels socis: Pla de Previsió Assegurat, Pla Individual d'Estalvi Sistemàtic, Assegurança de Vida Anual Renovable i Rendes Vitalícies.

Per acabar, el total de recursos gestionats per Caixa d'Enginyers Vida és de 186.829 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011, dels quals 101.921 milers d'euros corresponen al patrimoni dels fons de pensions gestionats, 73.920 milers d'euros a provisions matemàtiques i 10.988 milers d'euros a recursos propis. D'altra banda, durant l'exercici s'ha assolit un resultat del marge de solvència de 4.748 milers d'euros, 1,5 vegades per damunt de la quantia mínima exigida.

Mediació d'assegurances

Durant l'exercici 2011 Caixa d'Enginyers Bancassegurances ha continuat reforçant l'oferta d'assegurances als socis, incloent en la seva oferta de productes les pòlisses de Caixa d'Enginyers Vida esmentades anteriorment. En aquest sentit, ha tancat 2011 gestionant un total de 30.844 contractes, i ha incrementat el nombre de socis assegurats fins 21.423. Per la seva banda, Segurengin ha tancat 2011 amb un total de 7.938 contractes intermediats per a 6.092 clients.

3.6.7. Servei d'Atenció al Soci

El total de queixes i reclamacions rebudes durant l'exercici 2011 referents a tot el Grup Caixa d'Enginyers ha estat de tretze. Totes han estat respostes pel Servei d'Atenció al Soci/Client o pel Defensor del Soci/Client, segons les competències establertes en el Reglament del Servei d'Atenció al Client del Grup Caixa d'Enginyers, aprovat pel Consell Rector, o bé resoltes per part dels organismes oficials corresponents. D'aquestes, sis s'han resolt favorablement per al Grup, cinc estan de moment pendents de resposta per part de l'organisme al qual s'han presentat i dos s'han resolt de manera favorable per al soci.

Durant aquest exercici ha arribat la resolució de cinc queixes i/o reclamacions pendents, tres d'elles favorablement per al Grup i dues favorables per al soci.

3.6.8. Comunicació

Caixa d'Enginyers ha seguit celebrant durant l'any 2011 les «Trobades Caixa d'Enginyers», unes conferències en què s'exposen als socis diversos temes seleccionats considerats d'interès. Són unes reunions informatives que permeten al Grup Caixa d'Enginyers conèixer millor els seus socis i les seves inquietuds mentre els proporciona el contacte directe amb els gestors d'inversions que poden adaptar el disseny dels productes a les necessitats o els requisits exposats pels socis.

Durant 2011, les Trobades Caixa d'Enginyers s'han celebrat a les diverses ciutats on és present l'Entitat, amb els títols «Perspectives de mercats 2011», «Model estratègic de selecció d'inversions financeres», «Vol conèixer els valors amb més projecció de les empreses més properes?», «Prepari avui la tranquil·litat del seu futur» i «L'entorn, un factor en la gestió de carteres a mitjà termini», amb les intervencions com a ponents de professionals dels departaments de Mercat de Capitals, Caixa d'Enginyers Gestió i Caixa d'Enginyers Vida.

El Grup Caixa d'Enginyers també ha participat en diferents ponències relacionades amb els mercats financers organitzades a Madrid, Barcelona, Sevilla, Milà (Itàlia) i Monterrey (Mèxic), i la premsa financera ha destacat les fites més importants assolides pel Grup.

ingenium

› **3.7.** ingenium (Cooperativa de Consumidors)

A principis de 2011 es va produir el rellançament operatiu d'ingenium, amb la millora dels descomptes i els beneficis que puguin fer els establiments col·laboradors als socis.

S'han seleccionat sectors d'activitat concrets que ens puguin interessar i proveïdors nous en cadascun d'aquests sectors, pensant sempre en la disposició geogràfica de les nostres oficines, i els proveïdors s'analitzaran en funció de l'interès que es desperti entre els nostres socis.

Rellançament operatiu de la Cooperativa de Consumidors i Usuaris

L'efectivitat d'ingenium es basa en la fortalesa del canal en línia a través del qual els socis poden accedir a diferents comerços per beneficiar-se d'unes condicions avantatjoses en els productes que ofereixen.

A més a més, des de l'òptica del comerç presencial, s'han signat acords que faciliten l'obtenció de descomptes en comerços només pel fet de fer servir les targetes de crèdit de Caixa d'Enginyers.

Ja s'han adherit més de 60 establiments a ingenium i cada mes s'hi van incorporant nous destacats establiments en sectors d'activitat que l'Entitat considera interessants per als socis i amb les marques de més prestigi.

Fundació Caixa d'**Enginyers**

› **3.8.** Fundació Caixa d'Enginyers

Durant més de 40 anys, Caixa d'Enginyers ha mantingut un enfocament de responsabilitat basat en els principis d'ètica i transparència financera, el govern responsable i el compromís amb totes les parts interessades, les seves necessitats de les quals determinen l'actuació de l'Entitat en els seus diversos àmbits d'actuació. Quan diem de «parts interessades», ens referim a:

- Els socis de l'Entitat.
- Els proveïdors.
- Els professionals de l'Entitat.
- Els supervisors i les administracions públiques.
- La societat en conjunt.

El model cooperatiu defineix Caixa d'Enginyers i determina la seva missió primordial: resoldre els problemes reals de les persones, per davant de la maximització dels beneficis. Aquest model projecta l'Entitat cap a un futur que es presenta ple de reptes.

La vinculació i el compromís directe de l'Entitat amb cadascun dels socis, amb la nostra societat i amb el món on vivim, elements constitutius de Caixa d'Enginyers

Conscient d'aquests reptes, i amb l'objectiu de reforçar i vehicular la seva acció social i optimitzar l'eficiència dels recursos, l'Entitat ha iniciat una nova etapa amb la creació de la Fundació Caixa d'Enginyers.

La Fundació optimitzarà l'eficiència dels recursos destinats a la promoció i el foment d'activitats d'interès cultural, social, mediambiental, beneficoassistencial, professional i tecnològic.

La Fundació Caixa d'Enginyers promou i fa servir el diàleg i els principis cooperatius per reforçar la cohesió social i aporta iniciatives per solucionar els problemes que la nostra societat té plantejats en diversos àmbits.

La Fundació Caixa d'Enginyers ja té la seva pròpia Memòria de Responsabilitat Social Corporativa

A la Memòria social 2011 de la Fundació Caixa d'Enginyers es detalla el funcionament i les activitats de Responsabilitat Social Corporativa dutes a terme durant el 2011.

Compromís amb els socis

Els socis són la principal raó de ser de Caixa d'Enginyers. Per aquest motiu, l'Entitat investiga constantment quins mercats, productes i serveis els ofereixen les solucions més adequades i s'ajusten més a les seves necessitats i al seu perfil personal en cada moment i en cada situació.

Sempre amatent a les noves oportunitats que es puguin presentar en benefici del soci. Amb anticipació i flexibilitat.

Compromís amb els proveïdors

La xarxa de proveïdors amb què actualment compta Caixa d'Enginyers és fonamental per a l'Entitat. Al llarg de la seva història, de més de 40 anys, la cooperativa de crèdit ha viscut un creixement sostingut que ha evolucionat de forma paral·lela al plantejament i la consecució de nous reptes, cada cop més ambiciosos.

Aquest camí, aquesta evolució de l'Entitat, s'ha transitat juntament amb aquesta xarxa de proveïdors, els quals han respost a les necessitats de Caixa d'Enginyers, enfocades sempre l'assoliment dels objectius establerts, en matèria de tecnologia, informació, màrqueting, accessos a mercats financers, marc jurídic, formació i gestió logística, entre altres.

Compromís amb el medi ambient

El factor mediambiental és l'altre vector que impulsa la Responsabilitat Social Corporativa de Caixa d'Enginyers. Tot i que és cert que, com que es tracta d'una empresa de serveis, l'activitat de Caixa d'Enginyers no provoca un impacte ambiental elevat, aquest fet no ens fa defugir el problema.

En aquest àmbit, tots plegats tenim la doble responsabilitat de prendre mesures perquè tenen efectes positius directes i, també, per tot allò que implica donar un exemple de responsabilitat als qui encara se mostren incrèduls davant d'aquest problema.

Caixa d'Enginyers ho fa des de la conscienciació profunda i ho aplica, en la mesura que ho fan possible les especificitats de l'activitat que desenvolupa, amb totes les conseqüències i destinant-hi els recursos més adequats.

› **3.9.** Fons d'Educació i Promoció

L'objectiu del Fons d'Educació i Promoció de la Caixa d'Enginyers és finançar activitats que compleixin alguna de les finalitats següents:

a) La formació i l'educació dels socis i els treballadors de la Cooperativa de Crèdit en els principis i els valors cooperatius, o en matèries específiques de la seva activitat societària o laboral i les altres activitats cooperatives.

b) La difusió del cooperativisme, així com la promoció de les relacions intercooperatives.

c) La promoció cultural, professional i assistencial de l'entorn local o de la comunitat en general, així com la millora de la qualitat de vida i del desenvolupament comunitari i les accions de protecció mediambiental.

Caixa d'Enginyers destina com a mínim el 10% del seu benefici anual al Fons d'Educació i Promoció per a dotar-lo dels recursos necessaris per a complir els objectius establerts. L'any 2011 s'hi han destinat 529 milers d'euros, dels quals 379 s'assignen abans del benefici net.

El pressupost per a l'any 2012 és de 590 milers d'euros, amb el desglossament següent:

	Euros
Formació	300.000
Amortitzacions	15.000
UNACC	25.000
Obra social	250.000
Aportació Fundació Caixa d'Enginyers	250.000
TOTAL	**590.000**

2011

Enginyers

4

Entorn macroeconòmic

El 2011 va ser un any de continuació de la crisi que arrossega Europa des del 2008, i que des del 2010 està centrada en la crisi del deute públic. L'any 2011, els Estats van haver de dur a terme retallades de la despesa pública per reflotar una dèbil situació econòmica.

Les revoltes politicosocials del nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà, el devastador terratrèmol i tsunami al Japó, els rescats nous a Portugal i a Grècia i la implicació cada vegada més gran del Banc Central Europeu en els problemes de liquiditat del sector financer dels països perifèrics han estat alguns dels fets principals de l'any.

En l'àmbit macroeconòmic destaca una desacceleració relativa del creixement, especialment a Europa en el segon semestre, a causa dels plans d'austeritat que han emprès els governs amb l'objectiu d'equilibrar les balances pressupostàries a fi que els estats membres assoleixin una ràtio dèficit/PIB inferior al 3% l'any 2013.

El bloc de països emergents ha continuat amb un creixement vigorós, la qual cosa els permet incrementar progressivament el seu percentatge de participació en el PIB mundial.

UEM

En l'àmbit internacional, l'inici de l'any va estar influenciat clarament per dos factors.

Per una banda, les revoltes al nord d'Àfrica i a l'Orient Mitjà, que van comportar processos de democratització de diversos països, van repercutir en els mercats per les tensions en el preu del cru i per problemes en subministrament.

Això no obstant, des del punt de vista macro, el terratrèmol i el tsunami devastadors registrats al Japó van tenir un impacte notori en la primera part de l'any, si bé la ràpida actuació de les autoritats polítiques i monetàries va evitar una penalització més gran sobre el creixement econòmic.

Europa no va restar aliena a aquests esdeveniments, per bé que la crisi del deute públic va focalitzar totes les atencions. A finals de març, al Consell Europeu es varen crear les bases per establir un mecanisme de suport als mercats de deute públic dels països perifèrics, el Mecanisme Europeu d'Estabilitat.

El Banc Central Europeu, davant de l'increment de la pressió inflacionista, va elevar els tipus d'interès oficials a l'abril i al juliol fins a l'1,5%, i es va mantenir en un segon pla en la crisi del deute. En aquest sentit, el mes de maig el Consell de Ministres d'Economia i Finances de la Unió Europea va aprovar un pla d'ajuda financera a Portugal per valor de 78.000 milions d'euros, i a finals de juliol va tirar endavant el segon pla d'ajuda a Grècia, entre moltes altres mesures per gestionar la crisi de deute sobirà.

Va ser en aquest punt, i coincidint amb la rebaixa de la qualificació creditícia del deute dels Estats Units per part de l'agència S&P, que el Banc Central Europeu, a la reunió del mes d'agost, va fer un pas endavant amb la implementació d'un programa de compres de deute públic de l'Eurozona amb l'objectiu de reduir les tensions en els costos de finançament de països com Portugal, Espanya i Itàlia.

La situació de Grècia, el focus d'atenció principal dels mercats financers amb una ràtio deute/PIB per sobre del 150%, va rebrotar després de l'estiu i va forçar un nou programa de rescat per al país a l'eurocimera de finals d'octubre.

En aquesta reunió també es va acordar una proposta de quitació del 50% del valor del deute hel·lè amb els creditors privats, una ampliació de la capacitat financera del Fons Europeu d'Estabilitat Financera i un increment de la ràtio de capital de màxima qualitat dels principals bancs de la UE fins al 9%.

Paral·lelament, en les dues primeres reunions del Banc Central Europeu presidides per l'italià Mario Draghi, que ha substituït Jean Claude Trichet en el seu càrrec després de la fi del seu mandat, el tipus oficial es va reduir en 50 punts bàsics fins a l'1%, i es van anunciar mesures extraordinàries com les dues subhastes de liquiditat a 36 mesos. En l'àmbit públic i per tancar el 2011, la cimera europea del 9 de desembre va tancar un pacte per assegurar una major disciplina fiscal per mitjà d'un acord entre els 17 estats de l'Eurozona més altres nacions.

En termes estadístics, el PIB de l'Eurozona va repuntar un 0,7% en termes interanuals, tot i que l'últim trimestre va registrar un retrocés d'un 0,3%. Per països, Alemanya va ser de nou el país amb un major creixement, atès que va registrar una taxa del 2,0%, mentre que França va avançar un 1,4%.

Pel que fa als països que van rebre ajuda financera de la UE, les mesures d'ajustament i austeritat van tenir una lògica repercussió negativa sobre el creixement i Grècia, Portugal i Irlanda van registrar contraccions del 7,5%, el 2,8% i el 0,1%, respectivament. L'Índex de Preus al Consum (IPC) de l'Eurozona es va mantenir entre el 2,3% i el 2,7% durant tot el període, i va acabar l'exercici amb aquesta taxa. Els nivells van ser superiors als que s'havien registrat al 2010 i lleugerament per sobre de l'objectiu de política monetària del 2% del BCE.

Les tensions energètiques expliquen en gran part aquest repunt, la qual cosa es confirma observant la inflació subjacent, un indicador que no té en compte els preus d'energia, aliments i tabac, atès que aquest índex es va moure entre l'1 i l'1,6%.

Espanya

L'increment de l'endeutament del sector públic a Espanya va centrar l'interès dels mercats financers internacionals tenint en compte que es tracta de la quarta economia dins de la UEM.

Els problemes derivats de l'endeutament dels països perifèrics de l'Eurozona van ser una constant al llarg del 2011 i, en aquest sentit, Espanya va patir-ne els efectes de primera mà mitjançant un increment de la prima de risc, per bé que en el quart trimestre, i coincidint amb el canvi de govern després dels comicis generals, la tensió del deute públic, termòmetre del sentiment de mercat, va millorar sensiblement.

Espanya va aprovar el mes de febrer l'Acord Social i Econòmic, que incloïa la reforma del sistema de pensions, per part del Govern, els sindicats i la patronal, i que l'executiu aprovés un decret llei per tal de reforçar la solvència de les entitats de crèdit.

Un mes després de les eleccions autonòmiques i municipals de maig, que van suposar un gran canvi en el mapa polític, el Govern espanyol va aprovar un decret llei en virtut del qual es reformava la negociació col·lectiva, tan sols un any després de la reforma. Tot i que els mesos d'estiu acostumen a ser poc intensos políticament, la conjuntura del mercat va forçar una sèrie de mesures econòmiques excepcionals.

Espanya va posar en marxa un bloc de mesures de política econòmica, amb l'avançament del pagament de l'impost de societats per a les grans empreses, la racionalització de la despesa farmacèutica i la reducció temporal de l'IVA per als habitatges nous, a més de restablir a posteriori l'impost sobre el patrimoni per al 2011 i 2012.

Això no obstant, la mesura que va tenir més repercussió política, social i econòmica va ser la introducció del principi d'estabilitat pressupostària a la Constitució espanyola, aprovada per àmplia majoria en el Congrés i que posteriorment es va aplicar a tot el conjunt de l'Eurozona.

Tan bon punt va començar el quart trimestre, les institucions van reduir l'activitat política significativament en la mesura en què s'havien de celebrar eleccions generals anticipades el mes de novembre, uns comicis que havien de portar un canvi de govern.

En termes estadístics, el PIB d'Espanya va tancar l'any amb un creixement interanual positiu del 0,3%, per bé que el quart trimestre va registrar la primera contracció intertrimestral negativa des de finals del 2009 amb un retrocés del 0,3%. El dèficit públic nacional va acabar el 2011 en el -8,51% del PIB, sensiblement per sobre del 6,6% a què s'havia compromès Espanya amb la UEM. La inflació es va mantenir entre el 2% i el 3% pràcticament en tot l'exercici, tot i que la tendència vas ser clarament descendent tan bon punt es van anar relaxant les tensions energètiques de principis d'any i el consum es va anar debilitant gradualment. L'Enquesta de Població Activa (EPA) trimestral va mostrar una taxa de desocupació que va tancar el 2011 en el 22,85% després d'haver acabat l'exercici precedent en el 20,33%, la qual cosa representa un nombre de desocupats d'aproximadament 4,5 milions de persones en edat de treballar i on destaca l'alt percentatge de desocupació en el segment més jove de la població activa.

EUA

Per a l'economia dels Estats Units, el 2011 va ser l'any en què el seu deute públic va perdre la màxima qualificació creditícia per primera vegada a la història.

Després de diversos avisos durant el primer semestre, l'agència Standard & Poor's va decidir rebaixar un graó la nota per al deute dels Estats Units de AAA a AA+ a principis d'agost, pocs dies després que el Congrés aprovés un increment del sostre de despesa, en una reforma obligada atès que el Departament del Tresor dels Estats Units no té autoritat per emetre o contraure deute per sobre d'aquest límit.

Malgrat que el dèficit públic es va situar per sobre del 10% la qual cosa va significar un increment proper al 2% respecte al tancament del 2010, el deute públic dels Estats Units va continuar funcionant com a actiu refugi.

Pel que fa a la macroeconomia, en destaca especialment l'evolució positiva de la taxa de desocupació, una de les variables que, juntament amb la inflació, constitueixen els eixos de la política monetària de la Reserva Federal.

A finals del tercer trimestre, el Banc Central va optar per donar un nou gir a les decisions adoptades amb la posada en marxa de la denominada operació twist.

Aquesta mesura, presa per última vegada a la dècada dels 60, consisteix a canviar els títols de deute en cartera de curt termini per actius de llarg termini en un import aproximat de 400.000 milions de dòlars. La finalitat és reduir encara més els tipus al llarg termini del deute, de referència per als préstecs hipotecaris de les economies domèstiques dels Estats Units, i facilitar l'accés al crèdit en condicions millors i incrementar el poder adquisitiu sense augmentar la massa monetària.

En matèria de política fiscal, l'administració d'Obama va focalitzar també els esforços amb el tercer paquet d'estímul fiscal des del 2008 amb l'objectiu de promoure l'ocupació. Aquesta mesura es va materialitzar en la denominada American Jobs Act.

En termes estadístics, el PIB dels Estats Units va registrar un creixement anualitzat del 3% en el quart trimestre, a falta de la dada definitiva. L'IPC va tancar l'exercici en +3,0%, mentre que la taxa de desocupació va tancar el 2011 en el 8,5% després d'haver assolit un màxim en el 9,1% al gener.

Emergents

Pel que fa als països emergents, els grans motors de la recuperació econòmica global, van mantenir un ritme de creixement elevat durant el 2011 i van incrementar de manera significativa la seva aportació al PIB mundial. No obstant això, les mesures aplicades per frenar les tensions inflacionistes per l'increment del preu de les matèries primeres, especialment després de les tensions geopolítiques a l'Orient Mitjà, van trobar dificultats per assolir el seu objectiu, i en canvi van restar un cert vigor al creixement.

Malgrat això, alguns països com la Xina, l'Índia i el Brasil van registrar creixements del 8,9%, el 8,5% i l'1,4%, respectivament, mentre que en termes generals els bancs centrals respectius van adoptar polítiques monetàries contracícliques que van incrementar els tipus de referència i els requeriments de reserves al sistema bancari.

Creixement PIB 2000-2011

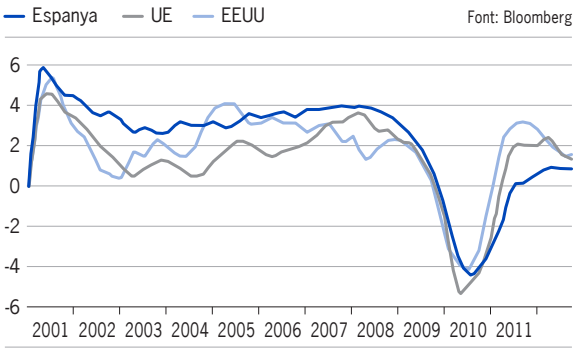

› 4.1. Mercats financers

La crisi de l'euro va ser novament protagonista el 2011

La crisi del deute públic de la zona euro, i especialment de Grècia, va suposar un desafiament a l'estabilitat dels mercats financers el 2011. Organismes internacionals com l'FMI o el Banc Mundial han alertat dels riscos per a l'economia mundial d'un nou repunt de les primes de risc d'Espanya o Itàlia. Per la seva banda, els principals bancs centrals del món van continuar amb les seves polítiques d'estímul i suport il·limitat a la liquiditat.

La crisi de Grècia, a més, va propiciar un canvi d'actitud en alguns governs de la Unió Europea i es va acceptar la contenció de la despesa pública com a única recepta per tranquil·litzar els mercats financers, si bé les mesures d'estímul i reformes estructurals per dinamitzar determinades economies penalitzades per la caiguda del consum estan adquirint més protagonisme.

Comportament mixt de la renda fixa

En els mercats de renda fixa, les notícies macroeconòmiques es van imposar a les notícies microeconòmiques, cosa que va afavorir comportaments mixtos durant l'any en la categoria. Clarament, l'actiu guanyador el 2011 va ser, d'una banda, el deute públic americà i, de l'altra, el deute públic alemany. Tots dos es van beneficiar de l'aversió al risc derivada dels problemes a la zona euro, la retallada de les perspectives de creixement i les tensions geopolítiques que es van produir en determinats països àrabs. Així, els dos actius van aconseguir pujades properes al 10% amb caigudes de les rendibilitats dels bons.

Els preus del deute públic espanyol van registrar períodes de fluctuacions elevades, sobretot el segon semestre de l'any. No obstant això, l'anunci, per part del Banc Central Europeu, de subhastes extraordinàries de liquiditat il·limitada a tres anys i de dues rebaixes consecutives del tipus oficial fins a l'1% va tenir un impacte positiu en la prima de risc del deute públic espanyol, que va acabar l'any prop d'una rendibilitat del 5% per a la referència a 10 anys.

Pel que fa a la renda fixa corporativa, malgrat la millora contínua en el procés iniciat el 2009 amb el sanejament dels balanços de les companyies, els diferencials de crèdit es van ampliar, amb més intensitat en aquelles emissions amb pitjors qualificacions creditícies. Les primes de risc del deute amb grau d'inversió es van ampliar a ambdós costats de l'Atlàntic.

Oscil·lacions dispars en els mercats de renda variable

En els mercats de renda variable l'any va transcórrer de més a menys, amb una primera part en què els mercats van obtenir rendibilitats positives gràcies al bon comportament dels sectors més cíclics, com per exemple el financer. Tanmateix, a mesura que avançava l'any i les notícies negatives se succeïen (terratrèmol i tsunami al Japó, primavera àrab i crisi de deute perifèric), les rendibilitats queien per acabar l'any per sobre del doble dígit negatiu en la major part de borses, excepte les borses dels EUA, on l'índex S&P 500 va tancar l'exercici pràcticament sense canvis.

Les borses nacionals es van contagiar de la incertesa procedent dels mercats de deute i van deixar de banda qüestions de valoració fonamental. L'Ibex-35 va acabar l'any amb una caiguda propera al 13%, en línia amb els seus comparables europeus, que van tancar amb baixades de l'11,34% en el cas de l'Stoxx-600. Mereix una menció a part el cas alemany, que, malgrat la solidesa de la seva economia, va obtenir resultats similars per por d'un alentiment global de les economies i, sobretot, per una qüestió de sortida de fluxos dels inversors en renda variable europea. Finalment, el DAX va tancar amb un -14,69%.

Un escenari diferent es va dibuixar a l'altre costat de l'Atlàntic, on les borses nord-americanes cotitzaven amb oscil·lacions davant les notícies procedents del Japó i d'Europa.

Amb tot, l'índex S&P 500 va finalitzar l'any amb un resultat inusual del 0%, després d'un fort rebot el darrer trimestre de l'any gràcies a la sensible millora de les dades macroeconòmiques i la consolidació de la bona situació en els balanços i els comptes de resultats de les companyies. El 2011, a més, es va poder observar un altre vessant dels efectes del refugi cap a la qualitat, com va ser la diferència entre la rendibilitat entre les grans companyies i les petites i mitjanes empreses, mesurades pel diferencial entre el Dow Jones Industrial i l'S&P 500, que va superar els 550 punts bàsics.

Els mercats emergents van corregir per les previsions a la baixa sobre el creixement global i pels elevats índexs d'inflació mostrats per la major part d'aquestes economies. La causa d'aquest repunt en la inflació va ser, d'una banda, l'escalada en els preus de les matèries primeres agrícoles causada per disrupcions en l'oferta i, de l'altra, l'increment dels preus de les matèries primeres energètiques causat per les tensions geopolítiques provocades per l'anomenada «primavera àrab».

Així, malgrat una última part de l'any amb previsions sobre caiguda de la inflació i les primeres mesures monetàries expansives que apareixien en el sistema -per exemple, el cas xinès que, a principis de desembre, va rebaixar per primera vegada en tres anys el coeficient de reserves bancàries requerides-, les borses emergents mesurades per l'índex MSCI Emerging Markets van acabar l'any amb una caiguda del 20,41%. Per zones geogràfiques, la zona del sud-est asiàtic va ser la que en conjunt va obtenir un millor resultat en posar de manifest els balanços sanejats dels governs i les companyies i el creixement sostingut de la demanda interna per tancar l'any en algun cas en positiu, com per exemple a Indonèsia i Malàisia. A l'Europa de l'Est, molt dependent del finançament de les grans economies europees i l'Amèrica Llatina i estretament lligades al comportament de les matèries primeres industrials, es van anotar caigudes per sobre del 20%.

Les matèries primeres energètiques, exclòs el petroli, van ser les més castigades el 2011

El 2011 va destacar per ser un any amb elevades fluctuacions dels preus de les matèries primeres. Els metalls preciosos com la plata i l'or van obtenir rendibilitats del -9,94% i del +10,06% respectivament. Els inversors van continuar augmentant la seva exposició a l'or, d'una banda, perquè aquest era considerat actiu refugi i, de l'altra, com a cobertura davant possibles escenaris inflacionistes en el futur.

La plata, per la seva banda, va patir una correcció a causa de l'exigència de més garanties per part de les cambres de compensació davant les fortes pujades en la seva cotització.

petroli, mesurat per la variant Brent, va tancar l'any amb avanços importants, en concret més d'un 13%. L'anomenada «primavera àrab» va posar de manifest la preocupació dels inversors per possibles problemes en el subministrament i va tancar l'any per sobre dels 107 USD/barril. En contraprestació, el gas natural va continuar la seva caiguda lliure i va acabar l'any en un -32,15%. La sobrecapacitat del mercat a causa de la disminució de la demanda per la frenada brusca de les economies i pels descobriments d'enormes jaciments de gas pissarra va pesar molt en la cotització.

Les matèries primeres agrícoles van tancar l'any de manera mixta i sent fermament dependents de les condicions climàtiques, del creixement de la demanda atès el creixement demogràfic mundial -el 2011 es va arribar a l'habitant número 7.000 milions- i de restriccions en les exportacions de determinats països per fer front a possibles dèficits de subministrament i potencials revoltes socials. Per la banda de les rendibilitats positives, destaca

el blat de moro, amb una pujada del 2,78% i, sobretot, la llet, amb una pujada del 30,56%. Per la banda de les rendibilitats negatives, destaquen el sucre, amb una caiguda del 6,57%, el blat, amb una caiguda del 17,82% i sobretot el cotó, amb un descens del 30,81%.

Fluctuacions en el mercat de divises

Finalment, pel que fa al mercat de divises, el 2011 va ser un any d'anada i tornada amb dues parts de l'any diametralment oposades, en què l'euro es va apreciar fortament la primera part de l'any fins arribar a nivells d'1,48 dòlars a finals d'abril, i una segona part de l'any més negativa, en créixer l'aversió al risc dels inversors i alimentar els dubtes sobre el seu projecte, arribant als 1,29 dòlars al tancament.

A més, el fort viratge en el comandament del BCE després de la presa de possessió de Mario Draghi, que va adoptar una política monetària molt més expansiva, també va incidir en la cotització i va debilitar l'euro davant la principal divisa de la reserva mundial. L'any també es va caracteritzar per les intervencions en el mercat de divises per posar fre a les imparables pujades d'aquelles economies amb superàvit per compte corrent, com és el cas de Suïssa i del Japó, o, en el cas contrari, per frenar les fortes depreciacions en divises com la rupia índia o la lira turca, amb fugides de diners cap a actius refugi.

› **4.2.** Sistema financer espanyol

Els mercats financers internacionals durant el 2011 van registrar nous episodis de tensió i de retirada de confiança dels inversors.

Les incerteses renovades sobre la crisi del deute sobirà a la zona euro, la seva interacció amb el sector bancari i els dubtes sobre la capacitat de creixement de l'economia mundial han configurat aquest entorn difícil.

En el cas particular del sector financer espanyol, s'ha seguit immers en un procés de canvi normatiu i de model de negoci, que a més ha tingut continuïtat amb requeriments d'increments de capital i reducció de palanquejament.

Objectiu: complir els requisits de solvència i capital exigits

El 2011 es van produir avenços significatius en la reestructuració del sector de caixes d'estalvis per complir els requisits de recapitalització establerts pel Reial decret llei 2/2011. Aquest RDL va elevar els requeriments de solvència de les entitats mitjançant dues vies:

- Creant una nova exigència de recursos propis basada en el capital principal, que integra els elements de més qualitat i s'apropa al concepte de capital principal incorporat en els acords de Basilea III.
- Incrementant els nivells de solvència exigits fins a un capital principal del 8% dels actius ponderat per risc per a totes les entitats (s'eleva al 10% en aquelles entitats que tinguin un coeficient de finançament majorista superior al 20% i que no tinguin distribuïts títols representatius del seu capital social o drets de vot per, almenys, un percentatge igual o superior al 20% d'aquest a tercers, inclosos accionistes o socis).

Els nivells de solvència esmentats es van assolir o bé mitjançant capital privat en alguns casos, entre els quals destaquen les sortides a borsa d'algunes entitats, o bé mitjançant la participació directa del FROB en la consecució d'aquest objectiu.

Retrocés del passiu

Desagregant el sector bancari, i començant per la part del passiu, el saldo de dipòsits procedents del sector privat resident va mostrar un retrocés de 20.600 durant el 2011 (-1,95% interanual), com a conseqüència directa del descens en els dipòsits a termini, ja que els dipòsits a la vista es van mantenir estables respecte al tancament de 2010.

Aquesta tendència, en part, té la seva explicació en el Reial decret 771/2011, que contempla l'exigència d'aportacions addicionals als Fons de Garantia de Dipòsit (FGD) per a aquelles entitats que remunerin dipòsits i excedeixin determinats tipus d'interès. Aquest reial decret va contribuir, d'una banda, a moderar les polítiques comercials excessivament agressives d'algunes entitats i, de l'altra, a refinançar un FGD que havia baixat en la seva capitalització després de la seva participació juntament amb el FROB en alguna de les últimes adquisicions.

La caiguda en el passiu minorista va tenir la seva continuació en els mercats majoristes de finançament, amb una caiguda en les emissions vives el 2011 de 60.900 milions d'euros entre venciments i noves emissions. Les entitats espanyoles van haver d'afrontar en els seus passius la impossibilitat d'emetre davant aquests escenaris adversos o bé, i en el cas de fer-ho, canviar de pagar tipus d'interès més alts a tipus d'interès de mercat.

El sector financer espanyol va escometre la tendència negativa anterior augmentant el seu finançament a través del Banc Central Europeu fins al 30% del total de l'eurosistema (amb un creixement proper al 100% després de passar dels 60.000 milions d'euros adjudicats el desembre del 2010 fins als 118.860 milions d'euros amb què va tancar el 2011 el sistema financer espanyol).

Contracció de la inversió creditícia i increment de la morositat

Pel que fa a l'actiu, i al tancament del 2011, continuava la restricció del crèdit en el sector financer espanyol. Es va reduir el saldo viu global en 61.200 milions d'euros (-3,3% interanual) durant l'any. La forta contracció del crèdit al sector privat amb garantia real (-64.800 milions; -5,9% interanual) corroborava la debilitat de la demanda domèstica, mentre que només creixien les inversions creditícies a les administracions públiques i al sector exterior, tal com reflecteix la taula següent:

Descomposició inversió creditícia (en milions d'euros)

Desembre de 2011	Volum	% Total	Variació absoluta	Variació interanual
Sector resident	1.782.678	84,6%	-61.272	-3,30%
Administracions públiques	89.694	4,3%	10.723	13,60%
Sector exterior	234.047	11,1%	4.419	1,90%
Total crèdit	**2.106.419**	**100,0%**	**-46.130**	**-2,10%**

El 2011 també es va registrar un deteriorament en la qualitat de les carteres creditícies de les entitats, amb augments tant en els actius morosos com en els adjudicats. El fort creixement del crèdit dubtós (+28.500 milions d'euros; +26,6% interanual), símptoma, entre altres, del deteriorament del mercat laboral, elevava la taxa de mora mitjana del sistema financer espanyol fins al 7,61% (dades fins al setembre del 2011) des del 5,81% al tancament del 2010. Per sectors, torna a ser el crèdit promotor i a la construcció el que va patir alces més grans en la taxa de mora, tal com mostra la gràfica següent:

Evolució taxa de mora per segments

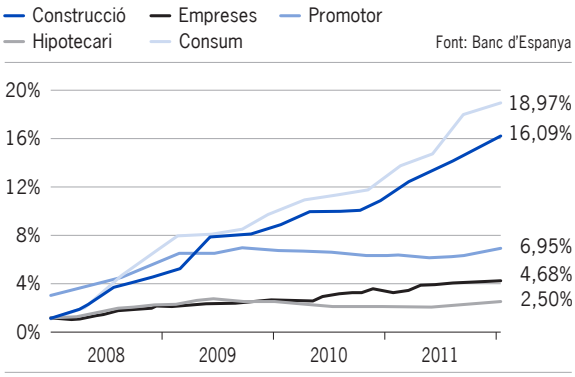

Com a resultat, disminució del marge d'interessos i reducció de les despeses d'explotació

El dit deteriorament de la qualitat dels actius, així com l'encariment dels costos de finançament derivats de la intensa competència minorista i el tancament dels mercats majoristes, han portat una important pressió a la baixa al marge d'interessos de les entitats financeres espanyoles.

Els ajustos de plantilla i oficines compromesos en els plans d'integració alleugen el pes de les despeses d'explotació en el compte de resultats i han deixat més marge per incrementar les provisions per deteriorament d'actius.

2011

Enginyers

5

Estats Financers Individuals i Consolidats

BALANÇ DE SITUACIÓ DE CAIXA D'ENGINYERS EL 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010

	ACTIU	2011	2010
1	**Caixa i dipòsits en bancs centrals**	**27.089**	**30.870**
2	**Cartera de negociació**	**45.598**	**23.774**
2.1	Dipòsits en entitats de crèdit	———	———
2.2	Crèdit a la clientela	———	———
2.3	Valors representatius de deute	45.138	22.652
2.4	Instruments de capital	258	1.122
2.5	Derivats de negociació	202	———
	Promemòria: Prestats o en garantia	31.367	19.470
3	**Altres actius financers a valor raonable amb canvis en P i G**	**———**	**———**
3.1	Dipòsits en entitats de crèdit	———	———
3.2	Crèdit a la clientela	———	———
3.3	Valors representatius de deute	———	———
3.4	Instruments de capital	———	———
	Promemòria: Prestats o en garantia	———	———
4	**Actius financers disponibles per a la venda**	**397.528**	**180.693**
4.1	Valors representatius de deute	389.694	173.538
4.2	Altres instruments de capital	7.834	7.155
	Promemòria: Prestats o en garantia	266.227	124.601
5	**Inversions creditícies**	**1.431.388**	**1.448.633**
5.1	Dipòsits en entitats de crèdit	16.138	21.039
5.2	Crèdit a la clientela	1.394.042	1.399.858
5.3	Valors representatius de deute	21.208	27.736
	Promemòria: Prestats o en garantia	———	26.532
6	**Cartera d'inversió al venciment**	**67.167**	**39.586**
	Promemòria: Prestats o en garantia	8.460	38.606
7	**Ajustaments a actius financers per macrocobertures**	**———**	**———**
8	**Derivats de cobertura**	**667**	**792**
9	**Actius no corrents en venda**	**471**	**———**
10	**Participacions**	**13.976**	**11.403**
10.1	Entitats associades	3.000	———
10.2	Entitats multigrup	———	———
10.3	Entitats del Grup	10.976	11.403
11	**Contractes d'assegurances vinculats a pensions**	**———**	**———**
13	**Actiu material**	**13.444**	**13.683**
13.1	Immobilitzat material	13.444	13.683
13.1.1	D'ús propi	11.539	11.791
13.1.2	Cedit en arrendament operatiu	1.890	1.860
13.1.3	Afecte a la obra social	15	32
13.2	Inversions immobiliàries	———	———
	Promemòria: adquirit en arrendament financer	———	———

Milers d'euros

BALANÇ DE SITUACIÓ DE CAIXA D'ENGINYERS EL 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010

	ACTIU	2011	2010
14	**Actiu intangible**	**7.019**	**6.026**
14.1	Fons de comerç	———	———
14.2	Altre actiu intangible	7.019	6.026
15	**Actius fiscals**	**8.462**	**7.351**
15.1	Corrents	354	9
15.2	Diferits	8.108	7.342
16	**Resta d'actius**	**2.758**	**2.796**
Total actiu		**2.015.567**	**1.765.607**
	Promemòria		
1	**Riscos contingents**	**117.787**	**122.782**
2	**Compromisos contingents**	**176.769**	**222.404**

Milers d'euros

BALANÇ DE SITUACIÓ DE CAIXA D'ENGINYERS EL 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010

	PASSIU	2011	2010
1	**Cartera de negociació**	**1.015**	**894**
1.1	Dipòsits de bancs centrals	—	—
1.2	Dipòsits d'entitats de crèdit	—	—
1.3	Dipòsits de la clientela	—	—
1.4	Dèbits representats per valors negociables	—	—
1.5	Derivats de negociació	1.015	894
1.6	Posicions curtes de valors	—	—
1.7	Altres passius financers	—	—
2	**Altres passius financers a valor raonable amb canvis en P i G**	**—**	**—**
2.1	Dipòsits de bancs centrals	—	—
2.2	Dipòsits d'entitats de crèdit	—	—
2.3	Dipòsits de la clientela	—	—
2.4	Dèbits representats per valors negociables	—	—
2.5	Passius subordinats	—	—
2.6	Altres passius financers	—	—
3	**Passius financers a cost amortitzat**	**1.898.882**	**1.673.130**
3.1	Dipòsits de bancs centrals	288.801	300.068
3.2	Dipòsits d'entitats de crèdit	17.062	890
3.3	Dipòsits de la clientela	1.573.518	1.361.431
3.4	Dèbits representats per valors negociables	—	—
3.5	Passius subordinats	—	—
3.6	Altres passius financers	19.501	10.741
4	**Ajustaments a passius financers per macrocobertures**	**—**	**—**
5	**Derivats de cobertura**	**—**	**—**
6	**Passius associats amb actius no corrents en venda**	**—**	**—**
8	**Provisions**	**760**	**590**
8.1	Fons per a pensions i obligacions similars	—	—
8.2	Provisions per a impostos i altres contingències legals	—	—
8.3	Provisions per a riscos i compromisos contingents	209	175
8.4	Altres provisions	551	415
9	**Passius fiscals**	**1.009**	**1.258**
9.1	Corrents	—	412
9.1	Diferits	1.009	846
10	**Fons de l'obra social**	**102**	**41**
11	**Resta de passius**	**5.340**	**3.605**
12	**Capital reemborsable a la vista**	**—**	**1.559**
Total passiu		**1.907.108**	**1.681.077**

Milers d'euros

BALANÇ DE SITUACIÓ DE CAIXA D'ENGINYERS EL 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010

		2011	2010
1	**Fons propis**	**119.750**	**93.618**
1.1	Capital / Fons de dotació (a)	62.534	39.872
1.1.1	Escripturat	62.534	39.872
1.1.2	Menys: Capital no exigit	———	———
1.2	Prima d'emissió	———	———
1.3	Reserves	51.065	48.738
1.4	Altres instruments de capital	———	———
1.4.1	D'instruments financers compostos	———	———
1.4.2	Quotes participatives i fons associats	———	———
1.4.3	Resta d'instruments de capital	———	———
1.5	Menys: Valors propis	———	———
1.6	Resultat de l'exercici	6.151	5.008
1.7	Menys: Dividends i retribucions	———	———
2	**Ajustaments per valoració**	**-11.291**	**-9.088**
2.1	Actius financers disponibles per a la venda	-11.291	-9.088
2.2	Cobertures dels fluxos d'efectiu	———	———
2.3	Cobertures d'inversions netes en negocis a l'estranger	———	———
2.4	Diferències de canvi	———	———
2.5	Actius no corrents en venda	———	———
2.7	Restes d'ajustaments per valoració	———	———
	Total patrimoni net	**108.459**	**84.530**
	Total passiu i patrimoni net	**2.015.567**	**1.765.607**

Milers d'euros

COMPTE DE PÈRDUES I GUANYS DE CAIXA D'ENGINYERS DELS EXERCICIS 2011 I 2010

		2011	2010
1	**Interessos i rendiments assimilats**	**48.474**	**44.239**
2	**Interessos i càrregues assimilades**	**-26.626**	**-21.119**
3	**Remuneració de capital reemborsable a la vista**	**———**	**-47**
a)	**Marge d'interessos**	**21.848**	**23.073**
5	**Rendiment d'instruments de capital**	**1.608**	**151**
6	**Comissions percebudes**	**20.926**	**13.513**
7	**Comissions pagades**	**-2.129**	**-2.003**
8	**Resultats d'operacions financeres (net)**	**1.033**	**1.534**
8.1	Cartera de negociació	-443	-3.042
8.2	Altres instruments financers a valor raonable amb canvis en P i G	———	———
8.3	Instruments financers no valorats a valor raonable amb canvis en P i G	2.460	5.251
8.4	Altres	-984	-675
9	**Diferències de canvi (net)**	**-84**	**270**
10	**Altres productes d'explotació**	**1.232**	**1.617**
11	**Altres càrregues d'explotació**	**-1.277**	**-1.630**
b)	**Marge brut**	**43.157**	**36.525**
12	**Despeses d'administració**	**-28.932**	**-28.740**
12.1	Despeses de personal	-17.627	-16.219
12.2	Altres despeses generals d'administració	-11.305	-12.521
13	**Amortització**	**-2.256**	**-2.080**
14	**Dotacions a provisions (net)**	**-180**	**-87**
15	**Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net)**	**-4.315**	**557**
15.1	Inversions creditícies	-4.847	99
15.2	Instruments financers no valorats a valor raonable amb canvis en P i G	532	458
c)	**Resultat de les activitats d'explotació**	**7.474**	**6.175**
16	**Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net)**	**-427**	**-34**
16.1	Fons de comerç i altre actiu intangible	———	———
16.2	Altres actius	-427	-34
17	**Guanys (pèrdues) a la baixa d'actius no class. com a no corrents en venda**	**———**	**5**
18	**Diferència negativa en combinacions de negocis**	**———**	**———**
19	**Guanys (pèrdues) d'actius no corrents en venda no class. com a oper. interrompudes**	**———**	**———**
d)	**Resultat abans d'impostos**	**7.047**	**6.146**
20	**Impostos sobre beneficis**	**-437**	**-759**
21	**Dotació obligatòria a obres i fons socials**	**-459**	**-379**
e)	**Resultat de l'exercici procedent d'operacions continuades**	**6.151**	**5.008**
22	**Resultat d'operacions interrompudes (net)**	**———**	**———**
f)	**Resultat exercici**	**6.151**	**5.008**

Milers d'euros

ESTAT D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS DE CAIXA D'ENGINYERS

		2011	2010
a)	**Resultat de l'exercici**	**6.151**	**5.008**
b)	**Altres ingressos i despeses reconeguts**	**-2.203**	**-7.749**
1	**Actius financers disponibles per a la venda**	**-2.973**	**-10.348**
1.1	Guanys (pèrdues) per valoració	-780	-5.407
1.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-2.193	-4.941
1.3	Altres reclassificacions	———	———
2	**Cobertures de fluxes d'efectiu**	**———**	**———**
2.1	Guanys (pèrdues) per valoració	———	———
2.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	———	———
2.3	Imports transferits al valor inicial de les partides cobertes	———	———
2.4	Altres reclassificacions	———	———
3	**Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger**	**———**	**———**
3.1	Guanys (pèrdues) per valoració	———	———
3.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	———	———
3.3	Altres reclassificacions	———	———
4	**Diferències de canvi**	**———**	**———**
4.1	Guanys (pèrdues) per valoració	———	———
4.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	———	———
4.3	Altres reclassificacions	———	———
5	**Actius no corrents en venda**	**———**	**———**
5.1	Guanys (pèrdues) per valoració	———	———
5.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	———	———
5.3	Altres reclassificacions	———	———
6	**Guanys (pèrdues) actuarials a plans de pensions**	**———**	**———**
8	**Resta d'ingressos i despeses reconegudes**	**———**	**———**
9	**Impost sobre beneficis**	**770**	**2.599**
c)	**Total ingressos i despeses reconegudes**	**3.948**	**-2.741**

Milers d'euros

ESTAT TOTAL DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET DE CAIXA D'ENGINYERS

		Capital / Fons de dotació (a)	Prima d'emissió	Reserves
1	**Saldo final el 31 de desembre de 2010**	**39.872**	**———**	**48.738**
1.1	Ajustaments per canvi de criteri comptable	———	———	———
1.2	Ajustaments per errors	———	———	———
2	**Saldo inicial ajustat**	**39.872**	**———**	**48.738**
3	**Total ingressos i despeses reconeguts**	**———**	**———**	**———**
4	**Altres variacions en el patrimoni net**	**22.662**	**———**	**2.327**
4.1	Augments de fons de dotació	21.103	———	-936
4.2	Reduccions de fons de dotació	———	———	———
4.3	Conversió de passius financers en capital	1.559	———	———
4.4	Increments d'altres instruments de capital	———	———	———
4.5	Reclassificació de passius financers a altres instruments de capital	———	———	———
4.6	Reclassificació d'altres instruments de capital a passius financers	———	———	———
4.7	Distribució de dividends / Remuneració als socis	———	———	———
4.8	Operacions amb instruments de capital propi (net)	———	———	———
4.9	Traspassos entre partides de patrimoni net	———	———	3.263
4.10	Increments (reduccions) per combinacions de risc	———	———	———
4.11	Dotació discrecional a obres socials	———	———	———
4.12	Pagaments amb instruments de capital	———	———	———
4.13	Resta d'increments (reduccions) de patrimoni net	———	———	———
5	**Saldo final el 31 de desembre de 2011**	**62.534**	**———**	**51.065**
1	**Saldo final el 31 de desembre de 2009**	**39.342**	**———**	**46.314**
1.1	Ajustaments per canvi de criteri comptable	———	———	———
1.2	Ajustaments per errors	———	———	———
2	**Saldo inicial ajustat**	**39.342**	**———**	**46.314**
3	**Total ingressos i despeses reconeguts**	**———**	**———**	**———**
4	**Altres variacions en el patrimoni net**	**530**	**———**	**2.424**
4.1	Augments de fons de dotació	530	———	4
4.2	Reduccions de fons de dotació	———	———	———
4.3	Conversió de passius financers en capital	———	———	———
4.4	Increments d'altres instruments de capital	———	———	———
4.5	Reclassificació de passius financers a altres instruments de capital	———	———	———
4.6	Reclassificació d'altres instruments de capital a passius financers	———	———	———
4.7	Distribució de dividends / Remuneració als socis	———	———	———
4.8	Operacions amb instruments de capital propi (net)	———	———	———
4.9	Traspassos entre partides de patrimoni net	———	———	2.891
4.10	Increments (reduccions) per combinacions de risc	———	———	———
4.11	Dotació discrecional a obres socials	———	———	———
4.12	Pagaments amb instruments de capital	———	———	———
4.13	Resta d'increments (reduccions) de patrimoni net	———	———	-471
5	**Saldo final el 31 de desembre de 2010**	**39.872**	**———**	**48.738**

Patrimoni net atribuït (milers d'euros) · Fons propis					
Altres instruments de capital	Resultat de l'exercici	Menys: dividends i retribucions	Total Fons propis	Ajustaments per valoració	Total patrimoni net
—	**5.008**	—	**93.618**	**-9.088**	**84.530**
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	**5.008**	—	**93.618**	**-9.088**	**84.530**
—	**6.151**	—	**6.151**	**-2.203**	**3.948**
—	**-5.008**	—	**19.981**	—	**19.981**
—	—	—	20.167	—	20.167
—	—	—	—	—	—
—	—	—	1.559	—	1.559
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	-1.595	—	-1.595	—	-1.595
—	—	—	—	—	—
—	-3.263	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	-150	—	-150	—	-150
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	**6.151**	—	**119.750**	**-11.291**	**108.459**
—	**4.858**	—	**90.514**	**-1.339**	**89.175**
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	**4.858**	—	**90.514**	**-1.339**	**89.175**
—	**5.008**	—	**5.008**	**-7.749**	**-2.741**
—	**-4.858**	—	**-1.904**	—	**-1.904**
—	—	—	534	—	534
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	-1.967	—	-1.967	—	-1.967
—	—	—	—	—	—
—	-2.891	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	-471	—	-471
—	**5.008**	—	**93.618**	**-9.088**	**84.530**

ESTAT FLUXES D'EFECTIU DE CAIXA D'ENGINYERS

		2011	2010
a)	**Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació**	**9.956**	**-6.616**
1	**Resultat de l'exercici**	**6.151**	**5.008**
2	**Ajustaments per obtenir els fluxos d'efectiu de les activitats d'explot.**	**4.536**	**1.649**
2.1	Amortització	2.256	2.080
2.2	Altres ajustaments	2.280	-431
3	**Augment (disminució) net dels actius d'explotació**	**-225.848**	**-11.916**
3.1	Cartera de negociació	-22.267	10.149
3.2	Altres actius financers a valor raonable en canvis de P i G	———	———
3.3	Actius financers disponibles per a la venda	-214.558	8.890
3.4	Inversions creditícies	11.927	-27.609
3.5	Altres actius d'explotació	-950	-3.346
4	**Augment (disminució) net dels passius d'explotació**	**225.873**	**-2.116**
4.1	Cartera de negociació	121	-7.673
4.2	Altres passius financers a valor raonable en canvis de P i G	———	———
4.3	Passius financers a cost amortitzat	225.752	5.305
4.4	Altres passius d'explotació	———	252
5	**Cobraments (pagaments) per impost sobre beneficis**	**-756**	**759**
b)	**Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió**	**-32.301**	**18.250**
6	**Pagaments**	**-34.326**	**-2.446**
6.1	Actius materials	-722	-801
6.2	Actius intangibles	-2.287	-1.645
6.3	Participacions	-3.000	———
6.4	Entitats depenents i altres unitats de negoci	———	———
6.5	Actius no corrents i passius associats en venda	———	———
6.6	Cartera d'inversió al venciment	-27.550	———
6.7	Altres pagaments relacionats amb activitats d'inversió	-767	———
7	**Cobraments**	**2.025**	**20.696**
7.1	Actius materials	———	———
7.2	Actius intangibles	———	———
7.3	Participacions	———	902
7.4	Entitats depenents i altres unitats de negoci	———	———
7.5	Actius no corrents i passius associats en venda	———	———
7.6	Cartera d'inversió al venciment	———	19.794
7.7	Altres cobraments relacionats amb activitats d'inversió	2.025	———
c)	**Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament**	**18.564**	**-1.059**
8	**Pagaments**	**-1.595**	**-1.595**
8.1	Dividends	-1.595	-1.595
8.2	Passius subordinats	———	———
8.3	Amortització d'instruments de capital propi	———	———
8.4	Adquisició d'instruments de capital propi	———	———
8.5	Altres pagaments relacionats amb activitats de finançament	———	———

Milers d'euros

ESTAT FLUXES D'EFECTIU DE CAIXA D'ENGINYERS

		2011	2010
9	**Cobraments**	**20.159**	**536**
9.1	Passius subordinats	———	———
9.2	Emissió d'instruments de capital propi	20.159	530
9.3	Alienació d'instruments de capital propi	———	———
9.4	Altres cobraments relacionats amb activitats de finançament	———	6
d)	**Efecte de les variacions dels tipus de canvi**	**———**	**———**
e)	**Augment (disminució) net de l'efectiu i equivalents (A+B+C+D)**	**-3.781**	**10.575**
f)	**Efectiu i equivalents a l'inici del període**	**30.870**	**20.295**
g)	**Efectiu i equivalents al final del període**	**27.089**	**30.870**
	Promemòria		
	Components de l'efectiu i equivalents al final del període		
1.1	Caixa	4.850	4.599
1.2	Saldos equivalents a l'efectiu en bancs centrals	22.239	26.271
1.3	Altres actius financers	———	———
1.4	Menys: Descoberts bancaris reintegrables a la vista	———	———
	Total efectiu i equivalents al final del període	**27.089**	**30.870**

Milers d'euros

BALANÇ CONSOLIDAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010

	ACTIU	2011	2010
1	**Caixa i dipòsits en bancs centrals**	**27.090**	**30.871**
2	**Cartera de negociació**	**45.598**	**23.774**
2.1	Dipòsits en entitats de crèdit	———	———
2.2	Crèdit a la clientela	———	———
2.3	Valors representatius en deute	45.138	22.652
2.4	Instruments de capital	258	1.122
2.5	Derivats de negociació	202	———
	Promemòria: Prestats o en garantia	31.367	19.470
3	**Altres actius financers a valor raonable amb canvis en P i G**	**———**	**———**
3.1	Dipòsits en entitats de crèdit	———	———
3.2	Crèdit a la clientela	———	———
3.3	Valors representatius de deute	———	———
3.4	Instruments de capital	———	———
	Promemòria: Prestats o en garantia	———	———
4	**Actius financers disponibles per a la venda**	**476.266**	**242.660**
4.1	Valors representatius en deute	466.231	232.359
4.2	Instruments de capital	10.035	10.301
	Promemòria: Prestats o en garantia	266.227	124.601
5	**Inversions creditícies**	**1.431.502**	**1.449.399**
5.1	Dipòsits en entitats de crèdit	16.249	21.143
5.2	Crèdit a la clientela	1.394.045	1.400.520
5.3	Valors representatius en deute	21.208	27.736
	Promemòria: Prestats o en garantia	———	26.532
6	**Cartera d'inversió al venciment**	**67.167**	**39.586**
	Promemòria: Prestats o en garantia	8.460	38.606
7	**Ajustaments a actius financers per macrocobertures**	**———**	**———**
8	**Derivats de cobertura**	**667**	**792**
9	**Actius no corrents en venda**	**471**	**———**
10	**Participacions**	**3.005**	**———**
10.1	Entitats associades	3.005	———
10.2	Entitats multigrup	———	———
11	**Contractes d'assegurances vinculats a pensions**	**———**	**———**
12	**Actius per reassegurança**	**96**	**73**
13	**Actiu material**	**12.827**	**13.195**
13.1	Immobilitzat material	12.827	13.195
13.1.1	D'ús propi	12.809	13.158
13.1.2	Cedit en arrendament operatiu	———	———
13.1.3	Afecte a l'Obra Social	18	37
13.2	Inversions immobiliàries	———	———
	Promemòria: Adquirit en arrendament financer	———	———

Milers d'euros

BALANÇ CONSOLIDAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010

	ACTIU	2011	2010
14	**Actiu intangible**	**7.376**	**6.412**
14.1	Fons de comerç	———	———
14.2	Altre actiu intangible	7.376	6.412
15	**Actius fiscals**	**9.980**	**8.393**
15.1	Corrents	407	106
15.2	Diferits	9.573	8.287
16	**Resta d'actius**	**3.055**	**3.365**
16.1	Existències	———	———
16.2	Altres	3.055	3.365
Total actiu		**2.085.100**	**1.818.520**
	Promemòria		
1	**Riscos contingents**	**117.727**	**122.722**
2	**Compromisos contingents**	**176.769**	**222.404**

Milers d'euros

BALANÇ CONSOLIDAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010

	PASSIU	2011	2010
1	**Cartera de negociació**	**1.015**	**894**
1.1	Dipòsits de bancs centrals	———	———
1.2	Dipòsits d'entitats de crèdit	———	———
1.3	Dipòsits de la clientela	———	———
1.4	Dèbits representats per valors negociables	———	———
1.5	Derivats de negociació	1.015	894
1.6	Posicions curtes de valors	———	———
1.7	Altres passius financers	———	———
2	**Altres passius financers a valor raonable amb canvis en P i G**	**———**	**———**
2.1	Dipòsits de bancs centrals	———	———
2.2	Dipòsits d'entitats de crèdit	———	———
2.3	Dipòsits de la clientela	———	———
2.4	Dèbits representats per valors negociables	———	———
2.5	Passius subordinats	———	———
2.6	Altres passius financers	———	———
3	**Passius financers a cost amortitzat**	**1.891.545**	**1.666.751**
3.1	Dipòsits de bancs centrals	288.801	300.068
3.2	Dipòsits d'entitats de crèdit	17.062	890
3.3	Dipòsits de la clientela	1.564.774	1.353.656
3.4	Dèbits representats per valors negociables	———	———
3.5	Passius subordinats	———	———
3.6	Altres passius financers	20.908	12.137
4	**Ajustaments a passius financers per macrocobertures**	**———**	**———**
5	**Derivats de cobertura**	**———**	**———**
6	**Passius associats amb actius no corrents en venda**	**———**	**———**
7	**Passius per contractes d'assegurances**	**74.266**	**53.862**
8	**Provisions**	**924**	**590**
8.1	Fons per a pensions i obligacions similars	———	———
8.2	Provisions per a impostos i altres contingències legals	———	———
8.3	Provisions per a riscos i compromisos contingents	209	175
8.4	Altres provisions	715	415
9	**Passius fiscals**	**1.460**	**2.233**
9.1	Corrents	237	838
9.2	Diferits	1.223	1.395
10	**Fons de l'obra social**	**4.071**	**3.976**
11	**Resta de passius**	**5.759**	**3.776**
12	**Capital reemborsable a la vista**	**———**	**1.559**
Total passiu		**1.979.040**	**1.733.641**

Milers d'euros

BALANÇ CONSOLIDAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010

		2011	2010
1	**Fons propis**	**118.666**	**93.413**
1.1	Capital / Fons de dotació	62.534	39.872
1.1.1	Escripturat	62.534	39.872
1.1.2	Menys: Capital no exigit	———	———
1.2	Prima d'emissió	———	———
1.3	Reserves	54.374	51.672
1.3.1	Reserves (pèrdues) acumulades	54.374	51.672
1.3.2	Reserves (pèrdues) d'entitats valorades pel mètode de la participació	———	———
1.4	Altres instruments de capital	———	———
1.4.1	D'instruments financers compostos	———	———
1.4.2	Quotes participatives i fons associats	———	———
1.4.3	Resta d'instruments de capital	———	———
1.5	Menys: Valors propis	-3.989	-3.608
1.6	Resultat de l'exercici atribuït a l'entitat dominant	5.747	5.477
1.7	Menys: Dividends i retribucions	———	———
2	**Ajustaments per valoració**	**-13.446**	**-9.340**
2.1	Actius financers disponibles per a la venda	-13.446	-9.340
2.2	Cobertures dels fluxos d'efectiu	———	———
2.3	Cobertures d'inversions netes en negocis a l'estranger	———	———
2.4	Diferències de canvi	———	———
2.5	Actius no corrents en venda	———	———
2.6	Entitats valorades pel mètode de la participació	———	———
2.7	Resta d'ajustaments per valoració	———	———
3	**Interessos minoritaris**	**840**	**806**
3.1	Ajustaments per valoració	-8	-6
3.2	Resta	848	812
	Total patrimoni net	**106.060**	**84.879**
	Total patrimoni net i passiu	**2.085.100**	**1.818.520**

Milers d'euros

COMPTE DE PÈRDUES I GUANYS CONSOLIDAT

		2011	2010
1	**Interessos i rendiments assimilats**	**51.571**	**46.226**
2	**Interessos i càrregues assimilades**	**-26.578**	**-21.073**
3	**Remuneració de capital reemborsable a la vista**	**———**	**-47**
a)	**Marge d'interessos**	**24.993**	**25.106**
4	**Rendiment d'instruments de capital**	**96**	**151**
5	**Resultat d'entitats valorades pel mètode de la participació**	**5**	**———**
6	**Comissions percebudes**	**22.705**	**16.021**
7	**Comissions pagades**	**-2.045**	**-1.827**
8	**Resultat d'operacions financeres (net)**	**1.869**	**2.284**
8.1	Cartera de negociació	-443	-3.042
8.2	Altres instruments financers a valor raonable amb canvis en P i G	———	———
8.3	Instruments financers no valorats a valor raonable amb canvis en P i G	3.296	6.001
8.4	Altres	-984	-675
9	**Diferències de canvi (net)**	**-84**	**270**
10	**Altres productes d'explotació**	**33.197**	**29.014**
10.1	Ingressos de contractes d'assegurances i reassegurances emesos	32.371	27.811
10.2	Vendes i ingressos per prestació de serveis no financers	92	129
10.3	Resta de productes d'explotació	734	1.074
11	**Altres càrregues d'explotació**	**-34.433**	**-29.881**
11.1	Despeses de contractes d'assegurances i reassegurances	-33.156	-28.251
11.2	Variació d'existències	———	———
11.3	Resta de càrregues d'explotació	-1.277	-1.630
b)	**Marge brut**	**46.303**	**41.138**
12	**Despeses d'administració**	**-32.353**	**-32.505**
12.1	Despeses de personal	-19.965	-18.591
12.2	Altres despeses generals d'administració	-12.388	-13.914
13	**Amortització**	**-2.422**	**-2.257**
14	**Dotacions a provisions (net)**	**-344**	**-87**
15	**Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net)**	**-4.129**	**527**
15.1	Inversions creditícies	-4.847	99
15.2	Altres instruments financers no valorats a valor raonable amb canvis en P i G	718	428
c)	**Resultat de l'activitat d'explotació**	**7.055**	**6.816**
16	**Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net)**	**———**	**———**
16.1	Fons de comerç i altre actiu intangible	———	———
16.2	Altres actius	———	———

Milers d'euros

COMPTE DE PÈRDUES I GUANYS CONSOLIDAT

		2011	2010
17	**Guanys (pèrdues) en la baixa d'actius no clas. com a no corrents en venda**	**2**	**3**
18	**Diferència negativa en combinacions de negocis**	———	———
19	**Guanys (pèrdues) d'actius no corrents en venda no class. com a operacions interrompudes**	———	———
d)	**Resultat abans d'impostos**	**7.057**	**6.819**
20	**Impost sobre beneficis**	**-922**	**-1.045**
21	**Dotació obligatòria a obres i fons socials**	**-459**	**-379**
e)	**Resultat de l'exercici procedent d'operacions continuades**	**5.676**	**5.395**
22	**Resultat d'operacions interrompudes (net)**	———	———
f)	**Resultat consolidat de l'exercici**	**5.676**	**5.395**
f1)	Resultat atribuït a l'entitat dominant	5.747	5.477
f2)	Resultat atribuït a interessos minoritaris	-71	-82

Milers d'euros

ESTAT D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS CONSOLIDAT

		2011	2010
a)	**Resultat consolidat de l'exercici**	**5.676**	**5.395**
b)	**Altres ingressos i despeses reconeguts**	**-4.001**	**-9.384**
1	**Actius financers disponibles per a la venda**	**-5.586**	**-12.975**
1.1	Guanys (pèrdues) per valoració	-2.667	-7.284
1.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-2.919	-5.691
1.3	Altres reclassificacions	—	—
2	**Cobertures dels fluxos d'efectiu**	—	—
2.1	Guanys (pèrdues) per valoració	—	—
2.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	—	—
2.3	Imports transferits al valor inicial de les partides cobertes	—	—
2.4	Altres reclassificacions	—	—
3	**Cobertures d'inversions netes en negocis a l'estranger**	—	—
3.1	Guanys (pèrdues) per valoració	—	—
3.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	—	—
3.3	Altres reclassificacions	—	—
4	**Diferència de canvi**	—	—
4.1	Guanys (pèrdues) per valoració	—	—
4.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	—	—
4.3	Altres reclassificacions	—	—
5	**Actius no corrents en venda**	—	—
5.1	Guanys (pèrdues) per valoració	—	—
5.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	—	—
5.3	Altres reclassificacions	—	—
6	**Guanys (pèrdues) actuarials en plans de pensions**	—	—
7	**Entitats valorades pel mètode de la participació**	—	—
7.1	Guanys (pèrdues) per valoració	—	—
7.2	Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	—	—
7.3	Altres reclassificacions	—	—
8	**Resta d'ingressos i despeses reconeguts**	—	—
9	**Impost sobre beneficis**	**1.585**	**3.591**
c)	**Total ingressos i despeses reconeguts (A+B)**	**1.675**	**-3.989**
c1)	Atribuïts a l'entitat dominant	1.641	-4.003
c2)	Atribuïts als interessos minoritaris	34	14

Milers d'euros

ESTAT TOTAL DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDAT

		Capital / Fons de dotació (a)	Reserves	Menys: Valors propis
1	**Saldo final el 31 de desembre de 2010**	**39.872**	**51.672**	**-3.608**
1.1	Ajustaments per canvi de criteri comptable	———	———	———
1.2	Ajustaments per errors	———	———	———
2	**Saldo inicial ajustat**	**39.872**	**51.672**	**-3.608**
3	**Total ingressos i despeses reconeguts**	———	———	———
4	**Altres variacions en el patrimoni net**	**22.662**	**2.702**	**-381**
4.1	Augments de fons de dotació	21.103	-937	———
4.2	Reduccions de fons de dotació	———	———	———
4.3	Conversió de passius financers en capital	1.559	———	———
4.4	Increments d'altres instruments de capital	———	———	———
4.5	Reclassificació de passius financers a altres instruments de capital	———	———	———
4.6	Reclassificació d'altres instruments de capital a passius financers	———	———	———
4.7	Distribució de dividends / Remuneració als socis	———	———	———
4.8	Operacions amb instruments de capital propi (net)	———	———	———
4.9	Traspassos entre partides de patrimoni net		3.639	-381
4.10	Increments (reduccions) per combinacions de risc	———	———	———
4.11	Dotació discrecional a obres socials	———	———	———
4.12	Pagaments amb instruments de capital	———	———	———
4.13	Resta d'increments (reduccions) de patrimoni net	———	———	———
5	**Saldo final el 31 de desembre de 2011**	**62.534**	**54.374**	**-3.989**
1	**Saldo final el 31 de desembre de 2009**	**39.342**	**49.644**	**-3.567**
1.1	Ajustaments per canvi de criteri comptable	———	———	———
1.2	Ajustaments per errors	———	———	———
2	**Saldo inicial ajustat**	**39.342**	**49.644**	**-3.567**
3	**Total ingressos i despeses reconeguts**	———	———	———
4	**Altres variacions en el patrimoni net**	**530**	**2.028**	**-41**
4.1	Augments de fons de dotació	530	4	———
4.2	Reduccions de fons de dotació	———	———	———
4.3	Conversió de passius financers en capital	———	———	———
4.4	Increments d'altres instruments de capital	———	———	———
4.5	Reclassificació de passius financers a altres instruments de capital	———	———	———
4.6	Reclassificació d'altres instruments de capital a passius financers	———	———	———
4.7	Distribució de dividends / Remuneració als socis	———	———	———
4.8	Operacions amb instruments de capital propi (net)	———	———	———
4.9	Traspassos entre partides de patrimoni net	———	2.024	-41
4.10	Increments (reduccions) per combinacions de risc	———	———	———
4.11	Dotació discrecional a obres socials	———	———	———
4.12	Pagaments amb instruments de capital	———	———	———
4.13	Resta d'increments (reduccions) de patrimoni net	———	———	———
5	**Saldo final el 31 de desembre de 2010**	**39.872**	**51.672**	**-3.608**

Patrimoni net atribuït a l'entitat dominant (milers d'euros) · Fons propis						
Resultat de l'exercici atribuït a l'entitat dominant	Menys: dividends i retribucions	Total Fons propis	Ajustaments per valoració	Total	Interessos minoritaris	Total patrimoni net
5.477	—	**93.413**	**-9.340**	**84.073**	**806**	**84.879**
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
5.477	—	**93.413**	**-9.340**	**84.073**	**806**	**84.879**
5.747	—	**5.747**	**-4.106**	**1.641**	**34**	**1.675**
-5.477	—	**19.506**	—	**19.506**	—	**19.506**
—	—	20.166	—	20.166	—	20.166
—	—	—	—	—	—	—
—	—	1.559	—	1.559	—	1.559
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
-1.595	—	-1.595	—	-1.595	—	-1.595
—	—	—	—	—	—	—
-3.732	—	-474	—	-474	—	-465
—	—	—	—	—	—	—
-150	—	-150	—	-150	—	-150
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
5.747	—	**118.666**	**-13.446**	**105.220**	**840**	**106.060**
4.480	—	**89.899**	**140**	**90.039**	**792**	**90.831**
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
4.480	—	**89.899**	**140**	**90.039**	**792**	**90.831**
5.477	—	**5.477**	**-9.480**	**-4.003**	**14**	**-3.989**
-4.480	—	**-1.963**	—	**-1.963**	—	**-1.963**
—	—	534	—	534	—	534
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
-1.967	—	-1.967	—	-1.967	—	-1.967
—	—	—	—	—	—	—
-2.513	—	-530	—	-530	—	-530
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
5.477	—	**93.413**	**-9.340**	**84.073**	**806**	**84.879**

ESTAT DE FLUXOS D'EFECTIU CONSOLIDAT

		2011	2010
a)	**Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació**	**10.815**	**-5.222**
1	**Resultat consolidat de l'exercici**	**5.676**	**5.395**
2	**Ajustaments per obtenir els fluxos d'efectiu de les activitats d'explot.**	**6.906**	**2.868**
2.1	Amortització	2.422	2.257
2.2	Altres ajustaments	4.484	611
3	**Augment (disminució) net dels actius d'explotació**	**-246.296**	**-28.167**
3.1	Cartera de negociació	-21.824	10.149
3.2	Altres actius financers al valor raonable en canvis de P i G	———	———
3.3	Actius financers disponibles per a la venda	-237.043	-7.303
3.4	Inversions creditícies	12.468	-26.564
3.5	Altres actius d'explotació	103	-4.449
4	**Augment (disminució) net dels passius d'explotació**	**245.433**	**15.727**
4.1	Cartera de negociació	121	-7.674
4.2	Altres passius financers al valor raonable en canvis de P i G	———	———
4.3	Passius financers a cost amortitzat	224.908	21.931
4.4	Altres passius d'explotació	20.404	1.470
5	**Cobraments (pagaments) per impost sobre beneficis**	**-904**	**-1.045**
b)	**Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió**	**-34.104**	**17.228**
6	**Pagaments**	**-35.040**	**-2.566**
6.1	Actius materials	-705	-838
6.2	Actius intangibles	-2.333	-1.728
6.3	Participacions	-3.000	———
6.4	Entitats depenents i altres unitats de negoci	———	———
6.5	Actius no corrents i passius associats en venda	———	———
6.6	Cartera d'inversió al venciment	-27.550	———
6.7	Altres pagaments relacionats amb activitats d'inversió	-1.452	———
7	**Cobraments**	**936**	**19.794**
7.1	Actius materials	———	———
7.2	Actius intangibles	———	———
7.3	Participacions	———	———
7.4	Entitats depenents i altres unitats de negoci	———	———
7.5	Actius no corrents i passius associats en venda	———	———
7.6	Cartera d'inversió al venciment	———	19.794
7.7	Altres cobraments relacionats amb activitats d'inversió	936	———
c)	**Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament**	**19.508**	**-1.430**
8	**Pagaments**	**-1.595**	**-1.967**
8.1	Dividends	-1.595	-1.967
8.2	Passius subordinats	———	———
8.3	Amortització d'instruments de capital propi	———	———
8.4	Adquisició d'instruments de capital propi	———	———
8.5	Altres pagaments relacionats amb activitats de finançament	———	———

Milers d'euros

ESTAT DE FLUXOS D'EFECTIU CONSOLIDAT

		2011	2010
9	**Cobraments**	**21.103**	**537**
9.1	Passius subordinats	———	———
9.2	Emissió d'instruments de capital propi	———	530
9.3	Alienació d'instruments de capital propi	———	———
9.4	Altres cobraments relacionats amb activitats de finançament	21.103	———
d)	**Efecte de les variacions dels tipus de canvi**	**———**	**———**
e)	**Augment (disminució) net de l'efectiu i equivalents (A+B+C+D)**	**-3.781**	**10.576**
f)	**Efectiu i equivalents a l'inici del període**	**30.871**	**20.295**
g)	**Efectiu i equivalents al final del període**	**27.090**	**30.871**
	Promemòria		
	Components de l'efectiu i equivalents al final del període		
1.1	Caixa	4.851	4.600
1.2	Saldos equivalents a l'efectiu en bancs centrals	22.239	26.271
1.3	Altres actius financers	———	———
1.4	Menys: Descoberts bancaris reintegrables a la vista	———	———
	Total efectiu i equivalents al final del període	**27.090**	**30.871**

Milers d'euros

2011

Enginyers

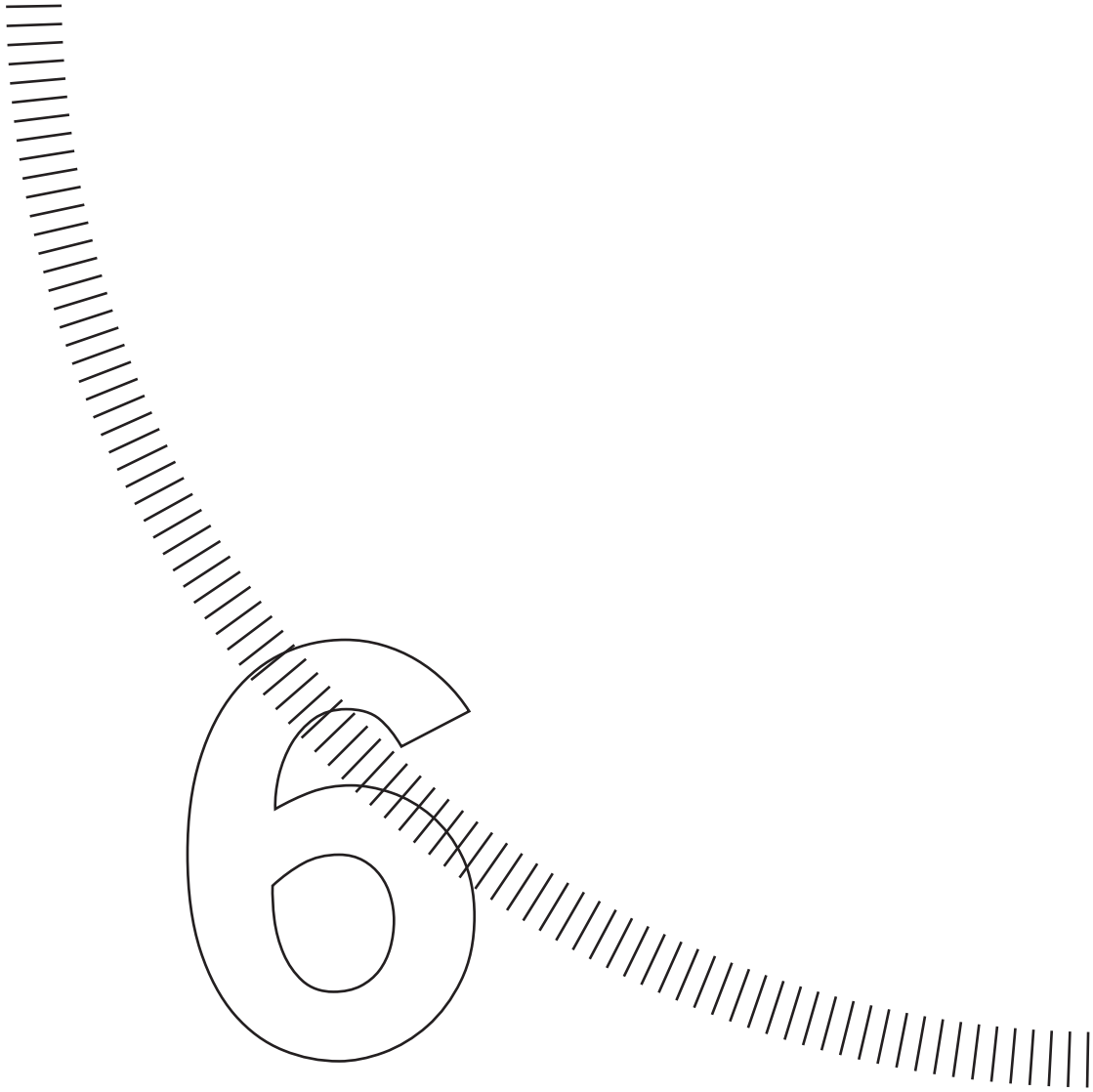

Informe financer del Grup Caixa d'Enginyers

› 6.1. Informe de l'Activitat

6.1.1. Actiu

Durant l'exercici 2011, i malgrat les fortes tensions que s'han viscut al sector financer, el Grup ha continuat augmentant les seves xifres d'activitat, volum de negoci i base de socis que mantenen dipositada la seva confiança en el Grup Caixa d'Enginyers.

L'actiu total del Grup, en data 31 de desembre de 2011, és de 2.085.100 milers d'euros, la qual cosa representa un increment del 14,66% respecte del tancament de l'exercici 2010. En aquest sentit, la principal variació correspon a les inversions en valors representatius de deute, que han passat de 322.333 milers d'euros a 599.744 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament, la qual cosa representa un increment de 277.411 milers d'euros (el 86,06%, en termes relatius).

Evolució de l'actiu (en milions d'euros)

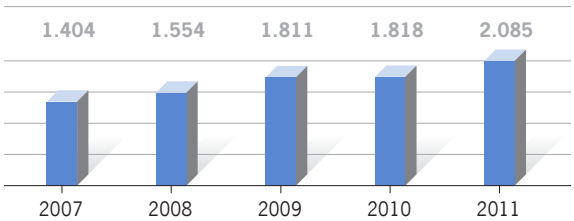

Els valors representatius del deute, altres instruments de capital i derivats de negociació han passat de 333.756 milers d'euros a 610.239 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament, passant a ser un 29,27% de l'actiu total.

Com es detalla a continuació, aquest substancial increment respon, bàsicament, a inversions en actius de deute públic de molt alta qualitat creditícia. Tot seguit s'analitzen els diferents tipus de carteres en què es distribueixen aquestes inversions:

Distribució de les inversions per tipus de cartera

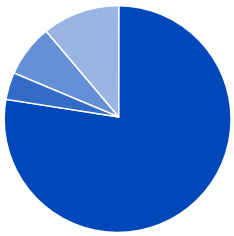

78,05% Cartera d'actius financers disponibles per a la venda
3,48% Cartera d'inversions creditícies
7,47% Cartera de negociació
11,01% Cartera d'inversió a venciment

La cartera de negociació engloba les posicions en valors i altres instruments financers adquirides amb finalitats de negociació, i el 31 de desembre de 2011 té 45.598 milers d'euros, distribuïts en 45.138 milers d'euros de deute públic i renda fixa corporativa i 258 milers d'euros de fons d'inversió i renda variable i 202 milers d'euros en derivats de negociació. El 31 de desembre de 2010 aquesta cartera tenia 23.774 milers d'euros, la qual cosa representa un increment de 21.824 milers d'euros (el 91,80% en termes relatius).

La cartera d'inversió a venciment, la finalitat bàsica de la qual és la cobertura de passius per *matching* de venciments entre actius i passius, té 67.167 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011, davant dels 39.586 milers d'euros que tenia al tancament de 2010, la qual cosa significa un increment de 27.581 milers d'euros (el 69,67% en termes relatius). La TIR mitjana de compra dels actius integrats en aquesta cartera, en data 31 de desembre de 2011, s'ha situat en el 4,13%, davant del 3,49% de l'exercici anterior.

La cartera d'actius financers disponibles per a la venda engloba bàsicament posicions en actius de renda fixa. El 31 de desembre

de 2011 aquesta cartera té 476.266 milers d'euros, distribuïts en 466.231 milers d'euros de deute públic, renda fixa corporativa i bons de titulització i 10.035 milers d'euros de fons d'inversió i renda variable.

El 31 de desembre de 2010 aquesta cartera tenia 242.660 milers d'euros, la qual cosa vol dir que el 2011 aquesta cartera ha experimentat un increment de 233.606 milers d'euros (el 96,27% en termes relatius).

Si ens centrem en els valors representatius de deute que formen part de la cartera d'inversions creditícies, han sofert una disminució de 6.528 milers d'euros en termes relatius, un 23,54%, en termes relatius, i al tancament de l'exercici 2011 s'han situat en 21.208 milers d'euros, davant dels 27.736 milers d'euros registrats al tancament de l'exercici anterior; aquest fet es justifica, bàsicament, per les amortitzacions dels valors que formen part d'aquesta cartera, constituïda fonamentalment per bons de titulització hipotecària en què l'entitat ha participat com a cedent.

En conjunt, la cartera d'inversió creditícia s'ha situat, al tancament de l'exercici 2011, en 1.431.502 milers d'euros, i ha registrat una lleugera disminució de l'1,23%, en termes relatius, com a resultat, bàsicament, de la disminució dels valors representatius de deute comentada en el paràgraf anterior i de la moderada disminució del crèdit a la clientela, segons s'analitza a continuació.

Tot seguit es mostra l'evolució del pes de la inversió creditícia sobre el total de l'actiu en els darrers cinc exercicis:

Inversió creditícia respecte de l'actiu total (en milions d'euros)

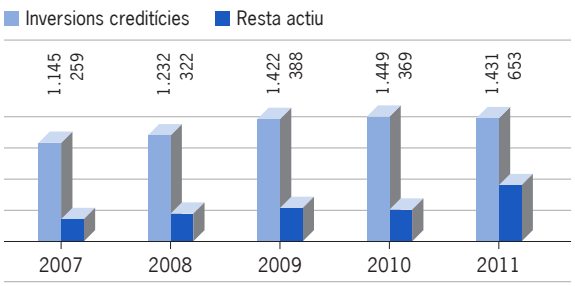

El crèdit a la clientela brut ha registrat una lleugera disminució del 0,09%, amb la qual cosa ha arribat a la xifra de 1.415.727 milers d'euros al tancament de l'exercici 2011, i ha mantingut una qualitat elevada de la cartera creditícia en un entorn caracteritzat pel deteriorament de la qualitat dels actius crediticis del sistema financer.

Evolució del crèdit a la clientela (en milions d'euros)

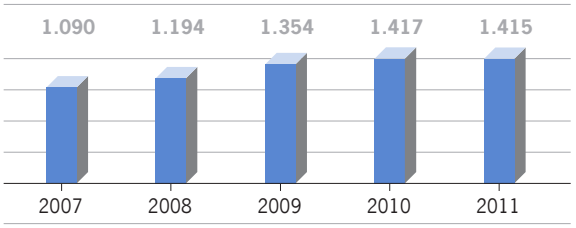

Dins del crèdit a la clientela, el crèdit a deutors amb garantia hipotecària ha augmentat a 1.254.376 milers d'euros, la qual cosa representa un 88,60% del total del crèdit a la clientela brut i un 60,16% de l'actiu total.

Evolució dels deutors amb garantia hipotecària (en milions d'euros)

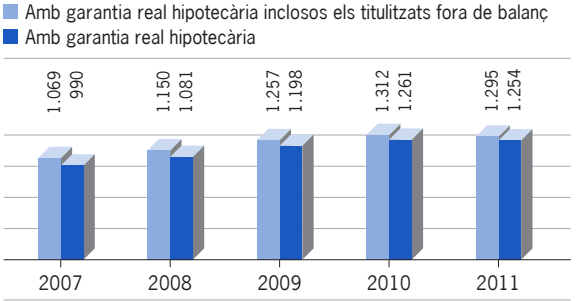

Cal assenyalar que el nombre d'operacions de crèdit amb garantia hipotecària formalitzats durant l'exercici 2011 ha augmentat a 422, essent l'import total de nou finançament atorgat de 69.122 milers d'euros. Si considerem el finançament total concedit, el nombre d'operacions formalitzades en el present exercici ha augmentat a 1.132, amb un import de 82.966 milers d'euros.

Aquestes xifres són el resultat de l'aposta de l'Entitat per mantenir el flux de finançament als socis malgrat la conjuntura complexa que s'ha viscut al llarg de l'exercici 2011. L'Entitat ha mantingut una política prudent i estricta de concessió de crèdits i ha dut a terme un seguiment intens de la qualitat de la cartera de crèdit.

Distribució d'altes de préstecs

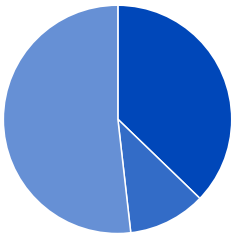

37,28% Préstecs amb garantia real hipotecària
11,13% Préstecs amb altre garantia real
51,59% Préstecs sense garantia real

Pel que fa a l'evolució de la distribució de la cartera creditícia, cal destacar-ne l'alta qualitat, ja que una gran part dels actius s'empara amb garanties reals, la majoria de les quals són hipotecàries.

Evolució de la distribució del crèdit a la clientela amb risc normal per tipus de garantia

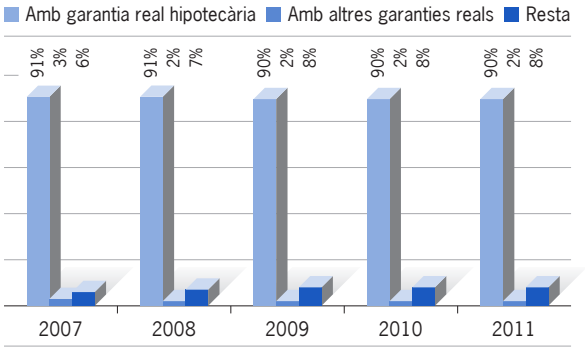

En el cas del crèdit a la clientela classificat com a risc normal, els actius amb garantia real representen el 92,33% de la cartera, i un 97,47% tenen garantia hipotecària.

Així mateix, els crèdits dubtosos estan constituïts per un 76,38% d'actius coberts amb garantia real hipotecària i un 1,36% cobert amb altres garanties reals.

Distribució de crèdit a la clientela amb risc normal per tipus de garantia

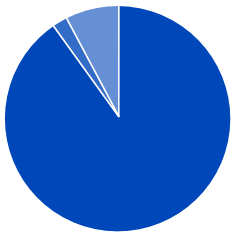

89,99% Deutors amb garantia real hipotecària
2,34% Deutors amb altres garanties reals
7,67% Deutors amb garantia personal

Distribució de risc dubtós per tipus de garantia i producte

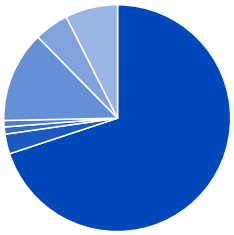

73,51% Préstecs amb garantia hipotecària
2,87% Comptes de crèdit amb garantia hipotecària
0,69% Préstecs amb garantia de valors
0,67% Comptes de crèdit amb garantia de valors
12,39% Préstecs amb garantia personal
3,22% Comptes de crèdit amb garantia personal
6,65% Descoberts en comptes corrents

Gairebé el 80% del crèdit amb garantia hipotecària correspon a operacions de finançament per a l'adquisició d'habitatges.

Cal destacar que el 88,54% del crèdit amb garantia hipotecària per a l'adquisició d'habitatges presenta un *loan to value* (LTV) inferior o igual al 80%.

Distribució per LTV del crèdit hipotecari a les llars per a adquisició d'habitatges

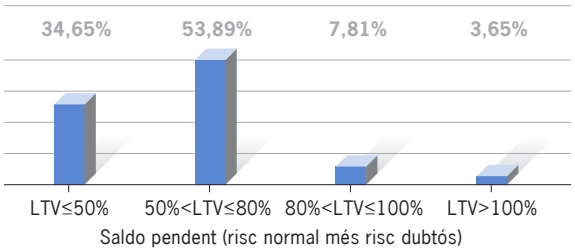

El 31 de desembre de 2011 els actius dubtosos de la cartera d'inversió creditícia pugen a 21.885 milers d'euros, que es distribueixen en 16.718 milers d'euros corresponents a la cartera de préstecs i crèdits amb garantia hipotecària i 5.167 milers d'euros per a la resta dels préstecs i els crèdits.

El 31 de desembre de 2010, els dubtosos pujaven a 17.483 milers d'euros, la qual cosa significa que, durant l'exercici 2011, s'ha produït un augment de 4.402 milers d'euros (el 25,18% en termes relatius).

Moviment de dubtosos (en milers d'euros)

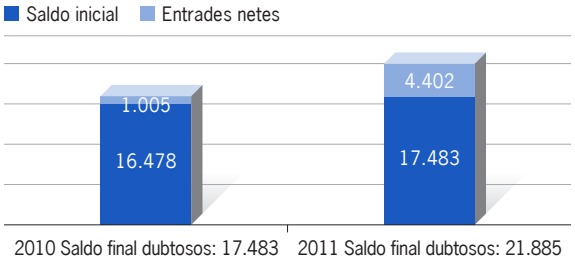

La ràtio de morositat de la cartera d'inversió creditícia, en data 31 de desembre de 2011, és de l'1,50%, davant de l'1,19% del 31 de desembre de 2010. Si ens centrem en l'àmbit hipotecari, la ràtio de morositat ha pujat, i el 31 de desembre de 2011 és del 1,27%, davant del 0,96% registrat al tancament de l'exercici 2010. Cal destacar que, malgrat la conjuntura econòmica negativa, l'Entitat ha mantingut la ràtio de morositat considerablement per sota de la mitjana del sector financer, que s'ha situat al tancament de 2011 en el 7,61%.

Ràtio de morositat (%) **i dubtosos** (en milers d'euros)

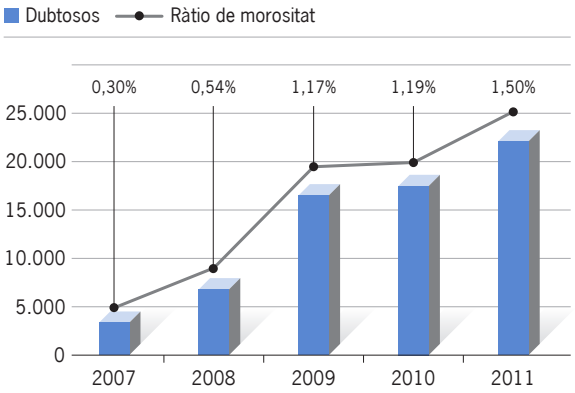

Les provisions de la cartera d'inversió creditícia han augmentat de 20.613 milers d'euros a 24.869 milers d'euros, a 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament, com a resultat de l'aplicació de criteris estrictes de prudència valorativa del risc de crèdit contret per l'Entitat (vegeu l'anàlisi de les dotacions a l'apartat «6.2.1. Resultat consolidat» d'aquest informe).

Provisions (en milers d'euros)

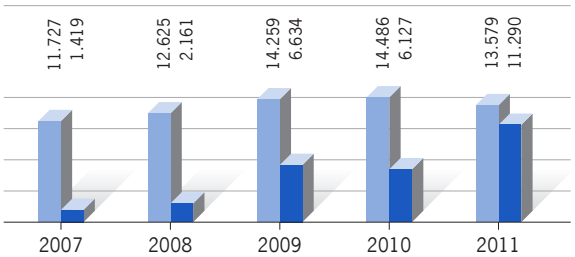

Cal assenyalar que el 82,51% i el 63,36% de les provisions genèriques i de les provisions específiques, respectivament, estan cobrint actius emparats per garantia hipotecària.

Així mateix, el 36,19% de les provisions específiques està destinat a cobrir el risc d'insolvències d'actius dubtosos sense garantia real, seguint criteris d'estricta prudència en les classificacions, així com en la cobertura del risc de crèdit.

Evolució de la distribució per provisió genèrica

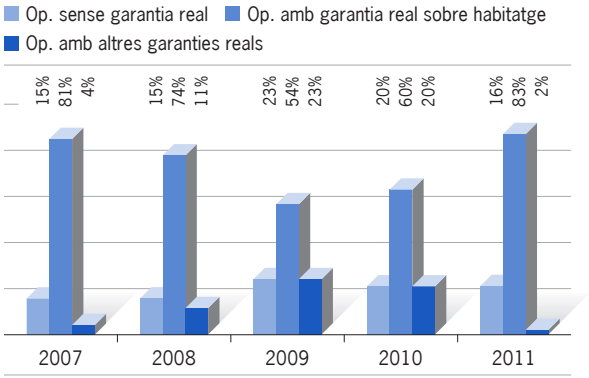

Evolució de la distribució per provisió específica

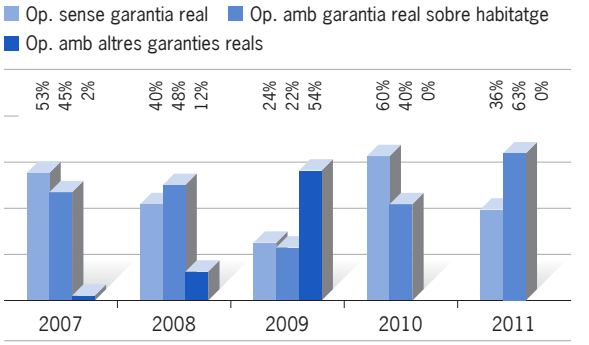

Ràtio de cobertura (%) **i provisions** (en milers d'euros)

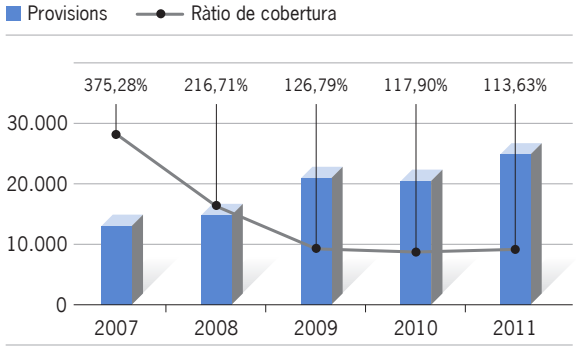

Comparativa del ràtio de cobertura de Caixa d'Enginyers amb la del sector financer

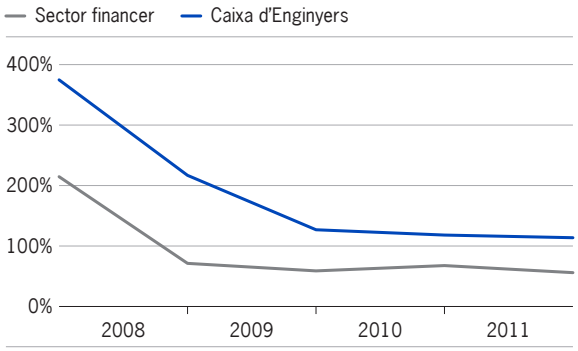

La política estricta de concessió de crèdits adoptada per l'Entitat, que comporta saldos dubtosos reduïts, combinada amb l'aplicació de criteris de màxima prudència valorativa en la determinació de les necessitats de cobertura del risc de crèdit, es tradueix en una ràtio de cobertura elevada de la cartera d'inversió creditícia deteriorada, que s'ha situat en el 113,63% el 31 de desembre de 2011, en contrast amb la mitjana del sector, que ha tancat l'exercici 2011 en el 56%.

A 31 de desembre de 2011, s'ha registrat, a l'epígraf d'actius no corrents en venda, el valor de l'únic immoble adjudicat per l'Entitat en aquesta data.

La titulització hipotecària és el procés mitjançant el qual una entitat financera cedeix els drets de crèdit hipotecari que té en l'actiu del seu balanç per transformar-los en actius financers negociables en mercats organitzats. Per tant, és un instrument de finançament pel qual s'utilitzen drets de crèdit il·líquids com a element col·lateral per convertir-los en actius financers líquids negociables.

Caixa d'Enginyers ha participat, en el passat, en cinc programes de titulització hipotecària, per un import inicial de 341 milions d'euros. L'import pendent d'amortització en data 31 de desembre de 2011, tenint en compte que un dels programes ja ha estat

totalment amortitzat, és de 101.314 milers d'euros per als quatre programes restants. A més, durant l'exercici 2009 l'Entitat va fer, com a cedent única, una titulització d'actius crediticis (Caixa Enginyers TDA 1, Fons de Titulització d'Actius) per un import inicial de 270 milions d'euros.

L'import pendent d'amortització en data 31 de desembre de 2011 és de 224.892 milers d'euros. En conjunt, l'import inicial total titulitzat per l'Entitat és de 611 milions d'euros, amb un capital pendent no vençut per al total de la cartera titulitzada, al tancament de l'exercici 2011, de 326.206 milers d'euros i un total d'operacions en vigor, en aquesta data, de 3.011.

Tot seguit s'inclou la distribució per qualificació creditícia dels bons emesos pels cinc programes de titulització esmentats abans que l'Entitat manté en cartera, en data 31 de desembre de 2011, per un import total de 303.554 milers d'euros:

Distribució per qualificació creditícia

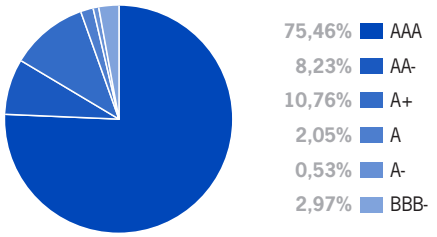

Cal afegir que, en data 10 de febrer de 2012, l'Entitat ha realitzat, com a cedent única, una nova titulització d'actius, (Caixa Enginyers AyT 2, Fons de Titulització d'Actius) per un import inicial de 450 milions d'euros.

Vegeu l'apartat «6.3. Gestió del risc» d'aquest informe, en què s'analitzen de manera exhaustiva els diversos riscos assumits per l'Entitat.

6.1.2. Passiu i altres recursos gestionats

El volum de negoci, obtingut com la suma del total de recursos de tercers gestionats i dels fons propis, és, el 31 de desembre de 2011, de 2.944.518 milers d'euros, davant dels 2.728.642 milers d'euros del 31 de desembre de 2010, la qual cosa representa un increment de 215.876 milers d'euros (el 7,91%, en termes relatius).

Recursos gestionats

Tot seguit es detalla la distribució dels recursos gestionats esmentats:

Recursos totals gestionats (en milions d'euros)

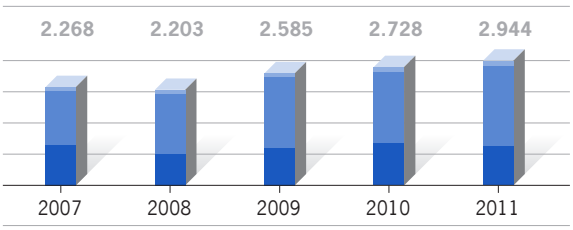

	2007	2008	2009	2010	2011
Fons propis	83.386	88.026	90.539	93.103	112.919
Recursos de balanç	1.253.119	1.392.418	1.632.556	1.650.209	1.864.017
Recursos fora de balanç	931.706	722.752	862.853	985.330	967.582
Volum de negoci	**2.268.211**	**2.203.196**	**2.585.948**	**2.728.642**	**2.944.518**

(xifres econòmiques en milers d'euros)

Si ens centrem en els recursos totals de tercers gestionats, el 31 de desembre de 2011, són de 2.831.599 milers d'euros, davant dels 2.635.539 milers d'euros del 31 de desembre de 2010, la qual cosa representa un increment de 196.060 milers d'euros (el 7,44%, en termes relatius), com a resultat de l'estratègia adoptada pel Grup en l'exercici anterior de mantenir-se al marge de la guerra de passiu viscuda pel sistema financer espanyol (iniciada a principis del 2010 i accentuada durant el 2011), de potenciar l'activitat de finançament a través de les càmeres de contrapartida central i d'intensificar l'oferta als socis de les emissions públiques minoristes, que ha permès oferir oportunitats d'alta rendibilitat amb emissions de deute públic en què l'Entitat ha participat com a asseguradora.

Recursos gestionats del passiu

Els recursos gestionats del passiu se situen, el 31 de desembre de 2011, en 1.864.017 milers d'euros, en comparació amb els 1.650.209 milers d'euros del 31 de desembre de 2010, la qual cosa representa un increment de 213.808 milers d'euros (el 12,96%, en termes relatius). Tot seguit s'analitzen les principals partides que justifiquen aquest creixement.

Els dipòsits de la clientela han crescut 211.118 milers d'euros (el 15,60%, en termes relatius) i són, el 31 de desembre de 2011, 1.564.774 milers d'euros, davant dels 1.353.656 milers d'euros del tancament de l'exercici 2010.

Evolució dels dipòsits de la clientela (en milions d'euros)

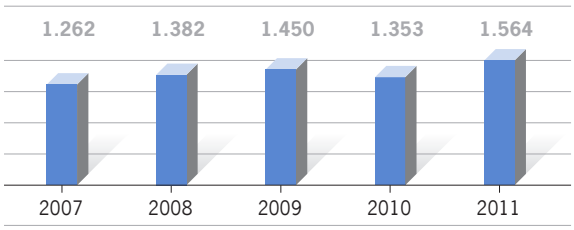

La composició dels dipòsits de la clientela segons la seva naturalesa es distribueix així:

	2011	2010	Variació (abs)	Variació (%)
Dipòsits a la vista	546.397	572.286	-25.889	-4,52%
Dipòsits a termini	803.168	771.121	32.047	4,16%
Dels quals són imposicions a termini	732.925	714.039	18.886	2,64%
Cessions temporals d'actius	210.053	7.662	202.391	2.641,49%
Ajustos per valoració	5.156	2.587	2.569	99,30%
Total dipòsits de clients	**1.564.774**	**1.353.656**	**211.118**	**15,60%**

(xifres econòmiques en milers d'euros)

Els dipòsits a la vista han experimentat una disminució de 25.889 milers d'euros (el -4,52% en termes relatius) i han passat de 572.286 milers d'euros a 546.397 milers d'euros en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament.

Les imposicions a termini han passat de 714.039 milers d'euros al tancament de 2010 a 732.925 milers d'euros el 31 de desembre de 2011, la qual cosa es tradueix en un increment de 18.886 milers d'euros (el 2,64% en termes relatius).

Les cessions temporals de lletres, bons i obligacions, atesa la recuperació de la rendibilitat que ofereix el mercat monetari, així com l'adhesió de Caixa d'Enginyers com a membre de MEFFCLEAR en l'exercici 2011, han incrementat en 202.391 milers d'euros, i se situen en 210.053 milers d'euros i 7.662 milers de euros, el 31 de desembre de 2011 i 2010, respectivament.

La disponibilitat d'actius cedibles com a garantia de les operacions de finançament del Banc Central Europeu ha permès a l'Entitat disposar de 288.801 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011.

Finalment, cal destacar que el Grup ha mantingut una ràtio de liquiditat estructural del 99% al tancament de l'exercici 2011, cosa que en consolida la capacitat per generar liquiditat i fer front a canvis en l'entorn financer (vegeu l'apartat «6.3.6. Risc estructural de liquiditat» d'aquest informe).

Recursos gestionats de fora de balanç

Els recursos gestionats de fora de balanç se situen en 967.582 milers d'euros el 31 de desembre de 2011, en comparació amb els 985.330 milers d'euros del 31 de desembre de 2010. Aquestes dades reflecteixen l'estratègia adoptada pel Grup en l'oferta als socis d'inversions amb elevades rendibilitats.

L'arquitectura oberta amb què treballa el Grup ha permès assolir un patrimoni comercialitzat en fons d'inversió, en data 31 de desembre de 2011, de 282.756 milers d'euros. Tot seguit es mostra l'evolució dels fons d'inversió comercialitzats pel Grup els darrers cinc exercicis:

Evolució dels fons d'inversió comercialitzats (en milers d'euros)

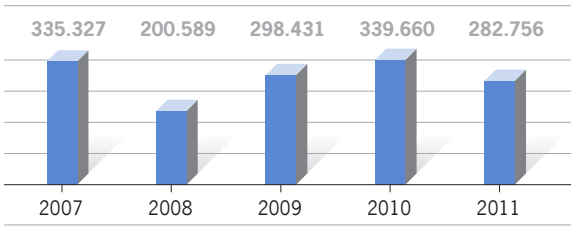

El Grup comercialitza fons d'inversió gestionats per Caixa d'Enginyers Gestió i fons d'inversió gestionats per entitats externes al Grup. Els primers representen un 80,53% del patrimoni total comercialitzat en data 31 de desembre de 2011.

Si ens centrem en els fons d'inversió gestionats per Caixa d'Enginyers Gestió, aquesta és l'evolució que han tingut durant els darrers cinc exercicis:

Evolució dels fons d'inversió Caixa d'Enginyers Gestió (en milers d'euros)

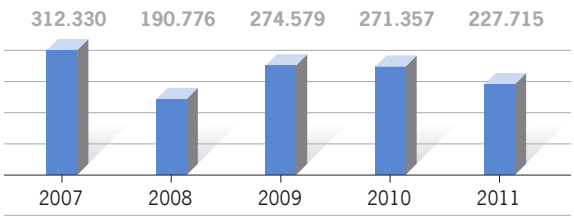

El patrimoni dels 19 fons d'inversió gestionats per Caixa d'Enginyers Gestió, durant l'exercici 2011, és de 227.715 milers d'euros, davant dels 271.357 milers d'euros de desembre de 2010, la qual cosa representa una lleugera disminució en línia amb el conjunt del sector.

L'elevada volatilitat dels mercats en l'exercici 2011 i les caigudes borsàries expliquen l'evolució d'aquesta línia de negoci.

A més, pel que fa al nombre total de partícips dels fons d'inversió gestionats, s'ha situat en 13.267 i 13.725 partícips, el 31 de desembre de 2011 i 31 de desembre de 2010, respectivament.

Aquestes dades reflecteixen el manteniment de la confiança del soci en aquest tipus de productes, ja que, tot i que ha disminuït el nombre total de partícips en un 3,34% respecte del 31 de desembre de 2010, aquesta reducció és substancialment inferior a l'evolució mitjana experimentada en el sector, que ha experimentat una disminució del 7,4%.

Tot seguit s'indica la distribució del patrimoni dels fons d'inversió gestionats per Caixa d'Enginyers Gestió, per tipus de fons:

	2011	2010	Variació
FI de Renda Variable	56.042	64.211	-12,72%
FI de RV Mixta	11.423	17.073	-33,09%
FI de RF Mixta	19.331	19.561	-1,18%
FI de Renda Fixa	23.560	32.004	-26,38%
FI Garantits	85.421	84.543	1,04%
Altres fons	31.938	53.966	-40,82%
Total fons d'inversió	**227.715**	**271.358**	**-16,08%**

(xifres econòmiques en milers d'euros)

El servei de gestió discrecional de carteres de Caixa d'Enginyers, que ha tancat l'exercici 2011 amb un patrimoni gestionat de 42.579 milers d'euros. El servei permet que l'equip d'experts de Caixa d'Enginyers, en contacte permanent amb els mercats financers, prengui decisions per compte del soci i en temps real, d'acord amb la situació dels mercats financers i seguint les indicacions segons el nivell de risc i els objectius de rendibilitat definits prèviament pel soci.

Els drets consolidats dels 14 fons de pensions i la provisió matemàtica del Caixa Enginyers Pla de Previsió Assegurat gestionats per Caixa d'Enginyers Vida s'han situat, en data 31 de desembre de 2011, en 161.858 milers d'euros, davant dels 157.202 milers d'euros del 31 de desembre de 2010, la qual cosa suposa un increment del 2,96%.

Tot seguit es mostra l'evolució dels fons de pensions i del pla de previsió assegurat en els darrers cinc exercicis, en milers d'euros:

Fons de Pensions i Pla de Previsió Assegurat (total patrimoni gestionat en milers d'euros)

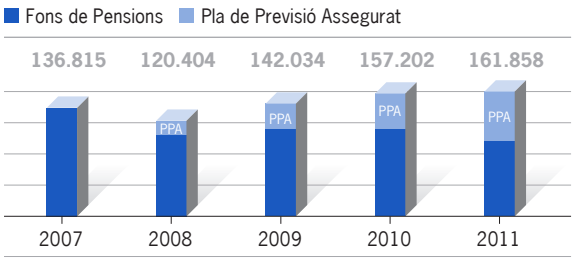

La distribució per tipus dels fons de pensions i el pla de previsió assegurat, tots dos gestionats per Caixa d'Enginyers Vida, és la següent:

	2011	2010	Variació
FP de Renda Variable	15.443	12.960	19,16%
FP de RV Mixta	30.567	37.381	-18,23%
FP de RF Mixta	20.165	29.017	-30,51%
FP de Renda Fixa	7.465	11.343	-34,19%
FP Garantits	20.125	13.046	54,26%
Ocupació	1.949	1.895	2,85%
Altres FP	6.207	7.403	-16,16%
PPA	59.937	44.157	35,74%
Total	**161.858**	**157.202**	**2,96%**

(xifres econòmiques en milers d'euros)

A més, pel que fa al nombre total de partícips o assegurats dels fons de pensions i les pòlisses en vigor del pla de previsió assegurat gestionats, destaca que aquests han augmentat, en conjunt, en 596 (el 4,86% en termes relatius): s'ha passat d'12.264 a 12.860 partícips i pòlisses, en conjunt, en data 31 de desembre de 2011 i 2010, respectivament.

Per la seva part, la provisió matemàtica del Caixa Enginyers Pla Individual d'Estalvi Sistemàtic ha augmentat un 45,78% i ha passat de 9.446 a 13.770 milers d'euros en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament. A més, el nombre total de contractes s'ha incrementat en 766 (el 37,06% en termes relatius): s'ha passat de 2.067 a 2.833 contractes en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament.

A finals de l'exercici 2011, el Grup ha iniciat la gestió i comercialització d'un nou producte, el Caixa Enginyers Renda Vitalícia, ha assolit una provisió matemàtica de 150 milers d'euros al tancament de l'exercici 2011.

Addicionalment, cal destacar la gestió de dos nous productes, l'Arquia Pla de Previsió Assegurat i l'Arquia Pla Individual d'Estalvi Sistemàtic, comercialitzats per una tercera entitat, que, en conjunt, han assolit una provisió matemàtica de 62 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011.

L'import total de renda fixa custodiada per l'Entitat, formada per títols de deute públic i valors de renda fixa corporativa, ha augmentat en 39.564 milers d'euros (un 20,99%, en termes relatius), fins als 228.054 milers d'euros al tancament de l'exercici 2011.

Els valors de renda variable custodiats per l'Entitat s'han mantingut estables durant l'exercici 2011. L'import total de valors dipositats, en data 31 de desembre de 2011, és de 307.627 milers d'euros, davant dels 309.677 milers d'euros del 31 de desembre de 2010.

Vegeu l'apartat «3.6. Productes i serveis» d'aquest informe, en què s'amplia la informació relativa als productes gestionats pel Grup.

6.1.3. Fons propis

Els fons propis del Grup pugen, el 31 de desembre de 2011, a 118.666 milers d'euros, davant dels 93.413 milers d'euros registrats al tancament de l'exercici anterior.

Evolució dels fons propis (en milers d'euros)

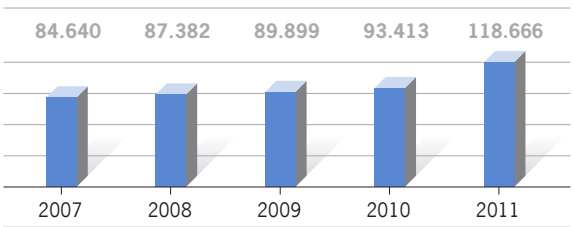

Aquest increment dels fons propis és resultat, principalment, de l'ampliació de capital realitzada el mes de juliol per l'Entitat, per un import de 20 milions d'euros que va ser sobresubscrita pels socis, fins a un total del 115%. Així, el 31 de desembre de 2011, el capital social ha augmentat a 62.534 milers d'euros, distribuïts entre 25.028 socis.

Evolució del capital (en milers d'euros)

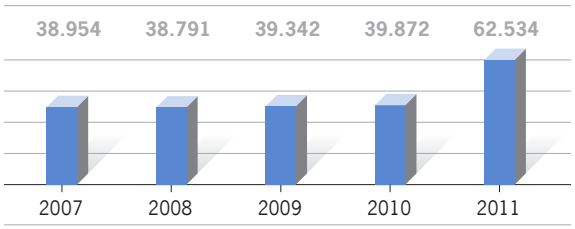

Les entitats dependents del Grup mantenen, el 31 de desembre de 2011, 44.325 títols cooperatius de Caixa d'Enginyers per un valor nominal de 3.989 milers d'euros, la qual cosa representa un 6,38% del total del capital de l'Entitat.

Com a cooperativa de crèdit, Caixa d'Enginyers manté una estructura de capital molt atomitzada que compleix en tot moment els límits que determinen els estatuts; així, doncs, no hi ha cap persona que tingui títols cooperatius per un import superior al 2,5% del capital social (en el cas de les persones físiques) o superior al 10% (en el cas de les persones jurídiques).

Les participacions més significatives en el capital social de l'Entitat, per part de persones jurídiques, corresponen a la Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers i a Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda., amb el 4,93% i l'1,11%, respectivament, en data 31 de desembre de 2011. Pel que fa a les participacions de persones físiques, el grau alt de desagregació en socis de l'Entitat comporta que, el 31 de desembre de 2011, la participació individual més elevada representi només el 2,33%.

Durant l'exercici 2011, la base social del Grup Caixa d'Enginyers ha augmentat en 3.781 socis, la qual cosa representa un total de 107.932 socis el 31 de desembre de 2011.

Caixa d'Enginyers és una entitat financera especialitzada en banca detallista, per la qual cosa el 92,48% dels socis del Grup són persones físiques i el 7,52% són persones jurídiques. En data 31 de desembre de 2011, la xifra de socis, persones físiques i jurídiques, és de 99.817 i 8.115, respectivament. Tot seguit es mostra l'evolució de la base social en els darrers cinc exercicis:

Evolució del nombre de socis

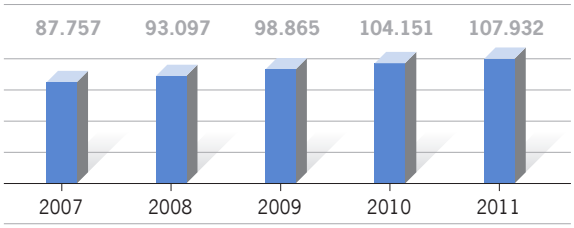

Les reserves del Grup s'han situat, el 31 de desembre de 2011, en 54.374 milers d'euros, xifra que representa un augment del 5,23% respecte de la mateixa data de l'exercici anterior. Les reserves representen el 45,82% dels recursos propis.

Evolució de les reserves (en milers d'euros)

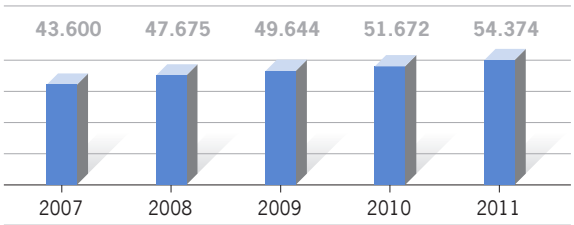

El coeficient de solvència, que mesura la relació entre els requisits de capital i els recursos propis i, d'acord amb la legislació vigent, ha de ser superior al 8%. El 31 de desembre de 2011, se situa molt per damunt del mínim exigit legalment, en el 14,89% individualment i el 13,94% consolidadament (vegeu l'apartat «6.4. Solvència» d'aquest informe).

6.2. Resultats

6.2.1. Resultat consolidat

El resultat de l'exercici del Grup, en data 31 de desembre de 2011 és de 5.676 milers d'euros, la qual cosa representa un increment del 5,21% respecte dels 5.395 milers d'euros amb què es va tancar l'exercici 2010. Si es consideren els beneficis abans d'impostos i abans de l'aportació al fons de l'Obra Social, el dit augment és del 3,49%: s'ha passat de 6.819 milers d'euros al tancament de l'exercici 2010 a 7.057 milers d'euros el 31 de desembre de 2011.

Evolució del resultat consolidat (en milers d'euros)

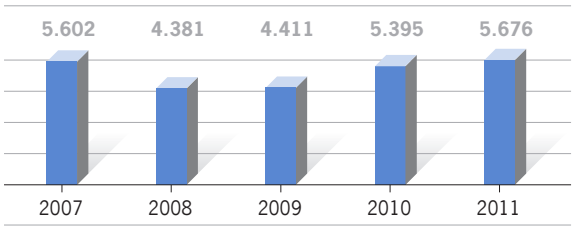

La rendibilitat sobre recursos propis (ROE), com a conseqüència de l'increment dels recursos propis fruit de l'ampliació de capital duta a terme, com s'ha comentat anteriorment (vegeu anàlisi dels fons propis a l'apartat «6.1.3. Fons propis» d'aquest informe), per part de l'Entitat, en el mes de juliol de 2011, s'ha situat en el 5,03% en data 31 de desembre de 2011, davant del 6,14% del tancament de l'exercici 2010.

Així mateix, la rendibilitat sobre actius (ROA) ha disminuït lleugerament del 0,30% al 0,27%, en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament.

Evolució de la rendibilitat sobre recursos propis (ROE)

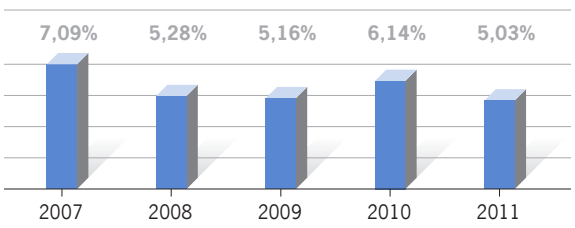

Evolució de la rendibilitat sobre actius (ROA)

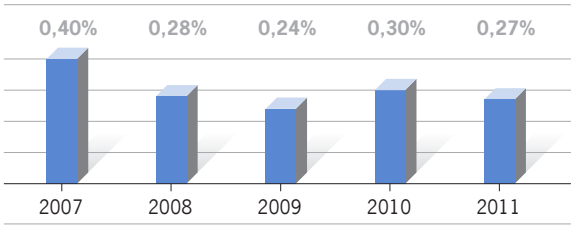

El marge d'interès de l'exercici 2011 ha experimentat una disminució del 0,45% respecte de l'exercici 2010, i s'ha situat en 24.993 milers d'euros el 31 de desembre de 2011, davant dels 25.106 milers d'euros del 31 de desembre de 2010. Aquesta disminució respon principalment a la recuperació del volum de dipòsits de la clientela, combinada amb una major remuneració derivada de l'evolució positiva dels tipus d'interès.

Aquest increment del cost dels dipòsits no s'ha vist íntegrament compensat per l'increment de la rendibilitat de l'actiu, que ha estat una mica més moderada com a conseqüència, bàsicament, de la ralentització de noves concessions de préstecs hipotecaris que ha comportat la difícil situació econòmica.

En qualsevol cas, la política prudent de remuneració del passiu adoptada per l'Entitat i l'existència d'una posició folgada de tresoreria són factors que han permès moderar la contracció del marge esmentat.

Evolució del marge d'interès (en milers d'euros)

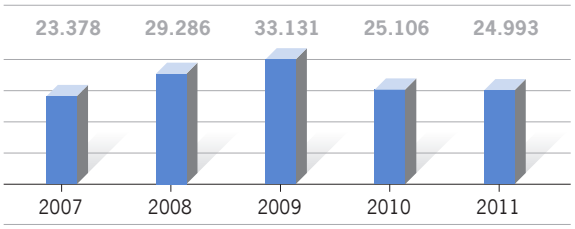

El net entre comissions percebudes i comissions pagades durant l'exercici 2011 és de 20.660 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011, en comparació amb els 14.194 milers d'euros registrats el 31 de desembre de 2010; això representa un increment del 6.466 milers d'euros (el 45,55%, en termes absoluts).

Concretament, les comissions percebudes han passat de 16.021 milers d'euros a 22.705 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament, la qual cosa representa un increment del 41,72% (6.684 milers d'euros, en termes absoluts), derivat principalment de l'augment considerable del volum de comissions per servei de valors.

Aquestes comissions per servei de valors s'han situat en 10.786 milers d'euros al tancament de l'exercici 2011, davant dels 4.330 milers d'euros de l'exercici anterior, i han registrat un increment de 6.456 milers d'euros, com a conseqüència de l'increment d'activitat que ha desenvolupat l'Entitat en l'assegurament i la col·locació d'emissions de renda fixa.

El resultat net d'operacions financeres ha pujat a 1.869 milers d'euros al tancament de l'exercici 2011, davant dels 2.284 milers d'euros acumulats l'exercici passat, la qual cosa representa una disminució del 18,17%.

Aquestes evolucions diferents exposades es tradueixen en un increment del 12,56% del marge brut, que ha passat de 41.138 milers d'euros a 46.303 milers d'euros al tancament dels exercicis 2010 i 2011, respectivament.

Evolució del marge brut (en milers d'euros)

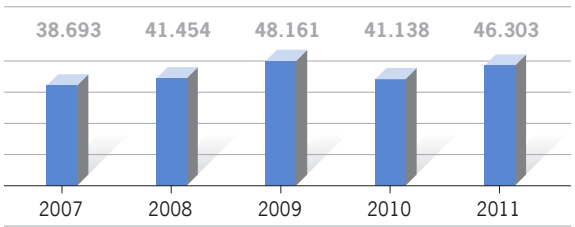

El resultat de l'activitat d'explotació ha augmentat 239 milers d'euros (un 3,51%, en termes relatius), i ha passat de 6.816 milers d'euros a 7.055 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament, que ha estat compatible amb l'important esforç fet en la dotació a les provisions per criteris subjectius, la finalitat de la qual és mantenir una ràtio de cobertura adequada que garanteixi un correcte sanejament dels actius (vegeu l'anàlisi de la inversió creditícia desenvolupat a l'apartat «6.1.1. Actiu» d'aquest informe). En aquest sentit, s'han fet unes dotacions totals netes de 4.129 milers d'euros en l'exercici 2011.

Evolució dels resultats de l'activitat d'explotació (en milers d'euros)

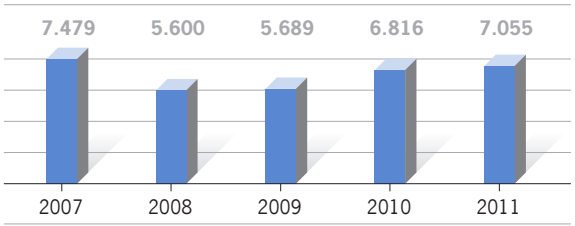

D'altra banda, cal destacar el manteniment de les despeses d'administració de l'exercici 2011 respecte de l'exercici anterior, amb una variació del -0,47%, en termes relatius, resultat de l'important esforç de contenció de la despesa ja iniciat pel Grup en exercicis anteriors.

En aquest sentit, la combinació amb l'increment substancial del marge brut es tradueix en una considerable millora de la ràtio d'eficiència, que passa del 79,01% al 69,87%, en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament.

6.2.2. Resultats individuals de les entitats del Grup

Caixa de Crèdit dels Enginyers, S. Coop. de Crèdit, ha tancat l'exercici 2011 amb uns beneficis de 6.151 milers d'euros, la qual cosa representa un increment del 22,82% respecte dels 5.008 milers d'euros amb què es va tancar l'exercici 2010.

Evolució del resultat Caixa d'Enginyers (en milers d'euros)

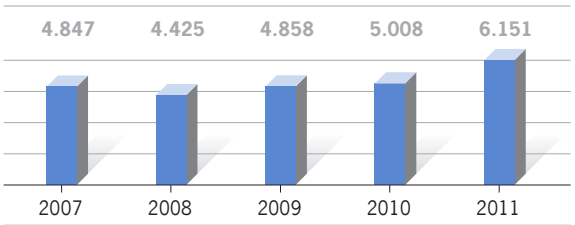

Les filials Caixa Enginyers Gestió, SGIIC, SAU, Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU, i Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU, han tancat el 2011 amb uns beneficis de 82 milers d'euros, 761 milers d'euros i 310 milers d'euros, respectivament; mentre que Segurengin, SAU, Corredoria d'Assegurances, ha tancat l'exercici de 2011 amb unes pèrdues de 792 milers d'euros.

L'evolució en comparació amb l'exercici 2010 dels resultats de Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU, i Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU, fa palès de nou l'aposta del Grup en el sector de les assegurances de vida iniciada en exercicis anteriors.

Pel que fa a Segurengin, per bé que ha acabat l'exercici 2011 amb pèrdues, cal assenyalar que la dita societat està immersa en un profund procés de reestructuració.

Finalment, destacar l'entrada de Caixa d'Enginyers en el capital social de Norbolsa, Sociedad de Valores, SA, amb una participació del 10%. Caixa d'Enginyers ha entrat a formar part del capital de Norbolsa amb una finalitat estratègica i amb la intenció, per tant, de mantenir aquesta participació, per això la dita societat es converteix en una associada del Grup Caixa d'Enginyers.

La participació de Caixa d'Enginyers a Norbolsa permet consolidar i potenciar els serveis prestats actualment als socis en l'àmbit dels mercats de valors, línia de negoci estratègica del Grup.

6.2.3. Retribució dels òrgans de govern

Totes les remuneracions percebudes pel Consell Rector i les comissions delegades de l'Entitat i pels Consells d'Administració de les filials del Grup corresponen exclusivament a dietes per assistència a reunions i desplaçaments. Els membres dels òrgans de govern no perceben cap altra retribució pel desenvolupament de les seves funcions com a membres dels dits consells i comissions.

Les despeses d'assistència, representació i prestacions socials dels membres del Consell Rector i dels diversos Consells d'Administració de les filials han pujat a 118.295,52 euros, la qual cosa representa un increment del 7,69% respecte de l'exercici anterior.

El Grup no ha contret obligacions en matèria de pensions o pagament de primes d'assegurances de vida respecte dels membres dels òrgans de govern esmentats.

6.2.4. Proposta de distribució de resultats

El resultat de Caixa d'Enginyers en data 31 de desembre de 2011 és de 6.151 milers d'euros.

Tot seguit es detalla la proposta de distribució del resultat de l'exercici 2011 que el Consell Rector de l'Entitat sotmet a l'aprovació de l'Assemblea General de socis:

Distribució del resultat	Milers d'euros
A fons d'educació i promoció	150
Interessos per pagar als socis per aportacions al capital	2.022
A reserva obligatòria	918
A reserva voluntària	3.061
RESULTAT	**6.151**

El repartiment de 2.022 milers d'euros en concepte d'interessos que cal pagar als socis per aportacions de capital comporta l'aplicació d'un tipus d'interès nominal del 4%.

El Consell Rector sotmet també a l'aprovació de l'Assemblea de socis l'augment del valor nominal del títol cooperatiu a 92 euros, davant dels 90 euros actuals. L'augment del valor nominal del títol cooperatiu requereix l'autorització del Banc d'Espanya. Aquesta revaloració del títol es farà sense que el soci hagi de fer cap desemborsament i amb càrrec a les reserves. Aquest increment representa un rendiment del 2,22%.

El tipus d'interès nominal del 4% i la revaloració del títol sense desemborsament del 2,22% representen un rendiment conjunt del títol cooperatiu del 6,22% per a l'exercici 2011.

6.3. Gestió del Risc

6.3.1. Introducció

En els darrers exercicis s'ha fet palesa la importància crucial que té la gestió adequada dels riscos per a les entitats financeres. Per al Grup Caixa d'Enginyers, la gestió del risc constitueix un dels pilars principals, i el Grup es caracteritza per tenir un perfil de risc conservador.

El Consell Rector de l'Entitat, per mitjà dels diversos comitès, defineix i actualitza les polítiques, els sistemes i els procediments de control intern òptims en relació amb tots els riscos de l'activitat del Grup i en supervisa el compliment de manera contínua.

La coordinació d'unes polítiques prudents i l'ús de mètodes i tècniques de gestió i control homogenis i efectius permeten al Grup Caixa d'Enginyers obtenir resultats sanejats de manera recurrent i també gaudir d'una posició folgada de solvència. La situació economicofinancera actual ha posat a prova l'efectivitat d'aquestes polítiques de gestió de riscos i la seva aplicació s'ha traduït en una exposició molt limitada als tipus d'instruments i operatives més afectats per la crisi financera en curs.

La identificació, el mesurament, la gestió (així com el control i el seguiment de tots els riscos propis de l'activitat del Grup) es constitueixen en objectiu fonamental, sempre dins d'un marc d'optimització de la gestió global de tots els riscos, i comprenen principalment el risc de crèdit i de concentració, els riscos estructurals de tipus d'interès i de liquiditat, els riscos de mercat i contrapart, i els riscos operatius.

6.3.2. Risc de crèdit

El risc de crèdit té l'origen en la possibilitat de pèrdues derivades de l'incompliment, total o parcial, de les obligacions financeres contretes per socis, clients o contrapartides amb el Grup Caixa d'Enginyers. La prudència elevada de les polítiques relatives al risc de crèdit del Grup li permet mantenir una qualitat excel·lent de l'actiu i uns nivells de morositat significativament per sota de la mitjana del sector.

D'acord amb la normativa actual de solvència, el risc de crèdit es cobreix per mitjà de l'existència i el control d'uns recursos propis capaços d'absorbir els riscos assumits, i també per mitjà de la constitució de provisions destinades a la cobertura d'insolvències. Aquestes provisions se separen en provisions específiques, l'objectiu de les quals és cobrir les possibles insolvències dels actius classificats com a dubtosos, i provisions genèriques, destinades a la cobertura de possibles pèrdues inherents als instruments de deute i riscos contingents, incloses les possibles pèrdues a causa del canvi de cicle econòmic.

S'ha d'assenyalar que l'elevada colateralització de tota la cartera creditícia del Grup contribueix a millorar les ràtios de gestió. El percentatge d'operacions amb garantia real representa un 89,49% del crèdit a la clientela total al tancament de l'exercici 2011, amb la qual cosa es mantenen els nivells històrics elevats de garanties reals.

També s'ha de destacar que, seguint la línia de diversificació i colateralització en la concessió de préstecs amb garantia hipotecària característica de l'Entitat, durant l'exercici 2011 s'han concedit 422 operacions (753 durant l'exercici 2010) per un import mitjà de 164 milers d'euros (187 milers d'euros el 2010) i amb un *Loan to Value* mitjà del 60,86% (un 60,24% el 2010).

Distribució inversió creditícia per tipus de garantia i prestatari

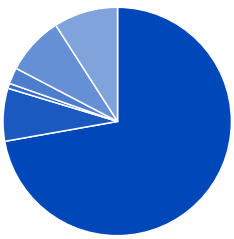

72,26% Persones físiques - 1a hipoteca sobre 1r habitatge
7,33% Persones físiques - 1a hipoteca sobre 2n habitatge
0,77% Persones físiques - 1a hipoteca resta
2,44% Persones físiques - Altres garanties reals
7,97% Persones físiques - Resta
9,23% Persones jurídiques

La taxa de morositat de Caixa d'Enginyers se situa en l'1,50% en data 31 de desembre de 2011, en contrast amb els nivells elevats de morositat del sector, la qual cosa corrobora la gestió adequada del risc de crèdit que duu a terme l'Entitat.

Comparativa evolució morositat

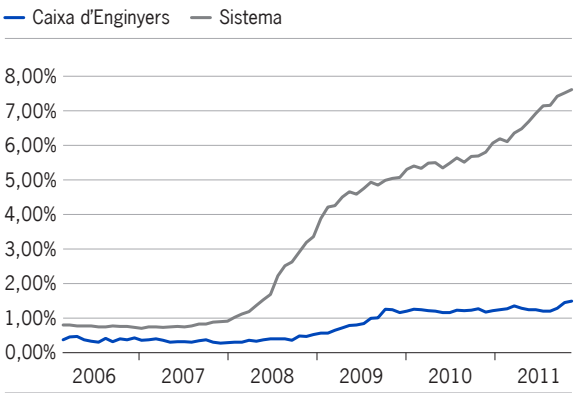

Comparativa evolució morositat hipotecària

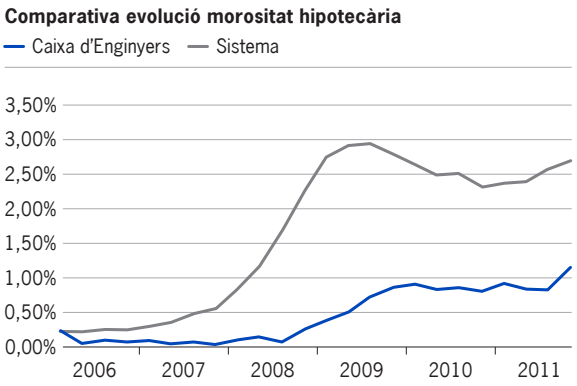

Font: AFI i Caixa d'Enginyers

Al tancament de l'exercici 2011, el total de provisions del Grup per a possibles pèrdues per deteriorament del crèdit a la clientela i dels valors representatius de deute s'ha situat en 25.606 milers d'euros, dels quals 14.074 milers d'euros corresponen a provisions genèriques i 11.532 milers d'euros a provisions específiques.

El total de provisions associades a la cartera d'inversió creditícia mantingudes a 31 de desembre de 2011, que és de 24.869 milers d'euros, representa una ràtio de cobertura del 113,63%, significativament superior a la mitjana del sector, que ha tancat l'exercici 2011 en un 56%.

Vegeu l'apartat «6.1.1. Informe de l'Activitat - Actiu» d'aquest informe, en què es fa una anàlisi exhaustiva de l'activitat creditícia.

6.3.3. Risc de contrapart

El risc de contrapart és el risc que les contrapartides no compleixin els seus compromisos amb el Grup. En l'operativa als mercats financers aquest risc es produeix, entre altres situacions, quan una entitat deixa diners, inverteix en actius financers o formalitza operacions bilaterals de derivats financers amb una contrapartida.

Caixa d'Enginyers revisa permanentment el compliment dels límits de contrapart al mercat interbancari, les operacions simultànies i les operacions de derivats, així com els límits per qualificació creditícia de l'emissor al mercat de renda fixa. El seguiment i el compliment de l'estructura de límits permeten evitar concentracions de risc que puguin afectar els recursos propis del Grup. El nivell de risc assumit en aquest àmbit es considera baix.

S'ha d'indicar que la totalitat d'inversions en cartera es troba en actius amb qualificació creditícia elevada, segons es pot observar als quadres adjunts.

Qualificació de les carteres de renda fixa

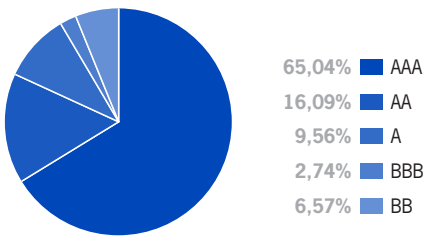

6.3.4. Risc de concentració

Cal esmentar el risc de concentració, que constitueix un element essencial en la gestió del risc de crèdit. Amb l'objectiu de limitar la concentració sectorial, Caixa d'Enginyers ha adoptat, d'una banda, una política de concessió de crèdit molt conservadora, enfocada bàsicament a particulars, sense donar cabuda a la concessió de crèdit al sector de la promoció immobiliària (la qual cosa dóna com a resultat una cartera d'inversió creditícia molt diversificada) i, de l'altra, una política d'inversions financeres, en l'àmbit del Grup, en què s'estableixen límits prudents a la suma de les inversions en cada sector privat.

Addicionalment, aquestes polítiques de concessió de crèdit i d'inversions financeres estableixen uns límits d'import i de jerarquia en la presa de decisions de concessió que permeten minimitzar la concentració individual o de grup empresarial.

Pel que fa al crèdit a la clientela, està altament diversificat, i el volum d'operacions de préstecs i comptes de crèdit amb un import inferior a 150 milers d'euros és superior al 75%.

Diversificació

Operacions per un import inferior a 150.000 euros

77%

En l'àmbit geogràfic, el Grup desenvolupa la seva activitat a tot l'Estat espanyol i, principalment, a Catalunya, la qual cosa es reflecteix en la distribució geogràfica del crèdit a la clientela.

Pel que fa a les carteres de renda fixa del Grup, estan ben diversificades, ja que estan distribuïdes en uns 80 grups emissors d'elevada qualitat creditícia (vegeu l'apartat «6.3.3. Risc de contrapart» d'aquest informe).

Evolució distribució geogràfica del crèdit a la clientela

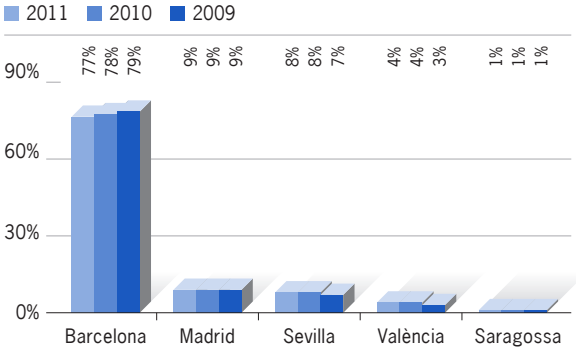

Tot seguit es mostra la diversificació de les carteres de renda fixa del Grup quant a tipus de cupó i distribució sectorial:

Distribució per tipus de cupó de les carteres de renda fixa

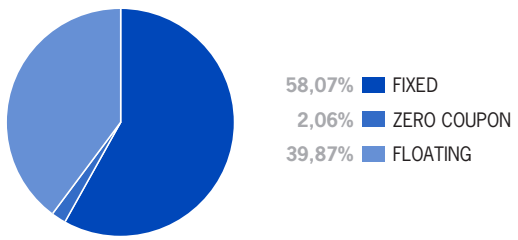

Distribució sectorial de les carteres de renda fixa

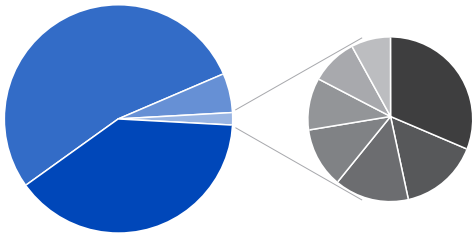

39,27% Mortgage securities
53,84% Government
5,27% Financial

0,51% Utilities
0,25% Consumer, non-cyclical
0,22% Industrial
0,19% Communications
0,18% Basic materials
0,14% Technology
0,13% Diversified

6.3.5. Risc estructural de tipus d'interès

Els riscos estructurals de tipus d'interès s'associen principalment a l'exposició de les posicions en actius i passius del balanç a les fluctuacions dels tipus d'interès. Aquest risc varia d'acord amb l'estructura i la data de repreciació dels actius i els passius sensibles. Caixa d'Enginyers disposa d'eines de càlcul de la seva exposició al risc de tipus d'interès, com les anàlisis de gaps entre actius i passius, la simulació del valor econòmic del capital i la simulació del marge financer.

La sensibilitat del valor econòmic i del marge financer als tipus d'interès se situa, en data 31 de desembre de 2011, i partint de l'escenari d'estrès més desfavorable dels que regula la Circular 3/2008, en un -3,21% i un -5,83% respectivament, nivells considerablement inferiors als límits reguladors.

El grau de risc assumit pel Grup en aquest àmbit es considera baix, la qual cosa es posa de manifest tant en l'avaluació de les simulacions esmentades com per mitjà de l'experiència històrica de l'Entitat, que acredita un impacte advers potencialment baix de les variacions de tipus d'interès sobre el valor econòmic, els recursos propis mínims i el marge financer.

6.3.6. Risc estructural de liquiditat

Per risc de liquiditat s'entén la possible pèrdua en una situació en què sigui impossible aconseguir, a preus raonables, fons per fer front a pagaments, tant pel reintegrament de recursos de clients o per compromisos que el Grup hagi contret amb altres entitats financeres.

L'objectiu de les polítiques de gestió de la liquiditat del Grup és assegurar els fons necessaris per cobrir les necessitats del negoci, diversificant les fonts de finançament i minimitzant-ne el cost. Caixa d'Enginyers supervisa la seva posició de liquiditat i les seves estratègies de finançament de manera contínua.

Addicionalment, disposa d'un Pla de Contingències de Liquiditat que permet gestionar els possibles esdeveniments inesperats,

condicions econòmiques o de mercat i altres situacions fora del control directe de Caixa d'Enginyers que podrien causar dificultats de liquiditat a curt o llarg termini.

Caixa d'Enginyers manté una situació folgada de liquiditat, fruit de la bona evolució històrica en la captació de dipòsits i del manteniment del gap comercial, entre crèdit a la clientela i dipòsits de la clientela, i també de l'elevada qualitat creditícia de les seves carteres d'actius financers, que li atorguen finançament a mitjà i llarg termini.

Les dificultats de liquiditat als mercats financers no han afectat la bona evolució de la ràtio de liquiditat estructural del balanç del Grup, que mesura la relació entre dipòsits i crèdits dels socis i es manté en un 99% al tancament de l'exercici 2011.

Evolució ràtio de liquiditat estructural del Grup Caixa d'Enginyers

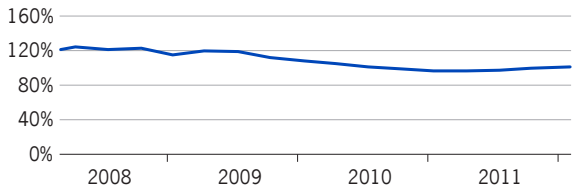

6.3.7. Risc de mercat

El risc de mercat és el risc associat a la possibilitat d'experimentar pèrdues a les carteres d'inversió motivades per moviments adversos en els preus de les variables de mercat.

Per a la gestió del risc de mercat de les carteres d'inversions financeres s'aplica com a sistema de mesurament el valor en risc (conegut per la sigla anglesa VaR), un mètode de càlcul que permet determinar la pèrdua màxima esperada d'acord amb una probabilitat i un horitzó temporal.

El Grup Caixa d'Enginyers, seguint criteris de prudència, ha establert en la seva política d'inversions financeres uns límits màxims en els nivells de VaR assumits en les carteres d'actius financers disponibles per a la venda i la negociació.

Els límits establerts fan referència a un VaR calculat per a un horitzó temporal d'un any i un grau de confiança del 95%.

Contribució per sectors al VaR de la cartera de renda fixa valors disponibles per a la venda

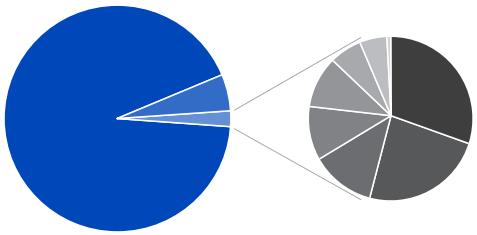

92,16% Government
5,56% Financial
0,70% Utilities
0,55% Consumer, non-cyclical
0,28% Industrial
0,24% Diversified
0,23% Communications
0,15% Basic materials
0,12% Technology
0,01% Mortgage securities

VaR de la cartera el 31/12/2011: 0,36%

Contribució per sectors al VaR de la cartera de renda fixa de negociació

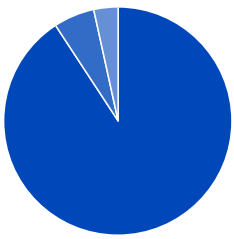

89,71% Government
6,62% Financial
3,67% Communications

VaR de la cartera el 31/12/2011: 0,25%

6.3.8. Risc operatiu

Finalment, el risc operatiu està constituït per tots els esdeveniments que puguin generar una pèrdua a conseqüència de processos interns inadequats, errors humans, funcionament incorrecte dels sistemes d'informació o esdeveniments externs. Aquest risc és inherent a l'operativa diària de qualsevol entitat, per la qual cosa el seu control ha de ser objecte de consideració en tots els àmbits. Al Grup Caixa d'Enginyers, la gestió d'aquest risc es duu a terme de manera descentralitzada per mitjà de comitès, departaments amb responsabilitats assignades i mitjançant l'aplicació de la normativa interna del Grup, per mitjà de la qual es traslladen els criteris de gestió del risc a l'organització.

Aquesta normativa incorpora els mecanismes de control, les separacions funcionals, etc., que permeten reduir el frau intern, el frau extern, els riscos en les relacions laborals i de seguretat a la feina, els riscos en les pràctiques amb clients, productes i negoci, els danys en actius materials, les incidències en el negoci, els errors en els sistemes i els riscos en l'execució, el lliurament i la gestió de processos. La supervisió del compliment de les normatives al Grup recau sobre el Departament d'Auditoria Interna de Caixa d'Enginyers.

6.3.9. Direcció de Gestió Global del Risc

La Direcció de Gestió Global del Risc, que en l'organigrama de l'Entitat depèn jeràrquicament de la Direcció General, d'acord amb el principi d'independència de la funció de riscos, és la que integra el control de tots els riscos inherents al negoci del Grup.

Les seves funcions principals es resumeixen segons el detall següent:

- Assegurar que els nivells de risc assumits pel Grup són adequats al perfil de riscos establert i estan alineats amb els seus objectius estratègics.
- Proporcionar una visió integral de tots els riscos.
- Identificar tota l'exposició a riscos assumits pel Grup Caixa d'Enginyers, inclosos els que es puguin estar desenvolupant, les concentracions que pugui haver-hi i altres situacions que s'hagin d'examinar.
- Analitzar els nous productes i les modificacions substancials de la gamma de productes existents, en especial si es tracta de productes complexos. En particular, a partir d'aquesta anàlisi s'ha de determinar explícitament si s'accepten els aspectes contractuals que suposin riscos no controlables per l'Assessoria Jurídica del Grup i els aspectes complexos de la comunicació efectuada sobre aquests riscos tant en el vessant intern com en l'extern.

El control i la gestió de riscos del Grup Caixa d'Enginyers s'estableixen en un cos de documentació que defineix les polítiques, els límits, els mètodes i les normatives aplicables i que permet transmetre el perfil i els objectius a tota l'organització.

› 6.4. Solvència

La taxa de morositat reduïda, l'exposició nul·la al sector promotor, la colateralització elevada del crèdit, la fortalesa de les provisions constituïdes i l'exposició reduïda a altres riscos, juntament amb una estructura adequada de recursos propis, es tradueixen en l'elevat nivell de solvència del Grup.

Requisits de capital per tipus de riscos

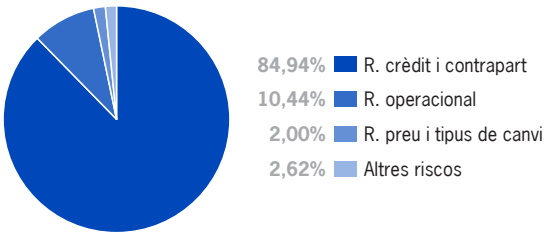

El Coeficient de Solvència, que mesura la relació entre els requisits de capital i els recursos propis i que, d'acord amb la legislació vigent, ha de ser superior al 8%, se situa, el 31 de desembre de 2011 molt per damunt del mínim exigit legalment, tant en l'àmbit individual com en el consolidat.

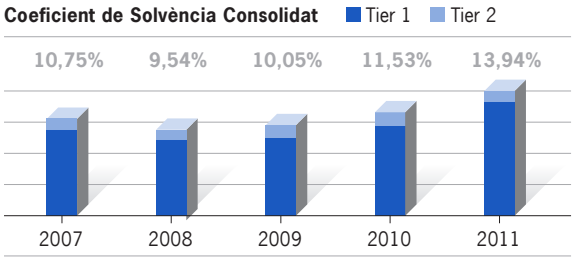

	2007	2008	2009	2010	2011
TIER 1	9,52%	8,44%	8,69%	10,05%	12,79%
TIER 2	1,23%	1,10%	1,36%	1,48%	1,15%
Coeficient Solvència	**10,75%**	**9,54%**	**10,05%**	**11,53%**	**13,94%**

Així mateix, els superàvits individual i consolidat s'han situat, al tancament de l'exercici 2011, en 54.604 i 47.981 milers d'euros, respectivament.

Segons el Reial decret llei 2/2011, de 18 de febrer, per al reforçament del sistema financer (RDL), el coeficient de capital principal s'ha de situar, com a mínim, en el 8% de les seves exposicions totals ponderades per risc.

El capital principal del Grup Caixa d'Enginyers, d'acord amb les directrius establertes per aquest Reial decret, amb dades del tancament de l'exercici 2011, és de 95.235 milers d'euros, la qual cosa situa el coeficient de capital principal en el 11,78%, substancialment per damunt del que s'exigeix legalment.

2011

Enginyers

7

Informe d’Auditoria

Deloitte SL
Av. Diagonal, 654
08034 Barcelona
Espanya

Tel.: +34 932 80 40 40
Fax: +34 932 80 28 10
www.deloitte.es

INFORME D'AUDITORIA DE COMPTES ANUALS CONSOLIDATS

Als Cooperativistes de
Caixa de Crèdit dels Enginyers - Caja de Crédito de los Ingenieros, S. Coop. de Crèdit:

Hem auditat els comptes anuals consolidats de Caixa de Crèdit dels Enginyers - Caja de Crédito de los Ingenieros, S. Coop de Crèdit (l'Entitat Dominant), i les Entitats Dependents que integren el Grup Caixa d'Enginyers (el Grup). Els dits comptes anuals comprenen el balanç de situació consolidat el 31 de desembre de 2011 i el compte de pèrdues i guanys, l'estat dels ingressos i despeses reconeguts, l'estat total de canvis en el patrimoni net, l'estat de fluxos d'efectiu i la memòria, consolidats, corresponents al exercici anual acabat en aquesta data. Com indica la Nota 1 de la memòria consolidada adjunta, els Administradors de l'Entitat Dominant són els responsables de la formulació dels comptes anuals consolidats del Grup, d'acord amb les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea i la resta de disposicions del marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup. La nostra responsabilitat és expressar una opinió sobre els dits comptes anuals consolidats, en conjunt, basada en la tasca duta a terme d'acord amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya, que requereix l'examen, mitjançant la realització de proves selectives, de l'evidència que justifica els comptes anuals consolidats i l'avaluació de l'adequació de la seva presentació, els principis i criteris comptables utilitzats i les estimacions fetes al marc normatiu d'informació financera aplicables.

Al nostre parer, els comptes anuals consolidats adjunts de l'exercici 2011 expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni consolidat i de la situació financera consolidada de Caixa de Crèdit dels Enginyers - Caja de Crédito de los Ingenieros, S. Coop. de Crèdit, i de les Entitats Dependents que integren el Grup Caixa d'Enginyers en data 31 de desembre de 2011, així com dels resultats consolidats de les seves operacions i els seus fluxos d'efectiu consolidats corresponents a l'exercici anual acabat en aquesta data, de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea i la resta de disposicions del marc normatiu d'informació financera aplicables.

Deloitte, SL Inscrita al Registre Mercantil de Madrid, volum 13.650, secció 8a, foli 188, full M-54414, inscripció 96a, CIF: B-79104469.
Domicili social: plaça Pablo Ruiz Picasso, 1, Torre Picasso - 28020 Madrid

Deloitte.

L'informe de gestió consolidat adjunt de l'exercici 2011 conté les explicacions que els Administradors de l'Entitat Dominant consideren oportunes sobre la situació del Grup, l'evolució dels seus negocis i sobre altres assumptes i no forma part integrant dels comptes anuals consolidats. Hem verificat que la informació comptable que conté el citat informe de gestió consolidat esmentat concorda amb la dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2011. La nostra feina com a auditors es limita a la verificació de l'informe de gestió consolidat amb l'abast esmentat en aquest mateix paràgraf i no inclou la revisió d'informació diferent de l'obtinguda a partir dels registres comptables de Caixa de Crèdit dels Enginyers - Caixa de Crédito de los Ingenieros, S. Coop. de Crèdit, i de les Entitats Dependents que integren el Grup Caixa d'Enginyers.

DELOITTE, S.L.
Inscrita al ROAC amb el núm. S0692

Francisco García-Valdecasas

16 d'abril de 2012

COL·LEGI
DE CENSORS JURATS
DE COMPTES
DE CATALUNYA

Membre exercent:
DELOITTE, S.L.

Any 2012 Núm. 20/12/05626
IMPORT COL·LEGIAL: 93,00 EUR

Informe subjecte a la taxa establerta a l'article 44 del text refós de la Llei d'auditoria de comptes, aprovat per Reial decret legislatiu 1/2011, d'1 de juliol.

2011

Enginyers

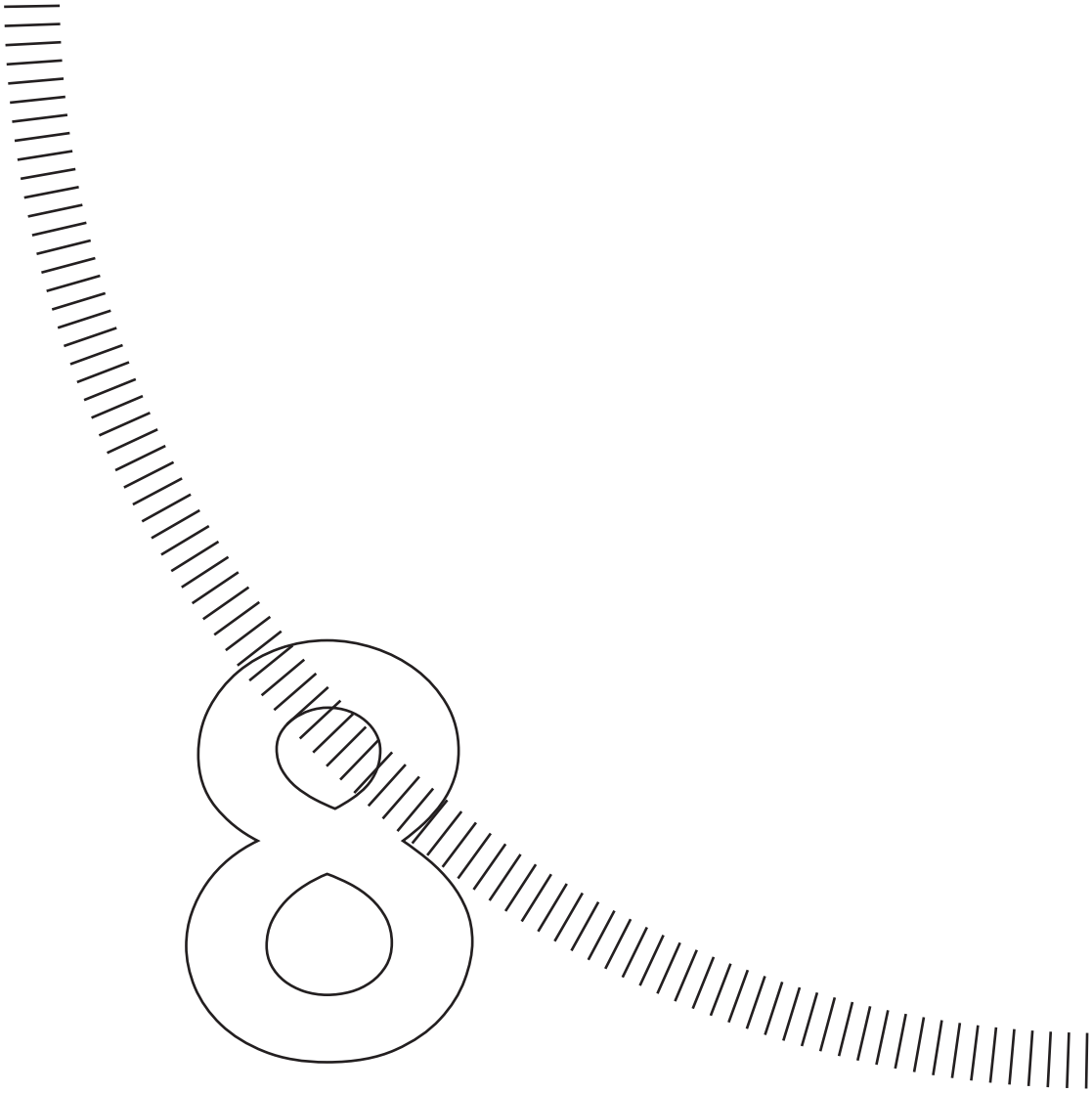

Comptes Anuals i Informe de Gestió

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

> 1. INTRODUCCIÓ, BASES DE PRESENTACIÓ DELS COMPTES ANUALS CONSOLIDATS I INFORMACIÓ ADDICIONAL

1.1. Introducció

La Caixa de Crèdit dels Enginyers - Caja de Crédito de los Ingenieros, S. Coop. de Crèdit (d'ara endavant, «l'Entitat Dominant») és una cooperativa de crèdit constituïda el 29 de setembre de 1967 i inscrita al Ministeri de Treball i Seguretat Social amb el número 14.651, clau 1698 SMT, i al Registre Especial de Cooperatives de Crèdit del Banc d'Espanya amb el número 3.025. Es regeix per la Llei 13/1989, de 26 de maig, modificada parcialment, entre d'altres, per la Llei 20/1990, de 19 de desembre, sobre el règim fiscal de les cooperatives, i desenvolupada pel Reial decret 84/1993, de 22 de gener. També està subjecta a les normes que, amb caràcter general, regulen l'activitat de les entitats de crèdit i, amb caràcter supletori, la Legislació de les Cooperatives.

El seu objecte social consisteix a rebre fons del públic en forma de dipòsits, préstecs, cessió temporal d'actius financers o altres operacions anàlogues que comportin l'obligació de restituir-los, aplicant-los per compte propi a la concessió de préstecs, crèdits o altres operacions de naturalesa anàloga que permetin atendre les necessitats financeres dels seus Socis, dels Socis de les cooperatives associades i de tercers. Amb aquesta finalitat, podrà dur a terme tot tipus d'operacions actives, passives i de serveis permeses a les altres entitats de crèdit, amb atenció preferent a les necessitats financeres dels seus Socis.

Actualment té el domicili social a la Via Laietana, 39, de Barcelona. L'àmbit territorial de l'activitat de l'Entitat Dominant s'estén a l'Estat espanyol, amb un total de catorze oficines, sense perjudici que es puguin dur a terme les operacions permeses legalment fora de l'Estat. L'Entitat Dominant desenvolupa una activitat comercial mitjançant la seva xarxa d'oficines i no utilitza agents comercials independents.

(En milers d'euros)

Denominació social	Domicili social	Objecte Social	Participació a 31/12/2011	Capital Social	Reserves i prima d'emissió	Resultats (*)
Caixa Enginyers Gestió, SGIIC, SAU	Aragó, 141-143, Entlo. 08015 Barcelona	Administració i representació d'Institucions d'inversió col·lectiva	100%	1.800	878	82
Segurengin, SAU, Corredoria d'Assegurances	Aragó, 141-143, Entlo. 08015 Barcelona	Promoció, mediació i assessorament preparatori per a la formalització de contractes d'assegurances privats entre persones físiques i jurídiques d'entitats asseguradores i assistència posterior al prenedor de l'assegurança, a l'assegurat i al beneficiari	100%	407	(51)	(792)
Caixa Enginyers Vida Caja Ingenieros Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU	Potosí, 22 08030 Barcelona	Pràctica de l'assegurança i la reassegurança en el ram de vida i en totes les modalitats autoritzades per la legislació vigent. Exercici de les activitats preparatòries, complementàries i auxiliars que són necessàries per a la pràctica de l'assegurança i la reassegurança privades o que tenen com a finalitat la inversió dels fons socials, i també l'exercici de l'activitat de l'administració de fons de pensions	100%	9.016	1.211	761
Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda.	Vía Laietana, 39, 08003 Barcelona	Prestació de serveis i venda d'articles i subministraments per al consum	Inferior al 0,01%(**)	638	280	4
Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU	Potosí, 22 08030 Barcelona	Activitat d'agent d'assegurances privades com a operador de bancassegurances vinculat	100%	30	717	310

(*) Tancaments comptables provisionals no auditats. (**) L'Entitat Dominant manté una participació minoritària a Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda. No obstant això, els membres del Consell Rector de la societat cooperativa esmentada són, a la vegada, membres del Consell Rector de l'Entitat Dominant, la qual cosa significa que es compleixen les condicions que estableixen les normes internacionals de comptabilitat perquè la societat sigui considerada una empresa que forma part del Grup Caixa d'Enginyers.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

L'Entitat Dominant té, a més, participacions en cinc societats, que realitzen activitats complementàries a les de la mateixa Entitat Dominant, amb les quals constitueix el Grup Caixa d'Enginyers (d'ara endavant, «el Grup» o «Grup Caixa d'Enginyers»), del qual es mostra el detall de les dades principals, a 31 de desembre de 2011, així com l'activitat que desenvolupen, al quadre anterior:

El 4 de gener de 2012, la participada Segurengin, SAU, Corredoria d'Assegurances (Segurengin), ha signat la venda, per l'import de 300 milers d'euros, del negoci de mediació de pòlisses de l'àmbit de les assegurances, que no és estratègic per al Grup. A més, es preveu que, durant l'exercici 2012, el negoci de mediació de pòlisses, que continua gestionant Segurengin i que correspon a l'àmbit d'assegurances que és estratègic per al Grup, es traspassi a l'entitat Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU.

Així mateix, amb data de 13 de desembre de 2011, el Grup ha adquirit una participació del 10% a Norbolsa, SV, SA, societat no cotitzada en borsa, per un import de 3 milions d'euros. Tot i que la participació és inferior al 20% del capital social, la influència significativa en aquesta participada es fa evident en tenir representació al seu Consell d'Administració.

El quadre següent mostra el detall de les dades principals, a 31 de desembre de 2011, i l'activitat que desenvolupa:

(En milers d'euros)

Denominació social	Domicili social	Objecte Social	Participació a 31/12/2011	Capital Social	Reserves i prima d'emissió	Resultats (*)
Norbolsa, SV, SA	Plaza Euskadi, 5 48009 Bilbao	Empresa de Serveis d'Inversió	10%	13.399	5.045	1.062

La gestió i la utilització dels recursos propis i aliens captats pel Grup estan subjectes a normes legals determinades que regulen, entre d'altres, els aspectes següents:

a) El compliment d'uns coeficients de reserves mínimes i de recursos propis mínims.

b) L'obligatorietat de dotar percentatges determinats de l'excedent de l'exercici al «Fons d'Educació i Promoció» i al «Fons de Reserva Obligatori», els quals no són de lliure disposició.

c) La limitació de concessió d'inversions creditícies a Socis de l'Entitat Dominant i als membres singulars de les entitats que hi estan associades, i també a tercers no Socis, en els límits establerts a l'article quart de la Llei 13/1989, de 26 de maig, de Cooperatives de Crèdit, i en el seu desenvolupament reglamentari posterior, concretament a la disposició addicional tercera del Reial decret 84/1993, de 22 de gener, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 13/1989, de 26 de maig, de Cooperatives de Crèdit.

d) La participació en el Fons de Garantia de Dipòsits d'Entitats de Crèdit, que té per finalitat garantir fins a 100.000 euros els dipòsits dels Socis, d'acord amb el que disposa el Reial decret 628/2010, de 14 de maig, pel qual es modifica el Reial decret 2606/1996, de 20 de desembre, sobre fons de garantia de dipòsits d'entitats de crèdit, i el Reial decret 948/2001, de 3 d'agost (Nota 1.9).

1.2. Bases de presentació dels comptes anuals consolidats i informació referent a l'exercici 2010

Els comptes anuals consolidats del Grup Caixa d'Enginyers, de l'exercici 2011, han estat formulats pel Consell Rector de l'Entitat Dominant a la reunió celebrada el dia 21 de març de 2012. Els comptes anuals consolidats del Grup i els comptes anuals de les entitats integrades al Grup, corresponents a l'exercici 2011, es sotmetran a l'aprovació de les seves Assemblees i Juntes Generals de Socis o Accionistes respectives durant el primer semestre de l'exercici 2012. No obstant això, el Consell Rector de l'Entitat Dominant estima que aquests comptes anuals s'aprovaran sense cap modificació. Els comptes anuals consolidats del Grup de l'exercici 2010 els va aprovar l'Assemblea General de Socis de l'Entitat Dominant, celebrada el 25 de maig de 2011.

El marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup és el que s'estableix a:

a) el Codi de Comerç i a la legislació mercantil restant;

b) la Circular 4/2004, de 22 de desembre, del Banc d'Espanya, sobre normes d'informació financera de pública i reservada, i models d'estats financers d'entitats de crèdit (d'ara endavant, «la Circular 4/2004»). La Circular 4/2004 constitueix l'adaptació al sector de les entitats de crèdit espanyoles de les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea mitjançant Reglaments Comunitaris, d'acord amb el Reglament 1606/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 19 de juliol de 2002, relatiu a l'aplicació de les Normes Internacionals de Comptabilitat;

c) les normes de compliment obligatori, aprovades per l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes;

d) la resta de la normativa comptable espanyola que sigui aplicable.

Els comptes anuals consolidats del Grup es presenten d'acord amb el que estableixen les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea, a 31 de desembre de 2011 (d'ara endavant, «NIIF-UE»), prenent en consideració la Circular 4/2004 i les seves modificacions successives, que constitueixen el desenvolupament i l'adaptació al sector d'entitats de crèdit espanyoles de les Normes Internacionals d'Informació Financera aprovades per la Unió Europea.

En aquesta memòria s'utilitzen les sigles «NIC» i «NIIF» per fer referència a les Normes Internacionals de Comptabilitat i a les Normes Internacionals d'Informació Financera, respectivament, aprovades per la Unió Europea, sobre la base de les quals s'han elaborat aquests comptes anuals consolidats. També s'utilitzen les sigles «CINIIF» i «IFRIC» per fer referència al Comitè d'Interpretacions de Normes Internacionals d'Informació Financera CINIIF (International Financial Reporting Standards Committee, IFRIC).

Els comptes anuals consolidats s'han elaborat prenent en consideració tots els principis i normes comptables i els criteris de valoració, d'aplicació obligatòria, que hi tenen un efecte significatiu, de manera que mostren la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera, consolidats, del Grup a 31 de desembre de 2011 i dels resultats de les seves operacions, dels ingressos i despeses reconeguts, dels canvis al patrimoni net i dels fluxos d'efectiu que s'han produït al Grup durant l'exercici anual acabat en aquesta data.

A la Nota 2 es resumeixen els principis i les polítiques comptables i els criteris de valoració més significatius aplicats a la preparació dels comptes anuals del Grup corresponents a l'exercici 2011.

Els comptes anuals consolidats s'han elaborat a partir dels registres de comptabilitat mantinguts per l'Entitat Dominant i per les societats restants integrades al Grup. Això no obstant, atès que els principis comptables i els criteris de valoració aplicats a la preparació dels comptes anuals consolidats del Grup, de l'exercici 2011, poden diferir dels que han utilitzat algunes entitats integrades al Grup, en el procés de consolidació s'han introduït els ajustaments i les reclassificacions necessaris per homogeneïtzar aquests principis i criteris entre si i per adequar-los a les NIIF aplicades per l'Entitat Dominant.

Aquests comptes anuals consolidats, excepte si s'indica el contrari, es presenten en milers d'euros.

De conformitat amb la NIC 1, la informació inclosa en aquesta memòria, referent a l'exercici 2010, es presenta, exclusivament, a efectes comparatius amb la informació relativa a l'exercici 2011 i, conseqüentment, no constitueix els comptes anuals consolidats de l'exercici 2011.

1.3. Responsabilitat de la informació i les estimacions realitzades

La informació continguda en aquests comptes anuals consolidats és responsabilitat dels Administradors de l'Entitat Dominant.

Als comptes anuals consolidats del Grup corresponents a l'exercici 2011 s'han utilitzat, ocasionalment, estimacions realitzades pels Administradors de l'Entitat Dominant per quantificar alguns dels actius, passius, ingressos, despeses i compromisos que hi figuren registrats. Bàsicament, aquestes estimacions fan referència a:

- les pèrdues per deteriorament d'actius determinats (Notes 2.9, 8 a 10, 12 i 13);
- les hipòtesis utilitzades en el càlcul actuarial dels passius i els compromisos per retribucions postocupació i altres compromisos a llarg termini mantinguts amb els empleats (Notes 2.13 i 41);
- la vida útil dels actius materials i intangibles (Notes 2.15 i 2.16);
- la valoració de la participació en entitats associades (Nota 2.1.3);
- el valor raonable de determinats actius no cotitzats;
- la valoració de fons específics i estimació de provisions (Notes 2.19 i 17).

Per bé que les estimacions descrites anteriorment s'han elaborat en funció de la millor informació disponible, a 31 de desembre de 2011, sobre els fets analitzats, és possible que en el futur es produeixin esdeveniments que obliguin a modificar-les (a l'alça o a la baixa) en els propers exercicis. Això es faria, si escau, de conformitat amb el que estableix la NIC 8, de manera prospectiva, reconeixent els efectes del canvi d'estimació al compte de pèrdues i guanys consolidada dels exercicis afectats.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

1.4. Contractes d'agència

Les entitats consolidades no han mantingut en cap moment en vigor «contractes d'agència», ni al tancament de l'exercici 2011 ni en cap moment d'aquest exercici, en la forma en què es preveuen a l'article 22 del Reial decret 1245/1995, de 14 de juliol.

1.5. Participacions en el capital d'entitats de crèdit

D'acord amb el que disposa l'article 20 del Reial decret 1245/1995, de 14 de juliol, que regula qüestions relatives al Règim Jurídic de les Entitats de Crèdit, a 31 de desembre de 2011 no existeixen participacions mantingudes per cap entitat del Grup que superin el 5% del capital o dels drets de vot en entitats de crèdit nacionals o estrangeres.

A 31 de desembre de 2011, cap entitat de crèdit, nacional o estrangera, ni cap grup, en el sentit de l'article 4 de la Llei del Mercat de Valors, en què s'integri alguna entitat de crèdit, nacional o estrangera, té una participació superior al 5% del capital o dels drets de vot de l'Entitat Dominant.

1.6. Objectius, polítiques i processos de gestió de capital

La Circular 3/2008, de 22 de maig, del Banc d'Espanya, sobre determinació i control dels recursos propis mínims (d'ara endavant, «la Circular 3/2008»), regula els recursos propis mínims que han de mantenir les entitats de crèdit espanyoles (tan individualment com a escala de grup consolidat) i la manera en què cal determinar aquests recursos propis, i també els diferents processos d'autoavaluació del capital que han de dur a terme les entitats esmentades i la informació de caràcter públic que han de remetre al mercat.

El marc normatiu es troba en ple procés de reforma, atès que la crisi financera internacional ha posat de manifest la necessitat de modificar la regulació del sistema financer, amb l'objectiu de reforçar-la. Al gener de 2011, el Ministeri d'Economia i Hisenda va publicar el seu projecte d'elaboració de l'anomenat «Pla de reforçament del sector financer», que, entre altres objectius, preveia avançar els requisits de solvència establerts a Basilea III, establint requeriments mínims de capital bàsic.

En aquest sentit, el Reial decret llei 2/2011, de 18 de febrer, per al reforçament del sistema financer, defineix una magnitud nova, el Capital Principal, per al qual s'estableix un nivell mínim, que, en el cas del Grup Caixa d'Enginyers, se situa en el 8% dels actius ponderats per risc. A 31 de desembre de 2011, el Grup compleix de sobra aquest requisit, i la ràtio del Capital Principal se situa en un 11,78%.

Així mateix, al mes de novembre de 2011, el Banc d'Espanya ja va introduir certes modificacions a la Circular 3/2008, per mitjà de la Circular 4/2011, de 30 de novembre, per tal d'avançar en l'adaptació de la regulació dels nous criteris establerts per Basilea III i assegurar la computabilitat futura dels instruments de capital que s'emetin a partir de 2012.

Els objectius estratègics marcats per la Direcció del Grup en relació amb la gestió que es faci dels seus recursos propis són els següents:

- Complir en tot moment, tant a escala individual com consolidada, amb la normativa aplicable en matèria de requeriments de recursos propis mínims.
- Cercar l'eficiència màxima en la gestió dels recursos propis, considerant el consum de recursos propis, juntament amb altres variables de rendibilitat i risc, com a aspecte fonamental en les anàlisis associades a la presa de decisions d'inversió del Grup.
- Mantenir el pes predominant que tenen els recursos propis de la primera categoria sobre el total de recursos propis del Grup.

Per complir amb aquests objectius, el Grup disposa d'una sèrie de polítiques i processos de gestió dels recursos propis, les directrius principals dels quals es detallen a continuació:

- En la planificació estratègica i comercial del Grup, així com en el procés d'anàlisi i seguiment de les seves operacions, l'impacte d'aquestes operacions sobre els recursos propis computables del Grup i la relació consum-rendibilitat-risc es consideren factors clau en la presa de decisions. En aquest sentit, l'Entitat Dominant disposa de manuals en què s'estableixen els paràmetres que han de servir de guia per a la presa de decisions, per garantir en tot moment el compliment dels requeriments de recursos propis mínims.

- El Departament de Gestió Global de Risc, que depèn jeràrquicament de la Direcció General de l'Entitat Dominant, analitza els nivells de compliment de la normativa vigent en matèria de recursos propis. Per aquest motiu, ha desenvolupat una sèrie de controls que aplica amb una periodicitat suficient per garantir en tot moment el compliment d'aquesta normativa, així com que les decisions preses per les diferents àrees i unitats del grup siguin coherents amb els objectius marcats a efectes de compliment de recursos propis mínims. En aquest sentit, existeixen plans de contingències per assegurar el compliment dels límits establerts a la normativa aplicable.

En resum, el Grup considera que els recursos propis i els requeriments de recursos propis establerts per la norma indicada anteriorment són elements fonamentals de la seva gestió, que afecten tant les decisions d'inversió del Grup i a l'anàlisi de la viabilitat d'operacions com a l'estratègia de distribució de resultats per part de les filials.

La Circular 3/2008 estableix quins elements cal computar com a recursos propis a efectes del compliment dels requeriments mínims que s'hi estableixen. Els recursos propis, a efectes del que disposa aquesta Circular, es classifiquen en recursos propis bàsics i de segona categoria, i difereixen dels recursos propis calculats d'acord amb el que disposa la normativa comptable vigent, ja que consideren com a tals partides determinades i incorporen l'obligació de deduir altres partides que no preveu la normativa comptable esmentada.

La gestió que fa el Grup dels seus propis recursos s'ajusta, pel que fa a les definicions conceptuals, al que disposa la Circular 3/2008. En aquest sentit, el Grup considera com a recursos propis computables els que s'indiquen a la norma 8 de la Circular 3/2008.

El Grup calcula els requeriments de recursos propis mínims que estableix la Circular esmentada seguint el Mètode Estàndard, sobre la base del qual estima la seva exposició al risc de crèdit i contrapart (en funció dels actius, compromisos i altres comptes d'ordre que presentin aquests riscos, atenent als seus imports, característiques, contraparts, garanties, etc.), al risc de posició i liquidació corresponent a la cartera de negociació i al risc operatiu (per a l'avaluació del qual s'utilitza el Mètode de l'Indicador Bàsic).

A més, el Grup està subjecte, segons el que estableix a la Circular 3/2008 esmentada, al compliment dels límits de concentració de riscos i al compliment de les obligacions de Govern Corporatiu, a mantenir un procés d'autoavaluació del capital i medició del risc de tipus d'interès, així com a les obligacions d'informació pública que cal rendir al mercat.

De cara a garantir el compliment dels objectius indicats anteriorment, el Grup fa una gestió integrada d'aquests riscos, d'acord amb les polítiques esmentades abans.

A continuació s'inclou un detall, classificat en recursos propis bàsics i de segona categoria, dels recursos propis del Grup, a 31 de desembre de 2011 i 2010, considerats com a «capital a efectes de gestió»:

(En milers d'euros)	2011	2010
Recursos propis bàsics a efectes generals de solvència		
+ Capital computable	58.654	37.365
+ Reserves	50.154	50.131
+ Interessos minoritaris	848	806
+ Resultat computable de l'exercici	3.979	3.263
- Ajustaments de valoració per actius disponibles per vendre	(847)	(470)
- Altres deduccions dels recursos propis bàsics	(7.857)	(6.088)
- Participacions en entitats asseguradores	(1.550)	(3.922)
	103.381	**81.085**
Recursos propis de segona categoria a efectes generals de solvència		
+ Reserves de revaloració	1.739	1.765
+ Fons computables de cobertura per pèrdues inherents	9.080	10.178
- Participacions en entitats asseguradores	(1.550)	———
	9.269	**11.943**
Total de recursos propis computables	**112.650**	**93.028**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

A 31 de desembre de 2011 i 2010, i durant aquests exercicis, els recursos propis computables del Grup excedien els que requereix la normativa exposada prèviament.

1.7. Determinació del patrimoni

Aquests comptes anuals consolidats s'han elaborat d'acord amb els models establerts per la normativa vigent per a les entitats de crèdit. A causa de l'aplicació de les normes en vigor per a la presentació dels comptes anuals consolidats, per avaluar el patrimoni net del Grup, a 31 de desembre de 2011 i 2010, cal considerar els següents saldos i conceptes dels balanços de situació consolidats adjunts:

(En milers d'euros)	2011	2010
Fons de dotació (Nota 21)	62.534	39.872
Capital reemborsable a la vista (Nota 20)	———	1.559
Reserves (Nota 22)	54.374	51.672
Resultat de l'exercici atribuït a l'Entitat Dominant	5.747	5.477
Ajustos per valoració (Nota 23)	(13.446)	(9.340)
Interessos minoritaris (Nota 24)	840	806
Menys: valors propis (Nota 21)	(3.989)	(3.608)
Aplicacions previstes en la distribució de resultats que minoren el patrimoni net (Nota 3):		
- Interessos per pagar als Socis per aportacions al capital	(2.022)	(1.595)
Patrimoni net després de l'aplicació dels resultats de cada exercici	**104.038**	**84.843**

1.8. Coeficient de reserves mínimes

A 31 de desembre de 2011 i 2010, així com al llarg dels exercicis 2011 i 2010, l'Entitat Dominant complia amb els requisits mínims que exigeix la normativa vigent per a aquest coeficient.

1.9. Fons de garantia de dipòsits

L'Entitat Dominant està integrada en el Fons de garantia de dipòsits i hi fa les aportacions anuals que li corresponen.

En l'exercici 2011, la despesa en què es va incórrer a causa de les contribucions a aquest organisme va ser de 1.046 milers d'euros (1.113 milers d'euros en l'exercici 2010), que s'han registrat en el capítol «Altres càrregues d'explotació» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt (Nota 40).

La Circular 3/2011 del Banc d'Espanya, de 30 de juny, ha establert aportacions addicionals per a les entitats que concertin dipòsits a termini o que liquidin comptes a la vista amb remuneracions que superin els límits establerts pel Banc d'Espanya. Aquestes aportacions es calculen i es liquiden trimestralment basant-se en les operacions noves, ponderant en un 400% els saldos afectats, multiplicats pel termini de venciment contractual en anys, i aplicant el percentatge d'aportació ordinària que correspon a l'Entitat Dominant.

Així mateix, el Reial decret llei 19/2011, de 2 de desembre, que modifica el Reial decret llei 16/2011, de 14 d'octubre, que crea el Fons de Garantia de Dipòsits d'Entitats de Crèdit, integra els tres fons de garantia de dipòsits existents fins a aquest moment -el de Caixes d'Estalvi, el d'Establiments Bancaris i el de Cooperatives de Crèdit- i permet garantir una actuació flexible en el reforçament de la solvència i el funcionament de les entitats. Addicionalment, s'eleva el límit legal de l'aportació anual del 2 al 3‰ i es fixa en el 2‰ l'aportació real per als dipòsits garantits de totes les entitats, enfront del 0,8‰ aplicable fins a aquell moment per a l'Entitat Dominant. Aquest nou percentatge d'aportació serà efectiu a partir de la primera liquidació que calgui fer en l'exercici 2012.

1.10. Impacte ambiental

Tenint en compte les activitats a què es dediquen les entitats que formen el Grup, aquestes entitats no tenen responsabilitats, despeses, actius, provisions ni contingències de naturalesa ambiental que puguin ser significatius en relació amb el patrimoni, la situació financera i els resultats d'aquestes. Per aquest motiu, no s'inclouen desglossaments específics en aquesta memòria dels comptes anuals consolidats respecte a la informació de qüestions ambientals.

1.11. Fets posteriors

El 3 de febrer de 2012 s'ha aprovat el Reial decret llei 2/2012, de sanejament del sector financer. Aquest Reial decret llei suposa un enduriment de les provisions i un increment de les necessitats de capital principal per cobrir posicions mantingudes per les entitats financeres relatives al finançament del crèdit promotor o constructor i els actius rebuts en pagament de deutes. El Reial decret llei esmentat ordena que els requeriments que estableix s'hauran d'assolir abans del 31 de desembre de 2012.

El Grup no té exposició al risc de crèdit per finançament concedida al sector promotor o constructor. En conseqüència, només queda afectat per aquesta normativa l'únic immoble que té adjudicat actualment l'Entitat Dominant (Nota 2.17). L'impacte estimat per aplicació del Reial decret llei esmentat per al Grup es limita al deteriorament que haurà de proveir per a aquest immoble, sense que aquest sigui significatiu. No obstant això, el Grup no queda afectat pels nous requeriments de capital addicionals, ja que aquests no afecten els actius adjudicats de particulars.

A més, amb data de 10 de febrer de 2012, l'Entitat Dominant ha fet, com a cedent única, una titulització d'actius, Caixa Enginyers TDA 2, Fons de Titulització d'Actius, per un import inicial de 450 milions d'euros.

Entre la data de tancament i la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats no s'ha produït cap altre succés, no especificat en les Notes d'aquesta memòria, que les afectin de manera significativa.

1.12. Canvis en els criteris comptables

Normes i interpretacions emeses per l'International Accounting Standards Board (IASB), que han entrat en vigor durant l'exercici 2011

Durant l'exercici 2011 han entrat en vigor normes comptables noves que, per tant, s'han tingut en compte en l'elaboració dels comptes anuals consolidats adjunts, sense que hagi suposat cap modificació rellevant en els criteris comptables aplicables que afecti la comparació de la informació entre exercicis.

Noves normes i modificacions	
Modificació de la NIC 32 Instruments financers: presentació	La modificació clarifica la classificació dels drets emesos per adquirir accions (drets, opcions o warrants) denominades en moneda estrangera. D'acord amb aquesta modificació, els drets emesos per adquirir un nombre fix d'accions a un import determinat s'han de registrar com a instrument de patrimoni, independentment de la moneda en què estigui denominada la quantitat fixa, i sempre que es compleixin els requisits establerts en la norma.
CINIIF 19 - Cancel·lació de passius financers amb instruments de patrimoni	La interpretació indica el tractament comptable, des del punt de vista del deutor, de la cancel·lació total o parcial d'un passiu financer per mitjà de l'emissió d'instruments de patrimoni a favor del seu prestador.
Revisió de la NIC 24 Desglossaments de parts vinculades	Introdueix dues novetats bàsiques: (a) l'exempció parcial de desglossaments determinats, quan la relació de vinculació es produeix perquè es tracta d'entitats dependents o relacionades amb l'Estat (o institució governamental equivalent), i (b) revisió de la definició de part vinculada clarificant algunes relacions que anteriorment no eren explícites en la norma.
Modificació de la CINIIF 14 Bestretes de pagaments mínims obligatoris	Aquesta modificació evita que, en circumstàncies determinades, una entitat no pugui reconèixer com a actiu algunes bestretes voluntàries.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Normes i interpretacions emeses per l'IASB no vigents

A la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats, l'IASB havia publicat les normes i interpretacions més significatives següents, però encara no havien entrat en vigor, bé perquè la seva data d'efectivitat és posterior a la data d'aquests comptes anuals consolidats, o bé perquè la Unió Europea encara no les havia adoptat:

Noves normes, modificacions i interpretacions aprovades perquè siguin usades a la Unió Europea		**Aplicació obligatòria exercicis iniciats a partir de:**
Modificació de la NIIF 7	Instruments financers: informació que cal revelar	1 de juliol de 2011
Noves normes, modificacions i interpretacions no aprovades perquè siguin usades a la Unió Europea		**Aplicació obligatòria exercicis iniciats a partir de:**
Modificació de la NIC 12	Impostos	1 de gener de 2012
Modificació de la NIC 1	Presentació d'estats financers	1 de juliol de 2012
Modificació de la NIIF 7	Instruments financers: informació que cal revelar	1 de gener de 2013
NIIF 10	Estats financers consolidats	1 de gener de 2013
NIIF 11	Acords conjunts	1 de gener de 2013
NIIF 12	Desglossaments d'informació de participacions en altres entitats	1 de gener de 2013
NIIF 13	Mesurament del valor raonable	1 de gener de 2013
Modificació de la NIC 19	Retribucions als empleats	1 de gener de 2013
Modificació de la NIC 27	Estats financers consolidats i separats	1 de gener de 2013
Modificació de la NIC 28	Inversions en associades	1 de gener de 2013
Interpretació de l'IFRIC 20	Costos d'extracció a la fase de producció d'una mina a cel obert	1 de gener de 2013
Modificació de la NIC 32	Instruments financers: presentació	1 de gener de 2014
NIIF 9	Instruments financers: classificació i valoració	1 de gener de 2015

Modificació de la NIIF 7: instruments financers: informació que cal revelar

Aquesta modificació amplia i reforça la informació que cal revelar en els estats financers sobre transferències d'actius financers.

Modificació de la NIC 12: impostos

La modificació introdueix una excepció als principis generals de la NIC 12 que afecta els impostos diferits relacionats amb propietats immobiliàries valorades d'acord amb el model de valor raonable de la NIC 40: propietats d'inversió. En aquests casos, s'introdueix la presumpció, relativa al càlcul dels impostos diferits que siguin aplicables, que el valor en llibres d'aquests actius es recuperarà totalment per mitjà de la venda.

Aquesta presumpció pot refutar-se quan la propietat immobiliària sigui amortitzable i el seu model de negoci consisteixi a mantenir-la per obtenir-ne els beneficis econòmics al llarg del temps fent-ne ús, en lloc de mitjançant la venda.

Modificació de la NIC 1: presentació d'estats financers

La modificació introdueix el requeriment de presentar per separat un total dels «ingressos i despeses» d'un «altre resultat integral», fent distinció entre els conceptes que es reciclaran al compte de pèrdues i guanys consolidat en exercicis futurs, i els que no ho faran.

Modificació de la NIIF 7: instruments financers: informació que cal revelar

La modificació introdueix requisits nous de desglossament per als actius i passius financers que es presenten compensats al balanç de situació consolidada, així com per als altres instruments financers que estan subjectes a un acord exigible de compensació neta o similar, independentment que s'estiguin presentant o no compensats comptablement d'acord amb la NIC 32: instruments financers: presentació.

NIIF 10: estats financers consolidats

Aquesta norma s'emet conjuntament amb la NIIF 11, la NIIF 12 i la modificació de la NIC 27 i la NIC 28 (es descriuen a continuació) en substitució de les normes actuals relatives a la consolidació i la comptabilització d'entitats dependents, associades i negocis conjunts, així com els desglossaments d'informació que cal revelar.

L'entrada en vigor d'aquesta norma suposarà la substitució de la part relativa a la consolidació de la NIC 27 actual: estats financers individuals i consolidats, així com la interpretació de la SIC 12: consolidació - entitats amb comesa especial.

La novetat principal introduïda és la modificació de la definició de control, eliminant l'enfocament de riscos i beneficis de la SIC 12. La definició de control nova consta de tres elements que cal complir: el poder sobre la participada, l'exposició o el dret als resultats variables de la inversió i l'habilitat d'utilitzar aquest control de manera que es pugui influir en l'import dels retorns.

NIIF 11: acords conjunts

L'entrada en vigor d'aquesta norma suposarà la substitució de la NIC 31 vigent actualment: negocis conjunts. El canvi fonamental que planteja respecte a la norma actual és l'eliminació de l'opció de consolidació proporcional per a les entitats que es controlen conjuntament, que passaran a incorporar-se per posada en equivalència. Així mateix, es modifica l'enfocament de l'anàlisi dels acords conjunts en certs matisos, centrant l'anàlisi en si l'acord conjunt està estructurat o no per mitjà d'un vehicle separat. D'altra banda, la norma defineix dos únics tipus d'acord conjunt: operació conjunta o entitat participada conjuntament.

NIIF 12: desglossaments d'informació de participacions en altres entitats

La seva emissió permet agrupar en una norma única, i alhora ampliar, tots els requisits de desglossament relatius a participacions en entitats dependents, associades, negocis conjunts o altres participacions, i una de les seves novetats respecte als desglossaments actuals és la introducció de l'obligació de proporcionar informació sobre entitats estructurades no consolidades.

NIIF 13: mesurament del valor raonable

La norma s'emet amb l'objectiu de ser la font normativa única per calcular el valor raonable d'elements d'actiu o de passiu, quan aquesta és la forma de valoració requerida per altres normes. En aquest sentit, no modifica de cap manera els criteris de valoració actuals establerts per altres normes, i és aplicable a les valoracions d'elements tant financers com no financers.

Així mateix, la norma canvia la definició actual de valor raonable, introduint matisos nous que cal considerar, i enfoca el càlcul adoptant el que anomena la «Jerarquia de valor raonable», que conceptualment és similar a la que ja utilitza la NIIF 7: instruments financers: informació que cal revelar per a certs desglossaments d'instruments financers.

Modificació de la NIC 19: retribucions als empleats

Les modificacions introduïdes més rellevants, que afecten, fonamentalment, els plans de beneficis definits, són les següents:

- L'eliminació de la «banda de fluctuació», per la que, amb la norma actual, les empreses poden escollir de diferir una determinada porció dels guanys i les pèrdues actuarials. A partir de l'entrada en vigor de la modificació, tots els guanys i les pèrdues actuarials es reconeixeran immediatament.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

- Canvis rellevants d'agrupació i presentació dels components del cost en l'estat de resultat integral. El total del cost relacionat amb l'obligació es presentarà en tres conceptes diferents: component de cost del servei, component d'interès net i component de revaloració.

Modificació de la NIC 27: estats financers consolidats i separats

Aquesta modificació reemet la norma, atès que, a partir del moment en què entra en vigor, el seu contingut només farà referència als estats financers individuals.

Modificació de la NIC 28: inversions en associades

Aquesta modificació reemet la norma, que passa a contenir també el tractament de les entitats participades conjuntament, atès que es consolidaran, sense cap opció possible, per l'aplicació del mètode de la participació, com les associades.

Interpretació de l'IFRIC 20: costos d'extracció a la fase de producció d'una mina a cel obert

La interpretació aborda el tractament comptable dels costos d'eliminació dels materials residuals.

Modificació de la NIC 32: instruments financers: presentació

La modificació introdueix una sèrie d'aclariments addicionals en la guia d'implementació sobre els requisits de la norma per poder compensar un actiu i un passiu financer quan es presenta en el balanç de situació consolidat.

NIIF 9: instruments financers: classificació i valoració

En el futur, la NIIF 9 substituirà els apartats corresponents a classificació i valoració d'instruments financers de la NIC 39 actual. Hi ha diferències significatives respecte a la norma actual; entre d'altres, l'aprovació d'un model de classificació nou basat en dues úniques categories (cost amortitzat i valor raonable), fet que suposa la desaparició de les actuals categories d'«Inversions mantingudes a venciment» i «Actius financers disponibles per vendre». D'altra banda, l'anàlisi de deteriorament passa a fer-se únicament en els actius registrats a cost amortitzat i s'estableix, a més, la no-segregació de derivats implícits en contractes financers.

1.13. Informació requerida per la Llei 2/1981, de 25 de març, de regulació del mercat hipotecari, i pel Reial decret 716/2009, de 24 d'abril, en virtut del qual es desenvolupen aspectes determinats d'aquesta llei

El Grup no té emissions de cèdules hipotecàries ni de bons hipotecaris subjectes a la informació que requereix aquesta llei.

No obstant això, els membres del Consell Rector manifesten que el Grup disposa de les polítiques i els procediments expressos relacionats amb les seves activitats en el mercat hipotecari, els quals garanteixen el compliment de la normativa que regula aquest mercat. Aquestes polítiques i aquests procediments inclouen aspectes com els següents:

- La relació entre l'import de préstecs i crèdits i el valor de la taxació del bé immoble hipotecat.
- La relació entre el deute i els ingressos del prestatari, així com la verificació de la informació que faciliti el prestatari i de la seva solvència.
- Procediments sobre la selecció de societats taxadores.

1.14. Informació sobre els ajornaments de pagament efectuats a proveïdors

L'entrada en vigor de la Llei 15/2010, de 5 de juliol, que modifica la Llei 3/2004, de 29 de desembre, en virtut de la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials, estableix l'obligació per a les entitats de publicar de manera expressa la informació sobre els terminis de pagament als seus proveïdors a la memòria dels comptes anuals. En relació amb aquesta obligació d'informació, el passat 31 de desembre de 2010 es va publicar al BOE la resolució corresponent emesa per l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes (ICAC).

D'acord amb el que indica la disposició transitòria segona de la resolució esmentada, a continuació es desglossa la informació que es requereix en relació amb els pagaments fets i els pagaments pendents de fer a la data de tancament del balanç:

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

(En milers d'euros)	2011	
	Import	%
Pagaments dins el termini màxim legal	16.343	100%
Resta de pagaments	——	——
Total de pagaments de l'exercici	16.343	100%
Termini mitjà de pagament (TMP) fora del termini màxim legal (dies)	——	——
Termini mitjà de pagament excedit (TMPE) (dies)	——	——
Ajornaments que, a la data del tancament, sobrepassaven el termini màxim legal	——	——

A 31 de desembre de 2011 i 2010, no hi havia imports pendents de pagament a proveïdors que acumulessin un ajornament superior al termini legal de pagament.

> 2. PRINCIPIS I POLÍTIQUES COMPTABLES I CRITERIS DE VALORACIÓ APLICATS

En l'elaboració dels comptes anuals consolidats del Grup corresponents a l'exercici 2011 s'han aplicat els principis i polítiques comptables i els criteris de valoració que es descriuen tot seguit.

2.1. Consolidació

2.1.1. Entitats dependents

Es consideren «entitats dependents» les entitats sobre les quals l'Entitat Dominant té capacitat per exercir control; aquesta capacitat es manifesta, en general però no únicament, per la propietat, directa o indirecta, del 50% o més dels drets de vot de les entitats participades o, tot i que aquest percentatge sigui inferior o nul, en el cas que l'existència d'altres circumstàncies o acords atorguin el control a l'Entitat Dominant.

D'acord amb el que disposa la NIC 27, s'entén per control el poder de dirigir les polítiques financeres i operatives d'una entitat amb la finalitat d'obtenir beneficis de les seves activitats.

L'Entitat Dominant manté una participació minoritària en la societat cooperativa Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda. No obstant això, els membres del Consell Rector de la dita societat són, al seu torn, membres del Consell Rector de l'Entitat Dominant, la qual cosa, d'acord amb el que estableix la NIC 27, suposa l'existència de Grup i, en conseqüència, obliga la capçalera del grup (Caixa de Crèdit dels Enginyers - Caja de Crédito de los Ingenieros, S. Coop. de crèdit) a consolidar aquesta societat cooperativa pel mètode d'integració global.

Els comptes anuals de les entitats dependents es consoliden amb els de l'Entitat Dominant mitjançant l'aplicació del mètode d'integració global tal com el defineix la NIC 27. En conseqüència, tots els saldos derivats de les transaccions fetes entre les societats consolidades, que són significatius, s'han eliminat en el procés de consolidació mitjançant aquest mètode. Així mateix, la participació de tercers en el patrimoni net del Grup es presenta en el capítol «Interessos minoritaris» del balanç de situació consolidat, i els resultats consolidats de l'exercici es presenten en el capítol «Resultat atribuït a interessos minoritaris» del compte de pèrdues i guanys consolidat (Nota 24).

La consolidació dels resultats generats per les societats dependents adquirides en un exercici es fa tenint en compte, únicament, els resultats relatius al període comprès entre la data d'adquisició i el tancament de l'exercici.

2.1.2. Negocis conjunts

Un «negoci conjunt» és un acord contractual en virtut del qual dues entitats o més, anomenades partícips, emprenen una activitat econòmica que se sotmet a un control conjunt, és a dir: a un acord contractual per compartir el poder de dirigir les polítiques financeres i d'explotació d'una entitat, o una altra activitat econòmica, a fi de beneficiar-se de les seves operacions, en el qual es requereix el consentiment unànime de tots els partícips per a la presa de decisions estratègiques, tant financeres com operatives.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

A 31 de desembre de 2011 i 2010, l'Entitat Dominant no manté participacions en negocis conjunts.

2.1.3. Entitats associades

Es consideren «entitats associades» les societats sobre les quals l'Entitat Dominant té capacitat per exercir una influència significativa, tot i que no constitueixen una unitat de decisió amb l'Entitat Dominant ni es troben sota control conjunt. L'exercici de la influència significativa es presumeix amb una participació, directa o indirecta, igual o superior al 20% dels drets de vot de l'entitat participada. Si els drets de vot són inferiors al 20%, la influència significativa s'evidencia si es produeix alguna de les circumstàncies assenyalades a la NIC 28, com la representació en el consell d'administració, la fixació de polítiques o l'existència de transaccions significatives entre l'inversor i la participada.

En els comptes anuals consolidats, les entitats associades es valoren mitjançant el «mètode de participació», és a dir, per la fracció del net patrimonial que representa la participació del Grup en el seu capital, un cop s'han considerat els dividends percebuts i altres eliminacions patrimonials. En el cas de transaccions significatives amb una entitat associada, les pèrdues i els guanys corresponents s'eliminen en el percentatge de participació del Grup en el seu capital.

L'única participació del Grup en entitats associades correspon a la participació a Norbolsa, SV, SA (Nota 1.1). Aquesta participació s'ha adquirit durant l'exercici 2011 amb un fons de comerç financer de 632 milers d'euros.

2.2. Instruments financers

Un instrument financer és un contracte que dóna lloc a un actiu financer en una entitat i, alhora, a un passiu financer o instrument de capital en una altra entitat.

Un instrument de capital, o de patrimoni net, és un negoci jurídic que evidencia, o reflecteix, una participació residual en els actius de l'entitat que l'emet, un cop deduïts tots els passius.

2.2.1. Registre inicial d'instruments financers

Els instruments financers es registren inicialment al balanç de situació consolidat quan el Grup es converteix en una part del contracte que els origina, d'acord amb les condicions d'aquest contracte. En concret, els instruments de deute, com ara els crèdits i els dipòsits, es registren des de la data en què sorgeix el dret legal a rebre o l'obligació legal de pagar, respectivament, efectiu. Per la seva banda, els derivats financers, amb caràcter general, es registren en la data de la seva contractació.

Les operacions de compravenda d'actius financers instrumentades mitjançant contractes convencionals, entesos com a contractes en què les obligacions recíproques de les parts s'han de consumar dins d'un marc temporal establert per la regulació o per les convencions del mercat i que no es poden liquidar per diferències, com ara els contractes borsaris o les compravendes a termini de divises, es registren des de la data en què els beneficis, els riscos, els drets i els deures inherents a tot propietari siguin de la part adquirent; segons el tipus d'actiu financer comprat o venut, pot ser la data de contractació o la data de liquidació o lliurament. En particular, les operacions dutes a terme en el mercat de divises de comptat es registren en la data de liquidació; les operacions fetes amb instruments de capital negociats en mercats secundaris de valors espanyols es registren en la data de contractació, i les operacions fetes amb instruments de deute negociats en mercats secundaris de valors espanyols es registren en la data de liquidació.

2.2.2. Baixa dels instruments financers

Un actiu financer es dóna de baixa del balanç de situació consolidat quan es produeix alguna de les circumstàncies següents:

- Els drets contractuals sobre els fluxos d'efectiu que genera han expirat.
- Es transfereix l'actiu financer i es transmeten substancialment els riscos i els beneficis de l'actiu financer o, encara que no hi hagi ni transmissió ni retenció substancial, es transmet el control de l'actiu financer (Nota 2.7).

Per la seva banda, un passiu financer es dóna de baixa del balanç de situació consolidat quan s'han extingit les obligacions que genera o quan el readquireix el Grup, ja sigui amb la intenció de tornar-lo a recol·locar o de cancel·lar-lo.

2.2.3. Valor raonable i cost amortitzat dels instruments financers

Quan es registren inicialment en el balanç de situació consolidat, tots els instruments financers es registren pel seu valor raonable que, llevat que hi hagi alguna evidència en contra, és el preu de transacció.

Després de la comptabilització inicial, en una data determinada, s'entén per valor raonable d'un instrument financer l'import pel qual podria ser comprat o venut en aquesta data entre dues parts, degudament informades, en una transacció duta a terme en condicions d'independència mútua.

No obstant això, en el cas de determinats actius i passius financers, el criteri de reconeixement al balanç de situació consolidat és el de cost amortitzat. Aquest criteri s'aplica als actius financers inclosos a la cartera «Inversions creditícies» i «Cartera d'inversió a venciment» i, pel que fa als passius financers, als registrats com a «Passius financers a cost amortitzat».

Valor raonable

La referència més objectiva i habitual del valor raonable d'un instrument financer és el preu que se'n pagaria en un mercat organitzat, transparent i profund («preu de cotització» o «preu de mercat»).

Quan no hi ha preu de mercat per a un instrument financer determinat, per estimar el seu valor raonable es recorre al preu establert en transaccions recents d'instruments anàlegs i, si no, a models de valoració suficientment contrastats per la comunitat financera internacional, i es tenen en compte les peculiaritats específiques de l'instrument per valorar i, molt especialment, els diferents tipus de riscos que l'instrument porta associats. No obstant això, les limitacions dels models de valoració desenvolupats i les possibles inexactituds en les assumpcions exigides per aquests models poden fer que el valor raonable calculat d'aquesta manera per a un instrument financer no coincideixi exactament amb el preu al qual el instrument podria ser comprat o venut en la data de la seva valoració. La majoria d'instruments financers registrats a valor raonable, llevat dels derivats OTC, estan valorats d'acord amb cotitzacions de mercats actius.

El valor raonable dels derivats financers negociats en mercats organitzats, transparents i profunds, inclosos en la cartera de negociació, s'assimila a la seva cotització diària i si, per raons excepcionals, no es pot establir la seva cotització en una data concreta, es valoren fent servir mètodes similars als que s'utilitzen per valorar els derivats no negociats en mercats organitzats.

El valor raonable dels derivats no negociats en mercats organitzats o negociats en mercats organitzats poc profunds o transparents s'assimila a la suma dels fluxos de caixa futurs amb origen en l'instrument, descomptats en la data de la valoració («valor actual» o «tancament teòric»), i en el procés de valoració s'utilitzen mètodes reconeguts pels mercats financers: valor actual net (VAN), models de determinació de preus d'opcions, etc.

Els instruments financers es classifiquen en una de les categories següents en funció de la metodologia utilitzada en l'obtenció del seu valor raonable:

- Nivell 1: instruments financers el valor raonable dels quals s'ha determinat prenent la seva cotització en mercats actius, sense fer-hi cap modificació.
- Nivell 2: instruments financers el valor raonable dels quals s'ha calculat sobre la base de preus cotitzats en mercats organitzats per a instruments similars o mitjançant la utilització d'altres tècniques de valoració en què tots els inputs significatius es basen en dades de mercat observables directament o indirectament.
- Nivell 3: instruments el valor raonable dels quals s'ha calculat utilitzant tècniques de valoració en què algun input significatiu no es basa en dades de mercat observables.

A l'efecte del que disposen els paràgrafs anteriors, es considera que un input és significatiu quan és important en la determinació del valor raonable en conjunt.

La majoria dels instruments financers del Grup registrats a valor raonable tenen com a referència objectiva per determinar aquest valor les cotitzacions de mercats actius (Nivell 1) i, per tant, per determinar el valor raonable utilitzen el preu que se'n pagaria en un mercat organitzat, transparent i profund (el preu de cotització o el preu de mercat).

Cost amortitzat

S'entén per cost amortitzat el cost d'adquisició d'un actiu o passiu financer corregit (per més o per menys, segons sigui el cas) pels reembossaments de principal i d'interessos i, per més o per menys, segons el cas, la part imputada en el compte de pèrdues i guanys consolidat, mitjançant el mètode del tipus d'interès efectiu, de la diferència entre l'import inicial i el valor de reemborsament d'aquests instruments financers. En el cas dels actius financers, el cost amortitzat inclou, a més, les correccions del valor motivades pel deteriorament que hagin experimentat des de l'adquisició.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

El tipus d'interès efectiu és el tipus d'actualització que iguala exactament el valor inicial d'un instrument financer amb la totalitat dels seus fluxos d'efectiu estimats per tots els conceptes al llarg de la seva vida romanent. En el cas dels instruments financers amb un tipus d'interès fix, el tipus d'interès efectiu coincideix amb el tipus d'interès contractual establert en el moment de l'adquisició i ajustat, si escau, per les comissions i els costos de transacció que, d'acord amb el que disposa la normativa vigent, s'han d'incloure en el càlcul d'aquest tipus d'interès efectiu. En els instruments financers amb un tipus d'interès variable, el tipus d'interès efectiu s'estima de manera anàloga a les operacions de tipus d'interès fix, i es recalcula en cada data de revisió del tipus d'interès contractual de l'operació tenint en compte els canvis que hagin patit els fluxos d'efectiu futurs.

Una part important dels actius i alguns passius registrats en el balanç de situació consolidat segons el cost amortitzat estan referenciats a tipus d'interès variables i tenen una revisió (com a màxim) anual del tipus d'interès aplicable, de manera que el valor raonable d'aquests actius, obtingut pel descompte de fluxos amb un tipus d'interès de mercat, no serà significativament diferent del valor de cost amortitzat registrat en el balanç de situació consolidat.

La resta d'actius i de passius registrats en el balanç de situació consolidat segons el cost amortitzat tenen un tipus d'interès fix, i una part significativa té venciment residual inferior a un any. En conseqüència, el seu valor raonable, obtingut pel descompte de fluxos amb un tipus d'interès de mercat, no és significativament diferent del valor de cost amortitzat en el balanç de situació consolidat.

Els actius i els passius registrats en el balanç de situació consolidat segons el cost amortitzat que no s'inclouen en algun dels paràgrafs anteriors, és a dir, els que tenen un tipus fix amb venciment residual superior a un any, són poc significatius en relació amb el total de cada capítol, de manera que el Grup considera que la diferència entre el seu valor raonable, obtingut pel descompte de fluxos amb tipus d'interès de mercat, i el valor de cost amortitzat registrat en el balanç de situació consolidat no serà significativa.

2.2.4. Classificació i valoració dels actius i els passius financers

En el balanç de situació consolidat del Grup, els instruments financers es classifiquen d'acord amb aquestes categories:

Actius i passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys

En el Grup, aquesta categoria la integren els instruments financers classificats com a «Cartera de negociació»:

a) Es consideren actius financers inclosos en la «Cartera de negociació» aquells que s'adquireixen amb la intenció de realitzar-los a curt termini o que formen part d'una cartera d'instruments financers, identificats i gestionats conjuntament, per a la qual hi ha evidències d'actuacions recents per obtenir guanys a curt termini, així com els instruments derivats que no hagin estat designats com a instruments de cobertura, incloent-hi els que hagin estat segregats d'instruments financers híbrids en aplicació del que disposa la NIC 39.

b) Es consideren passius financers inclosos en la «Cartera de negociació» aquells que s'emeten amb la intenció de readquirir-los en el futur proper o que formen part d'una cartera d'instruments financers, identificats i gestionats conjuntament, per a la qual hi ha evidències d'actuacions recents per obtenir guanys a curt termini i les posicions curtes de valors que són fruit de vendes d'actius adquirits temporalment amb pacte de retrocessió no opcional o de valors rebuts en préstec i els instruments derivats que no hagin estat designats com a instruments de cobertura, incloent-hi els que hagin estat segregats d'instruments financers híbrids en aplicació del que disposa la NIC 39.

Els instruments financers classificats com a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys es valoren inicialment pel seu valor raonable i després es registren les variacions produïdes en el dit valor raonable amb contrapartida en l'epígraf corresponent del capítol «Resultats d'operacions financeres (net) - Cartera de negociació» del compte de pèrdues i guanys consolidat, llevat de les variacions en aquest valor raonable que es deguin als rendiments meritats d'instruments financers diferents dels derivats de negociació, que cal registrar als capítols «Interessos i rendiments assimilats», «Interessos i càrregues assimilades» o «Rendiment d'instruments de capital» del compte de pèrdues i guanys consolidat, segons quina en sigui la naturalesa. Els rendiments dels instruments de deute inclosos en aquesta categoria es calculen aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu.

Cartera d'inversió a venciment

En aquesta categoria s'inclouen valors representatius de deute negociats en un mercat actiu, amb venciment fix i fluxos d'efectiu d'import determinat o determinable, que el Grup manté, des de l'inici i en qualsevol data posterior, amb la intenció i amb la capacitat financera de mantenir-los fins al venciment.

Els valors representatius de deute que s'inclouen en aquesta categoria es valoren inicialment segons el valor raonable, ajustat amb l'import dels costos de transacció que es puguin atribuir directament a l'adquisició de l'actiu financer, els quals s'imputaran al compte de pèrdues i guanys consolidat mitjançant l'aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu que defineix la NIC 39. Posteriorment, es valoren segons el cost amortitzat.

Els interessos meritats per aquests valors, calculats mitjançant l'aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu, es registren en el capítol «Interessos i rendiments assimilats» del compte de pèrdues i guanys consolidat. Les diferències de canvi dels valors denominats en divises diferents de l'euro inclosos en aquesta cartera es registren d'acord amb el que disposa la Nota 2.4. Les pèrdues per deteriorament que puguin patir aquests valors es registren d'acord amb el que disposa la Nota 2.9.

Inversions creditícies

En aquesta categoria s'inclouen els valors no cotitzats representatius de deute i el finançament prestat a tercers amb origen en les activitats típiques de crèdit i préstec dutes a terme pel Grup i els deutes contrets pels compradors de béns i pels usuaris dels serveis que presta. En aquesta categoria també s'inclouen els imports per cobrar per les operacions d'arrendament financer en què el Grup actua com a arrendador.

Els actius financers que s'inclouen en aquesta categoria es valoren inicialment segons el valor raonable, ajustat amb l'import de les comissions i els costos de transacció que es puguin atribuir directament a l'adquisició de l'actiu financer i que s'hagin d'imputar al compte de pèrdues i guanys consolidat mitjançant l'aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu fins al venciment. Després de l'adquisició, els actius inclosos en aquesta categoria es valoren segons el cost amortitzat.

Els actius adquirits amb descompte es comptabilitzen segons l'efectiu desemborsat, i la diferència entre el seu valor de reemborsament i aquest efectiu desemborsat es reconeix com a ingrés financer conforme amb el mètode del tipus d'interès efectiu durant el període que resta fins al venciment.

En termes generals, el Grup té la intenció de mantenir els préstecs i crèdits que té concedits fins al seu venciment final, raó per la qual es presenten en el balanç de situació consolidat d'acord amb el cost amortitzat.

Els interessos meritats per aquests actius, calculats mitjançant l'aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu, es registren en el capítol «Interessos i rendiments assimilats» del compte de pèrdues i guanys consolidat. Les diferències de canvi dels actius denominats en divises diferents de l'euro inclosos en aquesta cartera es registren d'acord amb el que disposa la Nota 2.4. Les pèrdues per deteriorament que puguin patir aquests actius es registren d'acord amb el que disposa la Nota 2.9. Els instruments de deute inclosos en operacions de cobertura de valor raonable es registren d'acord amb el que disposa la Nota 2.3.

Actius financers disponibles per a la venda

En aquesta categoria s'inclouen els valors representatius de deute que són propietat del Grup i no estan classificats com a inversió a venciment, com les inversions creditícies o amb valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys i els instruments de capital propietat del Grup corresponents a entitats que no siguin del Grup, negocis conjunts o associades i que no s'hagin classificat com a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys.

Els instruments que s'inclouen en aquesta categoria es valoren inicialment segons el valor raonable, ajustat amb l'import de les comissions i els costos de transacció que es puguin atribuir directament a l'adquisició de l'actiu financer, els quals s'imputen al compte de pèrdues i guanys consolidat mitjançant l'aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu fins al venciment, llevat que els actius financers no tinguin un venciment fix. En aquest últim cas, s'imputen al compte de pèrdues i guanys consolidat quan se'n produeix el deteriorament o es donen de baixa del balanç de situació consolidat. Després de la seva adquisició, els actius financers inclosos en aquesta categoria es valoren segons el valor raonable.

No obstant això, en aquests comptes anuals consolidats, els instruments de capital el valor raonable dels quals no es pot determinar de manera prou objectiva es valoren segons el cost, net dels possibles deterioraments del seu valor, calculats d'acord amb els criteris que explica la Nota 2.9.

Les variacions que es produeixin en el valor raonable dels actius financers classificats com a disponibles per a la venda corresponents als seus interessos o dividends meritats es registren amb contrapartida al capítol «Interessos i rendiments assimilats» (calculats mitjançant l'aplicació del mètode del tipus d' interès efectiu) i en el capítol «Rendiment d'instruments de capital» del compte de pèrdues i guanys consolidat, respectivament.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Les diferències de canvi dels actius financers denominats en divises diferents de l'euro es registren d'acord amb el que disposa la Nota 2.4. Les variacions produïdes en el valor raonable dels actius financers inclosos en aquesta categoria coberts mitjançant operacions de cobertura de valor raonable es valoren d'acord amb el que disposa la Nota 2.3.

Les pèrdues per deteriorament que hagin pogut patir aquests instruments es comptabilitzen d'acord amb el que disposa la Nota 2.9.

La resta de canvis que es produeixen en el valor raonable dels actius financers classificats com a disponibles per a la venda des del moment de la seva adquisició es comptabilitzen amb contrapartida en el patrimoni net consolidat del Grup a l'epígraf «Patrimoni net - Ajustos per valoració - Actius financers disponibles per a la venda», nets de l'efecte fiscal, fins al moment en què es produeix la baixa de l'actiu financer, moment en què el saldo registrat en aquest epígraf es registra en el compte de pèrdues i guanys consolidat, al capítol «Resultats d'operacions financeres (net) - Instruments financers no valorats a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys».

Passius financers a cost amortitzat

En aquesta categoria d'instruments financers s'inclouen els passius financers que no s'han inclòs en la categoria de passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys.

Els passius financers que s'inclouen en aquesta categoria es valoren inicialment segons el valor raonable, ajustat amb l'import dels costos de transacció que es puguin atribuir directament a l'emissió o la contractació del passiu financer, els quals s'imputaran al compte de pèrdues i guanys consolidat mitjançant l'aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu fins al venciment. Posteriorment, es valoren segons el cost amortitzat.

Els interessos meritats per aquests passius, calculats mitjançant l'aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu, es registren en el capítol «Interessos i càrregues assimilats» del compte de pèrdues i guanys consolidat. Les diferències de canvi dels passius denominats en divises diferents de l'euro inclosos en aquesta cartera es registren d'acord amb el que disposa la Nota 2.4. Els passius financers inclosos en operacions de cobertura de valor raonable es registren d'acord amb el que disposa la Nota 2.3.

2.2.5. Reclassificació entre carteres d'instruments financers

Les reclassificacions entre carteres d'instruments financers es fan, exclusivament i si escau, d'acord amb els supòsits següents:

a) Llevat que es donin les circumstàncies excepcionals que s'indiquen a la lletra d) següent, els instruments financers classificats com «a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys» no es poden reclassificar dins ni fora d'aquesta categoria d'instruments financers una vegada adquirits, emesos o assumits.

b) Si a conseqüència d'un canvi en la intenció o en la capacitat financera un actiu financer deixa de complir els requisits per estar classificat a la «Cartera d'inversió a venciment», s'ha de reclassificar en la categoria «Actius financers disponibles per a la venda». En aquest cas, cal aplicar el mateix tractament a tots els instruments financers classificats a la «Cartera d'inversió a venciment», llevat que la reclassificació estigui en els supòsits permesos per la normativa aplicable (vendes molt properes al venciment o una vegada cobrat pràcticament tot el principal de l'actiu financer, etc.).

El Grup no pot classificar ni tenir classificat cap actiu financer com a inversió a venciment si durant l'exercici actual o els dos precedents ha venut o reclassificat actius inclosos en aquesta cartera per més d'un import insignificant en relació amb l'import total dels actius inclosos en aquesta categoria, llevat que la reclassificació respongui als supòsits permesos esmentats.

Durant l'exercici 2011, no s'ha fet cap venda no permesa per la normativa aplicable d'actius financers classificats com a «Cartera d'inversió a venciment».

c) A conseqüència d'un canvi en la intenció o en la capacitat financera del Grup (o un cop transcorreguts els dos exercicis de penalització establerts per al supòsit de venda d'actius financers classificats a la «Cartera d'inversió a venciment»), els actius financers (instruments de deute) de la categoria «Actius financers disponibles per a la venda» es poden reclassificar a la «Cartera d'inversió a venciment». En aquest cas, el valor raonable d'aquests instruments financers en la data de traspàs passarà a convertir-se en el seu nou cost amortitzat i la diferència entre aquest import i el valor de reembossament s'ha d'imputar al compte de pèrdues i guanys consolidat aplicant-hi el mètode del tipus d'interès efectiu durant la vida residual de l'instrument.

Durant l'exercici 2011 no s'ha dut a terme cap reclassificació com les descrites al paràgraf anterior.

d) Un actiu financer que no sigui un instrument financer derivat es pot classificar fora de la «Cartera de negociació» si deixa de ser mantingut amb el propòsit de vendre'l o recomprar-lo a curt termini, sempre que es produeixi alguna de les circumstàncies següents:

- En circumstàncies rares i excepcionals (que sorgeixen arran d'un esdeveniment particular, que és inusual i molt improbable que es repeteixi en un futur previsible), llevat que es tracti d'actius susceptibles d'haver estat inclosos en la categoria «Inversions creditícies».
- Quan el Grup tingui la intenció i la capacitat financera de mantenir l'actiu financer en un futur previsible o fins al seu venciment, sempre que en el reconeixement inicial s'hagi complert la definició d'inversió creditícia.

Si es donen aquestes situacions, la reclassificació de l'actiu es fa pel valor raonable del dia de la reclassificació, sense revertir els resultats, i aquest valor es considera el seu cost amortitzat. Els actius reclassificats d'aquesta manera no es poden tornar a reclassificar en la categoria «Cartera de negociació».

Durant l'exercici 2011 s'ha fet una reclassificació d'actius financers inclosos en la «Cartera de negociació» a la cartera «Actius financers disponibles per a la venda». La reclassificació es va dur a terme considerant el valor raonable de l'instrument financer a la data de la reclassificació per un import de 2.595 milers d'euros.

2.3. Cobertures comptables i mitigació de riscos

El Grup utilitza derivats financers com a part de la seva estratègia per disminuir l'exposició als riscos de tipus d'interès i de tipus de canvi de la moneda estrangera, entre d'altres. Quan aquestes operacions compleixen uns requisits determinats que estableix la NIC 39, aquestes operacions es consideren «de cobertura».

Quan el Grup designa una operació com «de cobertura», ho fa des del moment inicial de les operacions o dels instruments inclosos en aquesta cobertura, i documenta la dita operació de manera adequada. En la documentació d'aquestes operacions de cobertura s'identifiquen adequadament l'instrument o els instruments coberts i l'instrument o els instruments de cobertura, a més de la naturalesa del risc que es pretén cobrir, i també els criteris o mètodes seguits pel Grup per valorar l'eficàcia de la cobertura al llarg de tota la seva vida, segons el risc que es vulgui cobrir.

El Grup només considera com a operacions de cobertura les que es consideren altament eficaces al llarg de la seva vida. Una cobertura es considera altament eficaç si, durant el termini de durada previst, les variacions que es produeixin en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu atribuïts al risc cobert en l'operació de cobertura de l'instrument o dels instruments financers coberts són compensades, pràcticament totes, per les variacions en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu, segons el cas, de l'instrument o dels instruments de cobertura.

Per mesurar l'efectivitat de les operacions de cobertura definides com a tals, el Grup analitza si des de l'inici fins al final del termini definit per a l'operació es pot esperar, prospectivament, que els canvis en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu de la partida coberta que siguin atribuïbles al risc cobert siguin compensats gairebé completament pels canvis en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu, segons el cas, de l'instrument o els instruments de cobertura i que, retrospectivament, els resultats de la cobertura hagin oscil·lat dins d'un interval de variació del 80 al 125% respecte del resultat de la partida coberta.

Totes les operacions de cobertura dutes a terme pel Grup corresponen a cobertures de valor raonable, l'objectiu de les quals és cobrir l'exposició a la variació del valor raonable d'actius i passius financers o de compromisos en ferm encara no reconeguts, o d'una porció identificada dels esmentats actius, passius o compromisos en ferm, atribuïble a un risc en particular i sempre que afectin el compte de pèrdues i guanys consolidat.

Pel que fa específicament als instruments financers designats com a partides cobertes i de cobertura comptable, les diferències de valoració produïdes, tant en els elements de cobertura com en els elements coberts (pel que fa al tipus de risc cobert), es reconeixen directament en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

El Grup interromp la comptabilització de les operacions de cobertura com a tals quan l'instrument de cobertura venç o és venut, quan l'operació de cobertura deixa de complir els requisits per ser considerada com a tal o quan es procedeix a revocar la consideració de l'operació com de cobertura.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACAB AT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Quan, d'acord amb el que disposa el paràgraf anterior, es produeixi la interrupció de l'operació de cobertura de valor raonable, en el cas de partides cobertes valorades al seu cost amortitzat els ajustos del valor fets amb motiu de l'aplicació de la comptabilitat de cobertures descrites s'imputen al compte de pèrdues i guanys consolidat fins al venciment dels instruments coberts, i s'aplica el tipus d'interès efectiu recalculat en la data d'interrupció de la dita operació de cobertura.

2.4. Operacions en moneda estrangera

2.4.1. Moneda funcional

La moneda funcional del Grup és l'euro. Així doncs, tots els saldos i les transaccions denominats en monedes diferents a l'euro es consideren denominats en «moneda estrangera».

El contravalor en euros dels actius i els passius totals en moneda estrangera (classificats per divisa) mantinguts pel Grup el 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011		2010	
	Actius	Passius	Actius	Passius
Dòlars EUA	1.602	9.713	3.417	9.076
Lliures esterlines	516	421	699	564
Franc suís	113	183	77	97
Ien japonès	126	86	68	56
Altres divises	250	95	180	8
TOTAL	**2.607**	**10.498**	**4.437**	**9.801**

El contravalor en euros dels actius i els passius en moneda estrangera (classificats per naturalesa) mantinguts pel Grup el 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011		2010	
	Actius	Passius	Actius	Passius
Caixa	196	—	194	—
Entitats de crèdit	977	1	3.134	—
Crèdits a altres sectors residents	—	—	15	—
Crèdits a altres sectors no residents	1	—	—	—
Derivats de negociació	78	—	—	—
Resta d'actius	1.355	—	1.094	—
Dipòsits a altres sectors residents	—	9.881	—	8.969
Dipòsits a altres sectors no residents	—	588	—	706
Resta de passius	—	28	—	126
TOTAL	**2.607**	**10.498**	**4.437**	**9.801**

2.4.2. Criteris de conversió dels saldos en moneda estrangera

En el reconeixement inicial, els saldos deutors i creditors denominats en moneda estrangera es converteixen a la moneda funcional utilitzant el tipus de canvi de comptat de la data de reconeixement, entès com el tipus de canvi per a lliurament immediat.

Després del reconeixement inicial, s'apliquen les regles següents per a la conversió de saldos denominats en moneda estrangera a la moneda funcional:

a) Els actius i els passius de caràcter monetari es converteixen al tipus de canvi de tancament, entès com el tipus de canvi mitjà de comptat de la data a què fan referència els estats financers.

b) Les partides no monetàries valorades al cost històric es converteixen al tipus de canvi de la data d'adquisició.

c) Les partides no monetàries valorades al valor raonable es converteixen al tipus de canvi de la data en què es determina el valor raonable.

d) Els ingressos i les despeses es converteixen aplicant el tipus de canvi de la data de l'operació. No obstant això, s'utilitza un tipus de canvi mitjà del període per a totes les operacions que es facin durant el període, llevat que hagi patit variacions significatives. Les amortitzacions es converteixen al tipus de canvi aplicat a l'actiu corresponent.

2.4.3. Tipus de canvi aplicats

Els tipus de canvi utilitzats pel Grup per fer la conversió dels saldos denominats en moneda estrangera a euros, a efectes de l'elaboració dels comptes anuals consolidats i tenint en compte els criteris exposats més amunt, han estat els tipus de canvi publicats pel Banc Central Europeu en la data indicada.

2.4.4. Registre de les diferències de canvi

Les diferències de canvi que es produeixen en convertir els saldos en moneda estrangera a la moneda funcional del Grup es registren, amb caràcter general, pel seu import net en el capítol «Diferències de canvi (net)» del compte de pèrdues i guanys consolidat, llevat de les diferències de canvi produïdes en instruments financers classificats al seu valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys, les quals es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat sense diferenciar-les de la resta de variacions que pugui patir el seu valor raonable en el capítol «Resultats d'operacions financeres (net)».

No obstant això, es registren a l'epígraf del patrimoni net «Ajustos per valoració - Diferències de canvi» del balanç de situació consolidat, fins al moment en què es realitzin, les diferències de canvi sorgides en partides no monetàries el valor raonable de les quals s'ajusta amb contrapartida en el patrimoni net.

2.5. Reconeixement d'ingressos i despeses

Tot seguit es resumeixen els criteris comptables més significatius utilitzats pel Grup per al reconeixement dels ingressos i les despeses:

2.5.1. Ingressos i despeses per interessos, dividends i conceptes assimilats

Amb caràcter general, els ingressos i les despeses per interessos i conceptes assimilables es reconeixen comptablement en funció del període de meritació aplicant-hi el mètode del tipus d'interès efectiu d'acord amb el que disposa la Nota 2.2. Els interessos meritats per deutors classificats com a dubtosos, inclòs el risc país, s'abonen a resultats en el moment del cobrament, la qual cosa és una excepció respecte del criteri general. Els dividends percebuts d'altres societats es reconeixen com a ingrés en el moment en què neix el dret a percebre'ls de les entitats consolidades, que és l'anunci oficial de pagament de dividend per part de l'òrgan corresponent de la societat.

2.5.2. Comissions, honoraris i conceptes assimilats

Els ingressos i les despeses en concepte de comissions i honoraris assimilats que no hagin de formar part del càlcul del tipus d'interès efectiu de les operacions i/o que no formin part del cost d'adquisició d'actius o passius financers diferents dels classificats com a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat amb criteris diferents segons la seva naturalesa. Els més significatius són els següents:

a) Els que estan vinculats a l'adquisició d'actius i passius financers valorats a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys, els quals es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat en el moment de liquidar-los.

b) Els que tenen l'origen en transaccions o serveis que es prolonguen al llarg del temps, i que es comptabilitzen en el compte de pèrdues i guanys consolidat durant la vida d'aquestes transaccions o aquests serveis.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

c) Els que responen a un acte singular, que s'imputen al compte de pèrdues i guanys consolidat quan es produeix l'acte que els origina

Les comissions financeres, com ara les d'obertura de préstecs i crèdits, formen part del rendiment o cost efectiu d'una operació financera i es reconeixen en el mateix epígraf que els productes o costos financers, és a dir: «Interessos i rendiments assimilats» i «Interessos i càrregues assimilades», respectivament. Aquestes comissions, que es cobren o es paguen anticipadament, s'imputen al compte de pèrdues i guanys consolidat al llarg de la vida de l'operació, excepte en la part que compensen costos directes relacionats (Nota 32).

Les comissions que compensen costos directes relacionats, entesos com els que no s'haurien produït si no s'hagués concertat l'operació, es registren al capítol «Altres productes d'explotació» (Nota 39) en el moment de constituir l'operació d'actiu. Individualment, l'import d'aquestes comissions no pot superar el 0,4% del principal de l'instrument financer, amb un límit màxim de 400 euros; l'excés sobre aquest import s'imputarà al compte de pèrdues i guanys consolidat al llarg de la vida de l'operació. Si l'import d'aquestes comissions no supera els 90 euros, es reconeixen immediatament en el compte de pèrdues i guanys consolidat. En tot cas, l'import dels costos directes relacionats i identificats individualment es pot registrar directament en el compte de pèrdues i guanys consolidat a l'inici de l'operació, sempre que no sigui superior a la comissió cobrada.

2.5.3. Ingressos i despeses no financers

Es reconeixen comptablement d'acord amb el criteri de meritació.

2.5.4. Cobraments i pagaments diferits en el temps

Es reconeixen comptablement per l'import que resulta d'actualitzar financerament a taxes de mercat els fluxos d'efectiu previstos.

2.6. Compensacions de saldos

Només es compensen entre ells (i, per tant, es presenten en el balanç de situació consolidat pel seu import net) els saldos deutors i creditors amb origen en transaccions que, contractualment o per imperatiu d'una norma legal, contemplen la possibilitat de compensació i que es té la intenció de liquidar pel seu import net o de realitzar l'actiu i fer el pagament del passiu simultàniament.

A aquest efecte, la presentació d'acord pel que fa a les NIIF-UE en aquests comptes anuals consolidats dels actius financers subjectes a correccions valoratives per depreciació o deteriorament, nets d'aquests conceptes, no es considera una «compensació de saldos».

2.7. Transferències d'actius financers

El tractament comptable de les transferències d'actius financers està condicionat per com es traspassen a tercers els riscos i els beneficis associats als actius que es transfereixen:

- Si els riscos i els beneficis dels actius transferits es traspassen substancialment a tercers (com seria el cas de les vendes incondicionals, les vendes amb pacte de recompra pel seu valor raonable en la data de la recompra, les vendes d'actius financers amb una opció de compra adquirida o de venda emesa profundament fora de diner, de les titulitzacions d'actius en què el cedent no reté finançaments subordinats ni concedeix cap tipus de millora creditícia als nous titulars i altres casos similars), l'actiu financer transferit es dóna de baixa del balanç de situació consolidat i, simultàniament, es reconeix qualsevol dret o obligació retingut o creat a conseqüència de la transferència.
- Si es retenen substancialment els riscos i els beneficis associats a l'actiu financer transferit (com seria el cas de les vendes d'actius financers amb pacte de recompra per un preu fix o pel preu de venda més un interès, els contractes de préstec de valors en què el prestatari té l'obligació de retornar els mateixos actius o uns de similars, les titulitzacions d'actius financers en què es mantinguin finançaments subordinats o altres tipus de millores creditícies que absorbeixin substancialment les pèrdues creditícies esperades per als actius titulitzats i altres casos anàlegs), l'actiu financer transferit no es dóna de baixa del balanç de situació consolidat i es continua valorant amb els mateixos criteris utilitzats abans de la transferència. Per contra, es reconeixen comptablement, sense compensar-se entre si:

- Un passiu financer associat per un import igual al de la contraprestació rebuda, el qual es valora posteriorment al seu cost amortitzat o, en cas que es compleixin els requisits indicats anteriorment perquè sigui classificat com altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys, al seu valor raonable, d'acord amb els criteris indicats més amunt per a aquesta categoria de passius financers.
- Tant els ingressos de l'actiu financer transferit (però no donat de baixa) com les despeses del nou passiu financer.

- Si ni es transfereixen ni es retenen substancialment els riscos i els beneficis associats a l'actiu financer transferit (com és el cas de les vendes d'actius financers amb una opció de compra adquirida o de venda emesa que no estan profundament dins ni fora de diner, de les titulitzacions d'actius financers en què el cedent assumeix un finançament subordinat o un altre tipus de millores creditícies per una part de l'actiu transferit i altres casos semblants), es distingeix entre:
  - Si el Grup no conserva el control de l'actiu financer transferit: en aquest cas, l'actiu transferit es dóna de baixa del balanç de situació consolidat i es reconeix qualsevol dret o obligació retingut o creat a conseqüència de la transferència.
  - Si el Grup conserva el control de l'actiu financer transferit: el continua reconeixent en el balanç de situació consolidat amb un import igual a la seva exposició als canvis de valor que pugui experimentar i reconeix un passiu financer associat a l'actiu financer transferit. L'import net de l'actiu transferit i el passiu associat és el cost amortitzat dels drets i les obligacions que es conserven (si l'actiu transferit es mesura segons el cost amortitzat) o el valor raonable dels drets i les obligacions que es conserven (si l'actiu transferit es mesura segons el valor raonable).

D'acord amb això, els actius financers només es donen de baixa del balanç de situació consolidat quan s'han extingit els fluxos d'efectiu que generen o quan s'han transferit substancialment a tercers els riscos i els beneficis que porten implícits.

No obstant això i d'acord amb la normativa vigent, el tractament comptable que s'indica només és aplicable a les transferències d'actius financers que hagin sorgit a partir de l'1 de gener de 2004 i no és vàlid per a les anteriors. Per aquest motiu, en data 31 de desembre de 2011 i 2010, els comptes anuals consolidats no contenen en el balanç de situació consolidat els actius donats de baixa en aplicació de la normativa comptable derogada i que, amb els criteris de la normativa vigent, s'haurien d'haver mantingut en el balanç de situació consolidat.

A la Nota 31.7 es resumeixen les circumstàncies més significatives de les transferències principals d'actius que es trobaven en vigor al tancament de l'exercici 2011 i que no han suposat la baixa dels actius del balanç de situació consolidat adjunt.

2.8. Permutes d'actius

S'entén per permuta d'actius l'adquisició d'actius materials o intangibles a canvi del lliurament d'altres actius no monetaris o d'una combinació d'actius monetaris i no monetaris. A l'efecte d'aquests comptes anuals consolidats, l'adjudicació d'actius que tenen la causa en el procés de recuperació d'imports deguts per tercers al Grup no es considera una permuta d'actius.

Els actius financers que es reben en una permuta d'actius financers es valoren segons el valor raonable, sempre que es pugui entendre que en aquesta operació de permuta hi ha caràcter comercial, tal com el defineixen la NIC 16 i la NIC 38. El valor raonable de l'instrument rebut es determina com a valor raonable de l'actiu lliurat, més, si escau, les contrapartides monetàries que s'hagin lliurat a canvi, llevat que es tingui una evidència més clara del valor raonable de l'actiu rebut. Si cap d'aquests valors raonables no es pot mesurar de manera fiable, l'actiu rebut es reconeix pel valor comptable de l'actiu lliurat més, si escau, les contrapartides monetàries que s'hagin lliurat a canvi.

En les operacions de permuta que no tinguin caràcter comercial, l'actiu rebut es registra pel valor comptable de l'actiu lliurat, més l'import de les contraprestacions monetàries pagades o compromeses en la seva adquisició. No obstant això, si el valor raonable de l'actiu rebut és inferior a l'import establert anteriorment, l'actiu rebut s'ha de reconèixer d'acord amb aquest últim import.

2.9. Deteriorament del valor dels actius financers

Un actiu financer es considera deteriorat (i, per tant, se'n corregeix el valor comptable per reflectir l'efecte del deteriorament) quan hi ha una evidència objectiva que s'han produït esdeveniments que donen lloc al següent:

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

- En el cas dels instruments de deute (crèdits i valors representatius de deute), un impacte negatiu en els fluxos d'efectiu futurs que s'hagin estimat en el moment de formalitzar la transacció.
- En el cas dels instruments de capital, que no pugui recuperar-se'n íntegrament el valor comptable.

Entre les situacions que, si es produeixen, el Grup considera que són evidències objectives que un instrument financer es pot haver deteriorat, i que causen una anàlisi específica d'aquests instruments financers amb vista a determinar l'import del possible deteriorament, hi ha les següents:

a) Dificultats financeres significatives de l'emissor o de qui està obligat a fer el pagament.

b) Incompliments de les clàusules contractuals, com ara impagaments o retards en el pagament dels interessos o el principal.

c) Si el Grup, per raons econòmiques o legals relacionades amb dificultats financeres del prestatari, atorga al prestatari concessions o avantatges que en un altre cas no li hauria atorgat, aplicant en tot cas els requisits que estableix la legislació aplicable al Grup.

d) Si es considera probable que el prestatari entri en una situació concursal o en qualsevol altra situació de reorganització financera en relació amb dificultats per fer front als seus compromisos de pagament.

e) La desaparició d'un mercat actiu per a l'actiu financer en qüestió a causa de dificultats financeres del deutor o de la contrapart del risc contret pel Grup.

f) Si les dades observables indiquen que hi ha una disminució en els fluxos d'efectiu estimats futurs en un grup d'actius financers de característiques homogènies des del reconeixement inicial dels dits fluxos, tot i que la disminució encara no es pugui identificar amb actius financers individuals del Grup. Entre aquestes dades, hi ha les següents:

   i. Canvis adversos de les condicions de pagament dels prestataris del Grup (per exemple, un nombre creixent de retards en els pagaments o un nombre creixent de prestataris per targetes de crèdit que hagin arribat al seu límit de crèdit i estiguin pagant l'import mensual mínim, deutors que presentin una estructura financera inadequada o qualsevol altre tipus de dificultats per fer front als seus compromisos de pagament, etc.).

   ii. Condicions econòmiques locals o nacionals que es correlacionin amb impagaments en els actius del Grup (per exemple, un increment de la taxa d'atur a l'àrea geogràfica dels prestataris, un descens en el preu de les propietats hipotecades a la zona rellevant o canvis adversos en les condicions del sector que afectin els prestataris del Grup, etc.).

g) En el cas dels instruments de patrimoni cotitzats, els criteris seguits pel Grup per determinar els indicis de deteriorament es basen, en primer lloc, en la determinació de rangs temporals o percentuals de comparació del cost mitjà amb la cotització borsària de l'instrument. En particular, els rangs temporals o percentuals establerts a les polítiques del Grup són una caiguda d'un 40% de la cotització borsària respecte del cost mitjà d'adquisició o una disminució sostinguda de la cotització durant 18 mesos. El Grup considera evidència de deteriorament les situacions en què l'emissor s'ha declarat en concurs (o és probable que l'hi declarin) o té dificultats financeres significatives. Un cop determinada l'existència d'indici de deteriorament d'acord amb els paràmetres anteriors, es fa una anàlisi específica de les magnituds fonamentals de l'instrument que confirmi o desestimi la necessitat de fer dotacions.

Com a criteri general, la correcció del valor comptable dels instruments financers per causa del seu deteriorament s'efectua amb càrrec al compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què es manifesta aquest deteriorament, mentre que les recuperacions de les pèrdues per deteriorament prèviament registrades, si es produeixen, es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què el deteriorament s'elimina o es redueix.

Si es considera que la recuperació de qualsevol import registrat és remota, aquest import s'elimina del balanç de situació consolidat, sense perjudici de les actuacions que puguin dur a terme les entitats consolidades per intentar aconseguir-ne el cobrament fins que no s'hagin extingit definitivament els seus drets, sigui per prescripció, condonació o altres causes.

A continuació es presenten els criteris aplicats pel Grup per determinar les possibles pèrdues per deteriorament existents en cadascuna de les categories d'instruments financers, així com el mètode seguit per calcular les cobertures comptabilitzades pel dit deteriorament.

2.9.1. Instruments de deute valorats al cost amortitzat

L'import de les pèrdues per deteriorament experimentades per aquests instruments coincideix amb la diferència positiva entre els respectius valors comptables i els valors actuals dels seus fluxos d'efectiu futurs previstos. El valor de mercat dels instruments de deute cotitzats es considera una estimació raonable del valor actual dels seus fluxos d'efectiu futurs.

En l'estimació dels fluxos d'efectiu futurs dels instruments de deute es tenen en compte:

- Tots els imports que està previst obtenir durant la vida romanent de l'instrument, fins i tot, si escau, els que puguin tenir l'origen en les garanties amb què compti (un cop deduïts els costos necessaris per a l'adjudicació i la venda posterior). La pèrdua per deteriorament té en compte l'estimació de la possibilitat de cobrament dels interessos meritats, vençuts i no cobrats.
- Els diferents tipus de risc a què estigui subjecte cada instrument.
- Les circumstàncies en què es previsible que tinguin lloc els cobraments.

Després, aquests fluxos d'efectiu s'actualitzen al tipus d'interès efectiu de l'instrument (si el tipus contractual és fix) o al tipus d'interès contractual efectiu en la data de l'actualització (si és variable).

Pel que fa específicament a les pèrdues per deteriorament que tenen la causa en la materialització del risc d'insolvència de qui està obligat al pagament (risc de crèdit), un instrument de deute pateix deteriorament per insolvència:

- Quan s'evidencia un enviliment de la capacitat de pagament de qui està obligat a pagar, tant si ho fa palès la seva morositat o altres raons.
- Per causa de la materialització del «risc-país», que és el risc que concorre en els deutors residents en un país per circumstàncies diferents del risc comercial habitual.

El procés d'avaluació de les possibles pèrdues per deteriorament d'aquests actius es duu a terme de la manera següent:

- Individualment, en el cas dels instruments de deute significatius i dels que, tot i que no són significatius, no són susceptibles de ser classificats en grups homogenis d'instruments de característiques similars segons el tipus d'instrument, el sector d'activitat del deutor i l'àrea geogràfica de la seva activitat, el tipus de garantia, l'antiguitat dels imports vençuts, etc.
- Col·lectivament, el Grup estableix diferents classificacions de les operacions segons la naturalesa de qui està obligat a fer el pagament i segons les condicions del país en què resideixen, la situació de l'operació i el tipus de garantia amb què compta, l'antiguitat de la morositat, etc., i estableix, per a cada un d'aquests grups de risc, les pèrdues per deteriorament («pèrdues identificades») que s'han de reconèixer en els comptes anuals consolidats.

A més de les pèrdues identificades, el Grup reconeix una pèrdua global per deteriorament dels riscos classificats en situació de «normalitat» i que, per tant, no hagi estat identificada específicament. Aquesta pèrdua es quantifica amb l'aplicació dels paràmetres establerts pel Banc d'Espanya sobre la base de la seva experiència i de la informació que té del sector bancari espanyol.

2.9.2. Instruments de deute classificats com a disponibles per a la venda

La pèrdua per deteriorament dels valors representatius de deute inclosos a la cartera «Actius financers disponibles per a la venda» equival, si escau, a la diferència positiva entre el cost d'adquisició (net de qualsevol amortització de principal) i el valor de recuperació, una vegada deduïda qualsevol pèrdua per deteriorament reconeguda prèviament en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

El valor de mercat dels instruments de deute cotitzats es considera una estimació raonable del valor actual dels seus fluxos d'efectiu futurs, i la disminució del valor raonable per sota del cost d'adquisició no constitueix una evidència de deteriorament per ella mateixa.

En el cas de les pèrdues per deteriorament sorgides per motiu de la insolvència de l'emissor dels títols de deute classificats com a disponibles per a la venda, el procediment que segueix el Grup per calcular les dites pèrdues coincideix amb el criteri explicat anteriorment, a l'apartat 2.9.1, per als instruments de deute valorats al cost amortitzat.

Si hi ha una evidència objectiva que les diferències negatives sorgides en la valoració d'aquests actius tenen l'origen en un deteriorament d'aquests actius, aquestes diferències deixen de presentar-se a l'epígraf del patrimoni net consolidat del Grup «Ajustos per valoració - Actius financers disponibles per a la venda» i es registren per tot l'import considerat com a deteriorat que s'hagi acumulat fins aleshores en el compte de pèrdues i guanys consolidat. Si posteriorment es recuperen totes o una part de les pèrdues per deteriorament, el seu import es reconeix en el compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què es produeixi la recuperació. Concretament, entre els esdeveniments principals que poden constituir una evidència de deteriorament hi ha els següents:

- Que l'emissor tingui dificultats financeres significatives, o que s'hagi declarat (o sigui probable que sigui declarat) en concurs.
- Que s'hagin produït incompliments contractuals, com ara l'impagament de principal o d'interessos.
- Que s'hagin atorgat finançaments o reestructuracions a l'emissor perquè té dificultats financeres, llevat que hi hagi una certesa raonable que el client pot fer el pagament en el calendari previst o que s'aportin garanties addicionals a les que existien inicialment.

2.9.3. Instruments de capital classificats com a disponibles per a la venda

La pèrdua per deteriorament dels instruments de capital inclosos a la cartera «Actius financers disponibles per a la venda» equival, si escau, a la diferència positiva entre el cost d'adquisició (net de qualsevol amortització de principal) i el valor raonable, una vegada deduïda qualsevol pèrdua per deteriorament reconeguda prèviament en el compte de pèrdues i guanys consolidat; la disminució del valor raonable per sota del cost d'adquisició no constitueix una evidència de deteriorament per ella mateixa.

Els criteris que s'han seguit per registrar les pèrdues per deteriorament dels instruments de capital classificats com a disponibles per a la venda són similars als aplicables a «instruments de deute» (explicats a la Nota 2.9.2), excepte pel fet que qualsevol recuperació d'aquestes pèrdues que es produeixi es reconeix a l'epígraf «Patrimoni net - Ajustos per valoració - Actius financers disponibles per a la venda».

Així mateix, entre els esdeveniments principals que poden constituir una evidència de deteriorament per als instruments de capital hi ha els següents:

- Que l'emissor tingui dificultats financeres significatives, o que s'hagi declarat (o sigui probable que sigui declarat) en concurs.
- Que s'hagin produït canvis significatius en l'entorn tecnològic, de mercat, econòmic o legal de l'emissor que puguin afectar de manera adversa la recuperació de la inversió.
- Que el valor raonable de l'actiu experimenti un descens significatiu i prolongat per sota del seu valor comptable. En aquest sentit, en els instruments que cotitzin en mercats actius, l'evidència objectiva es fonamenta davant una caiguda d'un 40% de la cotització durant un període continuat d'un any i mig.

2.9.4. Instruments de capital valorats al cost

Les pèrdues per deteriorament dels instruments de capital valorats al cost d'adquisició equivalen a la diferència entre el seu valor comptable i el valor actual dels fluxos de caixa futurs esperats, actualitzats al tipus de rendibilitat de mercat per a altres valors similars.

Les pèrdues per deteriorament es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què es manifesten, i minoren directament el cost de l'instrument. Aquestes pèrdues només es poden recuperar posteriorment en el cas de venda dels actius.

2.10. Garanties financeres i provisions constituïdes sobre elles

Es consideren «garanties financeres» els contractes en virtut dels quals una entitat s'obliga a pagar quantitats concretes per compte d'un tercer en el supòsit que aquest no ho faci, independentment de la forma en què s'instrumenti l'obligació: fiança, aval financer o tècnic, crèdit documentari irrevocable emès o confirmat per l'entitat, etc. El risc de crèdit a què estan exposades les garanties financeres es registra en el capítol «Riscos contingents» dels comptes d'ordre consolidats.

Quan es formalitzen els contractes, es reconeixen pel seu valor raonable (entès com a valor actual dels fluxos d'efectiu futurs) a l'epígraf de l'actiu «Inversions creditícies - Crèdit a la clientela», amb contrapartida a l'epígraf de passiu «Passius financers a cost amortitzat - Altres passius financers».

Les garanties financeres, independentment del titular, la instrumentació o d'altres circumstàncies, s'analitzen periòdicament per tal de determinar el risc de crèdit a què estan exposades i, si escau, estimar les necessitats de constituir la provisió corresponent, que es determina mitjançant l'aplicació de criteris similars als establerts per quantificar les pèrdues per deteriorament experimentades pels instruments de deute valorats al seu cost amortitzat que s'han explicat a la Nota 2.9.

Les provisions que es constitueixen sobre aquestes operacions es comptabilitzen a l'epígraf «Provisions - Provisions per a riscos i compromisos contingents» del passiu del balanç de situació consolidat. La dotació i la recuperació d'aquestes provisions es registra amb contrapartida en el capítol «Dotacions a provisions (net)» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

A la Nota 31 es mostra la composició del risc suportat per aquestes operacions d'acord amb la seva forma jurídica.

2.11. Comptabilització de les operacions d'arrendament

2.11.1. Arrendaments financers

Es consideren operacions d'arrendament financer les operacions en què substancialment tots els riscos i els avantatges que recauen sobre el bé objecte de l'arrendament es transfereixen a l'arrendatari.

Si el Grup actua com a arrendador d'un bé en una operació d'arrendament financer, la suma dels valors actuals dels imports que rebrà de l'arrendatari més el valor residual garantit, habitualment el preu d'exercici de l'opció de compra de l'arrendatari quan finalitzi el contracte, es registra com a finançament prestat a tercers, de manera que s'inclou en el capítol «Inversions creditícies» del balanç de situació consolidat, d'acord amb la naturalesa de l'arrendatari.

Si el Grup actua com a arrendatari en una operació d'arrendament financer, presenta el cost dels actius arrendats en el balanç de situació consolidat segons la naturalesa del bé objecte del contracte i, simultàniament, presenta un passiu del mateix import (que ha de ser el menor entre el valor raonable del bé arrendat i la suma dels valors actuals de les quantitats que calgui pagar l'arrendador més, si escau, el preu d'exercici de l'opció de compra), que es registra a l'epígraf «Passius financers a cost amortitzat - Altres passius financers». Aquests actius s'amortitzen amb uns criteris similars als que s'apliquen al conjunt dels «Actius materials d'ús propi» del Grup (Nota 2.15).

En tots dos casos, els ingressos i les despeses financers que tenen origen en aquests contractes s'abonen i es carreguen al compte de pèrdues i guanys consolidat, als capítols «Interessos i rendiments assimilats» i «Interessos i càrregues assimilades», respectivament, i per estimar-ne la meritació s'hi aplica el mètode del tipus d'interès efectiu de les operacions.

2.11.2. Arrendaments operatius

En les operacions d'arrendament operatiu, la propietat del bé arrendat i, substancialment, tots els riscos i els avantatges que recauen sobre el bé queden en mans de l'arrendador.

Si el Grup actua com a arrendador en operacions d'arrendament operatiu, presenta el cost d'adquisició dels béns arrendats en el capítol «Actiu material», ja sigui com a «Inversions immobiliàries» o com a «Immobilitzat material - Cedit en arrendament operatiu», segons la naturalesa dels actius que siguin objecte d'aquest arrendament. Aquests actius s'amortitzen d'acord amb les polítiques adoptades per als actius materials similars d'ús propi (Nota 2.15), i els ingressos procedents dels contractes d'arrendament es reconeixen al compte de pèrdues i guanys consolidat, de manera lineal, al capítol «Altres productes d'explotació»

Si el Grup actua com a arrendatari en operacions d'arrendament operatiu, les despeses de l'arrendament, incloent els incentius concedits, si escau, per l'arrendador, es carreguen linealment al compte de pèrdues i guanys consolidat a l'epígraf «Despeses d'administració - Altres despeses generals d'administració».

2.12. Fons d'inversió, fons de pensions i altres patrimonis gestionats

Els fons d'inversió, els fons de pensions i altres patrimonis gestionats pel Grup no es presenten registrats en el balanç de situació consolidat, ja que el seu patrimoni és propietat de tercers (Nota 31.6). Les comissions meritades durant l'exercici pels diversos serveis prestats a aquests fons pel Grup (serveis de gestió i dipòsit de carteres) estan registrades en el capítol «Comissions percebudes» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

2.13. Despeses de personal

Compromisos postocupació i altres retribucions postocupació

El Grup té assumit el compromís de complementar les prestacions dels sistemes públics de Seguretat Social que corresponguin a empleats determinats i als seus drethavents després d'acabar el període d'ocupació.

Els compromisos postocupació que el Grup manté amb els seus empleats es consideren «Plans d'aportació definida» quan el Grup fa contribucions de caràcter predeterminat a una entitat separada, sense tenir l'obligació legal ni efectiva de fer contribucions addicionals si l'entitat separada no pot atendre les retribucions als empleats relacionades amb els serveis prestats durant l'exercici corrent i en els anteriors. Els compromisos postocupació que no compleixin les condicions anteriors es consideren «Plans de prestació definida».

Els compromisos per pensions amb el personal actual i anterior del Grup estan coberts mitjançant un pla de pensions i pòlisses d'assegurança, que s'indiquen a continuació.

Plans d'aportació definida

El Grup té formalitzat un acord amb el seu personal actiu mitjançant el qual es compromet a aportar a «Caixa d'Enginyers Ocupació,

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Fons de Pensions» una quantitat fixa anual que s'actualitza anualment sobre la base de l'índex de preus al consum. Aquestes aportacions es fan per a tots els empleats que, el 15 de desembre de cada any, tinguin una antiguitat superior als 18 mesos.

El registre de l'aportació meritada durant l'exercici per aquest concepte es registra a l'epígraf «Despeses d'administració - Despeses de personal» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

En el cas que el 31 de desembre de l'exercici hi hagi algun import pendent d'aportar al pla extern en què estiguin materialitzats els compromisos, aquest import es registra pel seu valor actual a l'epígraf «Provisions - Fons per a pensions i obligacions similars» del balanç de situació consolidat. En data de 31 de desembre de 2011 i 2010, no hi havia cap import pendent d'aportació a plans externs d'aportació definida.

Plans de prestació definida

Les retribucions postocupació a plans de prestació definida reconegudes pel Grup són les següents:

a) Premi de dedicació

Aquestes prestacions les recull l'article 26 (premi a la dedicació) del XIX Conveni col·lectiu per a les societats cooperatives de crèdit, que estableix el pagament de tres mensualitats per a tot el personal que tingui una antiguitat igual a 20 anys o superior i cessi per jubilació, invalidesa permanent total o absoluta o gran invalidesa.

Els compromisos per jubilació i invalidesa permanent corresponents al dit article 26 del conveni col·lectiu es financen mitjançant una assegurança col·lectiva d'acord amb el que estableix el Reial decret 1/2002 de 29 de novembre, en virtut del qual s'aprova el text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, i en el Reial decret 1588/1999, de 15 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament sobre la instrumentació dels compromisos per pensions de les empreses amb els treballadors i els beneficiaris.

La cobertura dels riscos de jubilació meritats per pensions no causades s'instrumenta mitjançant una pòlissa d'assegurances que el Grup té contractada amb Rural Vida, SA, d'Assegurances i Reassegurances, asseguradora que assumeix els riscos demogràfics i d'interès. El risc d'invalidesa permanent s'instrumenta amb una pòlissa d'assegurances, el risc de la qual s'ha transferit totalment a l'asseguradora.

b) Prestacions per defunció en actiu

Els familiars dels empleats en actiu perceben determinades prestacions en cas de defunció d'aquests empleats.

Les prestacions de defunció les recull l'article 40 (viduïtat i orfandat) del Conveni col·lectiu esmentat anteriorment:

- Viduïtat: s'estableix una pensió complementària a favor del cònjuge vidu dels empleats morts en actiu.
- Orfandat: s'estableix una pensió complementària d'orfandat a favor dels fills dels empleats morts en actiu que reuneixin els requisits que exigeixen la Llei general de la Seguretat Social i les disposicions complementàries.

Els compromisos per defunció corresponents al dit article 40 del conveni col·lectiu es financen mitjançant una assegurança col·lectiva d'acord amb el que estableix el Reial decret 1/2002 de 29 de novembre, en virtut del qual s'aprova el text refós de la llei de regulació dels plans i fons de pensions, i en el Reial decret 1588/1999, de 15 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament sobre la instrumentació dels compromisos per pensions de les empreses amb els treballadors i els beneficiaris.

La cobertura dels riscos de mort en actiu s'instrumenta mitjançant una pòlissa d'assegurances que el Grup té contractada amb Rural Vida, SA, d'Assegurances i Reassegurances, asseguradora que assumeix els riscos demogràfics i d'interès.

c) Altres compromisos per defunció, invalidesa i jubilació

El Grup manté uns compromisos determinats amb l'Alta Direcció que cobreixen les contingències de jubilació, invalidesa i defunció.

La cobertura d'aquesta prestació s'instrumenta mitjançant pòlisses d'assegurances que el Grup té contractades amb Rural Vida, SA, d'Assegurances i Reassegurances, asseguradora que assumeix els riscos demogràfics i d'interès. Així mateix, els riscos de defunció i d'invalidesa permanent s'han transferit totalment a l'asseguradora.

A més a més, tal com estableix l'article 59 (assegurances de vida) del Conveni col·lectiu d'àmbit estatal del sector de la mediació d'assegurances privades, les societats del Grup que estan adscrites a aquest conveni (Segurengin, SAU, Corredoria d'Assegurances i Caixa d'Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU), tenen contractada una pòlissa d'assegurança de vida amb Zurich que cobreix el risc de defunció i la bestreta de capital en cas d'incapacitat permanent.

Els actius nets en plans de pensions, com a conseqüència de la instrumentació mitjançant les pòlisses esmentades dels compromisos postocupació pel premi a la dedicació, la prestació per defunció en actiu i els altres compromisos per defunció, invalidesa i jubilació es registren en el capítol «Resta d'actius» del balanç de situació consolidat.

Indemnitzacions per cessament

D'acord amb la legislació vigent, el Grup està obligat a indemnitzar els empleats que siguin acomiadats sense causa justificada.

Els imports meritats en concepte d'indemnitzacions per cessament durant els exercicis 2011 i 2010 són de 1.268 i 443 milers d'euros, respectivament (Nota 41).

Facilitats creditícies per als empleats

Segons la normativa vigent, la concessió de facilitats creditícies als empleats per sota de les condicions de mercat es considera retribució no monetària, i s'estima d'acord amb la diferència entre les condicions de mercat i les pactades. Es registren al capítol «Despeses d'administració - Despeses de personal», amb contrapartida al capítol «Interessos i rendiments assimilats» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

2.14. Impost sobre beneficis

La despesa per l'impost sobre beneficis es reconeix al compte de pèrdues i guanys consolidat, llevat de si és conseqüència d'una transacció els resultats de la qual es registren directament al patrimoni net; en aquest cas, l'impost sobre beneficis també es registra amb contrapartida al patrimoni net del Grup.

La despesa per impost sobre beneficis de l'exercici es calcula com l'impost que cal pagar respecte del resultat fiscal de l'exercici, ajustat amb l'import de les variacions que s'hagin produït durant l'exercici en els actius i els passius registrats que derivin de diferències temporànies, dels crèdits per deduccions i bonificacions fiscals i dels crèdits per bases imposables negatives (Nota 25).

El Grup considera que hi ha una diferència temporània quan hi ha una diferència entre el valor comptable i la base fiscal d'un element patrimonial. Es considera base fiscal d'un element patrimonial l'import atribuït al dit element a efectes fiscals. Es considera una diferència temporània imposable la que, en exercicis futurs, hagi de generar l'obligació del Grup de fer algun pagament a l'Administració. Es considera una diferència temporània deduïble la que hagi de generar per al Grup algun dret de reemborsament o un pagament menor per fer a l'Administració en exercicis futurs.

Els crèdits per deduccions i bonificacions i els crèdits per bases imposables negatives són imports que, un cop s'hagi produït o dut a terme l'activitat o s'hagi obtingut el resultat per generar el dret corresponent, no s'apliquen fiscalment en la declaració corresponent fins que es compleixin els condicionants que estableix la normativa tributària, i es considera probable que el Grup els apliqui en exercicis futurs.

Es consideren actius i passius per impostos corrents els impostos que es preveu que seran recuperables o pagadors a l'Administració, respectivament, en un termini que no superi els 12 mesos des de la data de registre. Per la seva banda, es consideren actius o passius per impostos diferits els imports que s'espera recuperar o pagar a l'Administració, respectivament, en exercicis futurs.

Es reconeixen passius per impostos diferits per a totes les diferències temporànies imposables. No obstant això, es reconeix un passiu per impostos diferits per a les diferències temporànies imposables derivades d'inversions en societats dependents i de participacions en negocis conjunts, llevat de si el Grup pot controlar la reversió de les diferències temporànies i és probable que aquestes diferències no es reverteixin en un futur previsible. Tampoc es registren passius per impostos diferits amb origen en la comptabilització d'un fons de comerç.

Per la seva banda, el Grup només registra actius per impostos diferits amb origen en diferències temporànies deduïbles, en crèdits per deduccions o bonificacions o per l'existència de bases imposables negatives si es compleixen les condicions següents:

- Que es consideri probable que les entitats consolidades hagin de tenir guanys fiscals suficients en el futur contra els quals pugui fer-los efectius.
- En el cas d'actius per impostos diferits amb origen en bases imposables negatives, que aquestes diferències es produeixen per causes identificades que és improbable que es repeteixin.

No es registren actius ni passius amb origen en impostos diferits quan inicialment es registri un element patrimonial que no sorgeixi en una combinació de negocis i que, en el moment de registrar-lo, no hagi afectat ni el resultat comptable ni el fiscal.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Amb ocasió de cada tancament comptable, es revisen els impostos diferits registrats (tant actius com passius) per tal de comprovar que es mantenen vigents, i es fan les correccions oportunes d'acord amb els resultats de les anàlisis realitzades.

Tal com indica la Nota 1, l'Entitat Dominant és una cooperativa de crèdit. Segons l'article 28 del Reial decret legislatiu 4/2004, de 5 de març, en virtut del qual s'aprova el text refós de la Llei de l'impost sobre societats, les cooperatives de crèdit tributen al 25%, excepte pel que fa als resultats extracooperatius, que tributen al tipus general del 30%, igual que els resultats de la resta de societats del Grup.

2.15. Actius materials

2.15.1. Actiu material d'ús propi

L'immobilitzat d'ús propi inclou els actius, en propietat o adquirits en règim d'arrendament financer, que el Grup té per usar-los actualment o en el futur amb propòsits administratius diferents dels de l'Obra Social o per a la producció o el subministrament de béns, i que s'espera que siguin utilitzats durant més d'un exercici econòmic. Entre altres, s'inclouen en aquesta categoria els actius materials rebuts per les entitats consolidades per a la liquidació, total o parcial, d'actius financers que representen drets de cobrament davant de tercers i als quals es preveu donar un ús continuat i propi. L'immobilitzat material d'ús propi es presenta valorat en el balanç de situació consolidat al seu cost d'adquisició (revalorat en determinats actius d'acord amb el que estableix la normativa vigent), constituït pel valor raonable de qualsevol contraprestació lliurada, més el conjunt de desemborsaments dineraris fets o compromesos, menys:

- L'amortització corresponent acumulada.
- Si escau, les pèrdues estimades que resulten de comparar el valor net comptable de cada partida amb l'import recuperable corresponent.

A aquests efectes, el cost d'adquisició dels actius adjudicats que passen a formar part de l'immobilitzat material d'ús propi del Grup s'assimila al valor net comptable dels actius financers lliurats a canvi de la seva adjudicació.

L'amortització es calcula aplicant el mètode lineal sobre el cost d'adquisició dels actius menys el seu valor residual; s'entén que els terrenys sobre els quals s'assenten els edificis i altres construccions tenen una vida indefinida i que, per tant, no són objecte d'amortització.

Les dotacions anuals en concepte d'amortització dels actius materials es realitzen amb contrapartida en el capítol «Amortització» del compte de pèrdues i guanys consolidat i es calculen, bàsicament, en funció dels anys estimats de vida útil dels diferents elements, segons el detall següent:

	Anys de vida útil
Edificis d'ús propi	70
Aparcament	43
Equips informàtics	De 3 a 8
Mobiliari, instal·lacions i altres	De 4 a 16

Amb ocasió de cada tancament comptable, les entitats consolidades analitzen si hi ha indicis, interns o externs, que el valor net comptable dels elements del seu actiu material superi l'import recuperable corresponent; si es dóna el cas, redueixen el valor comptable de l'actiu de què es tracti fins a assolir-ne l'import recuperable i ajusten els càrrecs futurs en concepte d'amortització en proporció al seu valor comptable ajustat i a la seva nova vida útil romanent, en el cas que sigui necessari tornar-la a estimar. Aquesta reducció del valor comptable dels actius materials d'ús propi es fa, en el cas que calgui fer-la, amb càrrec a l'epígraf «Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net) - Altres actius» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

De manera similar, si hi ha indicis que s'ha recuperat el valor d'un actiu material deteriorat, les entitats consolidades registren la reversió de la pèrdua per deteriorament comptabilitzada en períodes anteriors mitjançant l'abonament corresponent a l'epígraf «Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net) - Altres actius» del compte de pèrdues i guanys consolidat i ajusten en conseqüència els càrrecs futurs en concepte de la seva amortització.

La reversió de la pèrdua per deteriorament d'un actiu en cap cas no pot suposar l'increment del seu valor comptable per sobre del que tindria si no s'haguessin reconegut pèrdues per deteriorament en exercicis anteriors.

Així mateix, es procedeix a revisar les vides útils estimades dels elements de l'immobilitzat material d'ús propi com a mínim amb una periodicitat anual, amb vista a detectar-hi canvis significatius que, si es produeixen, cal ajustar mitjançant la correcció corresponent del càrrec al compte de pèrdues i guanys consolidat d'exercicis futurs en concepte de la seva amortització en virtut de les noves vides útils.

Les despeses de conservació i manteniment dels actius materials d'ús propi es carreguen als resultats de l'exercici en què es produeixin, a l'epígraf «Despeses d'administració - Altres despeses generals d'administració» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

2.15. 2. Actiu material afecte a l'Obra Social

A la partida «Actiu material - Immobilitzat material - Afecte a l'Obra Social» del balanç de situació consolidat s'inclou el valor net comptable dels actius materials afectes a l'Obra Social del Grup.

Els criteris aplicats per al reconeixement del cost d'adquisició dels actius afectes a l'Obra Social, per a la seva amortització, per a l'estimació de les vides útils respectives i per al registre de les pèrdues possibles per deteriorament, coincideixen amb els que s'han descrit anteriorment per als actius materials d'ús propi (Nota 2.15.1), excepte pel que fa a la revaloració d'actius determinats i amb l'única excepció que els càrrecs que calgui fer en concepte d'amortització i el registre de la dotació i de la recuperació del possible deteriorament que puguin patir aquests actius no es comptabilitza al compte de pèrdues i guanys consolidat, sinó en el capítol «Fons de l'Obra Social» del passiu del balanç de situació consolidat.

2.16. Actius intangibles

Es consideren actius intangibles els actius no monetaris identificables, encara que no tinguin aparença física, que sorgeixen a conseqüència d'un negoci jurídic o que han estat desenvolupats internament per les entitats consolidades. Només es reconeixen comptablement els actius intangibles amb un cost que es pugui estimar d'una manera raonablement objectiva i que les entitats consolidades considerin que sigui probable que produeixin beneficis econòmics en el futur.

Els actius intangibles es reconeixen inicialment pel cost d'adquisició o producció, i després es valoren al seu cost menys, segons escaigui, l'amortització corresponent acumulada i les pèrdues per deteriorament que hagin pogut experimentar.

Els actius intangibles poden ser de «vida útil indefinida» si, sobre la base de les anàlisis fetes de tots els factors rellevants, s'arriba a la conclusió que no hi ha un límit previsible del període durant el qual s'espera que generin fluxos d'efectiu nets a favor de les entitats consolidades, o de «vida útil definida» en la resta de casos.

Els actius intangibles de vida útil indefinida no s'amortitzen, tot i que, si escau, amb motiu de cada tancament comptable, les entitats consolidades revisen les vides útils romanents respectives a fi d'assegurar-se que continuen essent indefinides.

Els actius intangibles amb vida útil definida s'amortitzen en funció d'aquesta vida aplicant-hi criteris similars als adoptats per a l'amortització dels actius materials. L'amortització anual dels elements de l'actiu intangible de vida útil definida es registra al capítol «Amortització» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

La totalitat de l'actiu intangible té vida útil definida i s'amortitza en un període d'entre 3 i 8 anys.

Les entitats consolidades reconeixen comptablement qualsevol pèrdua que s'hagi pogut produir en el valor registrat d'aquests actius amb origen en el seu deteriorament, i s'utilitza com a contrapartida l'epígraf «Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius (net) - Fons de comerç i altres actius intangibles» del compte de pèrdues i guanys consolidat. Els criteris per al reconeixement de les pèrdues per deteriorament d'aquests actius i, si escau, de les recuperacions de les pèrdues per deteriorament registrades en exercicis anteriors són similars als que s'apliquen en el cas dels actius materials d'ús propi (Nota 2.15.1).

2.17. Actius no corrents en venda

El capítol «Actius no corrents en venda» del balanç de situació consolidat adjunt recull el valor comptable de les partides, que és molt probable que es venguin en les condicions en què es troben actualment aquests actius, en el termini d'un any a partir de la data de classificació com a no corrents en venda.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Per tant, la recuperació del valor comptable d'aquestes partides tindrà lloc previsiblement per mitjà del preu que se n'obtingui en alienar-les, en lloc de fent-ne un ús continuat.

Concretament, els actius immobiliaris o altres no corrents rebuts pel Grup per satisfer, totalment o parcialment, les obligacions de pagament dels seus deutors es consideren actius no corrents en venda, llevat que el Grup hagi decidit fer-ne un ús continuat o els destini a l'obtenció de rendes o plusvàlues futures. Aquests actius es registren inicialment, d'acord amb la Circular 4/2004, per un import igual al menor dels valors següents:

- El valor comptable dels actius financers aplicats, és a dir, el seu cost amortitzat menys el deteriorament estimat, amb un mínim del 10%.
- El valor de taxació de l'actiu rebut en el seu estat actual menys els costos estimats de venda, que en cap cas seran inferiors al 10% del valor de taxació en el seu estat actual.

Després del registre inicial, els percentatges descrits inicialment passen a ser del 20% a partir dels 12 mesos següents a l'alta de l'actiu i del 30% a partir dels 24 mesos. No obstant això, en cas que es disposi d'una taxació actualitzada, el percentatge del 30% es pot reduir fins a la cobertura aplicada l'any anterior.

Amb caràcter general, els actius classificats com a actius no corrents en venda es valoren per l'import menor entre el seu valor comptable en el moment en què són considerats com a tals i el seu valor raonable, net dels costos de venda estimats d'aquests actius. Mentre estan classificats en aquesta categoria, els actius materials i intangibles amortitzables, per la seva naturalesa, no s'amortitzen.

En el cas que el valor comptable superi el valor raonable dels actius, nets dels costos de venda, el Grup ajusta el valor comptable dels actius per l'import d'aquest excés, amb contrapartida en el capítol «Guanys (Pèrdues) d'actius no corrents en venda no classificats com a operacions interrompudes» del compte de pèrdues i guanys consolidat. En el cas que es produeixin increments posteriors del valor raonable dels actius, el Grup reverteix les pèrdues comptabilitzades anteriorment i incrementa el valor comptable dels actius amb el límit de l'import anterior al seu possible deteriorament, amb contrapartida en el capítol «Guanys (Pèrdues) d'actius no corrents en venda no classificats com a operacions interrompudes» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

Els resultats procedents de la venda d'actius no corrents en venda es presenten en el capítol «Guanys (pèrdues) d'actius no corrents en venda no classificats com a operacions interrompudes» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

A 31 de desembre de 2011, el saldo del capítol «Actius no corrents en venda» del balanç de situació consolidat adjunt recull el valor d'un actiu que ha tingut l'origen en l'adjudicació. La seva antiguitat és inferior a 1 any. En la data de l'adjudicació, el valor de taxació d'aquest actiu, net dels costos de venda, ascendia a 471 milers d'euros i era inferior al valor net comptable de l'obligació de pagament que el va originar, que ascendia a 578 milers d'euros. En conseqüència, en el procés d'adjudicació s'ha generat una pèrdua per deteriorament addicional per un import de 107 milers d'euros, registrada amb càrrec al capítol «Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net)» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt.

Entre la data de l'adjudicació i el 31 de desembre de 2011 no s'ha registrat un deteriorament addicional.

2.18. Operacions d'assegurances

D'acord amb les pràctiques comptables d'ús general en el sector assegurador, les entitats d'assegurances consolidades abonen a resultats els imports de les primes que emeten i carreguen als seus comptes de resultats el cost dels sinistres als quals han de fer front quan es produeix la liquidació final dels dits sinistres. Aquestes pràctiques comptables obliguen les entitats asseguradores a periodificar, en el moment de tancar cada exercici, tant els imports abonats als comptes de pèrdues i guanys i no meritats en aquesta data com els costos incorreguts no carregats als comptes de pèrdues i guanys.

Les periodificacions més significatives que fan les entitats consolidades pel que fa a les assegurances directes que contracten es recullen en les provisions tècniques següents:

- Primes no consumides: reflecteix la prima de tarifa cobrada en un exercici imputable a exercicis futurs, un cop deduït el recàrrec de seguretat.
- Riscos en curs, que complementa la provisió per a primes no consumides en la mesura que el seu import no sigui suficient per reflectir la valoració dels riscos i les despeses que calgui cobrir que corresponguin al període de cobertura no transcorregut en la data del tancament.

- Prestacions, que reflecteix les valoracions estimades de les obligacions pendents derivades dels sinistres ocorreguts abans del tancament de l'exercici, tant si es tracta de sinistres pendents de liquidació o pagament com de sinistres pendents de declaració, un cop deduïts els pagaments a compte que s'hagin fet i tenint en compte les despeses internes i externes de liquidació dels sinistres i, si escau, les provisions addicionals que siguin necessàries per cobrir desviacions en les valoracions dels sinistres de llarga tramitació.
- Assegurances de vida: en les assegurances amb un període de cobertura d'un any o menys, la provisió de primes no consumides reflecteix la prima de tarifa cobrada durant l'exercici, imputable a exercicis futurs. En els casos en què aquesta provisió sigui insuficient, es calcula, de manera complementària, una provisió per a riscos en curs que cobreixi la valoració dels riscos i les despeses previstos en el període no transcorregut en la data de tancament de l'exercici.

En les assegurances de vida amb un període de cobertura superior a l'any, la provisió matemàtica es calcula com a diferència entre el valor actual actuarial de les obligacions futures de les entitats consolidades que operen en aquest ram i les del prenedor o assegurat, prenent com a base de càlcul la prima d'inventari meritada en l'exercici (constituïda per la prima pura més el recàrrec per a despeses d'administració segons les bases tècniques).

- Assegurances de vida, quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors de l'assegurança: es determinen en funció dels actius afectes específicament per determinar el valor dels drets.
- Participació en beneficis i per a extorns: recull l'import dels beneficis meritats pels prenedors, els assegurats o els beneficiaris de l'assegurança i el de les primes que sigui procedent restituir als prenedors o assegurats, segons escaigui, en virtut del comportament experimentat pel risc assegurat, sempre que no hagin estat assignats individualment a cadascun.

Les provisions tècniques corresponents a les cessions a reasseguradors, que es calculen en funció dels contractes de reassegurança subscrits i aplicant-hi els mateixos criteris que s'utilitzen per l'assegurança directa, es presenten al balanç de situació consolidat al capítol «Actius per reassegurances» (Nota 16).

Pel que fa a l'activitat de reassegurança cedida del Grup:

- El benefici reconegut en el resultat de l'exercici per la reassegurança cedida és de 12 milers d'euros.
- El cedent no difereix ni amortitza pèrdues i guanys procedents de la reassegurança cedida.
- No hi ha hipòtesis que tinguin un efecte més gran sobre la valoració dels imports reconeguts en aquest apartat. Aquest criteri no ha variat respecte d'exercicis precedents, o sigui que no hi ha cap impacte en el balanç de situació consolidat ni en el compte de pèrdues i guanys consolidat per canvis d'hipòtesis.

A continuació es detalla la informació sobre el risc d'assegurança, neta de reassegurança:

(En milers d'euros)	Primes (*)	Provisions
VIDA		
Assegurança directa	32.212	74.266
Subtotal vida	**32.212**	**74.266**
NO VIDA	—	—
TOTAL	**32.212**	**74.266**

(*) Netes de reassegurança.

Quant a la informació referent a la gestió de riscos de la companyia asseguradora del Grup, aquesta tasca se centralitza al Departament de Gestió Global del Risc de l'Entitat, que depèn jeràrquicament de la Direcció General de l'Entitat Dominant. Aquest departament disposa dels mecanismes necessaris per controlar l'exposició a les variacions en els tipus d'interès, així com als riscos de crèdit i liquiditat.

Les polítiques d'inversió les estableix el Comitè d'Inversions de la companyia asseguradora, que es reuneix amb una periodicitat no superior al mes. A més a més, qualsevol irregularitat que detecti el Departament de Gestió Global del Risc l'ha de tractar el dit Comitè.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Tot seguit s'indiquen els principals riscos financers que impacten en la companyia asseguradora del Grup:

- Risc de crèdit

  En el cas dels saldos que es mantenen per cobrar dels prenedors d'assegurança, no hi ha una concentració significativa del risc de crèdit amb tercers.

  Pel que fa al risc de crèdit associat als instruments financers, la política que ha establert la companyia asseguradora es basa en dos principis bàsics:

  - Prudència: el ràting mínim per a inversions en renda fixa és BBB i qualsevol inversió per sota d'aquesta qualificació requereix l'aprovació expressa de la Direcció.
  - Diversificació: alta diversificació en sectors i emissors, amb límits màxims de risc per emissor del 5% de les provisions tècniques; aquest percentatge es pot incrementar fins al 10% sempre que el conjunt d'inversions que superin el 5% no siguin superiors al 40% de les provisions tècniques.

- Risc de liquiditat

  La companyia asseguradora del Grup disposa d'un nivell adequat de tresoreria per tal d'assegurar la liquiditat i poder atendre tots els compromisos de pagament que es deriven de la seva activitat. A més a més, és important destacar que disposa d'inversions financeres que són títols cotitzats en mercats organitzats, de manera que es podrien realitzar immediatament en el cas que es produís alguna situació de tensió de liquiditat no prevista.

- Risc de mercat (inclou tipus d'interès, tipus de canvi i altres riscos de preu)

  La companyia asseguradora del Grup ha constituït el Comitè d'Inversions, que, com a mínim un cop al mes, fa una anàlisi de la sensibilitat de les seves carteres al risc de mercat derivat principalment de l'evolució dels tipus d'interès i el preu dels actius. Pel que fa al risc de tipus de canvi, la companyia asseguradora del Grup inverteix exclusivament en actius denominats en euros, tant per a la part afecta a negoci com per als recursos propis.

2.19. Provisions i passius contingents

En el moment de formular aquests comptes anuals consolidats, els Administradors fan diferència entre els conceptes següents:

- Provisions: saldos creditors que cobreixen obligacions presents en la data del balanç de situació consolidat sorgides a conseqüència d'esdeveniments passats dels quals es poden derivar perjudicis patrimonials per a les entitats, que es considera probable que s'esdevinguin i es consideren de naturalesa concreta, tot i que es consideren indeterminats quant a l'import o el moment de cancel·lació.
- Passius contingents: obligacions possibles sorgides a conseqüència d'esdeveniments passats, la materialització dels quals està condicionada al fet que tingui lloc, o no, un o més esdeveniments futurs independents de la voluntat de les entitats consolidades.

Els comptes anuals consolidats del Grup recullen totes les provisions significatives respecte de les quals s'estima que la probabilitat que s'hagi d'atendre l'obligació és elevada (Nota 17). Els passius contingents no es reconeixen en el balanç ni en el compte de pèrdues i guanys consolidat, sinó que se n'informa d'acord amb els requeriments de la NIC 37 en aquesta memòria (Nota 31.5).

Les provisions, que es quantifiquen tenint en compte la millor informació disponible sobre les conseqüències de l'esdeveniment que les origina i es tornen a estimar en cada tancament comptable, s'utilitzen per fer front a les obligacions específiques per a les quals s'havien reconegut originalment, i se 'n fa la reversió, total o parcial, quan aquestes obligacions deixen d'existir o disminueixen.

La dotació i l'alliberament de les provisions que es consideren necessàries d'acord amb els criteris anteriors es registren amb càrrec o abonament al capítol «Dotacions a provisions (net)» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

Al tancament de l'exercici 2011, es trobaven en curs, iniciats en exercicis anteriors, diferents procediments judicials i reclamacions entaulats contra les entitats consolidades amb origen en el desenvolupament habitual de les seves activitats. Tant els assessors legals del Grup com els seus Administradors entenen que, tenint en compte els imports provisionats a aquest efecte, la conclusió d'aquests procediments i reclamacions no tindrà un efecte significatiu en els estats financers consolidats dels exercicis en què finalitzin.

2.20. Estat de fluxos d'efectiu consolidat

A l'«Estat de fluxos d'efectiu consolidat» s'hi fan servir aquestes expressions:

- Fluxos d'efectiu: entrades i sortides de diners en efectiu i dels seus equivalents; s'entén per «equivalents» les inversions a curt termini de gran liquiditat i baix risc d'alteracions del valor.
- Activitats d'explotació: activitats típiques de les entitats de crèdit, i també altres activitats que no es poden qualificar com a activitats d'inversió o de finançament. També es consideren activitats d'explotació dels interessos pagats per qualsevol finançament rebut, encara que es considerin com a activitats de finançament. A efectes de l'elaboració d'aquest estat, les activitats realitzades amb les diverses categories d'instruments financers que s'han assenyalat a la Nota 2.2.4 es consideren activitats d'explotació, amb les excepcions de la «Cartera d'inversió a venciment».
- Activitats d'inversió: les d'adquisició, alienació o disposició per altres mitjans d'actius a llarg termini i altres inversions no incloses en l'efectiu i els seus equivalents, com ara actius materials, actius intangibles, participacions, actius no corrents en venda i els passius que hi estan associats i instruments de deute inclosos en la «Cartera d'inversió a venciment».
- Activitats de finançament: activitats que produeixen canvis en el volum i la composició del patrimoni net i dels passius que no formen part de les activitats d'explotació.

A efectes de l'elaboració de l'«Estat de fluxos d'efectiu consolidat», el Grup considera efectiu o equivalents d'efectiu els actius financers següents:

- l'efectiu propietat del Grup, que està registrat al capítol «Caixa i dipòsits en bancs centrals» del balanç de situació consolidat adjunt. l'import de l'efectiu propietat del Grup en data 31 desembre de 2011 és de 4.851 milers d'euros (4.600 milers d'euros el 31 de desembre de 2010) (Nota 6).
- El saldo deutor mantingut amb bancs centrals, que està registrat en el capítol «Caixa i dipòsits en bancs centrals» del balanç de situació consolidat adjunt, l'import del qual és de 22.239 milers d'euros (26.271 milers d'euros el 31 de desembre de 2010) (Nota 6).

2.21. Estat d'ingressos i despeses reconeguts consolidat i Estat de canvis en el patrimoni net consolidat

D'acord amb les opcions que estableix la NIC 1, el Grup ha optat per presentar de manera separada, d'una banda, un estat que mostra els components del resultat consolidat («Compte de pèrdues i guanys consolidat») i, per una altra banda, un segon estat que, partint del resultat consolidat de l'exercici, mostra els components de l'altre resultat global de l'exercici, que apareix denominat en aquests comptes anuals consolidats com a «Estat d'ingressos i despeses reconeguts consolidat», en aplicació de la denominació de la Circular 4/2004.

2.21.1 Estat d'ingressos i despeses reconeguts consolidat

A l'«Estat d'ingressos i despeses reconeguts consolidat» es presenten els ingressos i les despeses generats pel Grup a conseqüència de la seva activitat durant l'exercici distingint els que s'han registrat com a resultats en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici i els altres ingressos i despeses registrades, d'acord amb el que disposa la normativa vigent, directament en el patrimoni net consolidat.

Per tant, en aquest estat es presenta el següent:

a) El resultat consolidat de l'exercici.

b) L'import net dels ingressos i les despeses reconeguts transitòriament com a ajustos per valoració en el patrimoni net consolidat.

c) L'import net dels ingressos i les despeses reconeguts definitivament en el patrimoni net consolidat.

d) L'impost sobre beneficis meritat pels conceptes indicats a les lletres b) i c) anteriors, excepte per als ajustos per valoració amb origen en participacions en societats associades o multigrup valorades amb el mètode de la participació, que es presenten en termes nets.

e) El total dels ingressos i les despeses consolidats reconeguts, calculats com a suma de les lletres anteriors, i mostrant de manera separada l'import atribuït a l'Entitat Dominant i el corresponent a interessos minoritaris.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Les variacions que hi ha hagut en els ingressos i les despeses reconeguts en el patrimoni net com a ajustos per valoració es desglossen en:

- Guanys (pèrdues) per valoració: recull l'import dels ingressos, nets de les despeses originades durant l'exercici, reconeguts directament en el patrimoni net consolidat. Els imports reconeguts en l'exercici i en aquesta partida es mantenen en aquesta partida, encara que en el mateix exercici es traspassin al compte de pèrdues i guanys consolidat, al valor inicial d'altres actius o passius o es reclassifiquin en una altra partida.
- Imports transferits al compte de pèrdues i guanys consolidat: recull l'import dels guanys o les pèrdues per valoració reconeguts prèviament en el patrimoni net consolidat, encara que sigui en el mateix exercici, que es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat.
- Imports transferits al valor inicial de les partides cobertes: recull l'import dels guanys o les pèrdues per valoració reconeguts prèviament en el patrimoni net consolidat, encara que sigui en el mateix exercici, que es reconeguin en el valor inicial dels actius o passius a conseqüència de cobertures de fluxos d'efectiu.
- Altres reclassificacions: recull l'import dels traspassos fets durant l'exercici entre partides d'ajustos per valoració de conformitat amb els criteris que estableix la normativa vigent.

Els imports d'aquestes partides es presenten amb l'import brut, i mostren l'efecte impositiu corresponent a la rúbrica «Impost sobre beneficis» de l'estat.

2.21.2 Estat total de canvis en el patrimoni net

A l'«Estat total de canvis en el patrimoni net» es presenten tots els estats que hi ha hagut en el patrimoni net, inclosos els que tenen l'origen en canvis en els criteris comptables i en correccions d'errors. Així doncs, aquest estat mostra una conciliació del valor comptable al començament i al final de l' exercici de totes les partides que formen el patrimoni net consolidat i agrupa els moviments que hi ha hagut en funció de la seva naturalesa en les partides següents:

- Ajustos per canvis en criteris comptables i correcció d'errors: inclou els canvis en el patrimoni net consolidat que sorgeixen a conseqüència de la reexpressió retroactiva dels saldos dels estats financers amb origen en canvis en els criteris comptables o en la correcció d'errors.
- Ingressos i despeses reconeguts en l'exercici: recull, de manera agregada, el total de les partides registrades a l'estat d'ingressos i despeses reconeguts que s'han indicat anteriorment.
- Altres variacions en el patrimoni net: recull la resta de partides registrades en el patrimoni net, com poden ser augments o disminucions del fons de dotació, distribució de resultats, operacions amb instruments de capital propis, pagaments amb instruments de capital, traspassos entre partides del patrimoni net i qualsevol altre increment o disminució del patrimoni net consolidat.

2.22. Fons de l'Obra Social: Fons d'Educació i Promoció (FEP)

Les dotacions que fa l'Entitat Dominant al Fons d'Educació i Promoció cooperatiu es reconeixen com una despesa de l'exercici quan són obligatòries. Si es produeixen dotacions addicionals, es reconeixen com a aplicació del benefici (Nota 3).

Les subvencions, les donacions i altres ajuts vinculats al Fons d'Educació i Promoció cooperatiu es reconeixen com a ingrés de les cooperatives i, simultàniament, es doten al fons amb el mateix import.

L'aplicació d'aquest fons es produeix normalment amb abonament a tresoreria, llevat que l'import del Fons d'Educació i Promoció es materialitzi mitjançant activitats pròpies de l'Entitat Dominant; en aquest cas, es redueix l'import registrat en el capítol «Fons de l'Obra Social» i es reconeix simultàniament un ingrés en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

Les despeses derivades del Fons d'Educació i Promoció cooperatiu es presenten en el balanç de situació consolidat deduint-les del capítol «Fons de l'Obra Social», sense que en cap cas s'imputin al compte de pèrdues i guanys consolidat.

Els actius materials (Nota 2.15.2: Actiu material afecte a l'Obra Social) i els passius afectes al Fons d'Educació i Promoció es presenten en partides separades del balanç de situació consolidat.

> 3. DISTRIBUCIÓ DEL RESULTAT DE L'EXERCICI

La proposta de distribució del resultat de l'Entitat Dominant de l'exercici 2011, que el Consell Rector d'aquesta entitat sotmetrà a l'aprovació de l'Assemblea General de Socis, de conformitat amb el que disposen els estatuts socials, adaptats a la normativa en vigor, en els quals s'estableixen unes dotacions mínimes a la reserva obligatòria del 20% de l'excedent disponible de l'exercici i, al Fons d'Educació i Promoció, del 10% de l'excedent esmentat, és la següent:

(En milers d'euros)	2011	2010 (*)
Base de repartiment		
Resultat abans d'impostos	7.047	6.146
Impost sobre beneficis	(437)	(759)
Al Fons d'Educació i Promoció		
Mínim	(459)	(379)
	6.151	**5.008**
Distribució		
Al Fons d'Educació i Promoció	150	150
Interessos per pagar als Socis per aportacions al capital	2.022	1.595
A reserva obligatòria	918	758
A reserva voluntària	3.061	2.505
TOTAL	**6.151**	**5.008**

(*) Les dades del 2010, corresponents a la distribució aprovada per l'Assemblea General de Socis, es presenten exclusivament a efectes comparatius.

L'import dels interessos per pagar als Socis per aportacions al capital està condicionat a l'obtenció de resultats nets suficients i és determinat per l'Assemblea General, a proposta del Consell Rector, sense que superi el que estableix la legislació reguladora de cooperatives de crèdit.

Els resultats de les societats dependents que formen el Grup s'han d'aplicar de la manera que aprovin les juntes generals d'accionistes respectives.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

> 4. INFORMACIÓ PER SEGMENTS DE NEGOCI

4.1. Informació de caràcter general

La informació sobre segments que es presenta a continuació s'ha preparat, d'acord amb el que disposa la NIIF 8, identificant els segments operatius corresponents sobre la base del tipus de clients i el tipus de productes i serveis que s'ofereixen en cada segment.

La informació es presenta amb aquest desglossament de segmentació perquè s'ajusta a la definició de segments operatius que indica la NIIF 8 (perquè es considera la més rellevant) a l'efecte de facilitar la informació requerida per la dita NIIF 8, i perquè és la forma en què es presenta, amb caràcter recurrent al Consell Rector, que als efectes de la NIIF 8 s'ha d'entendre com a màxima instància en la presa de decisions operatives del Grup, que avalua el rendiment i assigna recursos a cada un dels segments identificats, sense perjudici que el dit Consell Rector manegi, per exemple, un altre tipus d'informació per segments desagregada a escala de les direccions territorials.

Els segments identificats a partir dels quals es presenta la informació que requereix la NIIF 8 són els següents:

- Entitat de crèdit: inclou tant particulars com petites i mitjanes empreses i, bàsicament, per a aquest tipus de clients, productes d'actiu com ara els préstecs hipotecaris, els préstecs de consum amb garantia personal, les adquisicions temporals d'actius a clients, el descompte comercial, les operacions de lísing i confirmació de pagaments, les targetes de crèdit, les comissions d'intermediació i els comptes de crèdit, i operacions de passiu com ara els comptes corrents i d'estalvi, la gestió d'operacions bancàries a aquest tipus de clients (transferències, domiciliacions, operacions d'intercanvi de moneda, etc.). També inclou el tipus de clients que l'Entitat considera «grans empreses» atesa la seva dimensió, i productes com ara les operacions sindicades, els préstecs amb garanties personals o reals a aquest tipus de client, les línies de finançament, les operacions estructurades, les comissions per intermediació, la col·locació i l'assegurament de valors, etc. Així mateix, també inclou els clients amb patrimoni gestionat i la intermediació per venda d'assegurances.
- Assegurances: inclou l'activitat d'assegurances del Grup i comprèn productes com ara les assegurances de vida, les assegurances combinades de vida-termini, l'activitat de reassegurança, etc. Així mateix, com que la companyia asseguradora del Grup duu a terme la gestió de fons i dels plans de pensions, aquesta activitat també s'inclou en aquest segment.
- Gestió d'institucions d'inversió col·lectiva (IIC): inclou l'activitat de gestió de patrimonis que duu a terme la gestora d'institucions d'inversió col·lectiva del Grup.

4.2. Bases i metodologia utilitzats per elaborar la informació per segments

En l'elaboració de la informació per segments que es presenta a l'apartat 4.3, s'han aplicat els principis i criteris següents:

- Les transaccions entre segments que es presenten en aquesta Nota s'han registrat aplicant les mateixes tarifes i els mateixos costos que s'apliquen per a les transaccions amb segments externs.
- A l'hora de determinar les partides que formen el resultat abans d'impostos de cada segment s'han aplicat els mateixos criteris i les mateixes normes de valoració que la Nota 2 d'aquesta memòria indica que s'apliquen per determinar el resultat abans d'impostos del Grup.
- El valor dels actius i dels passius de cada segment s'ha determinat aplicant els mateixos principis i les mateixes normes de valoració que s'inclouen a la Nota 2.

4.3. Informació per segments operatius

En el quadre següent es mostra la informació per segments operatius dels exercicis 2011 i 2010 que requereix la NIIF 8:

(En milers d'euros)	Entitat de crèdit 2011	Entitat de crèdit 2010	Assegurances 2011	Assegurances 2010	Gestió d'IIC 2011	Gestió d'IIC 2010	Total 2011	Total 2010
Compte de pèrdues i guanys consolidat								
Ingressos								
Ingressos externs al Grup	65.773	54.449	40.022	35.405	3.566	4.115	109.361	93.969
	65.773	**54.449**	**40.022**	**35.405**	**3.566**	**4.115**	**109.361**	**93.969**
Despeses								
Amortització i sanejament immobilitzat	2.301	2.126	104	117	17	14	2.422	2.257
Altres pèrdues per deteriorament	4.304	(552)	(175)	25	——	——	4.129	(527)
Altres despeses	54.035	48.195	39.632	34.643	3.467	4.006	97.134	86.844
	60.640	**49.769**	**39.561**	**34.785**	**3.484**	**4.020**	**103.685**	**88.574**
Resultat després d'impostos	5.133	4.680	461	620	82	95	5.676	5.395
Resultat després d'impostos atribuïble a l'Entitat Dominant	5.204	4.762	461	620	82	95	5.747	5.477
Balanç de situació consolidat								
Actiu	2.006.812	1.765.845	76.966	50.351	1.322	2.324	2.085.100	1.818.520
Passiu	1.901.430	1.684.279	77.221	47.885	389	1.477	1.979.040	1.733.641
Patrimoni net	105.382	81.566	(255)	2.466	933	847	106.060	84.879

Per elaborar aquesta informació s'ha repercutit en els segments d'assegurances i de gestió d'institucions d'inversió col·lectiva la part de costos d'estructura que suporta l'Entitat Dominant a causa de la comercialització d'aquests productes.

4.4. Conciliacions i altres informacions

A continuació es presenten les conciliacions següents entre la informació per segments inclosa a la Nota 4.3 i la informació comptable del Grup:

4.4.1. Conciliació dels ingressos ordinaris per segment i del resultat després d'impostos per segments i del resultat consolidat de l'exercici:

No s'inclou la conciliació dels ingressos ordinaris per segment i del resultat després d'impostos per segments ni del resultat consolidat de l'exercici perquè no hi ha partides de conciliació.

4.4.2. Informació sobre productes i serveis:

Segons el que estipula la NIIF 8, no s'informa sobre el desglossament d'ingressos de clients externs per productes o serveis perquè aquesta informació s'ofereix a les Notes explicatives d'aquesta memòria consolidada.

4.4.3. Informació sobre àrees geogràfiques:

No s'inclou informació sobre distribució geogràfica (segment secundari), perquè el Grup duu a terme pràcticament tota la seva activitat a Espanya.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

4.4.4. Informació sobre clients principals:

D'acord amb la informació que requereix la NIIF 8, relativa al grau de concentració de clients, cal indicar que el Grup no té cap client que representi individualment el 10% dels ingressos ordinaris o més.

5. RETRIBUCIONS DEL CONSELL RECTOR I EL PERSONAL DE L'ALTA DIRECCIÓ

El «personal clau de l'administració i la direcció» del Grup, que són les persones que tenen autoritat i responsabilitat per planificar, dirigir i controlar les activitats del Grup directament i indirecta està integrat pels membres del Consell Rector i de l'Alta Direcció. A causa dels càrrecs que té, aquest col·lectiu de persones es considera «part vinculada» i, com a tal, està subjecte a uns requeriments d'informació que es recullen en aquesta Nota.

També són parts vinculades el conjunt de persones que mantenen determinades relacions de parentiu o afectivitat amb «el personal clau de l'administració i la direcció», i també les societats controlades amb una influència significativa o amb poder de vot important del personal clau o d'algunes de les persones comentades del seu entorn familiar. Les transaccions del Grup amb aquestes altres parts vinculades s'indiquen a la Nota 46.

5.1. Remuneració del Consell Rector

Totes les remuneracions percebudes pel Consell Rector i les comissions delegades corresponen exclusivament a dietes per l'assistència a reunions i desplaçaments.

En el quadre següent es mostra un detall de les remuneracions meritades a favor dels membres del Consell Rector de l'Entitat Dominant, exclusivament en la seva qualitat de Consellers de l'Entitat, durant els exercicis 2011 i 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Membres del Consell Rector		
Manuel Espiau Espiau	8	9
Ramon Ferrer Canela (1)	11	9
Alfredo Ortí Noé (1)	6	5
Antonio Mercadé Santacana (1)	7	9
Pedro Estalella Murtro	3	4
José Aced Villacampa (1)	9	9
Isidoro Murtra Ferré	3	4
José Oriol Sala Arlandis	4	3
Carlos Alemany Martínez	(*)	3
Francisco Mor Capell	3	4
Pedro A. Hernández del Santo	3	3
Enric Homs Martínez	4	4
Manuel Bertran Mariné	3	3
Jaime Roure Pagés (2)	—	—
Antoni Sansalvadó Tribó (2)	—	—
Félix Masjuan Teixidó (2)	—	—
José María Pere Abadía (2)	—	—

(1) Membres donats de baixa durant l'exercici 2011. (2) Membres donats d'alta al tancament de l'exercici 2011. A 31 de desembre de 2011, encara no havien meritat remuneracions en qualitat de Consellers del Consell Rector. (*) Remuneració inferior a mil euros.

Així mateix, les remuneracions percebudes pels membres dels consells d'administració de les entitats dependents del Grup en concepte de dietes per assistència i desplaçament als consells esmentats han estat de 12 milers d'euros en els exercicis 2011 i 2010.

No hi ha compromisos postocupació ni assegurances de vida amb els membres actuals o anteriors del Consell Rector.

5.2. Remuneracions del personal clau de la direcció del Grup

A l'efecte d'elaborar aquests comptes anuals consolidats, s'ha considerat personal de l'Alta Direcció del Grup 15 persones en l'exercici 2011 (15 durant l'exercici 2010), que ocupaven els llocs de membres del Comitè de Direcció de l'Entitat Dominant i de la direcció de les societats del Grup.

En el quadre següent es mostra la remuneració meritada pel personal de l'Alta Direcció del Grup corresponent als exercicis 2011 i 2010. Les remuneracions es registren a l'epígraf «Despeses d'administració - Despeses de personal» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt.

(En milers d'euros)	2011	2010
Retribucions a curt termini	1.845	1.923
Prestacions postocupació	——	——
Altres prestacions a llarg termini	380	370
Indemnitzacions per cessament	83	183
TOTAL	**2.308**	**2.476**

Hi ha compromisos postocupació amb els membres de la Direcció actuals, que es detallen a la nota 2.13. Aquests compromisos no existeixen amb els membres de Direcció anteriors als actuals.

5.3. Altres operacions dutes a terme amb els membres del Consell Rector i amb l'Alta Direcció

A continuació s'ofereix un detall dels saldos d'actiu, passiu i comptes d'ordre registrats als estats financers consolidats adjunts, que corresponen a operacions mantingudes amb el Grup pels membres del Consell Rector de l'Entitat Dominant i de l'Alta Direcció, a 31 de desembre de 2011 i de 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Actiu - Garantia real	2.262	2.114
Actiu - Garantia personal	52	79
Passiu - Dipòsits a termini	1.314	884
Passiu - Dipòsits a la vista	612	640
Comptes d'ordre - Riscos contingents	——	530
Compromisos postocupació (*)	720	755

(*) Compromisos coberts mitjançant pòlisses d'assegurances contractades amb Rural Vida, SA (Nota 2.13).

Així mateix, a continuació s'ofereix un detall dels saldos d'ingressos i despeses registrats al compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt, que corresponen a operacions mantingudes amb el Grup per part de membres del Consell Rector de l'Entitat Dominant i de l'Alta Direcció, durant els exercicis 2011 i de 2010:

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

(En milers d'euros)	2011	2010
Interessos i rendiments assimilats	51	32
Interessos i càrregues assimilades	50	27
Comissions percebudes	1	2

El Grup no té una política concreta o específica per a la concessió de préstecs, dipòsits, acceptacions i operacions de naturalesa anàloga amb el Consell Rector ni amb l'Alta Direcció, i s'apliquen les polítiques generals per a aquest tipus d'operacions.

Durant els exercicis 2011 i 2010 no s'han produït operacions de venda d'actius no corrents en venda o de grups de disposició amb finançament del Grup a cap membre del Consell Rector ni de l'Alta Direcció.

> 6. CAIXA I DIPÒSITS EN BANCS CENTRALS

El detall del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació consolidats adjunts a 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Caixa	4.851	4.600
Banc d'Espanya	22.225	26.260
Ajustos per valoració	14	11
TOTAL	**27.090**	**30.871**

El saldo del compte corrent amb el Banc d'Espanya és afecte a la cobertura del coeficient de reserves mínimes i ha meritat un tipus d'interès anual mitjà, durant l'exercici 2011, d'aproximadament l'1,06% (0,84%, durant l'exercici 2010).

> 7. CARTERA DE NEGOCIACIÓ

A continuació es presenta un desglossament dels actius i passius financers inclosos en aquesta categoria, a 31 de desembre de 2011 i 2010, classificats per àrea geogràfica, on hi ha el risc localitzat, per tipus de contrapart i per tipus d'instruments:

(En milers d'euros)	2011		2010	
	Saldo deudor	Saldo acreedor	Saldo deudor	Saldo acreedor
Per àrea geogràfica				
Espanya	45.348	1.015	23.502	894
Resta	250	—	272	—
	45.598	**1.015**	**23.774**	**894**
Per tipus de contrapart				
Deute públic (*)	35.903	—	19.708	—
Entitats de crèdit	8.486	665	2.944	894
Altres sectors residents	1.036	350	1.026	—
Altres sectors no residents	173	—	96	—
	45.598	**1.015**	**23.774**	**894**
Per tipus d'instrument				
Accions cotitzades	258	—	1.063	—
Participacions preferents	—	—	59	—
Valors representatius de deute	45.138	—	22.652	—
Derivats negociats en mercats no organitzats				
Opcions venudes	—	665	—	894
Operacions a termini comprades	78	—	—	—
Operacions a termini venudes	124	350	—	—
	45.598	**1.015**	**23.774**	**894**

(*) Correspon a deute públic de l'Estat i de comunitats autònomes, i ho hi ha títols de deute públic estranger.

El valor comptable registrat al quadre anterior representa el nivell màxim d'exposició al risc de crèdit del Grup en relació amb els instruments financers que s'hi inclouen.

El tipus d'interès mitjà corresponent als rendiments meritats durant l'exercici 2011 dels valors representatius de deute de la «Cartera de negociació» ha estat del 4,01% (3,39% durant l'exercici 2010). La TIR mitjana de compra dels actius integrats en aquesta cartera en data 31 de desembre de 2011 és del 4.98% (4.00% en data 31 de desembre de 2010).

En el quadre següent es detalla el nocional dels «Derivats de negociació» en data 31 de desembre de 2011 i de 2010:

(En milers d'euros)	2011		2010	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Nocional	14.863	68.017	—	47.462

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

L'import nocional dels contractes formalitzats no suposa el risc real assumit pel Grup en relació amb aquests instruments.

A l'epígraf del passiu «Cartera de negociació - Derivats de negociació», es registra el valor raonable de les opcions implícites en els dipòsits a la clientela la revalorització dels quals està vinculada amb l'evolució de determinats valors o índexs (dipòsits estructurats), així com el valor raonable dels compromisos de venda a termini sobre actius de renda fixa.

El desglossament dels actius i els passius financers classificats a la «Cartera de negociació», en funció del mètode de càlcul del valor raonable, és el següent (Nota 2.2.3):

(En milers d'euros)	2011		2010	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Nivell 1	45.396	——	23.774	105
Nivell 2	202	1.015	——	789
Nivell 3	——	——	——	——
TOTAL	**45.598**	**1.015**	**23.774**	**894**

Les Notes 27, 28 i 30.1 presenten, respectivament, informació relativa als riscos de tipus d'interès, liquiditat i de mercat assumits pel Grup en relació amb els instruments inclosos en aquesta categoria.

8. ACTIUS FINANCERS DISPONIBLES PER A LA VENDA

8.1. Composició del saldo i risc de crèdit màxim

A continuació es presenta un desglossament dels actius financers inclosos en aquesta categoria en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, classificats per divisa, per tipus de contrapart i per tipus d'instrument:

(En milers d'euros)	2011	2010
Per divisa		
En euros	493.899	257.491
En moneda estrangera	——	——
Correccions de valor per deteriorament (**)	(612)	(2.805)
Ajust per valoració	(17.021)	(12.026)
	476.266	**242.660**
Per tipus de contrapart		
Deute públic (*)	356.265	132.136
Entitats de crèdit	79.071	42.909
Altres sectors residents	45.863	62.531
Altres sectors no residents	12.458	17.715
Actius dubtosos	242	2.200
Correccions de valor per deteriorament (**)	(612)	(2.805)
Ajust per valoració	(17.021)	(12.026)
	476.266	**242.660**
Per tipus d'instrument		
Obligacions i bons de l'Estat (*)	356.265	139.421
Resta d'obligacions i bons	126.173	107.047
Accions en entitats no cotitzades	20	29
Participacions en institucions d'inversió col·lectiva	10.176	9.586
Accions en empreses cotitzades	1.265	1.408
Correccions de valor per deteriorament (**)	(612)	(2.805)
Ajust per valoració - Deute	(9.167)	(8.998)
Ajust per valoració - Resta d'obligacions	(6.428)	(2.306)
Ajust per valoració - Altres instruments de capital	(1.426)	(722)
	476.266	**242.660**

(*) Correspon, bàsicament, a deute públic de l'Estat i de comunitats autònomes. (**) Per la cobertura del risc de crèdit.

El valor comptable indicat al quadre anterior representa el nivell d'exposició al risc de crèdit del Grup en relació amb els instruments financers que s'hi inclouen.

El tipus d'interès mitjà corresponent als rendiments meritats durant l'exercici 2011 dels valors representatius de deute de la cartera disponible per a la venda ha estat del 3,62% (3,49% durant l'exercici 2010).

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

La TIR mitjana de compra dels actius integrats en aquesta cartera en data 31 de desembre de 2011 és del 4,30% (3,72% en data 31 de desembre de 2010).

El saldo de les participacions en institucions d'inversió col·lectiva correspon majoritàriament a les participacions mantingudes pel Grup en fons d'inversió que gestiona ell mateix.

El moviment durant els exercicis 2011 i 2010 de la cartera d'«Actius financers disponibles per a la venda» és el següent:

(En milers d'euros)	2011 Valors representatius de deute	2011 Instruments de capital	2010 Valors representatius de deute	2010 Instruments de capital
Saldo a l'inici de l'exercici	**232.359**	**10.301**	**233.247**	**14.297**
Compres	432.990	3.277	192.737	18.099
Vendes / amortitzacions	(197.020)	(2.839)	(182.651)	(21.735)
Variació d'ajustos per valoració	(5.005)	(704)	(12.457)	(360)
Variació d'operacions de microcobertura	714	——	1.009	——
Variació per correccions de valor per deteriorament	2.193	——	474	——
Saldo al final de l'exercici	**466.231**	**10.035**	**232.359**	**10.301**

(*) Exclosos els de microcobertura.

El desglossament dels actius classificats a la cartera de disponible per a la venda, en funció del mètode de càlcul del valor raonable, és el següent (Nota 2.2.3):

(En milers d'euros)	2011	2010
Nivell 1	476.246	237.659
Nivell 2	——	4.972
Nivell 3	20	29
TOTAL	**476.266**	**242.660**

A la Nota 23 s'inclou el desglossament dels «Ajustos per valoració» registrats en el patrimoni net en data 31 de desembre de 2011 i de 2010.

Les Notes 27, 28 i 30.1 presenten, respectivament, informació relativa als riscos de tipus d'interès, liquiditat i de mercat assumits pel Grup en relació amb els instruments inclosos en aquesta categoria.

8.2. Cobertura del risc de crèdit

A continuació es mostra el desglossament del saldo de les correccions de valor per deteriorament dels «Actius financers disponibles per a la venda» en data 31 de desembre de 2011 i de 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Per tipus d'instrument		
Valors representatius de deute	(612)	(2.805)
Altres instruments de capital	——	——
	(612)	**(2.805)**
Per tipus de cobertura		
Pèrdues per deteriorament estimades individualment	(242)	(2.200)
Pèrdues per deteriorament estimades col·lectivament	(370)	(605)
	(612)	**(2.805)**

El moviment del saldo de correccions de valor per deteriorament dels «Actius financers disponibles per a la venda» durant els exercicis 2011 i 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011		2010	
	Valores representatius de deute Determinats individualment	Valores representatius de deute Determinats col·lectivament	Valores representatius de deute Determinats individualment	Valores representatius de deute Determinats col·lectivament
Saldo a l'inici de l'exercici	**(2.200)**	**(605)**	**(2.027)**	**(1.252)**
Dotació / Recuperació amb càrrec / Abonament a resultats	451	235	(173)	647
Altres sectors residents	——	86	——	138
Altres sectors no residents	451	149	(173)	509
Utilització de la provisió	1.507	——	——	——
Altres sectors no residents	1.507	——	——	——
Saldo al final de l'exercici	**(242)**	**(370)**	**(2.200)**	**(605)**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

> 9. INVERSIONS CREDITÍCIES

9.1. Composició del saldo i risc de crèdit màxim

A continuació es presenta un desglossament del capítol «Inversions creditícies» en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 classificades per l'àrea geogràfica on estan localitzats els riscos, per tipus de contrapart, per tipus d'instrument i per tipus d'interès aplicat:

(En milers d'euros)	2011	2010
Per àrea geogràfica		
Espanya	1.451.769	1.468.359
Resta	5.850	3.343
Correccions de valor per deteriorament (*)	(24.869)	(20.613)
Interessos meritats	1.934	1.594
Comissions	(3.182)	(3.284)
	1.431.502	**1.449.399**
Per tipus de contrapart		
Dipòsits en entitats de crèdit	16.228	21.130
Altres sectors residents	1.436.180	1.443.793
Altres sectors no residents	5.211	6.779
Correccions de valor per deteriorament (*)	(24.869)	(20.613)
Interessos meritats	1.934	1.594
Comissions	(3.182)	(3.284)
	1.431.502	**1.449.399**
Per tipus d'instrument		
Deutors amb garantia real	1.286.955	1.293.291
Altres deutors a termini	78.766	79.700
Valors representatius de deute	21.195	27.714
Deutors a la vista i diversos	43.979	47.305
Altres actius financers	4.839	6.209
Actius dubtosos	21.885	17.483
Correccions de valor per deteriorament (*):	(24.869)	(20.613)
Fons específics	(11.290)	(6.127)
Fons de cobertura per pèrdues inherents	(13.579)	(14.486)
Interessos meritats	1.934	1.594
Comissions	(3.182)	(3.284)
	1.431.502	**1.449.399**

(*) Per la cobertura del risc de crèdit.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

(En milers d'euros)	2011	2010
Per tipus d'interès aplicat		
Tipus d'interès fix	172.447	166.475
Tipus d'interès variable	1.263.597	1.282.588
Altres (targetes, etc.)	21.575	22.639
Correccions de valor per deteriorament (*)	(24.869)	(20.613)
Interessos meritats	1.934	1.594
Comissions	(3.182)	(3.284)
	1.431.502	**1.449.399**

(*) Per la cobertura del risc de crèdit.

El valor comptable indicat al quadre anterior representa el nivell màxim d'exposició al risc de crèdit del Grup en relació amb els instruments financers que s'hi inclouen.

El tipus d'interès efectiu mitjà de les «Inversions creditícies», exclosos els dipòsits en entitats de crèdit durant l'exercici 2011 ha estat del 2,51% (2,60% durant l'exercici 2010).

A més, el tipus d'interès efectiu mitjà dels dipòsits en entitats de crèdit durant l'exercici 2011 ha estat de l'1,09% (0,27% durant l'exercici 2010).

Les Notes 27, 28 i 30.1 presenten, respectivament, informació relativa als riscos de tipus d'interès, liquiditat i de mercat assumits pel Grup en relació amb els instruments inclosos en aquesta categoria.

L'epígraf «Inversions creditícies - Crèdit a la clientela» inclou 285.078 i 309.623 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, respectivament, que corresponen als imports pendents d'amortitzar de crèdits titulitzats a partir de l'1 de gener de 2004 (Nota 31.7) que no s'han donat de baixa perquè no s'han transferit substancialment tots els beneficis i els riscos associats a aquests actius. Durant l'exercici 2009, l'Entitat Dominant va fer, com a cedent única, una titulització d'actius (Caixa Enginyers TDA 1, Fons de Titulització d'Actius) per un import inicial de 270 milions d'euros. Al tancament d'exercici, l'Entitat Dominant té adquirits bons emesos per aquest fons de titulització per un import de 229.125 milers d'euros (252.131 milers d'euros el 31 de desembre de 2010). A més a més, l'Entitat Dominant té bons adquirits corresponents a altres titulitzacions pròpies posteriors a l'exercici 2004 per un import de 53.221 milers d'euros (54.571 milers d'euros el 31 de desembre de 2010) (Nota 15.3).

Per contra, les titulitzacions anteriors a l'1 de gener de 2004, amb un import pendent d'amortitzar de 41.128 i 50.618 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, respectivament, es van donar de baixa de l'actiu d'acord amb la disposició addicional transitòria primera de la Circular 4/2004 (Nota 31.7).

Els valors representatius de deute inclosos en aquest epígraf del balanç de situació consolidat adjunt corresponen a bons emesos per fons de titulització, en els quals l'Entitat Dominant actua com a cedent, corresponents a les cessions de crèdit anteriors a l'1 de gener de 2004. El resultat generat per l'adquisició de bons propis s'inclou en el capítol «Resultats d'operacions financeres (net)» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt (Nota 37).

L'import de les operacions les condicions de les quals s'han renegociat durant l'exercici 2011 és de 8.344 milers d'euros (9.055 milers d'euros durant l'exercici 2010).

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

La distribució geogràfica de l 'epígraf «Inversions creditícies - Crèdit a la clientela», sense incloure els interessos meritats i les comissions en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 dels balanços de situació consolidats adjunts, és la següent:

En data 31 de desembre de 2011

(En milers d'euros)	Barcelona	Madrid	Sevilla	València	Saragossa	Total
Crèdits a la clientela sense dubtosos	1.089.360	125.510	113.853	51.461	18.127	1.398.311
Actius dubtosos	9.168	6.666	1.277	3.278	1.496	21.885
Pèrdues per deteriorament (provisió específica)	(5.555)	(2.592)	(743)	(1.880)	(520)	(11.290)
	1.092.973	**129.584**	**114.387**	**52.859**	**19.103**	**1.408.906**

En data 31 de desembre de 2010

(En milers d'euros)	Barcelona	Madrid	Sevilla	València	Saragossa	Total
Crèdits a la clientela sense dubtosos	1.104.136	126.435	108.110	49.651	17.030	1.405.362
Actius dubtosos	8.764	4.474	817	2.092	1.336	17.483
Pèrdues per deteriorament (provisió específica)	(4.026)	(745)	(453)	(501)	(402)	(6.127)
	1.108.874	**130.164**	**108.474**	**51.242**	**17.964**	**1.416.718**

El desglossament del valor raonable dels actius classificats a la cartera «Inversions creditícies», en funció del mètode de càlcul utilitzat per determinar-lo, és el següent (Nota 2.2.3):

(En milers d'euros)	2011	2010
Nivell 1	11.670	18.134
Nivell 2	——	——
Nivell 3	1.416.198	1.429.773
TOTAL	**1.427.868**	**1.447.907**

9.2. Actius vençuts i no deteriorats

La classificació per tipus d'instrument i garantia dels actius amb saldos vençuts amb una antiguitat inferior a tres mesos no considerats com a deteriorats en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, és la següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Préstecs amb garantia hipotecària	409	374
Préstecs i crèdits amb garantia de valors	33	14
Crèdits amb garantia personal	81	244
Préstecs amb garantia personal	101	82
Descoberts en comptes corrents i excedits en comptes de crèdit	679	591
TOTAL	**1.303**	**1.305**

A continuació es presenta un desglossament per dates dels actius vençuts no deteriorats en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, classificats per tipus de contrapart i per tipus d'instrument:

Actius vençuts no deteriorats a 31 de desembre de 2011

(En milers d'euros)	Fins a 1 mes	Entre 1 i 2 mesos	Entre 2 i 3 mesos	Total
Per tipus de contrapart				
Altres sectors residents	892	144	265	1.301
Altres sectors no residents	2	—	—	2
	894	**144**	**265**	**1.303**
Per tipus d'instrument				
Préstecs i comptes de crèdit	215	144	265	624
Descoberts i excedits	679	—	—	679
	894	**144**	**265**	**1.303**

Actius vençuts no deteriorats en data 31 de desembre de 2010

(En milers d'euros)	Fins a 1 mes	Entre 1 i 2 mesos	Entre 2 i 3 mesos	Total
Per tipus de contrapart				
Altres sectors residents	904	138	262	1.304
Altres sectors no residents	1	—	—	1
	905	**138**	**262**	**1.305**
Per tipus d'instrument				
Préstecs i comptes de crèdit	314	138	262	714
Descoberts i excedits	591	—	—	591
	905	**138**	**262**	**1.305**

A continuació es presenta el detall, en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, en funció de les garanties i de les millores creditícies que hi havia sobre aquests actius:

En data 31 de desembre de 2011

(En milers d'euros)	Garanties hipotecàries	Garanties Administracions Públiques	Altres garanties reals	Resta	Total
Instruments de deute					
Crèdit a la clientela	409	—	33	861	**1.303**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

En data 31 de desembre de 2010

(En milers d'euros)	Garanties hipotecàries	Garanties Administracions Públiques	Altres garanties reals	Resta	Total
Instruments de deute					
Crèdit a la clientela	374	——	14	917	**1.305**

9.3. Actius dubtosos

La classificació per tipus d'instrument i garantia dels actius dubtosos en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 és la següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Préstecs amb garantia hipotecària	16.089	12.193
Comptes de crèdit amb garantia hipotecària	629	498
Préstecs amb garantia de valors	151	168
Comptes de crèdit amb garantia de valors	147	132
Préstecs amb garantia personal	2.701	2.293
Comptes de crèdit amb garantia personal	694	880
Descoberts en comptes corrents	1.456	1.319
Altres	18	——
TOTAL	**21.885**	**17.483**

A continuació es detalla el moviment que hi ha hagut durant els exercicis 2011 i 2010 en el saldo d'actius dubtosos:

(En milers d'euros)	2011	2010
Saldo a l'inici de l'exercici	**17.483**	**16.478**
Més:		
Addició de nous actius	8.266	3.457
Menys:		
Actius normalitzats	(2.587)	(2.217)
Actius adjudicats	(471)	——
Actius donats de baixa	(806)	(235)
Saldo al final de l'exercici	**21.885**	**17.483**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

A continuació es mostra un detall dels actius financers classificats com a «Inversions creditícies» que es consideren deteriorats per motiu del seu risc de crèdit, en data 31 de desembre de 2011 i 2010, classificats segons les contraparts i per garantia, i també en funció del termini transcorregut des del venciment de l 'import impagat fins a les dates esmentades que sigui més antic de cada operació:

En data 31 de desembre de 2011

(En milers d'euros)	Fins a 6 mesos	Entre 6 i 9 mesos	Entre 9 i 12 mesos	Més de 12 mesos	Sense termini determinable	Total
Per tipus de contrapart						
Altres sectors residents	5.912	1.016	780	13.873	298	21.879
Altres sectors no residents	——	——	——	6	——	6
	5.912	**1.016**	**780**	**13.879**	**298**	**21.885**
Per garantia						
Operacions amb garantia real sobre habitatges	2.622	551	291	8.801	——	12.265
Operacions amb altres garanties reals	2.462	159	117	1.714	——	4.452
Operacions sense garantia real	828	306	372	3.364	298	5.168
	5.912	**1.016**	**780**	**13.879**	**298**	**21.885**

En data 31 de desembre de 2010

(En milers d'euros)	Fins a 6 mesos	Entre 6 i 9 mesos	Entre 9 i 12 mesos	Més de 12 mesos	Sense termini determinable	Total
Per tipus de contrapart						
Altres sectors residents	6.668	719	1.598	8.134	342	17.461
Altres sectors no residents	——	——	——	22	——	22
	6.668	**719**	**1.598**	**8.156**	**342**	**17.483**
Per garantia						
Operacions amb garantia real sobre habitatges	4.064	274	1.086	5.541	——	10.965
Operacions amb altres garanties reals	1.318	——	195	216	——	1.729
Operacions sense garantia real	1.286	445	317	2.399	342	4.789
	6.668	**719**	**1.598**	**8.156**	**342**	**17.483**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

9.4. Cobertura del risc de crèdit

El detall en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 del saldo de «Correccions de valor per deteriorament dels actius» del capítol «Inversions creditícies» és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Per tipus de cobertura		
Cobertura genèrica	(13.579)	(14.486)
Cobertura específica	(11.290)	(6.127)
	(24.869)	**(20.613)**
Cobertura genèrica		
Operacions sense garantia real	(2.323)	(2.813)
Operacions amb garantia real sobre habitatge acabat	(8.592)	(8.687)
Altres garanties reals	(2.612)	(2.929)
Altres	(52)	(57)
	(13.579)	**(14.486)**
Cobertura específica		
Operacions sense garantia real	(4.085)	(3.702)
Operacions amb garantia real sobre habitatge acabat	(7.153)	(2.422)
Altres garanties reals	(52)	(3)
	(11.290)	**(6.127)**
	(24.869)	**(20.613)**

A 31 de desembre de 2011 i de 2010, la totalitat de la cobertura genèrica s'ha estimat col·lectivament, de la cobertura específica, un import de 3.451 milers d'euros s'ha estimat individualment i un import de 7.839 milers d'euros s'ha estimat col·lectivament (2.009 i 4.118 milers d'euros el 31 de desembre de 2010, respectivament).

Pràcticament totes les correccions de valor per deteriorament a 31 de desembre de 2011 i 2010 cobreixen operacions amb contraparts residents a Espanya.

El moviment durant els exercicis 2011 i 2010 del saldo de «Correccions de valor per deteriorament dels actius» del capítol «Inversions creditícies» és el següent:

(En milers d'euros)	Cobertura específica	Cobertura genèrica	Total
Saldo a l 'inici de l 'exercici 2010	**(6.634)**	**(14.259)**	**(20.893)**
Dotacions netes amb càrrec a resultats (Nota 45)	(4.366)	(2.294)	(6.660)
Recuperació d'imports dotats en exercicis anteriors (Nota 45)	4.728	2.067	6.795
Utilitzacions (Nota 9.5)	145	——	145
Saldo al tancament de l 'exercici 2010	**(6.127)**	**(14.486)**	**(20.613)**
Dotacions netes amb càrrec a resultats (Nota 45)	(7.350)	(1.540)	(8.890)
Recuperació d'imports dotats en exercicis anteriors (Nota 45)	1.562	2.447	4.009
Utilitzacions (Nota 9.5)	625	——	625
Saldo al tancament de l 'exercici 2011	**(11.290)**	**(13.579)**	**(24.869)**

9.5. Actius financers donats de baixa del balanç de situació consolidat pel seu deteriorament

A continuació es mostra el moviment durant els exercicis 2011 i 2010 dels actius financers deteriorats que no estan registrats en els balanços de situació consolidats adjunts perquè la seva recuperació es considera que és remota, encara que el Grup no hagi interromput les accions per aconseguir la recuperació dels imports deguts:

(En milers d'euros)	2011	2010
Saldo d'actius financers la recuperació dels quals es considera remota a l 'inici de l 'exercici	**2.116**	**1.884**
Addicions	881	286
Càrrec a correccions de valor per deteriorament d'actius (Nota 9.4)	625	145
Càrrec directe al compte de pèrdues i guanys consolidat (Nota 45)	181	90
Productes vençuts i no cobrats	75	51
Altres conceptes	——	——
Recuperacions / baixes	(449)	(54)
Per cobrament en efectiu (Nota 45)	(197)	(52)
Per cobrament en efectiu de productes vençuts i no cobrats (Nota 45)	(18)	(2)
Per condonació	(26)	——
Per adjudicació d'actiu material	——	——
Per altres conceptes	(208)	——
Saldo d'actius financers la recuperació dels quals es considera remota al final de l 'exercici	**2.548**	**2.116**

En data 31 de desembre de 2011 i 2010, la totalitat dels saldos d'actius financers la recuperació es considera remota corresponen íntegrament a crèdit de la clientela.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

> 10. CARTERA D'INVERSIÓ A VENCIMENT

10.1. Composició del saldo i risc de crèdit màxim

A continuació es presenta un desglossament dels actius financers inclosos en aquesta categoria, en data 31 de desembre de 2011 i 2010, classificats per àrea geogràfica, on està localitzat el risc, per tipus de contrapart i per tipus d'instrument:

(En milers d'euros)	2011	2010
Per àrea geogràfica		
Espanya	67.292	24.704
Resta	——	15.039
Correccions de valor per deteriorament (*)	(125)	(157)
	67.167	**39.586**
Per tipus de contrapart		
Administracions públiques residents	50.408	——
Entitats de crèdit	——	18.640
Altres sectors residents	16.884	19.013
Altres sectors no residents	——	2.090
Correccions de valor per deteriorament (*)	(125)	(157)
	67.167	**39.586**
Per tipus d'instrument		
Deute públic espanyol - Obligacions i bons de l 'Estat	——	——
Deute de comunitats autònomes	50.408	——
Altres valors de renda fixa	16.884	39.743
Correccions de valor per deteriorament (*)	(125)	(157)
	67.167	**39.586**

(*) Per la cobertura del risc de crèdit.

El valor comptable indicat al quadre anterior representa el nivell màxim d'exposició al risc de crèdit del Grup en relació amb els instruments financers que s'hi inclouen.

El tipus d'interès efectiu mitjà corresponent als rendiments meritats durant l 'exercici 2011 dels valors representatius de deute de la «Cartera d'inversió a venciment » ha estat del 3,02% (3,64% durant l 'exercici 2010). La TIR mitjana de compra dels actius integrats en aquesta cartera en data 31 de desembre de 2011 és del 4,13% (3,49% en data 31 de desembre de 2010).

El moviment de la «Cartera d'inversió a venciment» durant els exercicis 2011 i 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Saldo a l 'inici de l 'exercici	**39.586**	**59.426**
Compres	50. 408	9.290
Baixes per amortitzacions	(22.859)	(29.176)
Variació per correccions de valor per deteriorament	32	46
Saldo al final de l 'exercici	**67.167**	**39.586**

El desglossament del valor raonable dels actius classificats a la cartera «Cartera d'inversió a venciment», en funció del mètode de càlcul utilitzat per determinar-lo, és el següent (Nota 2.2.3):

(En milers d'euros)	2011	2010
Nivell 1	63.582	38.569
Nivell 2	——	——
Nivell 3	——	——
TOTAL	**63.582**	**38.569**

La Nota 28 presenta informació relativa al risc de liquiditat assumit pel Grup en relació amb els instruments inclosos en aquesta categoria.

10.2. Cobertura del risc de crèdit

A continuació es mostra el desglossament del saldo de les correccions de valor per deteriorament de la «Cartera d'inversió a venciment» en data 31 de desembre de 2011 i de 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Per tipus d'instrument		
Valors representatius de deute	(125)	(157)
	(125)	**(157)**
Per tipus de cobertura		
Cobertura genèrica	(125)	(157)
Cobertura específica	——	——
	(125)	**(157)**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

El moviment del saldo de correccions de valor per deteriorament de la «Cartera d'inversió a venciment» durant els exercicis 2011 i 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011 Valors representatius de deute	2010 Valors representatius de deute
Saldo a l 'inici de l 'exercici	**(157)**	**(111)**
(Dotació) / Recuperació amb càrrec / Abonament a resultats (Nota 45)	32	(46)
Altres sectors residents	17	(31)
Altres sectors no residents	15	(15)
Saldo al final de l 'exercici	**(125)**	**(157)**

> 11. DERIVATS DE COBERTURA

Els imports registrats en aquest capítol del balanç de situació consolidat adjunt corresponen a opcions OTC comprades i designades com a instruments de cobertura en operacions de cobertura de valor raonable. El Grup ha contractat aquestes operacions amb contraparts de solvència reconeguda.

El valor raonable i el nocional de les opcions OTC comprades és de 667 i 61.905 milers d'euros, respectivament, en data 31 de desembre de 2011 (792 i 41.143 milers d'euros, respectivament, el 31 de desembre de 2010).

L 'import nocional i/o contractual dels contractes de «Derivats de cobertura» d'actiu i passiu no suposa el risc assumit pel Grup, ja que la seva posició neta s'obté de la compensació i/o la combinació d'aquests instruments.

El desglossament dels actius classificats a «Derivats de cobertura», en funció del mètode de càlcul del valor raonable, és el següent (Nota 2.2.3):

(En milers d'euros)	2011	2010
Nivell 1	—	—
Nivell 2	667	792
Nivell 3	—	—
TOTAL	**667**	**792**

> 12. ACTIU MATERIAL

El saldo, a 31 de desembre de 2011 i 2010, i el moviment que hi ha hagut en aquest capítol dels balanços de situació consolidats adjunts durant els exercicis 2011 i 2010 ha estat el següent:

(En milers d'euros) 2011	D'ús propi	Fons d'Educació i Promoció (Nota 18)	Actiu material afecte a la Fundació (Nota 18)	Total
Cost				
Saldos en data 31 de desembre de 2010	25.179	191	29	25.399
Addicions	757	—	—	757
Baixes	(454)	—	—	(454)
Saldos en data 31 de desembre de 2011	**25.482**	**191**	**29**	**25.702**
Amortització acumulada				
Saldos en data 31 de desembre de 2010	(12.021)	(159)	(24)	(12.204)
Addicions (Nota 43)	(1.053)	(17)	(2)	(1.072)
Baixes	401	—	—	401
Saldos en data 31 de desembre de 2011	**(12.673)**	**(176)**	**(26)**	**(12.875)**
Actiu material net				
Saldos en data 31 de desembre de 2010	13.158	32	5	13.195
Saldos en data 31 de desembre de 2011	**12.809**	**15**	**3**	**12.827**

(En milers d'euros) 2010	D'ús propi	Fons d'Educació i Promoció (Nota 18)	Actiu material afecte a la Fundació (Nota 18)	Total
Cost				
Saldos en data 31 de desembre de 2009	24.999	191	34	25.224
Addicions	928	—	2	930
Baixes	(748)	—	(7)	(755)
Saldos en data 31 de desembre de 2010	**25.179**	**191**	**29**	**25.399**
Amortització acumulada				
Saldos en data 31 de desembre de 2009	(11.507)	(139)	(27)	(11.673)
Addicions (Nota 43)	(1.188)	(20)	(4)	(1.212)
Baixes	674	—	7	681
Saldos en data 31 de desembre de 2010	**(12.021)**	**(159)**	**(24)**	**(12.204)**
Actiu material net				
Saldos en data 31 de desembre de 2009	13.492	52	7	13.551
Saldos en data 31 de desembre de 2010	**13.158**	**32**	**5**	**13.195**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Durant l 'exercici 2011, el Grup ha efectuat vendes d'immobilitzat material, bàsicament pel seu valor net comptable, que han generat uns guanys de 2 milers d'euros, registrats en el capítol de «Guanys (pèrdues) en la baixa d'actius no classificats com a no corrents en venda» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt.

El desglossament segons la naturalesa de la partida «Actiu material - Immobilitzat material - D'ús propi» dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	Cost	Amortització acumulada	Saldo net
Edificis i construccions	8.164	(1.255)	6.909
Mobiliari, vehicles i resta d'instal·lacions	11.747	(6.526)	5.221
Equips informàtics	4.899	(4.240)	659
Obres en curs	369	——	369
Saldos en data 31 de desembre de 2010	**25.179**	**(12.021)**	**13.158**
Edificis i construccions	8.164	(1.659)	6.505
Mobiliari, vehicles i resta d'instal·lacions	11.843	(6.742)	5.101
Equips informàtics	4.760	(4.272)	488
Obres en curs	715	——	715
Saldos en data 31 de desembre de 2011	**25.482**	**(12.673)**	**12.809**

El 31 de desembre de 2011, determinats actius materials d'ús propi, que equivalien a un import de 7.442 milers d'euros (5.894 milers d'euros a 31 de desembre de 2010), estaven totalment amortitzats i en ús.

El valor raonable de la totalitat de l '«Immobilitzat material» en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, tenint en compte el seu valor recuperable, no difereix significativament del que s'ha registrat en el capítol «Actiu material» del balanç de situació consolidat adjunt.

En data 31 de desembre de 2011 i de 2010 no hi ha «Immobilitzat material» que correspongui a adjudicacions en el procés de recuperació de quantitats degudes per tercers.

13. ACTIU INTANGIBLE

El saldo, en data 31 de desembre de 2011 i 2010, i el moviment que hi ha hagut a l 'epígraf «Actiu intangible - Altre actiu intangible» dels balanços de situació consolidats adjunts durant els exercicis 2011 i 2010 ha estat el següent:

(En milers d'euros)	2011
Cost	
Saldos en data 31 de desembre de 2010	10.658
Addicions	2.333
Baixes	——
Saldos en data 31 de desembre de 2011	**12.991**
Amortització acumulada	
Saldos en data 31 de desembre de 2010	(4.246)
Addicions (Nota 43)	(1.369)
Baixes	——
Saldos en data 31 de desembre de 2011	**(5.615)**
Actiu intangible net	
Saldos en data 31 de desembre de 2010	6.412
Saldos en data 31 de desembre de 2011	**7.376**

(En milers d'euros)	2010
Cost	
Saldos en data 31 de desembre de 2009	8.930
Addicions	1.728
Baixes	——
Saldos en data 31 de desembre de 2010	**10.658**
Amortització acumulada	
Saldos en data 31 de desembre de 2009	(3.177)
Addicions (Nota 43)	(1.069)
Baixes	——
Saldos en data 31 de desembre de 2010	**(4.246)**
Actiu intangible net	
Saldos en data 31 de desembre de 2009	5.753
Saldos en data 31 de desembre de 2010	**6.412**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Les addicions de l '«Actiu intangible» corresponen a pagaments a tercers en concepte d'adquisició i elaboració de sistemes i programes informàtics per al Grup. Tots els actius intangibles dels exercicis en data 31 de desembre de 2011 i 2010 s'han adquirit a tercers aliens al Grup.

En data 31 de desembre de 2011, determinats «Actius intangibles», que equivalien a un import de 2.509 milers d'euros (2.132 milers d'euros en data 31 de desembre de 2010), estaven totalment amortitzats i en ús.

14. RESTA D'ACTIUS

La composició dels saldos d'aquest capítol dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 és la següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Periodificacions	1.644	1.999
Operacions en camí	107	87
Actius nets en plans de pensions (Nota 41)	435	255
Altres conceptes	869	1.024
TOTAL	**3.055**	**3.365**

En el capítol de periodificacions, en data 31 de desembre de 2011 i 2010, s'inclou el saldo pendent de cobrament per les comissions de gestió de les institucions d'inversió col·lectiva, fons de pensions, pla de previsió assegurat i la resta de productes que gestiona i comercialitza el Grup.

Tots els imports corresponen a l 'operativa habitual del Grup amb els mercats financers i els seus clients.

15. PASSIUS FINANCERS A COST AMORTITZAT

Les Notes 27 i 28 presenten, respectivament, informació relativa als riscos de tipus d'interès, liquiditat i de mercat assumits pel Grup en relació amb els instruments inclosos en aquesta categoria.

15.1. Dipòsits de bancs centrals

A continuació es presenta el desglossament de saldo d'aquest epígraf dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i 2010 segons la naturalesa de la contrapart:

(En milers d'euros)	2011	2010
Banc d'Espanya	288.000	300.005
Ajustos per valoració	801	63
TOTAL	**288.801**	**300.068**

El tipus d'interès efectiu mitjà dels instruments financers classificats en aquest epígraf durant l 'exercici 2011 ha estat de l '1,29% (1,01% durant l 'exercici 2010).

15.2. Dipòsits d'entitats de crèdit

A continuació es presenta la composició dels saldos d'aquest epígraf, inclosos els ajustos per valoració, dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 segons la naturalesa de les operacions:

(En milers d'euros)	2011	2010
A la vista:		
Comptes mutus	106	42
A termini o amb preavís:		
Altres comptes	16.956	848
TOTAL	**17.062**	**890**

El saldo en data 31 de desembre de 2011 inclou bàsicament un dipòsit de 15 milions d'euros amb una entitat financera espanyola.

El tipus d'interès efectiu mitjà dels instruments financers classificats en aquest epígraf durant l'exercici 2011 ha estat del 3,75% (1,41% durant l'exercici 2010).

15.3. Dipòsits de la clientela

A continuació es presenta el desglossament de saldo d'aquest epígraf dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i 2010 segons la situació geogràfica, la naturalesa de les operacions i de la contrapart:

(En milers d'euros)	2011	2010
Per situació geogràfica		
Espanya	1.548.574	1.341.466
Resta	11.044	9.603
Ajustos per valoració	5.156	2.587
	1.564.774	**1.353.656**
Per naturalesa		
Dipòsits a la vista	546.397	572.286
Dipòsits a termini	803.168	771.121
Cessions temporals d'actius	210.053	7.662
Ajustos per valoració	5.156	2.587
	1.564.774	**1.353.656**
Per contrapart		
Administracions públiques	7.520	6.022
Altres sectors privats	1.552.098	1.345.047
Ajustos per valoració	5.156	2.587
	1.564.774	**1.353.656**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

El tipus d'interès efectiu mitjà dels instruments financers classificats en aquest epígraf durant l'exercici 2011 ha estat de l'1,60% (1,34% durant l'exercici 2010).

Així mateix, en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, la partida «Dipòsits de la clientela - Dipòsits a termini» inclou 2.732 i 2.921 milers d'euros, respectivament, que corresponen a la contrapartida de les titulitzacions posteriors a l'1 de gener de 2004, de les quals no s'ha transferit el risc de forma significativa i que, per tant, no s'han donat de baixa de l'actiu del balanç de situació consolidat adjunt (Nota 31.7). Aquest import es presenta net dels bons emesos pels fons de titulització que ha adquirit l'Entitat Dominant per un import global de 282.346 i 306.702 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, respectivament.

15.4. Altres passius financers

A continuació s'indica la composició del saldo d'aquest epígraf dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i 2010 segons la naturalesa de les operacions:

(En milers d'euros)	2011	2010
Obligacions per pagar	1.317	533
Fiances rebudes	7	15
Comptes de recaptació	1.521	1.818
Comptes especials	9.642	5.076
Garanties financeres	99	2
Altres conceptes	8.322	4.693
TOTAL	**20.908**	**12.137**

La partida «Altres passius financers - Comptes especials» recull els imports de les transferències i/o els cobraments pendents d'abonar als comptes de Socis/Clients i els imports pendents de liquidar als fons de titulització hipotecària dels quals l'Entitat Dominant és la cedent.

15.5. Valor raonable

A continuació es presenta el valor raonable dels instruments financers inclosos en la categoria «Passius financers a cost amortitzat» en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 en funció del mètode de càlcul utilitzat per determinar-lo (Nota 2.2.3):

(En milers d'euros)	2011	2010
Nivell 1	—	—
Nivell 2	—	—
Nivell 3	1.891.545	1.666.751
TOTAL	**1.891.545**	**1.666.751**

16. ACTIUS PER REASSEGURANCES I PASSIUS PER CONTRACTES D'ASSEGURANCES

El negoci assegurador del Grup es duu a terme per mitjà de la participada Caixa Enginyers Vida - Caja Ingenieros Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU (Nota 1).

Actius per reassegurances

En data 31 de desembre de 2011, tot el saldo de l'epígraf «Actius per reassegurances» del balanç de situació consolidat adjunt correspon a assegurances de vida.

Les provisions tècniques de la reassegurança cedida es determinen aplicant els mateixos criteris que s'utilitzen per a l'assegurança directa, tenint en compte els percentatges de cessió que s'estableixen en els contractes en vigor (Nota 2.18).

Passius per contractes d'assegurances

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

	2011			2010		
(En milers d'euros)	Directe	Acceptat	Total	Directe	Acceptat	Total
Provisions tècniques						
Assegurances de vida:						
Primes no consumides i riscos en curs	346	——	346	258	——	258
Provisions matemàtiques	73.920	——	73.920	53.604	——	53.604
TOTAL	**74.266**	——	**74.266**	**53.862**	——	**53.862**

Les provisions d'assegurances de vida representen el valor de les obligacions del Grup, net de les obligacions del prenedor, per motiu d'assegurances de vida, en la data de tancament de l'exercici.

Les provisions d'assegurances de vida per a les assegurances amb un període de cobertura igual o inferior a l'any es mostren com a provisió de primes no consumides i, per a la resta de contractes, a l'epígraf de provisió matemàtica.

La provisió matemàtica representa la diferència entre el valor actual actuarial de les obligacions futures del Grup i les del prenedor o, si escau, de l'assegurat. El càlcul es fa pòlissa per pòlissa, en funció de les fórmules, les taules de mortalitat i els tipus d'interès tècnic que s'especifiquen a les notes tècniques per a cada mortalitat.

17. PROVISIONS

El desglossament d'aquest capítol dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Provisions per a riscos i compromisos contingents	209	175
Altres provisions	715	415
TOTAL	**924**	**590**

L'epígraf «Provisions per a riscos i compromisos contingents» correspon a la correcció per deteriorament dels riscos contingents.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

L'epígraf «Altres provisions» es compon de fons dotats pel Grup per fer front a imports estimats per a responsabilitats o litigis. Els Administradors de l'Entitat Dominant no pensen que es meritin passius addicionals de consideració per al Grup a conseqüència dels aspectes esmentats.

A continuació es mostren els moviments del capítol de «Provisions» durant els exercicis 2011 i 2010:

(En milers d'euros)	2011 Riscos i compromisos contingents	Altres provisions	2010 Riscos i compromisos contingents	Altres provisions
Saldo a l'inici de l'exercici	**175**	**415**	**190**	**313**
Dotacions netes a provisions amb càrrec a resultats (Nota 44)	96	300	45	102
Recuperació d'imports dotats en exercicis anteriors (Nota 44)	(62)	——	(60)	——
Utilitzacions	——	——	——	——
Saldo al tancament de l'exercici	**209**	**715**	**175**	**415**

> 18. FONS DE L'OBRA SOCIAL - FONS D'EDUCACIÓ I PROMOCIÓ

L'Entitat Dominant està obligada a aplicar un mínim del seu excedent net del període a la creació d'un Fons d'Educació i Promoció seguint el que indica la Llei 13/1989, de 26 de maig, de cooperatives de crèdit, modificada parcialment per la Llei 20/1990, de 19 de desembre, sobre el règim fiscal de les cooperatives, el qual no és de lliure distribució entre els Socis i només s'ha d'aplicar a fins educatius, socials i al foment del desenvolupament del cooperativisme. En aquesta rúbrica es reflecteix la part d'aquest fons que cobreix les inversions fetes, netes de les despeses de manteniment.

El Fons d'Educació i Promoció es destina a activitats de formació i educació dels Socis i els empleats de l'Entitat Dominant, a la difusió del cooperativisme i la promoció cultural, professional o existencial de la comunitat en general, i també a la millora de la qualitat de vida i a accions de protecció mediambiental.

Durant l'exercici 2010, l'Entitat Dominant va constituir la Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers - Fundación Privada de la Caja de Ingenieros, amb l'objectiu de vehicular les seves activitats de responsabilitat social corporativa (RSC). La Fundació, de caràcter privat i sense ànim de lucre, sorgeix de la transformació de l'Agrupació Sociocultural i Tecnològica dels Enginyers, constituïda el 13 de novembre del 1980.

La Fundació Caixa d'Enginyers donarà prioritat a les accions que contribueixin a la millora de la qualitat de vida i el desenvolupament comunitari, la protecció ambiental, la difusió i la promoció del cooperativisme i el compromís amb la millora dels grups d'interès amb què la cooperativa de crèdit duu a terme les seves activitats.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

A continuació es presenta un desglossament de les partides dels balanços de situació consolidats adjunts, en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, en què s'inclouen els actius i els passius afectes al Fons d'Educació i Promoció (FEP) i a la Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers - Fundación Privada de la Caja de Ingenieros (Fundació):

(En milers d'euros)	2011 FEP	2011 Fundació	2010 FEP	2010 Fundació
Actiu				
Dipòsits en entitats de crèdit	87	68	9	88
Altres instruments de capital	——	440	——	890
Altres actius	——	376	——	140
Mobiliari i instal·lacions (Nota 12)	191	29	191	29
Amortització acumulada (Nota 12)	(176)	(26)	(159)	(24)
	102	**887**	**41**	**1.123**
Passiu				
Fons de l'Obra Social - Fons d'Educació i Promoció	102	3.969	41	3.935
	102	**3.969**	**41**	**3.935**
Patrimoni net - Valors propis (Nota 21)	**——**	**3.082**	**——**	**2.812**

A continuació es presenta el moviment que s'ha produït a l'epígraf Fons de l'Obra Social - Fons d'Educació i Promoció del quadre anterior durant els exercicis 2011 i 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Saldo a l'inici de l'exercici	**3.976**	**3.999**
Aplicació del resultat de l'exercici anterior (Nota 3)	379	321
Aplicació addicional del resultat de l'exercici anterior (Nota 3)	150	——
Fundació	34	144
Despeses de manteniment	(468)	(488)
Saldo al tancament de l'exercici	**4.071**	**3.976**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

L'aplicació per línies d'actuació de les despeses de manteniment del Fons d'Educació i Promoció corresponent als exercicis 2011 i 2010 ha estat la següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Quotes d'associacions	20	18
Formació i promoció:		
Formació	206	250
Promoció cultural	225	200
Altres despeses de manteniment de l'immobilitzat	17	20
Menys:		
Rendiments de la liquiditat del fons	(*)	(*)
TOTAL	**468**	**488**

(*) Import inferior a mil euros.

En els quadres següents es mostra la liquidació del pressupost d'ingressos i despeses del Fons d'Educació i Promoció de l'exercici 2011, que s'ha de sotmetre a aprovació en la propera Assemblea General de Socis, així com la liquidació del pressupost de l'exercici 2010, que ja va ser aprovada per l'Assemblea General de Socis del 25 de maig de 2011:

(En milers d'euros)	Pressupost	2011 Aplicació	Desviació
Despeses			
Formació de Socis i treballadors	250	206	(44)
Promoció de relacions intercooperatives	25	20	(5)
Promoció cultural de l'entorn	225	225	——
Amortitzacions d'immobilitzat	22	17	(5)
	522	**468**	**(54)**

(En milers d'euros)	Pressupost	2010 Aplicació	Desviació
Despeses			
Formació de Socis i treballadors	250	250	——
Promoció de relacions intercooperatives	25	18	(7)
Promoció cultural de l'entorn	200	200	——
Amortitzacions d'immobilitzat	20	20	——
	495	**488**	**(7)**

19. RESTA DE PASSIUS

El desglossament d'aquest capítol dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Periodificacions	4.986	3.207
Altres	773	569
TOTAL	**5.759**	**3.776**

Tots els imports corresponen a l'operativa habitual del Grup amb els mercats financers i els seus Socis/clients.

El desglossament de les «Periodificacions» en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Despeses meritades no vençudes	3.034	1.774
Altres periodificacions	1.952	1.765
TOTAL	**4.986**	**3.539**

20. CAPITAL REEMBORSABLE A LA VISTA

En data 31 de desembre de 2010, aquest capítol del balanç de situació consolidat adjunt incloïa les aportacions dels Socis al capital social que, pel fet d'estar subjectes a remuneració, no presenten cap limitació legal o estatutària per al reemborsament.

El moviment que s'ha produït durant l'exercici 2011 i el 2010 en el capítol de «Capital reembossable a la vista» és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Saldo a l'inici de l'exercici	**1.559**	**1.553**
Altes netes de Socis	—	65
Ampliació de capital amb càrrec a reserves	—	471
Classificació a capital (Nota 21)	(1.559)	(530)
Saldo al tancament de l'exercici	**—**	**1.559**

L'Entitat Dominant, amb l'aprovació prèvia per part de l'Assemblea General, ha reclassificat el capital reemborsable a la vista com a fons de dotació per complir les exigències del Banc d'Espanya pel que fa al règim jurídic necessari perquè les aportacions es considerin capital regulatori bàsic.

Els interessos meritats durant l'exercici 2010 per les participacions en el capital social que tenien naturalesa de passiu financer van ser de 47 milers d'euros, i es van registrar en el capítol «Remuneració de capital reemborsable a la vista» de compte de pèrdues i guanys consolidat d'aquest exercici.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

> 21. FONS DE DOTACIÓ

El moviment que hi ha hagut durant els exercicis 2011 i 2010 en aquest epígraf dels balanços de situació consolidats adjunts és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Saldo a l'inici de l'exercici	**39.872**	**39.342**
Altes netes de Socis	158	——
Ampliació de capital amb aportació de Socis	20.000	——
Ampliació de capital amb càrrec a reserves (Nota 22)	945	——
Classificació de capital reemborsable (Nota 20)	1.559	530
Saldo al tancament de l'exercici	**62.534**	**39.872**

L'Assemblea General Ordinària de l'Entitat Dominant, que es va celebrar el 25 de maig de 2011, va aprovar l'augment del valor nominal del títol cooperatiu, que va passar a ser de 90 euros, davant dels 88 euros que tenia en l'exercici anterior. Aquesta revaloració del títol es va fer sense que el soci hagués fet cap desemborsament, amb càrrec a «Reserves voluntàries».

Les aportacions, segons els estatuts de l'Entitat Dominant, estaran representades per títols nominatius d'un valor únic de 90 euros. Cada persona física ha de tenir, com a mínim, un títol d'aportació. Però si es tracta d'una persona jurídica, el nombre mínim de títols que ha de tenir són dos. L'import total de les aportacions que tingui o controli cada soci, directament o indirectament, no pot superar el 10% del capital social, quan es tracti d'una persona jurídica, ni el 2,5%, si es tracta d'una persona física.

L'Entitat Dominant compleix amb els mínims que exigeix legalment segons la normativa aplicable pel que fa al capital social en data 31 de desembre de 2011.

En cap cas el conjunt de les aportacions que tinguin les persones jurídiques que no tinguin la condició de cooperativa podrà representar un import superior al 30% del capital social.

L'interès que es pagui per les aportacions, condicionat al fet que existeixin resultats nets suficients per satisfer-lo, el prefixarà l'Assemblea General a proposta del Consell Rector, i no podrà excedir del tipus d'interès màxim previst en la legislació reguladora de les cooperatives de crèdit.

Els Socis amb participació superior a l'1% que en data 31 de desembre de 2011 participaven en el capital de l'Entitat Dominant eren els següents:

(En milers d'euros)	Nominal	% s/capital
Socis		
Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers (*)	3.082	4,93%
Ribas Pujol, Miquel	1.454	2,33%
Planas Oliva, Cèlia	818	1,31%
Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda. (*)	696	1,11%

(*) Els drets de vot que es corresponguin amb la participació mantinguda en el capital social no s'exerciten.

Addicionalment, en data 31 de desembre de 2011, les societats que componen el Grup, així com la Fundació Caixa d'Enginyers, mantenien títols cooperatius en cartera d'acord amb el detall següent:

(En milers d'euros)	Nominal	% s/ capital
Entitat		
Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers	3.082	4,93%
Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda.	696	1,11%
Caixa Enginyers Vida , Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU	109	0,17%
Segurengin, SAU, Corredoria d'Assegurances	69	0,11%
Caixa Enginyers Gestió, SGIIC, SAU	24	0,04%
Caixa Enginyers, Operador de Banca - Assegurances Vinculat, SLU	9	0,02%
TOTAL	**3.989**	**6,38%**

El Reial decret 84/1993, de 22 de gener, en virtut del qual s'aprova el Reglament de la Llei 13/1989, del 26 de maig, de cooperatives de crèdit, estableix, en l'apartat quart de l'article 10, que l'adquisició per part de les cooperatives de crèdit de les seves pròpies aportacions o la seva acceptació en penyora o una altra forma de garantia està sotmesa a les mateixes restriccions i limitacions que prevegi la normativa legal per a les accions de la banca privada. En aquest sentit, la Llei de societats de capital estableix que el valor nominal de les accions adquirides, sumat al de les que ja tinguin la societat adquirent i les seves filials i, si escau, la societat Dominant i les seves filials, no ha de ser superior al 20% del capital social.

> 22. RESERVES

El moviment d'aquest epígraf durant l'exercici 2011 ha estat el següent:

(En milers d'euros)	Reserva obligatòria	Reserva voluntària	Reserva revaloració	Reserva indisponible per accions pròpies	Total reserves acumulades
Saldo en data 31 de desembre de 2010	**21.628**	**24.671**	**1.765**	**3.608**	**51.672**
Aportacions de Socis	8	—	—	—	8
Distribució de l'excedent de l'exercici anterior	1.351	2.288	—	—	3.639
Ampliació de capital (Nota 21)	—	(945)	—	—	(945)
Traspàs a reserves indisponibles per accions pròpies	—	(381)	—	381	—
Traspàs a reserves de revaloració	—	25	(25)	—	—
Saldo en data 31 de desembre de 2011	**22.987**	**25.658**	**1.740**	**3.989**	**54.374**

D'acord amb l'apartat tercer de l'article 18 de la Llei de societats de capital, el Grup ha constituït una reserva indisponible equivalent a l'import de les accions pròpies mantingudes per les societats dependents (Nota 21).

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Reserva obligatòria

L'Entitat Dominant, d'acord amb el que estableixen els seus estatuts, ha de destinar al Fons de Reserva Obligatori, de caràcter irrepartible, com a mínim el 20% de l'excedent disponible de l'exercici, en cas que existeixi, una vegada complertes les obligacions que puguin derivar eventualment de la cobertura del capital social mínim estatutari, del compliment necessari dels recursos propis mínims o del coeficient de solvència. Aquesta dotació compleix amb els mínims establerts en la legislació vigent de cooperatives de crèdit.

Reserves de societats del Grup

A continuació s'indica el desglossament per societats dels saldos de la partida del patrimoni net consolidat «Fons propis - Reserves - Reserves acumulades» dels balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, en la part d'aquest saldo que té l'origen en el procés de consolidació mateix:

(En milers d'euros)	2011	2010
Reserves acumulades		
Caixa Enginyers Gestió, SGIIC, SAU	880	776
Segurengin, SAU, Corredoria d'Assegurances	(46)	333
Caixa Enginyers, Operador de Banca - Assegurances Vinculat, SLU	434	366
Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU (Nota 1)	968	1.922
TOTAL	**2.236**	**3.397**

La variació dels saldos entre el 31 de desembre de 2011 i el 31 de desembre de 2010 correspon a resultats d'exercicis anteriors no distribuïts i a la distribució de dividends amb càrrec a reserves a l'Entitat Dominant per part de la participada Caixa Enginyers Vida - Caja Ingenieros Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU, per un import de 1.512 milers de euros, que passen a considerar-se reserves de l'Entitat Dominant.

> 23. AJUSTOS PER VALORACIÓ

Aquest epígraf del balanç de situació consolidat adjunt recull l'import net de l'efecte fiscal de les variacions del valor raonable dels actius classificats com a disponibles per a la venda que, d'acord amb el que disposa la Nota 2.2, s'han de classificar com a part integrant del patrimoni consolidat del Grup. Aquestes variacions es registren en el compte de pèrdues i guanys consolidat quan té lloc la venda dels actius en què tenen el seu origen o quan es produeix el deteriorament d'aquestes participacions.

A continuació es presenta un desglossament de l'epígraf «Patrimoni net - Ajustos per valoració - Actius financers disponibles per a la venda» en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, classificats per tipus d'instrument:

(En milers d'euros)	Valors representatius de deute	Altres instruments de capital	Total
31 de desembre de 2010:			
Valor de cost	234.218	10.180	244.398
Valor de mercat	222.363	9.513	231.876
Plusvàlua / (Minusvàlua) neta de l'efecte fiscal:			
Ajustos per valoració	**(8.874)**	**(466)**	**(9.340)**

(En milers d'euros)	Valors representatius de deute	Altres instruments de capital	Total
31 de desembre de 2011:			
Valor de cost	482.196	11.461	493.657
Valor de mercat	465.336	10.035	475.371
Plusvàlua / (Minusvàlua) neta de l'efecte fiscal:			
Ajustos per valoració	**(12.490)**	**(956)**	**(13.446)**

Els resultats generats pels valors representatius de deute de la cartera «Actius financers disponibles per a la venda» de l'Entitat Dominant formen part de l'activitat cooperativa; per aquest motiu s'aplica un tipus impositiu del 25% per al càlcul dels impostos diferits, d'acord amb el que estableix l'article 28 del Reial decret 4/2004, de 5 de març, en virtut del qual s'aprova el text refós de la Llei de l'impost sobre societats (Nota 2.14).

En els estats d'ingressos i despeses reconeguts i consolidats adjunt dels exercicis 2011 i 2010, que forma part integrant de l'estat de canvis en el patrimoni net, es presenten els moviments que hi ha hagut en aquest epígraf del balanç de situació consolidat adjunt durant els dos exercicis.

> 24. INTERESSOS MINORITARIS

El saldo inclòs en aquest capítol del balanç de situació consolidat adjunt recull el valor de la participació dels accionistes minoritaris a Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda. Així mateix, el saldo que es mostra en el compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt en el capítol «Resultat atribuït a interessos minoritaris» representa la participació d'aquests accionistes en els resultats de l'exercici.

> 25. SITUACIÓ FISCAL

25.1. Exercicis subjectes a inspecció fiscal

En data 31 de desembre de 2011, l'Entitat Dominant tenia pendent d'inspecció els quatre últims exercicis, pel que fa a les obligacions i els deures tributaris.

Així mateix, en data 31 de desembre de 2011, la resta de societats del grup tenen pendents d'inspecció tots els impostos aplicables per a les operacions dutes a terme els quatre últims exercicis.

A causa de les diferents interpretacions que es poden fer de les normes fiscals, els resultats de les inspeccions per als anys subjectes o oberts a verificació poden donar lloc a passius fiscals contingents, l'import dels quals no es pot quantificar d'una manera objectiva actualment. No obstant això, segons l'opinió dels assessors fiscals del Grup i dels Administradors de l'Entitat Dominant, la possibilitat que es materialitzin passius significatius addicionals als registrats és remota.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

25.2. Conciliació dels resultats comptables i fiscals

La conciliació dels resultats comptables dels exercicis 2011 i 2010 i la despesa de l'impost sobre societats són les següents:

Exercici 2011

(En milers d'euros)	Resultat cooperatiu	Resultat extracooperatiu	Resultat total
Resultat comptable abans d'impostos	**7.573**	**(516)**	**7.057**
Diferències permanents			
Augment per diferències permanents	238	20	258
Disminució per diferències permanents			
Interessos d'aportacions de capital	(2.022)	——	(2.022)
Dotació al Fons de Reserva Obligatori	(449)	(10)	(459)
Dotació al Fons d'Educació i Promoció	(459)	——	(459)
Altres ajustos permanents negatius	(3)	——	(3)
Total disminució per diferències permanents	(2.933)	(10)	(2.943)
Ajustos de consolidació	——	65	65
Resultat comptable ajustat	**4.878**	**(441)**	**4.437**
Impost sobre beneficis al tipus impositiu	**1.219**	**(132)**	**1.087**
Donatius	(9)	(1)	(10)
Altres deduccions	——	——	——
Impost sobre societats corrent	**1.210**	**(133)**	**1.077**
Ajustos produïts per la modificació de l'impost sobre societats d'exercicis anteriors	——	——	(155)
Despesa per impost sobre beneficis	**——**	**——**	**922**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Exercici 2010

(En milers d'euros)	Resultat cooperatiu	Resultat extracooperatiu	Resultat total
Resultat comptable abans d'impostos	**6.930**	**(111)**	**6.819**
Diferències permanents			
Augment per diferències permanents	186	28	214
Disminució per diferències permanents			
Interessos d'aportacions de capital	(1.595)	——	(1.595)
Dotació al Fons de Reserva Obligatori	(379)	——	(379)
Dotació al Fons d'Educació i Promoció	(379)	——	(379)
Altres ajustos permanents negatius	(3)	——	(3)
Total disminució per diferències permanents	(2.356)	——	(2.356)
Ajustos de consolidació	——	390	390
Resultat comptable ajustat	**4.760**	**307**	**5.067**
Impost sobre beneficis al tipus impositiu	**1.190**	**55**	**1.245**
Donatius	(15)	(2)	(17)
Altres deduccions	(3)	(18)	(21)
Impost sobre societats corrent	**1.172**	**35**	**1.207**
Ajustos produïts per la modificació de l'impost sobre societats d'exercicis anteriors	——	——	(162)
Despesa per impost sobre beneficis	**——**	**——**	**1.045**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

A l'empara de la normativa fiscal vigent, en els exercicis 2011 i 2010 han sorgit unes diferències temporànies que s'han de tenir en compte en el moment d'estimar l'impost sobre beneficis que cal liquidar a l'Administració Pública:

Exercici 2011

(En milers d'euros)	Resultat cooperatiu	Resultat extracooperatiu	Resultat total
Base imposable prèvia	**4.878**	**(441)**	**4.437**
Diferències temporànies			
Augment per diferències temporànies			
Generades durant l'exercici	282	102	384
Recuperacions d'exercicis anteriors	25	88	113
Total augment per diferències temporànies	307	190	497
Disminució per diferències temporànies			
Recuperacions durant l'exercici	——	——	——
Recuperacions d'exercicis anteriors	(1.012)	(77)	(1.089)
Total disminució per diferències temporànies	(1.012)	(77)	(1.089)
Base imposable	**4.173**	**(328)**	**3.845**
Quota íntegra	**1.043**	**(98)**	**945**
Donatius	(9)	(1)	(10)
Altres deduccions	——	——	——
Quota reduïda positiva	**1.034**	**(99)**	**935**
Retencions i pagaments a compte	——	——	(477)
Pagaments fraccionats	——	——	(619)
Import de quota diferencial (HP creditora) (*)	**——**	**——**	**(161)**

(*) Dels quals, un import de 283 milers d'euros, registrat en l'epígraf «Actius fiscals - Corrents» del balanç de situació consolidat adjunt, en data 31 de desembre de 2011, i un import de 122 milers d'euros, registrat en l'epígraf «Passius fiscals - Corrents» del balanç de situació consolidat adjunt, en data 31 de desembre de 2011.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Exercici 2010

(En milers d'euros)	Resultat cooperatiu	Resultat extracooperatiu	Resultat total
Base imposable prèvia	**4.760**	**307**	**5.067**
Diferències temporànies			
Augment per diferències temporànies			
Generades durant l'exercici	360	53	413
Recuperacions d'exercicis anteriors	26	33	59
Total augment per diferències temporànies	386	86	472
Disminució per diferències temporànies			
Recuperacions durant l'exercici	——	(59)	(59)
Recuperacions d'exercicis anteriors	(385)	(40)	(425)
Total disminució per diferències temporànies	(385)	(99)	(484)
Base imposable	**4.761**	**294**	**5.055**
Quota íntegra	**1.190**	**51**	**1.241**
Donatius	(15)	(2)	(17)
Altres deduccions	(3)	(18)	(21)
Quota reduïda positiva	**1.172**	**31**	**1.203**
Retencions i pagaments a compte	——	——	(212)
Pagaments fraccionats	——	——	(297)
Import de quota diferencial (HP creditora)	**——**	**——**	**694**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

25.3. Impostos diferits

Les diferències entre els imports de l'impost acreditat i de l'impost per pagar corresponen als impostos diferits originats per diferències temporànies d'imputació, i es presenten registrats en els capítols «Actius fiscals» i «Passius fiscals», segons el que pertoqui. En el quadre següent es mostra el detall dels impostos diferits en data 31 de desembre de 2011 i de 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Actius fiscals - Diferits		
Pèrdues per deteriorament	3.282	3.535
Ajustos per valoració - Minusvàlues de cartera	5.234	3.824
Comissions	151	175
Aportacions a plans de pensions i assegurances	783	599
Immobilitzat immaterial	56	56
Altres	67	98
	9.573	**8.287**
Passius fiscals - Diferits		
Revaloració d'immobles	711	717
Llibertat amort. Creació d'ocupació 95	45	46
Ajustos per valoració - Plusvàlues de cartera	464	605
Cartera d'instruments de patrimoni	3	27
	1.223	**1.395**

A continuació es presenta el moviment que hi ha hagut en els impostos diferits deutors i creditors comptabilitzats pel Grup en els exercicis 2011 i 2010:

Moviment d'impostos diferits deutors

(En milers d'euros)	2011	2010
Saldo l'1 de gener	8.287	5.616
Impostos diferits amb origen en l'exercici	1.563	2.541
Reversió d'impostos diferits registrats en exercicis anteriors	(277)	(111)
Ajustos amb origen en exercicis anteriors	-	241
Saldo el 31 de desembre	**9.573**	**8.287**

Moviment d'impostos diferits creditors

(En milers d'euros)	2011	2010
Saldo l'1 de gener	1.395	2.406
Impostos diferits amb origen en l'exercici	194	35
Reversió d'impostos diferits registrats en exercicis anteriors	(366)	(1.046)
Saldo el 31 de desembre	**1.223**	**1.395**

25.4. Impostos repercutits en el patrimoni net

Independentment dels impostos sobre beneficis repercutits en el compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt, en els exercicis 2011 i 2010 el Grup ha repercutit en el seu patrimoni net els imports següents en concepte d'ingrés / (despesa) per impost sobre societats pels conceptes següents:

(En milers d'euros)	2011	2010
Patrimoni net - Ajustos per valoració		
Actius financers disponibles per a la venda	(1.585)	(3.591)
Saldo al tancament de l'exercici	**(1.585)**	**(3.591)**

> 26. VALOR RAONABLE

Valor raonable dels actius i els passius financers

Tal com s'ha comentat, els actius financers del Grup estan registrats en els balanços de situació consolidats adjunts pel seu valor raonable (excepte les «Inversions creditícies», la «Cartera d'inversió a venciment» i els instruments de capital el valor de mercat dels quals no es pugui estimar de manera fiable i els derivats financers que tinguin aquests instruments com a actiu subjacent i es liquidin mitjançant el lliurament).

De la mateixa manera, els passius financers del Grup estan registrats en els balanços de situació consolidats adjunts pel seu cost amortitzat (excepte els passius financers inclosos a la «Cartera de negociació»).

Vegeu l'apartat «Valor raonable i cost amortitzat dels instruments financers» de la Nota 2.2.3, on es desenvolupen els criteris de valoració aplicats.

A més a més, les notes anteriors indiquen, per a totes les carteres d'actius i passius financers, tota la informació rellevant respecte al càlcul (Notes 7 a 11 i 15).

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

> 27. EXPOSICIÓ AL RISC DE TIPUS D'INTERÈS

El risc d'interès es defineix com l'exposició i la sensibilitat del balanç i del marge financer del Grup davant les variacions dels tipus d'interès. Aquest risc varia segons la composició de l'estructura de terminis i les dates de repreciació dels actius, els passius i les operacions fora de balanç.

El Comitè ALM (Comitè d'Actius i Passius) de l'Entitat Dominant es reuneix periòdicament amb la finalitat d'analitzar l'exposició al risc d'interès i planificar i gestionar el balanç. Aquest Comitè estableix les directrius pel que fa a les posicions de risc que cal adoptar en cada moment, amb l'objectiu de maximitzar els resultats financers i assegurar el finançament òptim del balanç.

Els desfasaments temporals de les posicions d'actiu i passiu per terminis de repreciació o venciments diferents poden repercutir en els resultats del Grup.

El Grup disposa d'eines de càlcul de la seva exposició al risc de tipus d'interès per controlar aquest risc, com ara les anàlisis de gaps entre actius i passius, la simulació del valor econòmic del capital i la simulació del marge, ja sigui utilitzant informació certa i coneguda dels contractes signats amb Socis/Clients o assumint certes hipòtesis per a als contractes o les masses de balanç que no tinguin venciment o data de repreciació coneguts.

A aquest efecte, es presenten els actius i els passius sensibles dels balanços de situació de l'Entitat Dominant perquè representen la major part dels actius i els passius consolidats del Grup, en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, mitjançant una matriu de venciments o revisions, sense tenir en compte els actius dubtosos dels valors representatius de deute ni els ajustos per valoració i en un escenari de «condicions normals de mercat»:

	31 de desembre de 2011				
	Terminis fins a la revisió del tipus d'interès efectiu o de venciment				
(En milers d'euros)	Fins a 1 mes	Entre 1 i 3 mesos	Entre 3 i 6 mesos	Entre 6 i 12 mesos	Més d'1 any
Actius sensibles al risc d'interès					
Dipòsits en Bancs Centrals	27.075	——	——	——	——
Dipòsits en entitats de crèdit	15.570	——	——	——	——
Crèdit a la clientela	150.193	245.511	359.152	600.768	60.330
Valors representatius en deute	18.984	66.793	18.384	43.548	374.894
Total actius sensibles	**211.822**	**312.304**	**377.536**	**644.316**	**435.224**
Passius sensibles al risc d'interès					
Dipòsits de Bancs Centrals	74.217	145.456	——	——	68.327
Dipòsits d'entitats de crèdit	182.795	——	——	16.887	——
Dipòsits de la clientela	148.061	136.686	151.042	327.142	622.740
Total passius sensibles	**405.073**	**282.142**	**151.042**	**344.029**	**691.067**
Mesures de sensibilitat					
Diferència actiu-passiu	(193.251)	30.162	226.494	300.287	(255.843)
% sobre total d'actiu sensible	(9,75%)	1,52%	11,43%	15,16%	(12,91%)
Diferència actiu-passiu acumulada	(193.251)	(163.089)	63.405	363.692	107.849
% sobre total d'actiu sensible	(9,75%)	(8,23%)	3,20%	18,36%	5,44%

(En milers d'euros)	31 de desembre de 2010 Terminis fins a la revisió del tipus d'interès efectiu o de venciment Fins a 1 mes	Entre 1 i 3 mesos	Entre 3 i 6 mesos	Entre 6 i 12 mesos	Més d'1 any
Actius sensibles al risc d'interès					
Dipòsits en bancs centrals	30.859	——	——	——	——
Dipòsits en entitats de crèdit	20.768	——	——	——	——
Crèdit a la clientela	170.106	219.218	358.072	595.568	74.046
Valors representatius en deute	22.425	66.197	23.034	7.255	144.550
Total actius sensibles	**244.158**	**285.415**	**381.106**	**602.823**	**218.596**
Passius sensibles al risc d'interès					
Dipòsits de bancs centrals	279.965	20.040	——	——	——
Dipòsits d'entitats de crèdit	882	——	——	——	——
Dipòsits de la clientela	150.934	155.942	132.244	239.534	680.167
Total passius sensibles	**431.781**	**175.982**	**132.244**	**239.534**	**680.167**
Mesures de sensibilitat					
Diferència actiu-passiu	(187.623)	109.433	248.862	363.289	(461.571)
% sobre total d'actiu sensible	(10,8%)	6,3%	14,4%	21,0%	(26,6%)
Diferència actiu-passiu acumulada	(187.623)	(78.190)	170.672	533.961	72.390
% sobre total d'actiu sensible	(10,8%)	(4,5%)	9,9%	30,8%	4,2%

> 28. RISC DE LIQUIDITAT

S'entén per risc de liquiditat la possible pèrdua del Grup en una situació en què sigui impossible aconseguir, a preus raonables, fons per fer front a pagaments, tant pel reintegrament de recursos de Socis/Clients com per compromisos que el Grup hagi contret amb altres entitats financeres.

Pel que fa al risc de liquiditat, l'objectiu de les polítiques de gestió de la liquiditat és assegurar els fons necessaris per cobrir les necessitats del negoci diversificant les fonts de finançament i minimitzant-ne el cost. El Grup controla contínuament la seva posició de liquiditat i les estratègies de finançament amb l'objectiu de gestionar els possibles esdeveniments inesperats, condicions econòmiques o de mercat i altres situacions fora del control directe del Grup, que podrien causar dificultats de liquiditat a curt o llarg termini.

El pla de contingències de liquiditat del Grup intenta minimitzar la dependència dels mercats financers per al finançament de l'activitat bancària corrent, i manté de manera excepcional la possibilitat d'accedir als mercats financers en posicions de prenedor. El segment de negoci en què el Grup duu a terme la seva activitat comercial permet obtenir recursos de la clientela i generar actius titulitzables, amb la qual cosa es redueix el nivell de dependència respecte dels mercats financers per a l'obtenció de finançament.

Així mateix, el pla de contingències de liquiditat defineix mesures de control de la liquiditat, i fa diferència entre disponibilitat immediata, liquiditat diària i liquiditat potencial.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Tot seguit es presenta el desglossament per terminis de venciments dels saldos de determinats epígrafs dels balanços de situació de l'Entitat Dominant perquè representen la major part dels actius i els passius consolidats del Grup, en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, sense tenir en compte els ajustos per valoració i en un escenari de «condicions normals de mercat»:

	31 de desembre de 2011							
(En milers d'euros)	A la vista	Fins a 1 mes	D'1 mes a 3 mesos	De 3 mesos a 6 mesos	De 6 mesos a 1 any	D'1 any a 5 anys	Més de 5 anys	Total
Caixa i dipòsits en Bancs Centrals	27.075	——	——	——	——	——	——	27.075
Dipòsits en entitats de crèdit	14.722	1.395	——	——	——	——	——	16.117
Crèdits a la clientela	2.776	5.935	1.378	23.384	5.425	55.907	1.325.388	1.420.193
Valors representatius de deute	——	8.750	8.431	16.851	44.336	205.464	238.771	522.603
Actiu	**44.573**	**16.080**	**9.809**	**40.235**	**49.761**	**261.371**	**1.564.159**	**1.985.988**
Dipòsits de Bancs Centrals	——	75.000	146.000	——	——	67.000	——	288.000
Dipòsits d'entitats de crèdit	106	——	——	——	15.000	——	1.888	16.994
Dipòsits de la clientela	555.18	281.545	132.525	150.820	314.498	130.784	3.003	1.568.359
Resta de passius	——	19.501	——	——	——	——	——	19.501
Passiu	**555.290**	**376.046**	**278.525**	**150.820**	**329.498**	**197.784**	**4.891**	**1.892.854**
Gap de liquiditat per tram	(510.717)	(359.966)	(268.716)	(110.585)	(279.737)	63.587	1.559.268	93.134
Gap de liquiditat acumulada	(510.717)	(870.683)	(1.139.399)	(1.249.984)	(1.529.721)	(1.466.134)	93.134	93.134
Gap de liquiditat per tram / total d'actiu	(25,7%)	(18,01)%	(13,5)%	(5,6)%	(14,1)%	3,2%	78,5%	4,7%
Gap de liquiditat acumulada / total d'actiu	(25,7%)	(43,8)%	(57,4)%	(62,9)%	(77,0)%	(73,8)%	4,7%	4,7%

	31 de desembre de 2010							
(En milers d'euros)	A la vista	Fins a 1 mes	D'1 mes a 3 mesos	De 3 mesos a 6 mesos	De 6 mesos a 1 any	D'1 any a 5 anys	Més de 5 anys	Total
Caixa i dipòsits en bancs centrals	30.859	——	——	——	——	——	——	30.859
Dipòsits en entitats de crèdit	18.003	404	2.365	254	——	——	——	21.026
Crèdits a la clientela	17.483	28.813	4.664	6.980	13.028	128.991	1.222.237	1.422.196
Valors representatius de deute	——	1.997	6.199	18.955	7.563	66.879	164.067	265.660
Actiu	**66.345**	**31.214**	**13.228**	**26.189**	**20.591**	**195.870**	**1.386.304**	**1.739.741**
Dipòsits de bancs centrals	——	279.609	20.396	——	——	——-	——	300.005
Dipòsits d'entitats de crèdit	42	——	9	11	25	488	307	882
Dipòsits de la clientela	579.524	112.818	141.977	128.595	235.131	155.502	5.273	1.358.820
Resta de passius	——	6.895	533	1	3.272	2	38	10.741
Passiu	**579.566**	**399.322**	**162.915**	**128.607**	**238.428**	**155.992**	**5.618**	**1.670.448**
Gap de liquiditat per tram	(513.221)	(368.108)	(149.687)	(102.418)	(217.837)	39.878	1.380.686	69.293
Gap de liquiditat acumulada	(513.221)	(881.329)	(1.031.016)	(1.133.434)	(1.351.271)	(1.311.393)	69.293	69.293
Gap de liquiditat per tram / total d'actiu	(29,5%)	(21,2%)	(8,6%)	(5,9%)	(12,5%)	2,3%	79,4%	4,0%
Gap de liquiditat acumulada / total d'actiu	(29,5%)	(50,7%)	(59,3%)	(65,1%)	(77,7%)	(75,4%)	4,0%	4,0%

Quant al càlcul del gap del total de balanç inclòs en els quadres anteriors, s'ha de considerar que el dit gap projecta els venciments de les operacions en funció del seu termini residual, sense tenir en compte cap hipòtesi de renovació dels actius i/o els passius. Tenint en compte l'elevat finançament minorista del Grup, les durades dels actius són més grans que les dels passius, per la qual cosa es generarà un gap negatiu en el curt termini, tot i que cal tenir en compte que els comptes a la vista dels Socis tenen una durada estable en el temps. De fet, una part dels passius són estables, altres tenen una probabilitat alta de renovar-se i, a més, hi ha garanties disponibles amb el Banc Central Europeu, així com capacitat per generar noves garanties instrumentalitzades mitjançant, per exemple, la titulització d'actius hipotecaris. Així mateix, el Grup disposa d'actius líquids que li permetrien obtenir liquiditat addicional. Finalment, cal afegir que el càlcul no té en compte hipòtesis de creixement, de manera que s'ignoren les estratègies internes de captació neta de liquiditat, que són especialment importants en el mercat minorista.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Els quadres següents mostren informació relativa a les necessitats i les fonts de finançament estables de l'Entitat Dominant en data 31 de desembre de 2011:

(En milers d'euros)	Import
Clients coberts completament pel FGD	780.718
Clients no coberts completament pel FGD	521.010
TOTAL dipòsits de la clientela (1)	**1.301.728**
Titulitzacions venudes a tercers (2)	18.438
Finançament majorista a llarg termini	**18.438**
Patrimoni net	108.459
Fonts de finançament estables	**1.428.625**

(1) Dipòsits garantits pel Fons de garantia de dipòsits.
(2) Valor nominal. En data 31 de desembre de 2011, de les titulitzacions venudes a tercers, un import de 132 milers d'euros, en valor nominal, pertanyen al Grup.

(En milers d'euros)	Import
Crèdit a la clientela (1)	1.135.205
Crèdits a entitats del Grup i relacionades	—
Préstecs titulitzats (Nota 31.7)	326.206
Fons específics (Nota 9.1)	(11.290)
Actius adjudicats (Nota 2.17)	471
TOTAL	**1.450.592**
Participacions	**13.976**
Necessitats de finançament estables	**1.464.568**

(1) No inclou ajustos per valoració, crèdits a entitats del Grup o relacionades i préstecs titulitzats.

Així mateix, a continuació es presenta informació en data 31 de desembre de 2011 relativa als venciments de les emissions majoristes, els actius líquids (cedits i no cedits) i la capacitat d'emissió de l'Entitat Dominant:

(En milers d'euros)	2012	2013	>2013
Titulitzacions venudes a tercers (1)	—	—	18.438
Total de venciments d'emissions majoristes	**—**	**—**	**18.438**

(1) Segons els venciments finals.

(En milers d'euros)	2011
Actius líquids (valor nominal)	719.476
Actius líquids (valor de mercat i retallada BCE)	551.133
dels quals: Deute de les administracions públiques centrals	215.147

> 29. EXPOSICIÓ AL RISC DE CRÈDIT

El risc de crèdit és el risc que una de les parts d'un contracte que s'ajusta a la definició d'instrument financer deixi de complir les seves obligacions i produeixi una pèrdua financera en l'altra part.

Així, doncs, el risc de crèdit representa el risc de pèrdua assumit pel Grup en el cas que un Soci/Client o alguna contrapart incompleixi les seves obligacions contractuals de pagament. Aquest risc és inherent als productes bancaris tradicionals de les entitats (préstecs, crèdits, garanties financeres prestades, etc.), així com a un altre tipus d'actius financers (cartera de renda fixa del Grup, derivats, etc.).

L'Entitat Dominant ha establert polítiques, mètodes i procediments que cal aplicar en la concessió, l'estudi i la documentació de les operacions de risc i el càlcul dels imports necessaris per cobrir el risc de crèdit.

Els Socis als qui potencialment es pugui concedir crèdit han de ser persones físiques o jurídiques que tinguin les característiques de solvència econòmica establertes per l'Entitat Dominant. Per aconseguir-ho, l'Entitat ha desenvolupat un procés d'admissió d'operacions de crèdit basat en l'anàlisi amb suport documental d'aspectes com ara el perfil i la situació socioeconòmics del Soci, la informació sobre les fonts de generació d'ingressos, la quantificació dels ingressos periòdics generats i la solvència patrimonial.

En funció de l'anàlisi de la solvència del titular, així com del tipus de l'operació gestionada, es demanarà l'aportació de garanties per assegurar la recuperació del deute, les quals poden ser:

- Garanties personals basades en la pròpia solvència del sol·licitant i la seva capacitat de generació d'ingressos econòmics en relació amb el calendari d'amortització de l'operació demanada.
- Avals facilitats per terceres persones relacionades amb el sol·licitant, la solvència econòmica de les quals es pugui utilitzar per reforçar la garantia personal del sol·licitant.
- Garanties reals sobre béns de qualsevol mena de propietat del sol·licitant. Per concedir operacions amb aquestes garanties, és imprescindible dur a terme prèviament verificacions sobre la titularitat real i el valor econòmic dels béns aportats com a garantia.

L'anàlisi de la solvència dels Socis i totes les operacions de crèdit dels productes financers tradicionals les duu a terme i les autoritza el Comitè de Crèdits de l'Entitat Dominant.

D'altra banda, les operacions interbancàries, la renda fixa, els derivats i altres instruments financers també estan exposats al risc de crèdit o de contrapart, que és el risc de pèrdua econòmica a causa de la incapacitat de la contrapart o de l'emissor de complir les seves obligacions. El Grup té una política d'inversions financeres en què s'estableix un sistema de límits, d'acord amb el seu perfil de riscos conservador, el compliment del qual es revisa permanentment i permet evitar concentracions de risc de crèdit.

A més a més, s'ha informat sobre l'exposició màxima al risc de crèdit per a cadascuna de les carteres del Grup (Notes 7 a 10).

29.1. Dades de concentració de riscos

Diversificació per zones geogràfiques de la inversió creditícia

El Grup centra totes les seves operacions d'inversió creditícia en el territori espanyol.

Diversificació del crèdit a la clientela i altres riscos de crèdit contingents en persones i grups

L'Entitat Dominant ha establert una sèrie de restriccions que limiten la concentració de riscos en persones i grups. En aquest sentit, totes les operacions de crèdit les ha d'aprovar el Comitè de Crèdits de l'Entitat Dominant, i no poden superar aquests límits:

- Risc global: fins a un màxim de 500 milers d'euros.
- Préstecs hipotecaris: fins al 80% del valor de taxació de la garantia, el risc de la qual pot ser de fins a 600 milers d'euros.
- Renda hipotecària: fins a un màxim de 1.000 milers d'euros.
- El Consell Rector de l'Entitat Dominant pot aprovar operacions que superin els límits establerts per al Comitè de Crèdits.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Diversificació del crèdit a la clientela i altres riscos de crèdit contingents per productes

	2011	2010
Préstecs hipotecaris	85,3%	85,9%
Altres préstecs	4,3%	6,1%
Crèdits	7,0%	4,6%
Riscos contingents	1,2%	1,4%
Altres	2,2%	2,0%
	100%	**100%**

L'Entitat Dominant té una concentració significativa en els préstecs hipotecaris que correspon, bàsicament, a finançament a economies domèstiques per comprar habitatge.

Diversificació del crèdit a la clientela per sectors productius

	2011	2010
Altres institucions financeres	2,6%	2,3%
Societats no financeres	8,6%	8,6%
Institucions sense ànim de lucre al servei de la llar	0,5%	0,5%
Total de sectors productius	**11,7%**	**11,4%**
Economies domèstiques	**88,3%**	**88,6%**
	100%	**100%**

Qualitat creditícia dels actius financers no deteriorats

Tot seguit es presenta la comparació amb l'exercici anterior del desglossament de la qualitat creditícia dels actius financers que no estan classificats com a dubtosos. Es pot observar que el 88% dels actius financers són sense risc apreciable o amb risc baix.

(En milers d'euros)	2011	2010	Variació Exposició	% Var.
Sense risc apreciable	558.351	240.195	318.156	132,5%
Risc baix	1.167.567	1.150.965	16.602	1,4%
Risc mitjà-baix	163.954	172.511	(8.557)	(5%)
Risc mitjà	18.410	19.554	(1.144)	(5,9%)
Risc mitjà-alt	37.445	68.973	(31.528)	(45,7%)
Risc alt	22.079	22.654	(575)	(2,5%)
TOTAL	**1.967.806**	**1.674.852**	**292.954**	**17,5%**

Nota: Inclou tots els instruments de deute, corresponents a «Dipòsits en entitats de crèdit», «Crèdit a la clientela» i «Valors representatius de deute» (llevat dels valorats pel seu valor raonable amb registre de les variacions de valor en el compte de pèrdues i guanys consolidat) registrats per l'import comptabilitzat en el balanç de situació consolidat, exclosos els saldos corresponents a «Ajustos per valoració» i a bons de titulitzacions originades per l'Entitat Dominant.

Crèdit per a l'adquisició d'habitatge

A continuació es presenta el detall de l'import en data 31 de desembre de 2011 de les operacions de finançament per a l'adquisició d'habitatges:

(En milers d'euros)	Import brut	Del qual: dubtós
Crèdit per a l'adquisició d'habitatge	998.868	3.998
Sense garantia hipotecària	11.755	409
Amb garantia hipotecària	987.113	3.589

A més a més, a continuació es presenta el detall del crèdit amb garantia hipotecària per a l'adquisició d'habitatge en data 31 de desembre de 2011, segons el percentatge que suposa el risc total sobre l'import de l'última taxació disponible (LTV):

(En milers d'euros)	LTV ≤ 50%	50% < LTV ≤ 80%	80% < LTV ≤ 100%	LTV > 100%
Import brut	330.567	600.767	54.187	1.592
Del qual: dubtosos	463	1.554	683	889

29.2. Dades de morositat

Dos dels indicadors més importants sobre la gestió correcta del risc en una entitat financera són la ràtio de morositat i la cobertura de dubtosos. En el cas del Grup, l'evolució de totes dues ràtios ha estat la següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Crèdit a la clientela (brut)	1.415.727	1.417.011
Actius dubtosos (Notes 9.1 i 9.3)	21.885	17.483
Ajustos per deteriorament del crèdit a la clientela (Notes 9.1 i 9.4)	(24.869)	(20.613)
% de morositat (amb titulitzats anteriors a l'1 de gener de 2004) (*)	1,50%	1,19%
% de cobertura	113,63%	117,90%

*) Els imports pendents d'amortitzar de les titulitzacions anteriors a l'1 de gener de 2004, en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, són de 41.128 i 50.618 milers d'euros, respectivament (Nota 31.7).

Informació sobre taxes històriques de morositat

A continuació es presenta la mitjana històrica de la ràtio de morositat, en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, de cadascun dels tipus d'instruments financers en què el Grup assumeix risc de crèdit:

(En milers d'euros)	2011	2010
Instruments de deute		
Crèdit a la clientela	0,94%	0,72%
Valors representatius de deute	0,47%	0,47%
Riscos contingents		
Avals financers	0,00%	0,00%

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

La informació anterior s'ha elaborat a partir de la mitjana dels 5 exercicis immediatament anteriors a la data de càlcul.

Actius financers renegociats durant l'exercici

Pel que fa als actius financers les condicions dels quals s'han renegociat (Nota 9.1), el Grup estima que no estarien en situació de vençuts o deteriorats si no s'hagués dut a terme aquesta renegociació.

> 30. EXPOSICIÓ A ALTRES RISCOS

30.1. Risc de mercat

És el risc d'incórrer en variacions negatives en el valor de les posicions preses pel Grup, causades per les fluctuacions adverses en les variables de mercat.

El Departament de Gestió Global del Risc és l'encarregat de mesurar i controlar el risc de mercat assumit per les diferents carteres d'inversions financeres del Grup. Cada setmana, aquest departament realitza mesuraments del nivell de risc assumit en cadascuna de les carteres de renda fixa i controla que no superi els límits establerts en les polítiques d'inversions financeres corresponents.

La metodologia utilitzada per fer aquestes mesures de risc és el Value at Risk (VaR), calculat d'acord amb la metodologia de RiskMetrics, amb un nivell de confiança del 95% i un horitzó temporal d'un dia.

El nivell de risc assumit en la cartera de negociació ha estat baix. El VaR mitjà durant l'exercici 2011 s'ha situat en 63 milers d'euros (0,26% sobre la mitjana de la cartera de negociació mantinguda durant l'exercici), mentre que el de 2010 va ser de 71 milers d'euros (0,32% sobre la mitjana de la cartera de negociació mantinguda durant l'exercici).

30.2. Risc operacional

El risc operacional està constituït per tots els esdeveniments que puguin generar una pèrdua a conseqüència de processos interns inadequats, errors humans, funcionament incorrecte dels sistemes d'informació o esdeveniments externs. El risc operacional és inherent a totes les activitats de negoci i, encara que no es pot eliminar totalment, es pot gestionar, mitigar i, en alguns casos, assegurar.

Aquest risc es gestiona per mitjà dels controls establerts en els processos operatius dins del sistema general de control intern que hi ha en el model organitzatiu del Grup.

Tradicionalment, el Grup ha gestionat aquest risc basant-se en la seva experiència històrica, establint nous controls i millorant els que ja existien, millorant la qualitat dels processos interns i, quan s'ha considerat necessari, transferint el risc a tercers mitjançant la contractació de pòlisses d'assegurances.

La gestió d'aquest risc adquireix una importància especial amb l'increment de la dependència del negoci bancari de factors com la utilització intensiva de tecnologies de la informació, la subcontractació d'activitats o la utilització d'instruments financers complexos.

Tot seguit es presenta el detall del consum de recursos propis per risc operacional del Grup:

(En milers d'euros)	2008	2009	2010	2011
Ingressos rellevants	42.486	48.121	41.107	45.719
Ingressos ponderats	6.373	7.218	6.166	6.858
Requeriments RRPP	**5.784**	**6.513**	**6.586**	**6.747**

30.3. Risc de contrapart

El risc de contrapart és el risc que les contrapartides no compleixin els seus compromisos amb el Grup. En l'operativa en els mercats financers aquest risc es produeix, entre altres situacions, quan una entitat deixa diners, inverteix en actius financers o formalitza operacions bilaterals de derivats financers amb una contrapartida.

La gestió i el control del risc de contrapart del Grup es basen en l'assignació de línies de crèdits, el consum de les quals es mesura globalment per a cadascun dels grups econòmics que actuen com a contrapart. El model d'assignació de les línies es basa en criteris observables i objectius com ara els recursos propis, la qualitat creditícia de la contrapart i el termini en què s'està assumint el risc, i la mesura del consum de línies es duu a terme sobre la base del valor de mercat de les operacions.

El Comitè ALM, el Comitè de Política Creditícia i el Comitè de Mercats Financers, de l'Entitat Dominant, són els òrgans, segons escaigui, encarregats de l'avaluació dels riscos assumits i del disseny de les estratègies de gestió del risc de contrapart del Grup.

A més a més, s'ha informat sobre el risc amb els diversos tipus de contraparts per a cadascuna de les carteres del Grup (Notes 7 a 11).

30.4. Risc de tipus de canvi

Aquest tipus de risc és poc significatiu per al Grup, atès que els saldos en moneda estrangera representen un 0,13% i un 0,50% del total actiu i del total passiu del balanç consolidat adjunt, en data 31 de desembre de 2011, respectivament (Nota 2.4).

> 31.ALTRES INFORMACIONS SIGNIFICATIVES

31.1. Garanties financeres i altres avals i caucions prestats

S'entén per garanties financeres els imports que les entitats consolidades han de pagar per compte de tercers, en el cas que no ho facin els qui estan obligats a fer el pagament originalment, en resposta als compromisos que hagin assumit en la seva activitat habitual.

Una part significativa d'aquests imports arribarà al venciment sense que es materialitzi cap obligació de pagament per a les societats consolidades, de manera que el saldo conjunt d'aquests compromisos no pot ser considerat com una necessitat futura real de finançament o liquiditat que el Grup hagi de concedir a tercers.

Els ingressos obtinguts dels instruments de garantia es registren als capítols «Comissions percebudes» i «Interessos i rendiments assimilats» (en aquest últim, per l'import corresponent a les variacions derivades de les actualitzacions del valor de les comissions) del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt i es calculen aplicant el tipus establert en el contracte corresponent sobre l'import nominal de la garantia.

Les provisions registrades per a la cobertura d'aquestes garanties prestades, que s'han calculat aplicant criteris similars als que s'apliquen per calcular el deteriorament d'actius financers valorats al seu cost amortitzat, s'han registrat a l'epígraf «Provisions - Provisions per a riscos i compromisos contingents» del balanç de situació consolidat adjunt (Nota 17).

Tot seguit es mostra el detall de les garanties financeres i dels altres avals i caucions prestats en data 31 de desembre de 2011 i de 2010, tenint en compte el risc màxim assumit pel Grup en relació amb aquestes garanties:

(En milers d'euros)	2011	2010
Avals financers	9.888	9.768
Altres avals i caucions	7.202	9.871
TOTAL	**17.090**	**19.639**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

31.2. Actius afectes a obligacions de tercers

El saldo d'aquest epígraf recull el valor comptable dels actius que són propietat de les entitats consolidades i que s'han afectat al bon fi d'operacions de Socis/Clients:

(En milers d'euros)	2011	2010
Aval en garantia davant l'Administració	717	418
	717	**418**

31.3. Actius cedits en garantia

En data 31 de desembre de 2011 i de 2010, alguns actius propietat de les entitats consolidades garantien operacions realitzades pel Grup, així com diversos passius i passius contingents assumits pel Grup. El valor nominal en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 dels actius financers del Grup bloquejats com a garantia dels dits passius o passius contingents era de 339.527 i 275.838 milers d'euros, respectivament. Tots els actius bloquejats eren valors de deute públic i bons de titulització.

31.4. Altres riscos contingents

El saldo en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 dels «Altres riscos contingents» correspon, principalment, al patrimoni dels fons d'inversió i de pensions garantits, gestionats per Caixa Enginyers Gestió, SGIIC, SAU, i Caixa Enginyers Vida - Caja Ingenieros Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU, respectivament, i comercialitzats pel Grup.

El desglossament d'aquest epígraf en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Import contingent per IIC i FP	99.920	102.641
Altres garanties	——	24
TOTAL	**99.920**	**102.665**

31.5. Compromisos contingents

El saldo d'aquest epígraf integra els compromisos irrevocables que podrien donar lloc al reconeixement d'actius financers.
Tot seguit se'n mostra la composició en data 31 de desembre de 2011 i de 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Disponibles per tercers	136.496	189.468
Altres compromisos contingents	40.273	32.936
TOTAL	**176.769**	**222.404**

En data 31 de desembre de 2011 i de 2010, els imports de contractes de finançament concedits respecte dels quals el Grup havia assumit algun compromís de crèdit superior a l'import registrat en l'actiu dels balanços de situació consolidats adjunts a aquestes dates eren els següents:

(En milers d'euros)	2011	2010
Altres sectors residents		
Per targetes de crèdit	71.252	111.972
Altres productes amb disponibilitat immediata	65.244	77.496
TOTAL	**136.496**	**189.468**

31.6. Recursos de tercers gestionats i comercialitzats pel Grup i dipositaria de valors

En data 31 de desembre de 2011 i de 2010, el detall del valor raonable dels recursos de tercers registrats fora de balanç per als quals l'Entitat Dominant actua com a dipositària és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Valors representatius de deute	486.299	394.367
Instruments de capital	467.412	490.388
Altres instruments financers	2.146	2.703
TOTAL	**955.857**	**887.458**

Així mateix, a continuació es mostra el detall dels recursos registrats fora de balanç comercialitzats pel Grup en data 31 de desembre de 2011 i de 2010:

	2011		2010	
(En milers d'euros)	Comercialitzat i gestionats	Comercialitzats però no gestionats	Comercialitzat i gestionats	Comercialitzats però no gestionats
Plans d'estalvi	121.696	——	116.329	——
Plans de pensions	101.921	——	113.045	——
Fons d'inversió	216.949	22.736	261.134	24.840
Carteres gestionades	32.304	——	43.482	——
Altres	——	18.438	——	56.690
TOTAL	**472.870**	**41.174**	**533.990**	**81.530**

L'activitat de gestió discrecional de carteres, durant l'exercici 2011 ha generat uns ingressos registrats a la partida «Comissions percebudes - Per serveis de valors» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt, per un import de 519 milers d'euros (542 milers d'euros durant l'exercici 2010) (Nota 35).

31.7. Titulització d'actius

Durant l'exercici 2003 i altres d'anteriors, l'Entitat Dominant va dur a terme diverses operacions de titulització d'actius mitjançant les quals ha procedit a cedir préstecs i crèdits de la seva cartera a diversos fons de titulització d'actius.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

Tot seguit es mostra un detall del valor dels actius titulitzats abans de l'1 de gener de 2004, que es van donar de baixa del balanç de situació consolidat i que continuaven vius en data 31 de desembre de 2011 i de 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
AYT HIPOTECARI IV, Fons de Titulització Hipotecària	13.196	14.730
TDA 7, Fons de Titulització Hipotecària	——	4.615
TDA 15080-MIXT, Fons de Titulització d'Actius	14.254	16.174
TDA 15100-MIXT, Fons de Titulització d'Actius	13.678	15.099
TOTAL	**41.128**	**50.618**

Així mateix, després de l'1 de gener de 2004, l'Entitat Dominant ha dut a terme diverses operacions de titulització d'actius mitjançant la cessió de préstecs i crèdits de la seva cartera a diversos fons de titulització. En aquestes operacions, a conseqüència de les condicions acordades per a la transferència d'aquests actius, va conservar riscos i avantatges substancials (bàsicament, risc de crèdit de les operacions transferides). Tot seguit es mostra un detall dels saldos registrats en els balanços de situació consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 que estan associats amb aquestes operacions:

(En milers d'euros)	2011	2010
CAIXA ENGINYERS TDA 1, Fons de Titulització d'Actius	224.892	241.207
TDA 20-MIXT, Fons de Titulització d'Actius	31.330	35.079
AYT HIPOTECARI IV-MIXT, Fons de Titulització Hipotecària	28.856	33.337
TOTAL	**285.078**	**309.623**

> 32. INTERESSOS I RENDIMENTS ASSIMILATS

Aquest capítol del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt recull els interessos meritats durant l'exercici pels actius financers amb rendiment (implícit o explícit), que s'obtenen després d'aplicar el mètode del tipus d'interès efectiu, i també les rectificacions de productes a conseqüència de cobertures comptables.
Tot seguit es desglossa l'origen dels «Interessos i rendiments assimilats» més significatius meritats a favor del Grup en els exercicis 2011 i 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Dipòsits en bancs centrals	304	247
Dipòsits en entitats de crèdit	124	76
Crèdit a la clientela	35.149	35.901
Valors representatius de deute	15.766	9.903
Rendiment de contractes d'assegurances vinculats a pensions i obligacions	69	——
Actius dubtosos	159	99
TOTAL	**51.571**	**46.226**

Així mateix, tot seguit es desglossen segons la cartera d'instruments que els han originat:

(En milers d'euros)	2011	2010
Cartera de negociació	1.416	759
Actius financers disponibles per a la venda	13.019	7.371
Cartera a venciment	1.016	1.773
Inversió creditícia	35.622	36.076
Altres interessos	498	247
TOTAL	**51.571**	**46.226**

En data 31 de desembre de 2011, l'import de les comissions financeres imputades al compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt com a «Interessos i rendiments assimilats» aplicant el que disposa la Nota 2.5.2 és de 1.322 milers d'euros (1.407 milers d'euros el 31 desembre de 2010).

33. INTERESSOS I CÀRREGUES ASSIMILADES

Aquest capítol del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt recull els interessos meritats durant l'exercici pels passius financers amb rendiment (implícit o explícit), que s'obtenen després d'aplicar el mètode del tipus d'interès efectiu.
Tot seguit es desglossa l'origen dels interessos i les càrregues assimilades meritades en els exercicis 2011 i 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Dipòsits de Bancs Centrals	3.188	2.326
Dipòsits d'entitats de crèdit	1.987	134
Dipòsits de la clientela	21.334	18.594
Altres interessos	69	19
TOTAL	**26.578**	**21.073**

Pràcticament tot el saldo d'aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat que s'ha meritat en els exercicis 2011 i 2010 correspon a la cartera de «Passius financers a cost amortitzat».

34. RENDIMENT D'INSTRUMENTS DE CAPITAL

El saldo d'aquest capítol del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt dels exercicis 2011 i 2010 correspon al rendiment d'accions incloses a les carteres d'«Actius financers disponibles per a la venda» i «Cartera de negociació».

El desglossament d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Actius financers disponibles per a la venda	94	137
Cartera de negociació	2	14
TOTAL	**96**	**151**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

35. COMISSIONS PERCEBUDES

Tot seguit es presenta el desglossament dels ingressos per comissions meritades durant els exercicis 2011 i 2010, classificats segons els conceptes principals que els han originat:

(En milers d'euros)	2011	2010
Comissions per riscos contingents	179	195
Comissions per canvi de divises i bitllets estrangers	3	5
Comissions per serveis de cobraments i pagaments	3.629	3.033
Comissions per serveis de valors (*)	10.786	4.330
Comissions per comercialització de productes financers no bancaris	954	325
Altres comissions	7.154	8.133
TOTAL	**22.705**	**16.021**

(*) Aquesta partida inclou 519 milers d'euros (542 milers d'euros en l'exercici 2010) de comissions percebudes en concepte de prestació del servei de gestió discrecional de carteres (Nota 31.6).

A l'apartat «Altres comissions» del quadre anterior es registren, principalment, les comissions percebudes pel Grup en concepte de comissions de gestió d'institucions d'inversió col·lectiva, fons de pensions i per l'activitat de comercialització d'assegurances.

36. COMISSIONS PAGADES

Tot seguit es presenta l'import de la despesa per comissions meritades durant els exercicis 2011 i 2010, classificades segons els conceptes principals que les han originat:

(En milers d'euros)	2011	2010
Corretatge amb operacions actives i passives	37	62
Comissions cedides a altres entitats i corresponsals	1.227	1.279
Comissions pagades per operacions amb valors	556	429
Altres comissions	225	57
TOTAL	**2.045**	**1.827**

37. RESULTATS D'OPERACIONS FINANCERES (NET)

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts corresponents als exercicis 2011 i 2010 segons les carteres d'instruments financers que els originen és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Cartera de negociació	(443)	(3.042)
Actius financers disponibles per a la venda	3.029	5.691
Inversions creditícies	70	90
Cartera d'inversió a venciment	197	220
Altres	(984)	(675)
TOTAL	**1.869**	**2.284**

38. DIFERÈNCIES DE CANVI (NET)

Els imports registrats en aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2011 i de 2010, que corresponen a unes pèrdues de 84 milers d'euros i a un benefici de 270 milers d'euros, respectivament, corresponen a diferències sorgides en la conversió a la moneda funcional de les partides monetàries expressades en moneda estrangera.

39. ALTRES PRODUCTES D'EXPLOTACIÓ

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis 2011 i 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Ingressos de contractes d'assegurances i reassegurances emesos	32.371	27.811
Comissions financeres compensadores de costos directes	266	414
Indemnització d'entitats asseguradores	233	247
Altres productes recurrents	310	527
Altres productes no recurrents	17	15
TOTAL	**33.197**	**29.014**

Els «Ingressos de contractes d'assegurances i reassegurances emesos» corresponen a les primes d'assegurances de vida cobrades per Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

> 40. ALTRES CÀRREGUES D'EXPLOTACIÓ

El desglossament del saldo d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis 2011 i 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Despeses de contractes d'assegurances i reassegurances emesos	33.156	28.251
Contribució al Fons de Garantia de Dipòsits (Nota 1.9)	1.046	1.113
Altres conceptes	231	517
TOTAL	**34.433**	**29.881**

Les «Despeses de contractes d'assegurances i reassegurances» emesos corresponen a la dotació neta a les provisions d'assegurances de vida cobrades per Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU.

> 41. DESPESES D'ADMINISTRACIÓ - DESPESES DE PERSONAL

La composició de l'epígraf «Despeses de personal» dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis 2011 i 2010 és la següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Sous i gratificacions del personal actiu	14.864	14.346
Quotes de la Seguretat Social	3.216	3.157
Dotacions a plans de prestació definida	209	191
Indemnització per acomiadaments (Nota 2.13)	1.268	443
Despeses de formació	10	23
Altres despeses de personal	398	431
TOTAL	**19.965**	**18.591**

En data 31 de desembre de 2011 i de 2010, la distribució per categories del Grup era la següent:

	2011			2010		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Consell Rector de l'Entitat Dominant	13	——	13	13	——	13
Caps, titulats i tècnics	115	51	166	109	49	158
Oficials i auxiliars administratius	57	103	160	54	110	164
Ajudants i altres	3	3	6	5	3	8
	188	**157**	**345**	**181**	**162**	**343**

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

El nombre mitjà d'empleats durant els exercicis 2011 i 2010 i la seva distribució per categoria i sexe no difereixen significativament del nombre d'empleats i la distribució corresponent el 31 de desembre de 2011 i de 2010, respectivament, que s'han presentat al quadre anterior.

Retribucions postocupació

Plans d'aportació definida

Tal com s'ha dit a la Nota 2.13, l'Entitat Dominant i les societats del Grup tenen formalitzat un acord amb el seu personal actiu mitjançant el qual es compromet a aportar al «Pla de pensions d'ocupació del Grup Caixa d'Enginyers» (únic pla integrat a «Caixa d'Enginyers Ocupació, Fons de Pensions») una quantitat anual fixa que s'actualitza anualment sobre la base de l'índex de preus al consum. Aquestes aportacions es fan per a tots els empleats que, el 15 de desembre de cada any, tinguin una antiguitat superior als 18 mesos.

L'entitat gestora de «Caixa d'Enginyers Ocupació, Fons de Pensions» és Caixa Enginyers Vida - Caja Ingenieros Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU, i la seva dipositària és Caixa de Crèdit dels Enginyers - Caja de Crédito de los Ingenieros, S. Coop. de Crèdit.

Les aportacions fetes pel Grup durant l'exercici 2011 al Pla de pensions d'ocupació del Grup Caixa d'Enginyers han estat de 240 milers d'euros (242 milers d'euros el 2010), que estan comptabilitzats a la partida «Despeses d'administració - Despeses de personal - Sous i gratificacions de personal actiu» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt.

En data 31 de desembre de 2011 no hi havia aportacions meritades pendents de realitzar, per plans d'aportació definida.

Plans de prestació definida

Tal com hem descrit a la Nota 2.13, el Grup té els compromisos de postocupació següents amb els seus empleats per plans de prestació definida:

a) Premi de dedicació

b) Prestacions per defunció en actiu

c) Altres compromisos per defunció, invalidesa i jubilació

Tot seguit es presenta el valor raonable dels compromisos propis o de tercers i els actius associats agrupats en data 31 de desembre de 2011 i 2010:

(En milers d'euros)	2011	2010
Actius del pla		
Contractes d'assegurança	1.955	1.717
Total actius	**1.955**	**1.717**
Valor dels compromisos propis o de tercers		
Compromisos per pensions meritades	1.520	1.462
Total compromisos per cobrir	**1.520**	**1.462**
VAN compromisos per pensions	**435**	**255**

En el capítol «Resta d'actius» es registra el valor actual net dels compromisos per pensions meritades per l'import de 435 milers d'euros (Nota 14).

L'excedent dels actius respecte dels compromisos per cobrir, en data 31 de desembre de 2011, es registra a la partida «Despeses d'administració - Despeses de personal - Dotacions a plans de prestació definida» del compte de pèrdues i guanys consolidat com a despesa menor.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

El valor actual dels compromisos l'han determinat actuaris qualificats, que han aplicat els criteris següents per quantificar-los:

- Mètode de càlcul «de la unitat de crèdit projectada», que preveu cada any de servei com a generador d'una unitat addicional de dret a les prestacions i valora cada unitat de manera separada.

  Per al col·lectiu de pensionistes, el procés consisteix, simplement, a determinar actuarialment el valor present de les pensions en curs de pagament i de les prestacions que se'n puguin derivar.
- Hipòtesis actuarials utilitzades: les hipòtesis actuarials més significatives que van tenir en compte en els seus càlculs van ser les següents:

	2011	2010
Tipus d'interès de descompte	4,60%	4,10%
Taules de mortalitat	PERM/F2000p	PERM/F2000p
Tipus anual de revaloració de pensions	2%	2%
Tipus anual de creixement dels salaris	3%	3%

- L'edat de jubilació estimada dels empleats actius és de 65 anys.

Durant l'exercici 2011, el Grup ha meritat 379 milers d'euros (446 milers d'euros el 2010) en concepte de primes d'assegurances per atendre l'obligació dels compromisos de prestació definida esmentats anteriorment, que estan comptabilitzats a la partida «Despeses d'administració - Despeses de personal - Dotacions a plans de prestació definida» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt.

> 42. DESPESES D'ADMINISTRACIÓ - ALTRES DESPESES GENERALS D'ADMINISTRACIÓ

El desglossament del saldo d'aquest epígraf dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis 2011 i 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Immobles, instal·lacions i material	2.948	3.719
Informàtica	927	1.954
Comunicacions	1.259	1.926
Publicitat i propaganda	1.069	1.105
Despeses judicials i d'advocats	215	125
Informes tècnics	2.869	870
Serveis de vigilància i trasllat de fons	405	509
Primes d'assegurança i autoassegurança	272	433
Per òrgans de govern i control	115	141
Despeses de representació i desplaçament del personal	177	200
Quotes d'associacions	104	64
Serveis administratius subcontractats	1.479	2.385
Contribucions i impostos	338	62
Altres despeses	211	421
TOTAL	**12.388**	**13.914**

En el saldo de la partida «Altres despeses generals d'administració - Informes tècnics» del detall anterior s'inclouen els honoraris per serveis que durant els exercicis 2011 i 2010 el Grup ha contractat a Deloitte, SL, i les seves persones o entitats vinculades. A continuació es presenta un detall d'aquests honoraris, classificats per tipus de servei:

Tipus de serveis (euros)	2011	2010
Serveis d'auditoria de comptes i altres serveis relacionats amb l'auditoria	94.655	98.455
Altres tasques de revisió	66.300	83.850
Total serveis d'auditoria i revisió realitzats	**160.955**	**182.305**
Altres serveis (*)	62.089	14.195

(*) Ni l'auditor ni entitats vinculades a l'auditor no han meritat honoraris relatius a tasques de revisió i verificació comptable diferents dels que preveu l'article 2 del Reglament d'auditoria de comptes, ni per assessorament fiscal.

> 43. AMORTITZACIÓ

El desglossament d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Actiu material:		
D'ús propi (Nota 12)	1.053	1.188
Actiu intangible (Nota 13)	1.369	1.069
TOTAL	**2.422**	**2.257**

> 44. DOTACIONS A PROVISIONS (NET)

El desglossament d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent (Nota 17):

(En milers d'euros)	2011	2010
Provisions per a riscos i compromisos contingents	34	(15)
Altres provisions (*)	310	102
TOTAL	**344**	**87**

(*) Aquesta partida inclou 10 milers d'euros de pèrdues i guanys actuarials imputats a resultats pels compromisos postocupació assumits pel Grup.

MEMÒRIA CONSOLIDADA CORRESPONENT A L'EXERCICI ANUAL ACABAT EL 31 DE DESEMBRE DE 2011

> 45. PÈRDUES PER DETERIORAMENT D'ACTIUS FINANCERS (NET)

El desglossament d'aquest capítol dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis anuals acabats el 31 de desembre de 2011 i de 2010 és el següent:

(En milers d'euros)	2011	2010
Inversions creditícies	**4.847**	**(99)**
Dotacions netes als fons de cobertura (Nota 9.4)	8.890	6.660
Amortització de préstecs sense fons (Nota 9.5)	181	90
Recuperacions dels fons de cobertura (Nota 9.4)	(4.009)	(6.795)
Recuperacions de fallits (Nota 9.5)	(215)	(54)
Altres instruments financers no valorats a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	**(718)**	**(428)**
Fons de cobertura per pèrdues inherents - Cartera disponible per a la venda (Nota 8.2)	(235)	(647)
Fons específics - Cartera disponible per a la venda (Nota 8.2)	(451)	173
Fons de cobertura per pèrdues inherents - Cartera d'inversió a venciment (Nota 10.2)	(32)	46
TOTAL	**4.129**	**(527)**

> 46. PARTS VINCULADES

Tot seguit es presenten els saldos registrats en els comptes anuals consolidats adjunts en data 31 de desembre de 2011 i de 2010 que tenen l'origen en operacions amb les entitats associades del Grup i altres parts vinculades diferents de les incloses a la Nota 5:

	2011		2010	
(En milers d'euros)	Entitats associades	Altres parts vinculades	Entitats associades	Altres parts vinculades
D'ACTIU				
Crèdit a la clientela	—	8.823	—	19.232
DE PASSIU				
Dipòsits de la clientela	3.054	9.343	—	5.036
DE COMPTES D'ORDRE				
Riscos contingents	—	307	—	3.164
COMPTE DE PÈRDUES I GUANYS CONSOLIDAT				
Interessos i rendiments assimilats	—	254	—	363
Interessos i càrregues assimilades	—	179	—	339
Comissions percebudes / (pagades)	(12)	7	—	26

> 47. SERVEI D'ATENCIÓ AL SOCI/CLIENT

Durant l'exercici 2011, les societats que formen el Grup Caixa d'Enginyers han complert el que determina l'ordre ECO/734/2004, d'11 de març, sobre els departaments i els serveis d'atenció al client i el defensor del client de les entitats financeres. Un cop aprovat pel Consell Rector de l'Entitat Dominant en la seva reunió del 8 de juliol de 2004 i modificat a la reunió del 28 d'abril de 2005 i, també, aprovat pel Consell d'Administració de cadascuna de la resta de societats del Grup Caixa d'Enginyers, el Reglament del Departament o Servei d'Atenció al Soci/Client, juntament amb l'annex I i, com a part integrant, el Reglament del Servei de Defensa del Client de la UNACC, a la qual està adherida l'Entitat, regulen les relacions entre ambdues parts.

En aquest Servei s'inclouen les queixes o les reclamacions rebudes pels Socis/Clients i que s'han adreçat al dit servei. Aquestes queixes o reclamacions s'han de basar en contractes, operacions o serveis de caràcter financer del Grup respecte dels quals s'hagi donat un tractament que el Soci/Client considera contrari als bons usos i pràctiques bancàries i que afectin els interessos i els drets legalment adquirits, tant si deriven de contractes, de la normativa de transparència i protecció de la clientela com de les bones pràctiques bancàries i els usos financers, especialment el principi d'equitat.

Els criteris generals d'actuació del departament han estat els següents:

- Atendre i resoldre les queixes i les reclamacions presentades en aquest servei, assegurant una atenció correcta al Soci/Client mitjançant l'establiment de canals de recepció, registre i resolucions adequades.
- La presentació de les queixes o reclamacions s'han d'acollir a l'article 16 del Reglament per a la defensa del client. Tal com s'indica en aquest article, s'han admès a tràmit les queixes o reclamacions presentades en suport paper.
- Les queixes i reclamacions formulades pels Socis/Clients un cop transcorreguts dos anys a comptar des que el Soci/Client hagi tingut coneixement dels fets causants de la reclamació no s'han admès a tràmit.

Per tal de detallar i conèixer els conceptes indicats s'han de tenir en compte les definicions següents:

- Queixes: les queixes que facin referència al funcionament dels serveis financers prestats a Socis/Clients del Grup i que s'hagin presentat per causa de tardances, desatencions o qualsevol altre tipus d'actuació que s'observi en el funcionament del servei.
- Reclamacions: reclamacions presentades pels Socis/Clients que tinguin la pretensió d'obtenir la restitució del seu interès o dret i que posin de manifest fets concrets referits a accions o omissions de les entitats que suposin, per a qui les formula, un perjudici per als seus interessos o drets, l'incompliment de contractes, de la normativa de transparència i protecció de la clientela o de les bones pràctiques i els usos bancaris.

Durant l'exercici 2011, s'han registrat 13 queixes/reclamacions en total (10 en l'exercici 2010). De les reclamacions rebudes en l'exercici 2011, se'n registren 4 dirigides al Banc d'Espanya (2 en l'exercici 2010), i d'aquestes reclamacions 1 és favorable al Grup (2 en l'exercici 2010), 1 és favorable al Soci i 2 han quedat pendents de resoldre. No se'n registra cap de dirigida a la CNMV (2 en l'exercici 2010). Es registren 4 reclamacions dirigides a la UNACC (5 en l'exercici 2010); 1 d'elles és favorable al grup (3 en l'exercici 2010) i en queden 3 de pendents de resoldre (2 en l'exercici 2010). De dirigides al SAC, se'n registren 5 (1 en l'exercici 2010); 4 d'elles són favorables al Grup (1 en l'exercici 2010) i 1 és favorable al Soci.

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

Al llarg del 2011, la recuperació de l'activitat econòmica mundial s'ha alentit, en gran mesura per la crisi de deute d'alguns països d'Europa, la por del contagi a altres països, la desconfiança en les mesures d'ajust de la despesa i els dubtes sobre si els països emergents podran seguir mantenint les altes taxes de creixement dels darrers anys. Consegüentment, persisteixen els dubtes sobre la fortalesa a mitjà termini de la recuperació en nombroses economies. Per la seva banda, la reactivació a la zona euro ha seguit un ritme desigual, i destaca l'empenta de l'economia alemanya respecte a l'espanyola.

En els **mercats interbancaris,** l'euríbor a 12 mesos ha acabat l'any 2011 en l'1,947%, per sota de les màximes assolides en el mes de juliol, en què es va situar en el 2,201%, però encara és lluny de l'1,507% de final del 2010. L'euríbor a 3 mesos s'ha situat en l'1,356%, davant de l'1,006% de final de l'any anterior. Per la seva banda, el Banc Central Europeu va incrementar el tipus d'interès de referència fins a l'1,50% a mitjan any, i a final d'any el va deixar a l'1%, com estava a final de 2010. Pel que fa als tipus de llarg termini, el bo espanyol a 10 anys ha acabat el quart trimestre amb una rendibilitat del 5,088%, davant del 5,444% del tancament del 2010; així mateix, la prima de risc respecte al Bund alemany ha augmentat des dels 249 p. b. de final del 2010 fins als 326 p. b. en data 31 de desembre de 2011.

La **inflació,** mesurada per l'IPC en variació anual, ha acabat l'any 2011 en el 2,4%. A principis d'any, la inflació havia repuntat fins a situar-se en el 3,8% en el mes d'abril, i des d'aquest punt s'ha anat moderant.

Al llarg del 2011, els **mercats borsaris** han presentat un comportament dispar entre Europa, els mercats emergents i els Estats Units. L'IBEX-35 i el DJ EuroStoxx-50 han tancat el 2011 amb un descens anual del 13,11% i del 17,05%, respectivament, atès que han acusat la inestabilitat dels mercats de la zona euro. Per la seva banda, els mercats emergents no han tingut un bon any pel que fa a rendibilitats, i l'índex MSCI Emerging Markets ha caigut un 20,41% el 2011. Mentrestant, el Standard & Poors 500 no ha registrat cap variació respecte al tancament del 2010, fet que reflecteix la confiança en unes perspectives econòmiques millors dels Estats Units.

En el **mercat de divises,** el 2011 ha estat molt volàtil. L'euro va començar l'any apujant-se respecte a la majoria de divises, com el dòlar dels Estats Units, la lliura esterlina i el ien japonès, però va acabar depreciant-se contra les divises anteriors, a més del franc suís. L'euro s'ha situat en data 31 de desembre de 2011 respecte a la resta de divises amb un tipus de canvi d'1,2939 dòlars per euro, 0,8353 lliures esterlines per euro, 100,20 iens per euro i 1,2156 francs suïssos per euro. Cal destacar la intervenció del Banc Nacional Suís, que a principi del mes de setembre va informar de la intenció de mantenir el tipus de canvi per sobre d'1,2 francs suïssos per euro.

L'últim trimestre del 2011, l'**economia espanyola** ha registrat un creixement interanual del 0,3% mesurat com la variació interanual del PIB, una taxa que suposa una caiguda de tres dècimes respecte al trimestre precedent, com a resultat de la contribució negativa de la demanda nacional, compensada parcialment per l'aportació positiva de la demanda externa, que ha crescut respecte al trimestre anterior. Per la seva banda, l'entorn econòmic mundial el 2011 ha seguit la mateixa línia que l'economia espanyola, amb una moderació del creixement en comparació amb les taxes que es van assolir el 2010. Les últimes taxes interanuals del PIB del quart trimestre del 2011 són de l'1,6%, del -1,0% i del 0,7% als Estats Units, al Japó i a l'Eurozona, respectivament, totes elles superades per economies com Rússia, la Xina i l'Índia.

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

Resultats

Comparativa balanç situació del Grup Caixa d'Enginyers

(En milers d'euros)	2011	2010	Variació	% Var.
Marge interès	**24.993**	**25.106**	**(113)**	**(0,45%)**
Rendiments d'instruments de capital	96	151	(55)	(36,42%)
Resultat d'entitats valorades pel mètode de la participació	5	——	5	NA
Comissions netes	20.660	14.194	6.466	45,55%
Resultat d'operacions financeres (net)	1.869	2.284	(415)	(18,17%)
Diferències canvi (net)	(84)	270	(354)	(131,11%)
Altres productes i càrregues d'explotació	(1.236)	(867)	(369)	(42,56%)
Marge brut	**46.303**	**41.138**	**5.165**	**12,56%**
Despeses d'administració (-)	32.353	32.505	(152)	(0,47%)
Despeses de personal (-)	19.965	18.591	1.374	7,39%
Altres despeses generals d'administració (-)	12.388	13.914	(1.526)	(10,97%)
Amortització (-)	2.422	2.257	165	7,31%
Dotacions a provisions (net) (-)	344	87	257	295,40%
Pèrdues per deteriorament d'actius nets (-)	4.129	(527)	4.656	883,49%
Resultat de l'activitat d'explotació	**7.055**	**6.816**	**239**	**3,51%**
Altres resultats	2	3	(1)	(33,33%)
Resultats abans d'impostos	**7.057**	**6.819**	**238**	**3,49%**
Impost sobre beneficis (-)	922	1.045	(123)	(11,77)%
Dotació obligatòria a obres i fons socials (-)	459	379	80	21,11%
Resultat exercici	**5.676**	**5.395**	**281**	**5,21%**
Resultat atribuït a l'Entitat Dominant	5.747	5.477	270	4,93%
Resultat atribuït a interessos minoritaris	(71)	(82)	11	13,41%

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

El **resultat de l'exercici** del Grup Caixa d'Enginyers en data 31 de desembre de 2011 és de 5.676 milers d'euros, la qual cosa representa un increment del 5,21% respecte dels 5.395 milers d'euros amb què es va tancar l'exercici 2010. Si es consideren els **beneficis abans d'impostos** i abans de l'aportació al fons de l'Obra Social, el dit augment és del 3,49%: s'ha passat de 6.819 milers d'euros al tancament de l'exercici 2010 a 7.057 milers d'euros el 31 de desembre de 2011.

La **rendibilitat sobre recursos propis (ROE)** s'ha situat en el 5,03% en data 31 de desembre de 2011, davant del 6,14% del tancament de l'exercici 2010, com a conseqüència de l'increment dels recursos propis fruit de l'ampliació de capital feta per l'Entitat Dominant el mes de juliol de 2011. Així mateix, la **rendibilitat sobre actius (ROA**) ha disminuït lleugerament del 0,30% al 0,27% en data 31 de desembre de 2010 i de 2011, respectivament.

El **marge d'interès** de l'exercici 2011 ha experimentat una disminució del 0,45% respecte a l'exercici 2010, i s'ha situat en 24.993 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011, davant dels 25.106 milers d'euros del 31 de desembre de 2010. Aquesta disminució respon, principalment, a la recuperació del volum de dipòsits de la clientela, combinada amb la remuneració major d'aquests dipòsits, derivada de l'evolució positiva dels tipus d'interès exposada prèviament. Aquest increment del cost dels dipòsits no ha estat compensat íntegrament per l'increment de la rendibilitat de l'actiu, que ha estat una mica més moderada, bàsicament com a conseqüència de l'alentiment de noves concessions de préstecs hipotecaris que ha comportat la difícil situació econòmica. Tot i això, la prudent política de remuneració del passiu adoptada per l'Entitat Dominant i l'existència d'una posició de tresoreria folgada són factors que han permès moderar la contracció d'aquest marge.

El **net entre comissions percebudes i comissions pagades** durant l'exercici 2011 és de 20.660 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011, en comparació amb els 14.194 milers d'euros registrats el desembre de 2010; això representa un increment de 6.466 milers d'euros (45,55% en termes relatius).

Concretament, les **comissions percebudes** han passat de 16.021 milers d'euros a 22.705 milers d'euros en data 31 de desembre de 2010 i de 2011, respectivament, fet que representa un increment del 41,72% (6.684 milers d'euros, en termes absoluts), derivat, principalment de l'augment considerable en el volum de **comissions per servei de valors**. Aquestes comissions per servei de valors s'han situat en 10.786 milers d'euros al tancament de l'exercici 2011, davant dels 4.330 milers d'euros de l'exercici anterior, i han registrat un increment de 6.456 milers d'euros, derivat de l'increment d'activitat que ha desenvolupat l'Entitat Dominant en l'assegurament i la col·locació de valors.

El **resultat net d'operacions financeres** ha estat de 1.869 milers d'euros al tancament de l'exercici 2011, davant dels 2.284 milers d'euros acumulats l'exercici passat, la qual cosa representa una disminució del 18,17%.

Aquestes evolucions diferents exposades representen un increment del 12,56% del **marge brut,** que ha passat de 41.138 milers d'euros a 46.303 milers d'euros al tancament dels exercicis 2010 i 2011, respectivament.

El **resultat de l'activitat d'explotació** ha augmentat 239 milers d'euros (un 3,51% en termes relatius) i ha passat de 6.816 milers d'euros a 7.055 milers d'euros en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament, que ha estat compatible amb l'important esforç que s'ha fet en la dotació a les provisions per criteris subjectius, la finalitat de les quals ha estat mantenir una ràtio de cobertura adequada que garanteixi un sanejament correcte dels actius. En aquest sentit, l'exercici 2011 s'han fet unes dotacions totals netes de 4.129 milers d'euros.

Cal destacar, per altra banda, el manteniment de les **despeses d'administració** de l'exercici 2011 respecte a les de l'exercici anterior. Han variat en un -0,47% en termes relatius, com a resultat de l'important esforç de contenció de la despesa que va iniciar el Grup en exercicis anteriors. En aquest sentit, la combinació amb l'increment substancial del marge brut comporta una millora considerable de la **ràtio d'eficiència,** que passa del 79,01% al 69,87% en data 31 de desembre de 2010 i de 2011, respectivament.

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

Resultats individuals de les entitats del Grup Caixa d'Enginyers

(En milers d'euros)	2011(*)	2010	Variació	% Var.
Resultats entitats del Grup				
Caixa d'Enginyers	6.151	5.008	1.143	22,82%
Caixa Enginyers Gestió, SGIIC, SAU	82	97	(15)	(15,46%)
Segurengin, SAU, Corredoria d'Assegurances	(792)	(384)	(408)	(106,25%)
Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU	761	576	185	32,12%
Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU	310	68	242	355,88%
Resultats entitats associades				
Norbolsa, SV, SA	1.602	——	NA	NA

*Tancaments comptables provisionals no auditats de les filials del Grup

Caixa d'Enginyers ha tancat l'exercici 2011 amb uns beneficis de 6.151 milers d'euros, la qual cosa representa un increment del 22,82% respecte dels 5.008 milers d'euros amb què es va tancar l'exercici 2010.

Les filials Caixa Enginyers Gestió, SGIIC, SAU, Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU, i Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU, han tancat l'exercici 2011 amb uns beneficis de 82 milers d'euros, 761 milers d'euros i 310 milers d'euros, respectivament; mentre que Segurengin, SAU, Corredoria d'Assegurances, ha tancat l'exercici 2011 amb unes pèrdues de 792 milers d'euros.

L'evolució dels resultats de Caixa Enginyers Vida, Companyia d'Assegurances i Reassegurances, SAU, i Caixa Enginyers, Operador de Bancassegurances Vinculat, SLU, en comparació amb l'exercici 2010, posen de manifest novament la forta aposta que el Grup ja va iniciar en el sector de les assegurances en exercicis anteriors.

Pel que fa a Segurengin, per bé que ha acabat l'exercici 2011 amb pèrdues, cal assenyalar que la dita societat està tancant un profund procés de reestructuració.

Finalment, cal destacar l'entrada de la Caixa d'Enginyers en el capital social de Norbolsa, Sociedad de Valores, SA, amb una participació del 10%. Caixa d'Enginyers ha entrat a formar part del capital de Norbolsa amb una finalitat estratègica i, per tant, amb la intenció de mantenir aquesta participació, per la qual cosa aquesta societat es converteix en una associada del Grup Caixa d'Enginyers. La participació de Caixa d'Enginyers a Norbolsa permet consolidar i potenciar els serveis que es presten actualment als Socis en l'àmbit dels mercats de valors, una línia de negoci estratègica del Grup.

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

Informe d'activitat

Comparativa del balanç de situació consolidat del Grup Caixa d'Enginyers

(En milers d'euros)	2011	2010	Variació	% Var.
Caixa i dipòsits en Bancs Centrals	27.090	30.871	(3.781)	(12,25%)
Cartera de negociació	45.598	23.774	21.824	91,80%
Actius financers disponibles per a la venda	476.266	242.660	233.606	96,27%
Inversions creditícies	1.431.502	1.449.399	(17.897)	(1,23%)
Cartera d'inversió a venciment	67.167	39.586	27.581	69,67%
Actius no corrents en venda (Nota 2.17)	667	792	(125)	(15,78%)
Participacions	471	0	471	N.A.
Derivats de cobertura	3.005	0	3.005	N.A.
Actius per reassegurances	96	73	23	31,51%
Actiu material	12.827	13.195	(368)	(2,79%)
Actiu intangible	7.376	6.412	964	15,03%
Actius fiscals	9.980	8.393	1.587	18,91%
Resta d'actius	3.055	3.365	(310)	(9,21%)
Total actiu	**2.085.100**	**1.818.520**	**266.580**	**14,66%**
Cartera de negociació	1.015	894	121	13,53%
Passius financers a cost amortitzat	1.891.545	1.666.751	224.794	13,49%
Passius per contractes d'assegurances	74.266	53.862	20.404	37,88%
Provisions	924	590	334	56,61%
Passius fiscals	1.460	2.233	(773)	(34,62%)
Fons d'obra social (només CA i CC)	4.071	3.976	95	2,39%
Resta de passius	5.759	3.776	1.983	52,52%
Capital reembossable a la vista	0	1.559	(1.559)	(100%)
Total passiu	**1.979.040**	**1.733.641**	**245.399**	**14,16%**
Ajustos per valoració	(13.446)	(9.340)	(4.106)	(43,96%)
Fons propis	118.666	93.413	25.253	27,03%
Capital o fons de dotació	62.534	39.872	22.662	56,84%
Reserves	54.374	51.672	2.702	5,23%
Menys: valors propis	-3.989	-3.608	(381)	(10,56%)
Resultat de l'exercici (+/-)	5.747	5.477	270	4,93%
Interessos minoristes	840	806	34	4,22%
Total patrimoni net	106.060	84.879	21.181	24,95%
Total passiu i patrimoni net	**2.085.10**	**1.818.520**	**266.580**	**14,66%**

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

Actiu

L'**actiu total del Grup** en data 31 de desembre de 2011 se situa en 2.085.100 milers d'euros, la qual cosa representa un increment del 14,66% respecte al tancament de l'exercici 2010. En aquest sentit, la variació principal correspon a les inversions en **valors representatius del deute,** que han passat de 322.333 milers d'euros a 599.744 milers d'euros en data 31 de desembre de 2010 i de 2011, respectivament, la qual cosa representa un increment de 277.411 milers d'euros (86,06% en termes relatius).

En aquest sentit, els **valors representatius del deute, altres instruments de capital i derivats de negociació** han passat de 333.756 milers d'euros a 610.239 milers d'euros en data 31 de desembre de 2010 i 2011, respectivament, i ara representen un 29,27% sobre l'actiu total. Tal com es detalla a continuació, aquest increment substancial respon bàsicament a inversions en actius de deute públic d'una qualitat creditícia molt alta. Tot seguit s'analitzen les diferents tipologies de carteres, en què es distribueixen les inversions esmentades:

La **cartera de negociació** engloba les posicions en valors i altres instruments financers adquirits amb finalitats de negociació, i el 31 de desembre de 2011 té 45.598 milers d'euros, distribuïts en 45.138 milers d'euros de deute públic i renda fixa corporativa, 258 milers d'euros de fons d'inversió i renda variable i 202 milers d'euros en derivats de negociació. El 31 de desembre de 2010 aquesta cartera tenia 23.774 milers d'euros, la qual cosa representa un increment de 21.824 milers d'euros (un 91,80% en termes relatius).

La **cartera d'inversió a venciment,** la finalitat bàsica de la qual és la cobertura de passius per matching de venciments entre actius i passius, té 67.167 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011, davant dels 39.586 milers d'euros que tenia al tancament de 2010, la qual cosa significa un increment de 27.581 milers d'euros (un 69,67% en termes relatius). La TIR mitjana de compra dels actius integrats en aquesta cartera en data 31 de desembre de 2011 és del 4,13%, davant del 3,49% de l'exercici anterior.

La **cartera d'actius financers disponibles** per a la venda engloba bàsicament posicions en actius de renda fixa. El 31 de desembre de 2011 aquesta cartera tenia 476.266 milers d'euros, distribuïts en 466.231 milers d'euros de deute públic, renda fixa corporativa i bons de titulització i 10.035 milers d'euros de fons d'inversió i renda variable. El 31 de desembre de 2010 aquesta cartera tenia 242.660 milers d'euros, la qual cosa vol dir que el 2011 aquesta cartera ha experimentat un increment de 233.606 milers d'euros (un 96,27% en termes relatius).

Si ens centrem en els valors representatius de deute que formen part de la **cartera d'inversions creditícies,** han sofert una disminució del 23.54% en termes relatius i, al tancament de l'exercici 2011, s'han situat en 21.208 milers d'euros, davant dels 27.736 milers d'euros registrats al tancament de l'exercici anterior. Aquesta disminució respon a les amortitzacions dels valors que formen part d'aquesta cartera, constituïda íntegrament per bons de titulització hipotecària, en què l'Entitat Dominant ha participat com a cedent.

El **crèdit a la clientela** s'ha mantingut durant l'exercici, ha registrat una lleugera disminució del 0,37% i ha arribat a la xifra d'1.389.575 milers d'euros al tancament de l'exercici 2011. El crèdit a deutors amb garantia hipotecària representa un 88,60% del total del crèdit a la clientela brut i un 60,16% de l'actiu total. Cal assenyalar que el nombre de deutors amb garantia hipotecària formalitzats durant l'exercici 2011 ha estat de 422, i l'import total de nou finançament atorgat és de 69.122 milers d'euros.

Cal assenyalar també l'increment registrat en els **deutors amb altres garanties reals** i en els **deutors amb garantia personal,** del 2,70% i l'1,06%, respectivament, que són de 32.578 i 77.751 milers d'euros.

Aquesta evolució positiva de la inversió creditícia és el resultat de l'esforç de l'Entitat Dominant per mantenir el flux de finançament als Socis, malgrat la complexa conjuntura financera i econòmica de l'exercici 2011.

El 31 de desembre de 2011 els **actius dubtosos** de la cartera d'inversió creditícia s'han situat a 21.885 milers d'euros, que es distribueixen en 16.718 milers d'euros corresponents a la cartera de préstecs i crèdits amb garantia hipotecària i 5.167 milers d'euros per a la resta dels préstecs i els crèdits. El 31 de desembre de 2010 els dubtosos pujaven a 17.483 milers d'euros, la qual cosa significa que, durant l'exercici 2011, s'ha produït un augment de 4.402 milers d'euros (un 25,18% en termes relatius).

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

La **ràtio de morositat** de la cartera d'inversió creditícia, en data 31 de desembre de 2011, és de l'1,50%, davant de l'1,19% del 31 de desembre de 2010. Si ens centrem en l'àmbit hipotecari, la ràtio de morositat ha augmentat, i el 31 de desembre de 2011 és de l'1,27%, davant del 0,96% registrat al tancament de l'exercici 2010. Cal destacar que, malgrat la conjuntura econòmica negativa, l'Entitat Dominant ha mantingut la ràtio de morositat considerablement per sota de la mitjana del sector financer, que s'ha situat en el 7,61% al tancament de 2011. Aquesta evolució és el resultat de l'aplicació rigorosa d'una política estricta de concessió creditícia i la qualitat excel·lent dels actius.

Les provisions de la cartera d'inversió creditícia han augmentat de 20.613 milers d'euros a 24.869 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2010 i de 2011, respectivament, tenint en compte criteris de màxima prudència valorativa i en línia amb la resta del sector financer (vegeu l'evolució de les dotacions a l'anàlisi del compte de resultats d'aquest mateix informe). Aquesta política cautelar d'aprovisionament ha permès que la ràtio de cobertura associada a la cartera d'inversió creditícia s'hagi situat en el 113,63% en data 31 de desembre de 2011, notablement per sobre de la mitjana del sector, que ha tancat l'exercici 2011 en el 56%.

Cal assenyalar també que s'ha registrat el valor de l'únic immoble adjudicat en data 31 de desembre de 2011 a l'epígraf d'actius no corrents en venda.

Recursos gestionats

El **volum de negoci,** obtingut com a suma del total de recursos totals de tercers gestionats i dels fons propis, és, el 31 de desembre de 2011, de 2.944.518 milers d'euros, davant dels 2.728.642 milers d'euros del 31 de desembre de 2010, la qual cosa representa un increment de 215.876 milers d'euros (un 7,91% en termes relatius).

Si ens centrem en els **recursos totals de tercers gestionats,** el 31 de desembre de 2011 pugen a 2.831.599 milers d'euros, davant dels 2.635.539 milers d'euros del 31 de desembre de 2010, la qual cosa representa un increment de 196.060 milers d'euros (un 7,44% en termes relatius), com a resultat de l'estratègia adoptada pel Grup en l'exercici anterior de mantenir-se al marge de la guerra de passiu que ha viscut el sistema financer espanyol (iniciada a principis del 2010 i accentuada durant el 2011), de potenciar l'activitat de finançament per mitjà de les càmeres de contrapartida central i d'intensificar l'oferta als Socis de les emissions públiques minoristes, que han permès oferir oportunitats d'alta rendibilitat amb una qualitat creditícia adequada.

Recursos gestionats de passiu

Els **dipòsits de la clientela** han incrementat en 28.430 milers d'euros (un 2,10% en termes relatius) i se situen, en data 31 de desembre de 2011, en 1.382.086 milers d'euros, davant d'1.353.656 milers d'euros del tancament de l'exercici 2010. Tot seguit s'analitzen les partides principals dels recursos de tercers gestionats que formen part de l'epígraf de dipòsits de la clientela del passiu:

Els **comptes corrents** han disminuït en 25.889 milers d'euros (-4,52% en termes relatius) i han passat de 572.286 milers d'euros a 546.397 milers d'euros, en data 31 de desembre de 2010 i de 2011, respectivament.

Les **imposicions a termini** han passat de 714.039 milers d'euros al tancament de l'exercici 2010 a 732.925 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011, la qual cosa comporta un increment de 18.886 milers d'euros (un 2,65% en termes relatius).

Les **cessions temporals de lletres, bons i obligacions,** tenint en compte la recuperació de la rendibilitat oferta en el mercat monetari, han augmentat en 19.703 milers d'euros (un 257,15% en termes relatius), i han passat de 7.662 milers d'euros en data 31 de desembre de 2010 a 27.365 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011.

Així mateix, les **operacions del mercat monetari a través d'entitats de contrapartida** han estat de 182.688 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011.

La disponibilitat d'actius cedibles com a garantia de les operacions de **finançament del Banc Central Europeu** ha permès situar aquest epígraf en 288.801 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011.

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

Finalment, cal destacar que el Grup ha mantingut una **ràtio de liquiditat** estructural del 99% al tancament de l'exercici 2011, cosa que en consolida la capacitat per generar liquiditat i fer front a canvis en l'entorn financer.

Recursos gestionats de fora de balanç

Els recursos gestionats de fora de balanç han estat de 967.582 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011, en comparació amb 985.330 milers d'euros en data 31 de desembre de 2010. Aquestes dades reflecteixen l'estratègia que ha adoptat el Grup en l'oferta als Socis de les inversions possibles amb rendibilitats elevades, com s'ha comentat més amunt.

El patrimoni mitjà dels **fons d'inversió** gestionats per Caixa d'Enginyers Gestió durant l'exercici 2011 ha estat de 254.104 milers d'euros davant dels 277.811 milers d'euros de 2010, fet que representa una lleugera disminució, en línia amb el conjunt del sector. L'elevada volatilitat dels mercats en l'exercici 2011 i les caigudes borsàries expliquen l'evolució d'aquesta línia de negoci.

Els drets consolidats dels **fons de pensions** i el **Caixa Enginyers Pla de Previsió Assegurat** gestionats per Caixa d'Enginyers Vida s'han situat en data 31 de desembre de 2011 en 161.858 milers d'euros davant dels 157.202 milers d'euros del 31 de desembre de 2010, la qual cosa suposa un increment del 2,96%.

Per la seva banda, el **Caixa Enginyers Pla Individual d'Estalvi Sistemàtic** ha augmentat un 45,78% i ha passat de 9.446 a 13.770 milers d'euros en daten data 31 de desembre de 2011 i de 2010, respectivament.

L'import total de **renda fixa,** compost pels bons i obligacions de l'Estat, lletres del Tresor i la renda fixa corporativa, ha incrementat en 39.564 milers d'euros (un 20,99% en termes relatius), i ha arribat a 228.054 milers d'euros al tancament de l'exercici 2011.

Els valors de **renda variable** custodiats per l'Entitat Dominant s'han mantingut estables durant l'exercici 2011; l'import total de valores dipositats en data 31 de desembre de 2011 és de 307.627 milers d'euros davant dels 309.677 milers d'euros del 31 de desembre de 2010.

Serveis transaccionals

Durant l'exercici 2011, els serveis transaccionals de l'Entitat Dominant han mantingut unes taxes de creixement moderades, malgrat la disminució general que ha experimentat l'economia espanyola, tant mesurada pel consum privat com per la taxa d'estalvi.

Els abonaments per domiciliació de nòmines i subsidis d'atur i pensions s'han mantingut respecte al tancament de l'exercici 2010, i s'han situat en 456.490 operacions en data 31 de desembre de 2011. L'import total dels abonaments efectuats durant l'exercici és de 853.034 milers d'euros.

El nombre i l'import d'abonaments de traspàs d'efectiu han incrementat un 91,56% i un 38,13%, respectivament, en l'exercici 2011, respecte al mateix període de l'exercici anterior. A més a més, el nombre i l'import de transferències rebudes a l'Entitat Dominant han augmentat un 4,94% i un 4,18%, respectivament, durant l'exercici 2011, davant de les efectuades durant l'exercici 2010. Per la seva banda, el nombre i l'import de les transferències emeses en què s'inclouen els càrrecs per traspassos d'efectiu han incrementat un 2,01% i han disminuït un 9,50%, respectivament, respecte a les efectuades durant l'exercici 2010.

El nombre d'operacions efectuades als Terminals Punt de Venda (TPV) durant l'exercici 2011 ha estat de 4.581.499, la qual cosa representa un increment d'un 5,96% respecte a l'exercici anterior. Així mateix, l'import d'aquestes operacions en TPV també ha augmentat respecte al mateix període de l'exercici anterior, en un 5,67%, i ha assolit la xifra de 175.960 milers d'euros.

Els rebuts de Socis atesos amb càrrec en comptes corrents de l'Entitat Dominant han incrementat un 0,76% respecte al mateix període de l'exercici anterior, i han registrat, en data 31 de desembre de 2011, un total de 3.838.014 operacions. Per la seva banda, l'import total ha augmentat un 0,70% respecte a l'exercici 2010, i ha estat de 643.376 milers d'euros en data 31 de desembre de 2011.

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

Els apunts comptabilitzats en extractes de comptes corrents han augmentat un 2,59% respecte al tancament de l'exercici 2010, i han arribat als 15.102.945 operacions en data 31 de desembre de 2011.

Finalment, cal assenyalar l'increment notable dels usuaris de canals remots. Pel que fa a Telenginyers Web i Telenginyers Fono, han incrementat en un 8,45% i un 11,87% i han arribat als 99.823 i 81.234 Socis, respectivament. Així mateix, la consolidació i la bona acceptació per part dels Socis dels Smart Center i la Banca Mòbil han reflectit un increment del 78,05% en videoconferències, i del 1.791,77% en usuaris, respectivament. Les transaccions de banca electrònica efectuades durant l'exercici 2011 han estat de 28.785.894, la qual cosa suposa un increment del 45,95% respecte a les de l'exercici anterior.

Fundació Caixa d'Enginyers

L'Entitat Dominant canalitza les seves activitats de responsabilitat social corporativa (RSC) per mitjà de la Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers - Fundación Privada de la Caja de Ingenieros, constituïda en l'exercici 2010. La Fundació, de caràcter privat i sense ànim de lucre, va sorgir de la transformació de l'Agrupació Sociocultural i Tecnològica dels Enginyers, constituïda el 13 de novembre de 1980.

La Fundació Caixa d'Enginyers dóna prioritat a les accions que contribueixen a la millora de la qualitat de vida i el desenvolupament comunitari, la protecció ambiental, la difusió i la promoció del cooperativisme i el compromís amb la millora dels grups d'interès amb què la cooperativa de crèdit duu a terme les seves activitats.

Capital social

Les participacions més significatives en el capital social de l'Entitat Dominant, per part de persones jurídiques, corresponen a la Fundació Privada de la Caixa d'Enginyers - Fundación Privada de la Caja de Ingenieros, amb el 4,93% en data 31 de desembre de 2011, i a Consumidors i Usuaris dels Enginyers, S. Coop. C. Ltda., amb l'1,11% en la mateixa data. Pel que fa a les participacions de persones físiques, el grau alt de desagregació en Socis de la Caixa comporta que, en data 31 de desembre de 2011, la participació individual més elevada representi només el 2,33%.

Socis

Durant l'exercici 2011, la base social del Grup Caixa d'Enginyers ha augmentat en 3.781 Socis, i ha arribat als 107.932 Socis en data 31 de desembre de 2011.

El nombre de Socis al tancament de l'exercici es distribueix en 99.817 persones físiques i 8.115 persones jurídiques.

Solvència

El **coeficient de solvència** mesura la relació entre els requeriments de capital i els recursos propis i, d'acord amb la legislació vigent, ha de ser superior al 8%.

El coeficient de solvència del Grup Caixa d'Enginyers, en data 31 de desembre de 2011, se situa molt per sobre del mínim exigit legalment, tant en l'àmbit individual com en el consolidat, tal com es pot observar al gràfic següent:

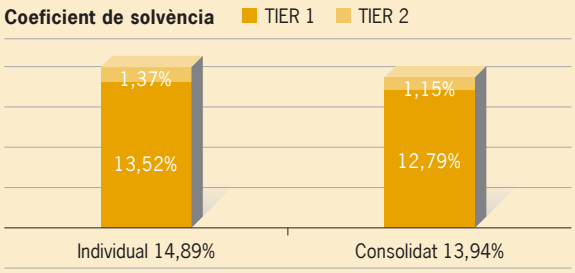

INFORME DE GESTIÓ ANUAL DEL GRUP CAIXA D'ENGINYERS

Segons el Reial decret llei 2/2011, de 18 de febrer, per al reforçament del sistema financer (RDL), el **coeficient de capital principal** ha de situar-se en, com a mínim, el 8% de les seves exposicions totals ponderades per risc. El capital principal del l'Entitat Dominant i del Grup Caixa d'Enginyers, d'acord amb les directrius establertes per aquest Reial decret i amb dades del tancament del l'exercici 2011, és de 97.528 milers d'euros i 95.235 milers d'euros, respectivament, la qual cosa situa el coeficient de capital principal en el 12,30% i l'11,78%, respectivament, substancialment per sobre del que s'exigeix legalment.

Accions pròpies

Les entitats dependents del Grup Caixa d'Enginyers van adquirir accions de l'Entitat Dominant amb l'objectiu de ser-ne Socis i, així, complir els requisits estatutaris per poder operar amb l'Entitat en el desenvolupament de la seva activitat financera.

En data 31 de desembre de 2011, aquestes entitats dependents mantenien 44.325 títols cooperatius per un valor nominal de 3.989 milers d'euros, la qual cosa representa un 6,38% del total del capital de l'Entitat Dominant.

Altres aspectes

Ús d'instruments derivats:

Atesa la seva activitat, l'ús d'instruments financers per part del Grup està destinat a aconseguir el seu objecte social, ajustant els objectius i les polítiques de gestió dels riscos de tipus d'interès, de liquiditat, de crèdit i de contrapart, de tipus de canvi i operacional (Notes 27 a 30 de la memòria adjunta).

Esdeveniments importants ocorreguts després del tancament de l'exercici

En data de 3 de febrer de 2012 s'ha aprovat el Reial decret llei 2/2012, de sanejament del sector financer. Aquest Reial decret llei suposa un enduriment de les provisions i un increment de les necessitats de capital principal per cobrir posicions mantingudes per les entitats financeres relatives al finançament del crèdit promotor i els actius rebuts en pagament de deutes. El Reial decret llei esmentat ordena que els requeriments que estableix s'hauran d'assolir abans del 31 de desembre de 2012.

El Grup no té exposició al risc de crèdit per finançament concedida al sector promotor o constructor. En conseqüència, només queda afectat per aquesta normativa l'únic immoble que té adjudicat actualment l'Entitat Dominant (vegeu l'anàlisi d'activitat d'aquest mateix informe). L'impacte estimat per aplicació del Reial decret llei esmentat per al Grup es limita al deteriorament que haurà de proveir per a aquest immoble, sense que aquest sigui significatiu. No obstant això, el Grup no queda afectat pels nous requeriments de capital addicionals, ja que aquests no afecten els actius adjudicats de particulars.

A més, en data de 10 de febrer de 2012, l'Entitat Dominant ha fet, com a cedent única, una titulització d'actius, Caixa Enginyers TDA 2, Fons de Titulització d'Actius, per un import inicial de 450 milions d'euros.

Entre la data de tancament i la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats no s'ha produït cap altre succés, no especificat en les Notes d'aquesta memòria, que les afecti de manera significativa.

Recerca i desenvolupament

Seguint la línia dels darrers exercicis, el Grup Caixa d'Enginyers ha mantingut el 2011 una forta inversió en tecnologia, com a factor clau en la personalització dels serveis als seus Socis i la millora de la qualitat i l'eficiència de la seva gestió.

L'àrea de Sistemes d'Informació i Tecnologia ha continuat definint i implantant un programa de transformació progressiu i continu en les tecnologies de la informació i comunicació que té el Grup, que permeti assolir millores significatives en els seus sistemes d'informació i els seus progressos de negoci.

Entre les actuacions més rellevants de l'exercici 2011 destaca l'**acord signat amb Microsoft,** que estableix un nou marc de relació entre les dues empreses: aquest acord facilita la renovació de tota la plataforma de programari vinculada al fabricant. Així mateix, també és molt important el projecte de **consolidació i virtualització de servidors** nous que, juntament amb l'adquisició d'una cabina d'emmagatzematge de dades, constituirà l'exercici 2012 el nucli d'infraestructures que donarà suport, entre altres aplicacions, al portal del web nou de Caixa d'Enginyers, a la gestió documental i als llocs virtuals de treball nous.

Per altra banda, seguint l'estratègia de potenciar la comunicació i l'oferta de serveis als nostres Socis a través de canals nous no presencials, l'exercici 2011 s'ha iniciat el projecte del portal per al **Web corporatiu** nou de Caixa d'Enginyers i s'ha executat el projecte de remodelació de **Telenginyers Web**, que inclou un disseny nou, una operativa nova en la contractació de productes o actius financers i millores en l'usabilitat. La implantació d'aquests projectes es preveu per al primer trimestre de 2012. Independentment d'aquests dos grans projectes, al llarg de l'exercici s'han anat incorporant operatives noves a la banca electrònica, entre les quals destaquen la contractació de deute públic i de diferents productes de dipòsit bancari, així com la potenciació dels sistemes de correspondència digital a través de **Telenginyers Web**, denominats **e-docs**, i l'accés a informació per a **Banca Personal** i **Ingenium**.

A més a més, es detallen altres projectes rellevants, desenvolupats durant l'exercici 2011, l'objectiu dels quals és dur a terme els requeriments del compliment normatiu, la reducció del risc operatiu o la millora de l'eficiència operativa:

- S'ha finalitzat el projecte d'implantació d'un ERP nou per a la **gestió de factures**, immobilitzat i el control pressupostari de despeses i inversió.
- S'ha finalitzat la segona fase d'implantació del **CRM**, que facilita la gestió comercial a la xarxa d'oficines.
- S'ha implantat un sistema nou per a la **recaptació de tributs** des de les oficines, que inclou la lectura de codis de barres i la incorporació automàtica als sistemes.
- S'ha implantat el **Portal de l'Empleat** a fi de reduir els tràmits relacionats amb la gestió del temps dels empleats.
- S'ha iniciat la implantació d'un sistema de digitalització, que inclou un **gestor documental** per digitalitzar i arxivar documents identificatius dels nostres Socis, que permetrà en un futur incorporar tots els documents que el Grup necessiti arxivar.
- S'ha posat en marxa el **Web de la Fundació** del Grup Caixa d'Enginyers.

Evolució previsible del negoci

El Grup afronta l'exercici 2012, un any complex tenint en compte les perspectives negatives de creixement de l'economia i la reestructuració del sector financer, amb serenitat i prudència, i també el veu com una oportunitat magnífica per continuar el seu procés de consolidació, ja que es troba en una situació excel·lent per gestionar les incerteses causades per les dificultats que afronta el sector financer, i dur a terme els seus projectes de futur amb èxit.

En aquest sentit, el Grup continuarà prestant la màxima atenció a la gestió global dels riscos inherents a la seva activitat amb l'objectiu de mantenir la notable posició dels seus indicadors bàsics respecte dels del sector, així com els resultats satisfactoris aconseguits en l'exercici 2011. D'altra banda, l'augment de la xifra de negoci i la contenció de la despesa, sense renunciar a potenciar la productivitat del Grup, continuaran essent altres aspectes clau a què dedicarà els seus esforços.

El Grup es proposa continuar atenent les necessitats financeres dels seus Socis en condicions favorables dins dels límits que estableixen els seus objectius de rendibilitat-risc. Així mateix, la situació de liquiditat favorable que manté, fruit de la bona evolució dels dipòsits, el creixement continuat de l'activitat creditícia, malgrat les dificultats macroeconòmiques, i el manteniment d'una important cartera d'actius financers de qualitat creditícia elevada, li atorguen finançament a mitjà i llarg termini.

La política conservadora de l'Entitat Dominant en relació amb el risc de crèdit li permetrà mantenir una qualitat excel·lent de l'actiu i uns nivells de morositat significativament per sota de la mitjana del sector.

Així mateix, el Grup disposa d'una situació sòlida de solvència, tant pel seu volum respecte dels requeriments de capital com per la seva qualitat, i manté recursos propis de primera categoria en una proporció molt superior a la mitjana sectorial.

La qualitat de l'actiu, la disponibilitat de liquiditat i la solvència del Grup, juntament amb la confiança dels seus Socis i l'equip de professionals que l'integren, són els eixos sobre els quals el Grup manté la política actual de consolidació del negoci i gràcies als quals es posiciona amb garanties en un marc de reconsideració del model de creixement del sector financer.

Aquest informe anual va acompanyat de l'informe d'auditoria emès per la firma d'auditoria Deloitte.

Edició
Caixa d'Enginyers

Disseny Gràfic i Maquetació
Ramon Carreté, SL

Producció
Ingoprint, SA

Caixa d'Enginyers